

2013

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W 2013 R.
NARODOWYCH STRATEGICZNYCH RAM ODNIESIENIA
NA LATA 2007-2013**

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

www.mir.gov.pl

Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia

Sierpień 2014 r.

**SPRAWOZDANIE PRZYGOTOWAŁ ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW
DEPARTAMENTU KOORDYNACJI WDRAŻANIA FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ
W MINISTERSTWIE INFRASTRUKTURY I ROZWOJU
POD KIERUNKIEM MARKA KALUPY – DYREKTORA DEPARTAMENTU**

AKCEPTOWAŁ:

Marceli Niezgoda – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju

Sprawozdanie opracowano przy udziale: Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Departamentu Informacji i Promocji, Departamentu Konkurencyjności i Innowacyjności, Departamentu Koordynacji Strategii i Polityk Rozwoju, Departamentu Programów Infrastrukturalnych, Departamentu Programów Pomocowych oraz Departamentu Wsparcia Projektów Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WSTĘP	5
1. REALIZACJA CELÓW NSRO W KONTEKŚCIE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ ORAZ OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW RZECZOWYCH	6
1.1 CEL STRATEGICZNY: TWORZENIE WARUNKÓW DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZAPEWNIĄJĄCEJ WZROST ZATRUDNIENIA ORAZ POZIOMU SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	24
1.2 CEL 1: POPRAWA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI PUBLICZNYCH ORAZ ROZBUDOWA MECHANIZMÓW PARTNERSTWA	36
1.3 CEL 2: POPRAWA JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO I ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ.....	43
1.4 CEL 3: BUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ MAJĄCEJ PODSTAWOWE ZNACZENIE DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI.....	49
1.5. CEL 4: PODNIENIE KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, W TYM SZCZEGÓLNIE SEKTORA WYTWÓRCZEGO O WYSOKIEJ WARTOŚCI DODANEJ ORAZ ROZWÓJ SEKTORA USŁUG.....	64
1.6 CEL 5: WZROST KONKURENCYJNOŚCI POLSKICH REGIONÓW I PRZECIWDZIAŁANIE ICH MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.....	74
1.7 CEL 6: WYRÓWNYWANIE SZANS ROZWOJOWYCH I WSPOMAGANIE ZMIAN STRUKTURALNYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH	78
2. SYSTEM KOORDYNACJI	83
2.1 KOORDYNACJA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI Z DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI W RAMACH WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ ORAZ WSPÓLNEJ POLITYKI RYBACKIEJ	83
2.2 PRACE KOMITETU KOORDYNACYJNEGO NSRO ORAZ GRUP ROBOCZYCH W 2013 R.....	84
2.3 SPOTKANIA ROCZNE Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ.....	94
2.4. KOMITET KOORDYNUJĄCY FUNDUSZE PRZY KOMISJI EUROPEJSKIEJ	97
3. SYSTEM WDRAŻANIA	99
3.1 ZMIANY DOTYCZĄCE RAM FORMALNO-PRAWNYCH SYSTEMU WDRAŻANIA	99
3.2 ZMIANY W PROGRAMACH OPERACYJNYCH.....	103
3.3 SYSTEM FINANSOWANIA	106
3.4 SYSTEM MONITOROWANIA I SPRAWOZDAWCZOŚCI	106
4. POSTĘP REALIZACJI NSRO	108
4.1 POSTĘP FINANSOWY.....	108
4.2 INSTRUMENTY INŻYNIERII FINANSOWEJ (W TYM JEREMIE I JESSICA)	113
4.3 DUŻE PROJEKTY	120
4.4 PROJEKTY INDYWIDUALNE	124
4.5 KONTROLA REALIZACJI PO/RRO	128
5. EWALUACJA REALIZACJI NSRO	135
6. INFORMACJA I PROMOCJA	140
7. REALIZACJA NSRO W KONTEKŚCIE STRATEGII UE I POLITYK HORYZONTALNYCH	146
7.1. STRATEGIA EUROPA 2020	146
7.2 STRATEGIA UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO	151
7.3 POLITYKA DOTYCZĄCA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH.....	152
7.4 POLITYKA DOTYCZĄCA POMOCY PUBLICZNEJ	154
7.5 POLITYKA DOTYCZĄCA OCHRONY ŚRODOWISKA	156
7.6 ZASADA RÓWNOŚCI SZANS.....	156
7.7 ZASADA PARTNERSTWA	161
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	163

WYKAZ SKRÓTÓW

7. PR – Siódmy Program Ramowy w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji
- BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego
- CIP – Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji
- CUPT – Centrum Unijnych Projektów Transportowych
- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- EFS – Europejski Fundusz Społeczny
- EISP – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa
- EOG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- EPO – ang. *European Patent Office*
- EWT – Europejska Współpraca Terytorialna
- FE – Fundusze Europejskie
- GKP – Główna Komenda Policji
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- IC – Instytucja Certyfikująca
- IIF – Instrumenty Inżynierii Finansowej
- IK NSRO – Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013
- IP – Instytucja Pośrednicząca
- IP II – Instytucja Pośrednicząca drugiego stopnia
- IPOC – Instytucja Pośrednicząca w certyfikacji
- IZ – Instytucja Zarządzająca
- JEREMIE – ang. *Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*
- JESSICA – ang. *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*
- JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego
- KE – Komisja Europejska
- KK NSRO – Komitet Koordynacyjny NSRO
- KM – Komitet Monitorujący
- KOBiZE – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami
- KPO – krajowy program operacyjny
- KSI (SIMIK 07-13) – Krajowy System Informatyczny SIMIK 2007-2013
- MAC – Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
- MF – Ministerstwo Finansów
- MG – Ministerstwo Gospodarki
- MliR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
- MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
- MSZ – Ministerstwo Spraw Zagranicznych
- MŚ – Ministerstwo Środowiska
- MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa
- MZ – Ministerstwo Zdrowia
- NBP – Narodowy Bank Polski
- NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
- NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013
- NSS – Narodowa Strategia Spójności
- PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
- PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
- PLK – Polskie Linie Kolejowe
- PO IG – Program Operacyjny *Innowacyjna Gospodarka*
- PO IiŚ – Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko*
- PO KL – Program Operacyjny *Kapitał Ludzki*
- PO PT – Program Operacyjny *Pomoc Techniczna 2007-2013*
- PO RPW – Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej*
- POT – Polska Organizacja Turystyczna
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- PS – polityka spójności
- SFC2007 – ang. *System for Fund Management in the European Community 2007-2013*
- SMIP – System Monitoringu Indywidualnych Projektów
- SUE RMB/SMB – Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego
- UE – Unia Europejska
- UKE – Urząd Komunikacji Elektronicznej
- USPTO – ang. *United States Patent and Trademark Office*

WSTĘP

Sprawozdanie z realizacji w 2013 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie jest jednym z elementów systemu monitorowania i zarządzania pomocą strukturalną dla Polski. *Sprawozdanie* zostało przygotowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, pełniącego funkcję Instytucji Koordynującej Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, w oparciu o system sprawozdawczości i monitoringu przewidziany w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. *ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.), a także Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. *ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 z późn. zm.) oraz Wytycznych w zakresie sprawozdawczości, wydanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego¹ na podstawie art. 35 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

Sprawozdanie z realizacji w 2013 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013, obejmujące okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r., zostało sporządzone w oparciu o:

- przekazywane przez Instytucje Zarządzające (IZ) informacje kwartalne z realizacji: Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* (PO IiŚ), Programu Operacyjnego *Innowacyjna Gospodarka* (PO IG), Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki* (PO KL), Programu Operacyjnego *Rozwój Polski Wschodniej* (PO RPW), Programu Operacyjnego *Pomoc Techniczna* (PO PT) oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO);
- informacje pozyskane przez Instytucję Koordynującą NSRO (IK NSRO) w ramach systemu sprawozdawczości bieżącej;
- dodatkowe informacje opracowane przez Instytucje Zarządzające oraz instytucje nieuczestniczące w systemie realizacji NSRO;
- sprawozdania roczne oraz okresowe z realizacji PO/RPO;
- dane pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz Europejskiego Urzędu Statystycznego (Eurostat) w zakresie realizacji wskaźników ekonomicznych oraz bezpośrednio od instytucji odpowiedzialnych za działania mające wpływ na realizację wskaźników monitorowania Celów NSRO 2007-2013;
- Krajowy System Informatyczny (SIMIK 07-13), *System for Fund Management in the European Community 2007-2013* (SFC2007).

Zgodnie z ww. Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnegoⁱ w zakresie sprawozdawczości, w celu obliczenia procentowego wykorzystania środków w ramach programów operacyjnych zastosowano algorytm opracowany przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju oraz Ministerstwo Finansów dla grudnia 2013 r. W pozostałych przypadkach, zastosowano kurs Europejskiego Banku Centralnego z dnia 28 listopada 2013 r. (1 euro = 4,1942 zł).

---

¹ W dniu 27 listopada 2013 r., na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz zniesienia Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Dz. U. poz. 1390) utworzono Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

1. REALIZACJA CELÓW NSRO W KONTEKŚCIE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ ORAZ OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW RZECZOWYCH

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (wcześniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) od początku realizacji polityki spójności w Polsce prowadzi systematyczne badania nad jej wpływem na rozwój społeczno-gospodarczy kraju. W ramach prac badawczych ocenie poddawane są fundusze polityki spójności wydatkowane od początku akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Oddziaływanie funduszy unijnych jest cyklicznie oceniane w oparciu o wybrane wskaźniki realizacji celów podstawowych dokumentów strategicznych tj. Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, Narodowej Strategii Spójności 2007-2013, Umowy Partnerstwa 2014-2020².

Oceny wpływu polityki spójności na polską gospodarkę za lata 2004-2013 wraz z prognozami do 2023 r. są oparte na badaniach przeprowadzonych przy wykorzystaniu dwóch modeli makroekonomicznych³:

- dynamicznego, stochastycznego modelu równowagi ogólnej dużej skali EUImpactMod, opracowanego w Instytucie Badań Strukturalnych;
- grupy modeli Hermin, zmodyfikowanych i zaktualizowanych przez Wrocławską Agencję Rozwoju Regionalnego.

Oddziaływanie funduszy UE na kształtowanie się podstawowych wskaźników makroekonomicznych jest wyodrębniane przez zestawienie dwóch scenariuszy – ze środkami UE i bez zaangażowania tych środków. Punktem wyjścia jest scenariusz odpowiadający sytuacji, w której analizowane fundusze są wykorzystywane. Dla okresów historycznych odpowiada on rzeczywistym zmianom zachodzącym w gospodarce. Drugi ze scenariuszy jest hipotetyczny i powstaje przy założeniu, że gospodarka nie ma dostępu do funduszy opisanych w analizowanych dokumentach strategicznych. Różnica między oboma scenariuszami odpowiada oddziaływaniu funduszy.

PODSUMOWANIE

Dotychczasowy **wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski był jednoznacznie pozytywny**. Fundusze europejskie oddziaływały w istotnym stopniu na wzrost gospodarczy, aktywność inwestycyjną i rynek pracy w Polsce, a także na wewnętrzną i zewnętrzną równowagę gospodarki.

Wyniki badań wskazują, że dzięki funduszom unijnym następowało przyspieszenie wzrostu PKB, w efekcie czego Polska w dużo mniejszym stopniu odczuwała skutki globalnego kryzysu finansowego. Wykorzystanie środków UE przyspieszyło proces konwergencji realnej gospodarki do krajów UE. Fundusze UE wywołały również zauważalny wzrost zatrudnienia i spadek bezrobocia. Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy.

Realizacja polityki spójności przyczyniała się nie tylko do zmniejszenia dystansu Polski względem średniego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów UE, ale również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych. Od początku akcesji dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego wszystkie polskie regiony od średniej UE stopniowo się zmniejsza.

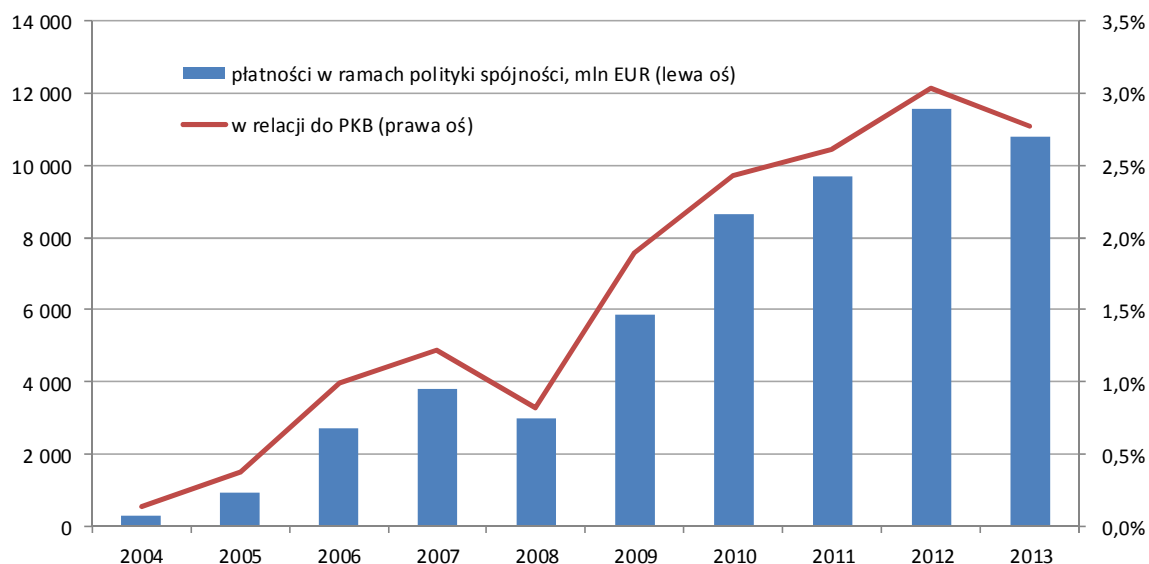
² Prezentowane poniżej wyniki wykorzystują najnowsze badania przeprowadzone w maju 2014 r.

³ Wyniki obydwu modeli uśredniono.

ŚRODKI POLITYKI SPÓJNOŚCI WYKORZYSTANE W POLSCE W LATACH 2004-2013

Do końca 2013 r. wydatkowano w Polsce środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności o łącznej wartości ok. 57,2 mld euro⁴. Średnioroczna wielkość płatności w ramach polityki spójności w relacji do wielkości PKB dla badanego okresu (2004-2013) kształtowała się na poziomie 1,6%.

Wykres 1 Wsparcie w ramach polityki spójności w Polsce (środki UE) w latach 2004-2013

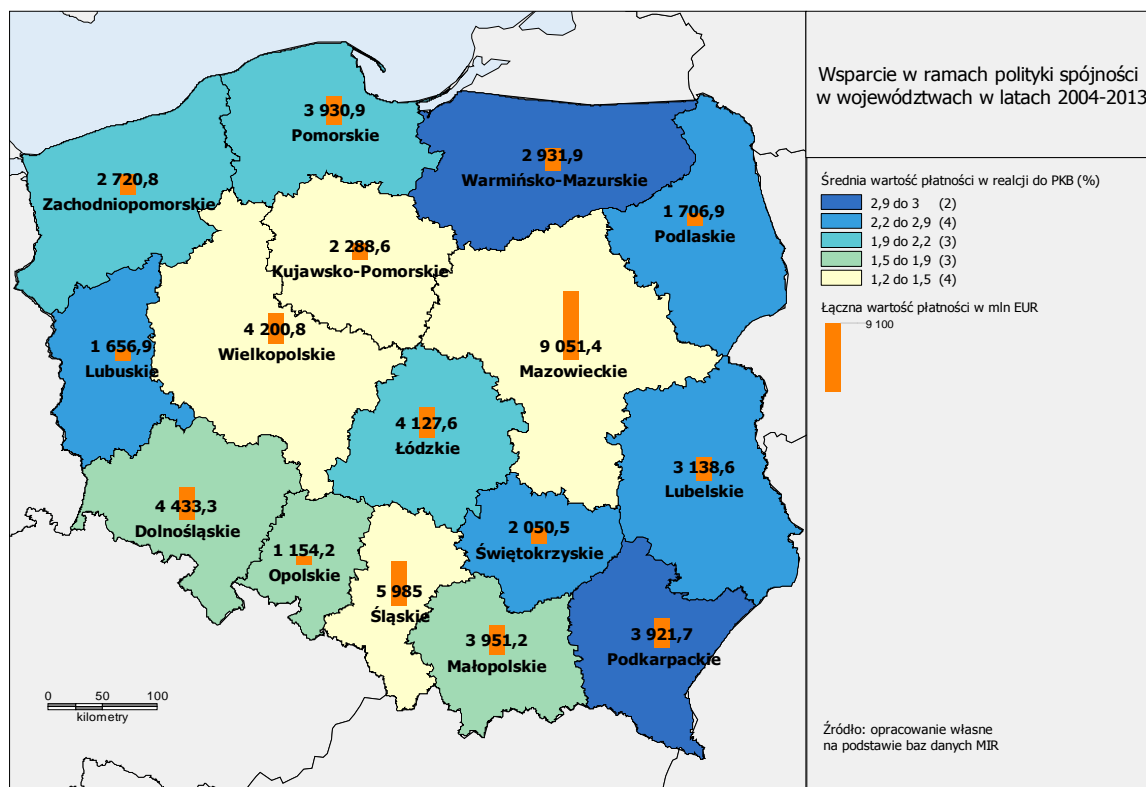
Źródło: Opracowanie własne na podstawie baz danych MIiR

W układzie regionalnym, w latach 2004-2013 najwyższym poziomem płatności w ujęciu nominalnym charakteryzowały się województwa: mazowieckie – ponad 9 mld euro i śląskie – prawie 6 mld euro. Dalsze miejsca zajmują dolnośląskie – prawie 4,5 mld euro oraz łódzkie i wielkopolskie – każde po ok. 4,2 mld euro. Najniższy poziom płatności notowany był w opolskim – nieco ponad 1,1 mld euro oraz lubuskim i podlaskim – po ok. 1,7 mld euro.

Biorąc pod uwagę środki w ramach polityki spójności przypadające na jednego mieszkańca oraz w relacji do PKB, najwyższy poziom płatności można było zaobserwować w województwach warmińsko-mazurskim i podkarpackim (środki UE stanowią w tych regionach ok. 3% PKB i wynoszą ok. 1,9-2,0 tys. euro *per capita*).

⁴ Wg wartości wniosków o płatność – dofinansowanie UE. Wszystkie wartości w przedmiotowym podrozdziale dotyczą dofinansowania w części UE.

Mapa 1 Wsparcie w ramach polityki spójności w województwach w latach 2004-2013

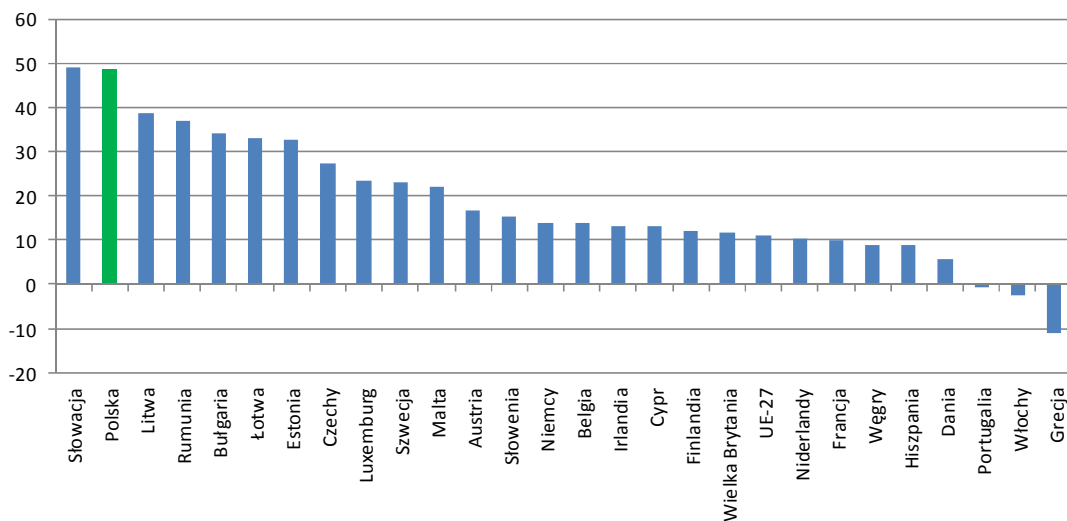

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych MIIR

WZROST GOSPODARCZY I ZMIANY STRUKTURALNE W GOSPODARCE

W latach 2004-2013 Polska osiągnęła największy skumulowany wzrost PKB (obok Słowacji) wśród państw członkowskich UE. Od momentu przystąpienia do UE, polska gospodarka urosła prawie o połowę (48,7%), podczas gdy w UE-27 średni skumulowany wzrost osiągnął 11% (wykres poniżej). W 2013 r. Polska, pomimo niższego niż w 2012 r. tempa wzrostu PKB, piąty rok z rzędu pozostawała w gronie najszybciej rozwijających się gospodarek europejskich.

Wykres 2 Skumulowana zmiana PKB w krajach UE-27 w latach 2004-2013 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

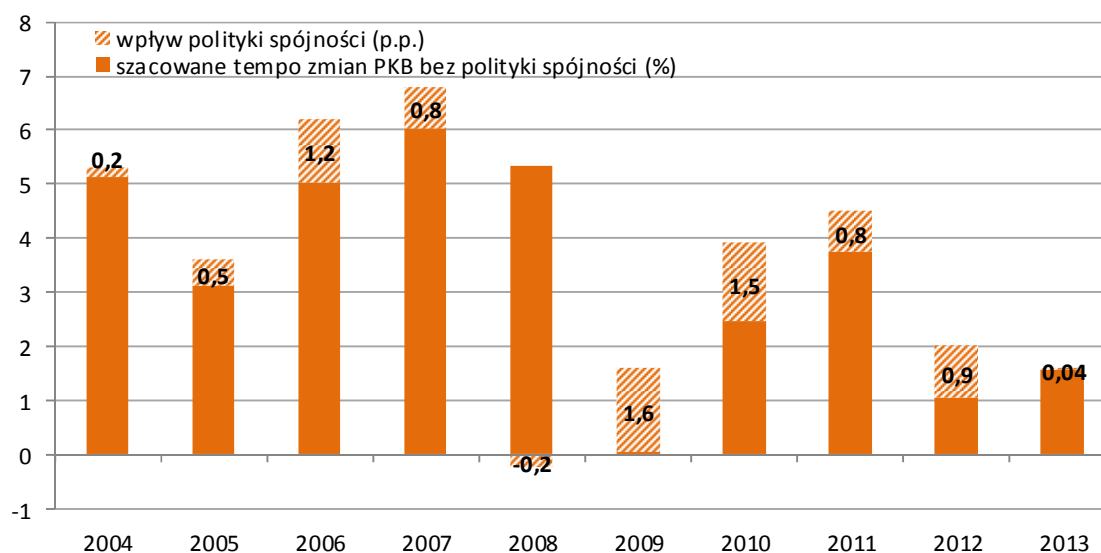
Stosunkowo wysoki wzrost gospodarczy notowany w Polsce w okresie 2004-2013 (średniorocznie 4,0% wobec 1,0% w UE-27), a przede wszystkim uniknięcie recesji w kryzysowych latach 2009-2010 było w znacznej mierze efektem wykorzystania funduszy unijnych. Fundusze europejskie okazały się amortyzatorem łagodzącym skutki szoków zewnętrznych i pomogły w realizacji krajowej polityki stabilizacji finansów publicznych.

W całym analizowanym okresie wpływ polityki spójności na rozwój gospodarczy był pozytywny – **szacuje się, że około 20% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy unijnych.** W pierwszych latach po akcesji oddziaływanie było niewielkie i następowało głównie przez czynniki popytowe, tj. drogą zwiększenia skłonności do zakupów i inwestycji przez wykorzystanie środków z funduszy europejskich. Środki te, poprzez stymulowanie popytu inwestycyjnego, oddziaływały na wzrost dochodów do dyspozycji i popyt konsumpcyjny przyczyniając się w rezultacie do wzrostu PKB. Napływ funduszy unijnych miał stabilny wkład we wzrost realny PKB (wykres poniżej).

W 2012 r., kiedy UE odnotowała ponownie recesję na poziomie -0,4% PKB, wzrost PKB w Polsce wyniósł 2,0% przy wpływie funduszy szacowanym na ok. 0,9 p.p., co oznacza, że około połowa wzrostu gospodarczego miała swoje źródło w przedsięwzięciach współfinansowanych z budżetu UE

Niższy niż w poprzednich latach wpływ polityki spójności na tempo wzrostu gospodarczego w 2013 r. wynika z faktu, iż oddziaływanie na ten wskaźnik jest stosunkowo silnie powiązane ze skalą strumieni finansowych rozdysponowywanych w poszczególnych latach. Trwałe przyspieszenie wzrostu gospodarczego przy pomocy mechanizmu popytowego wymaga analogicznego wzrostu skali transferów środków wspólnotowych w kolejnych latach. W 2013 r. napływ funduszy był mniejszy niż w 2012 r., stąd niższy ich wpływ na wzrost gospodarczy.

Wykres 3 Wpływ polityki spójności na tempo wzrostu PKB w Polsce w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

W dłuższej perspektywie obok czynników popytowych zaczną się ujawniać także **efekty podażowe**, wywołane głównie przez akumulację kapitału publicznego i wsparcie dla akumulacji kapitału prywatnego, a co za tym idzie wzrost produktywności pracy⁵. Efekty podażowe,

⁵ W całym okresie 2004-2012 wydajność pracy w Polsce rosła szybciej niż w UE-27. W relacji do średniej unijnej, jej poziom mierzony PKB na pracującego (z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut) zwiększył się z niespełna 62%

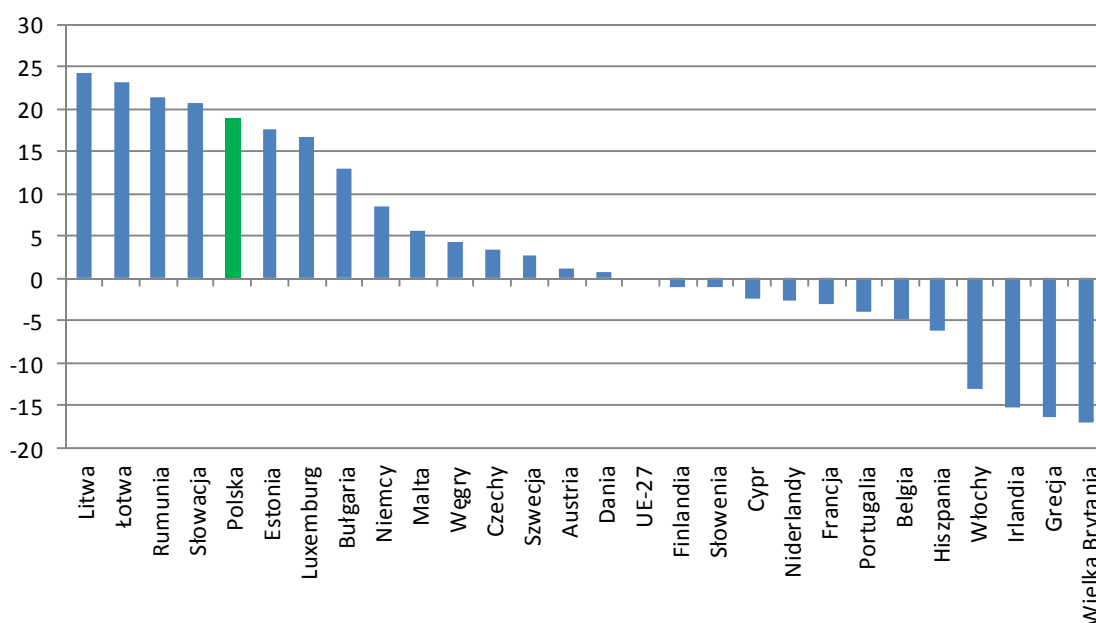
związane m.in. z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej, poprawą jakości kapitału ludzkiego, a także rozbudową i unowocześnianiem parku maszynowego przedsiębiorstw, ujawnią się w dłuższej perspektywie czasowej potęgując tym samym wielkość wpływu polityki spójności.

Inwestycje finansowane z funduszy europejskich są również **czynnikiem zmian sektorowej struktury gospodarki**, wyrażających się zwłaszcza wzrostem udziału sektora II (przemysł i budownictwo) w wartości dodanej brutto, przy spadku udziału sektora I (rolnictwo).

Środki zasilające polską gospodarkę w ramach polityki spójności przyczyniają się również do natężenia procesów realnej konwergencji gospodarczej między Polską a UE, realizując tym samym jeden z głównych celów tej polityki. Przybliżanie się naszego kraju do przeciętnego poziomu rozwoju notowanego w Unii Europejskiej następuje w wyniku dynamiczniejszego wzrostu gospodarczego, związanego z przyrostem kapitału rzeczowego i ludzkiego oraz postępem technologicznym, który z kolei wpływa na wzrost wydajności pracy.

W okresie 2004-2013 **dystans pomiędzy Polską a UE-27 mierzony PKB na mieszkańca (w PPS) wyraźnie zmalał – o 19 p.p.** (wykres poniżej), z czego ok. 1/4 było efektem realizacji polityki spójności (wykres 5). Dzięki funduszom unijnym Polska ma szansę osiągnąć w 2020 roku poziom PKB per capita sięgający 75%-80% średniej unijnej.

Wykres 4 Zmiana PKB per capita (w PPS, UE-27=100) w krajach UE-27 w latach 2004-2013 (p.p.)⁶

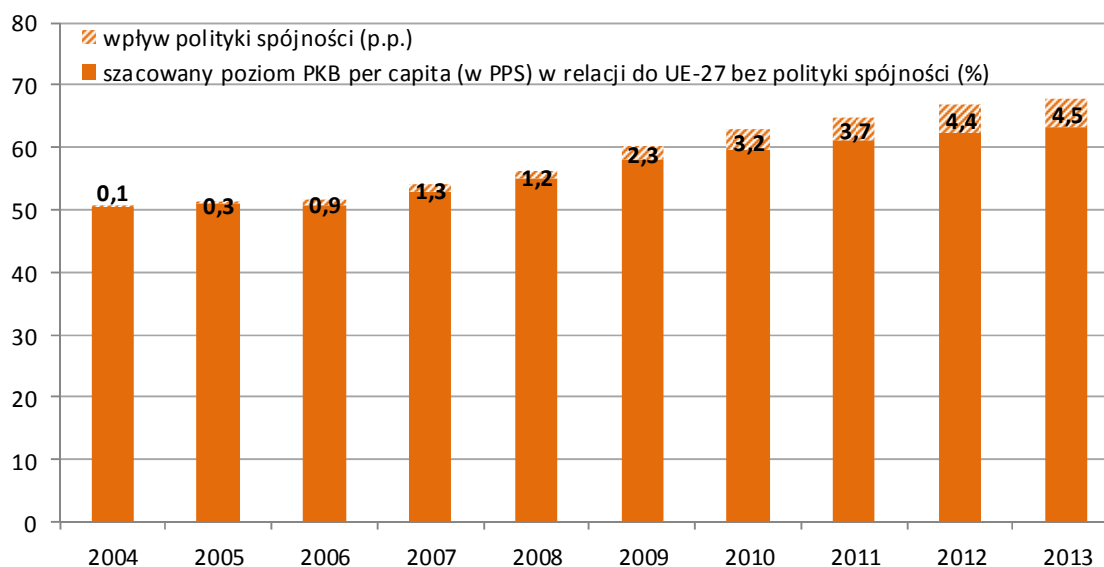

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

w 2004 r. do 73,5% w 2012 r. Wykorzystanie środków z funduszy europejskich doprowadziło do zmniejszenia różnicy między wydajnością pracy w Polsce i średnią dla UE-27 o ok. 1 p.p. w 2013 r., a w 2020 r. efekt ten ma wynieść 3 p.p.

⁶ Dla Rumunii i Grecji dane za 2012 r.

Wykres 5 Wpływ polityki spójności na poziom PKB *per capita* (w PPS) w Polsce w relacji do UE-27

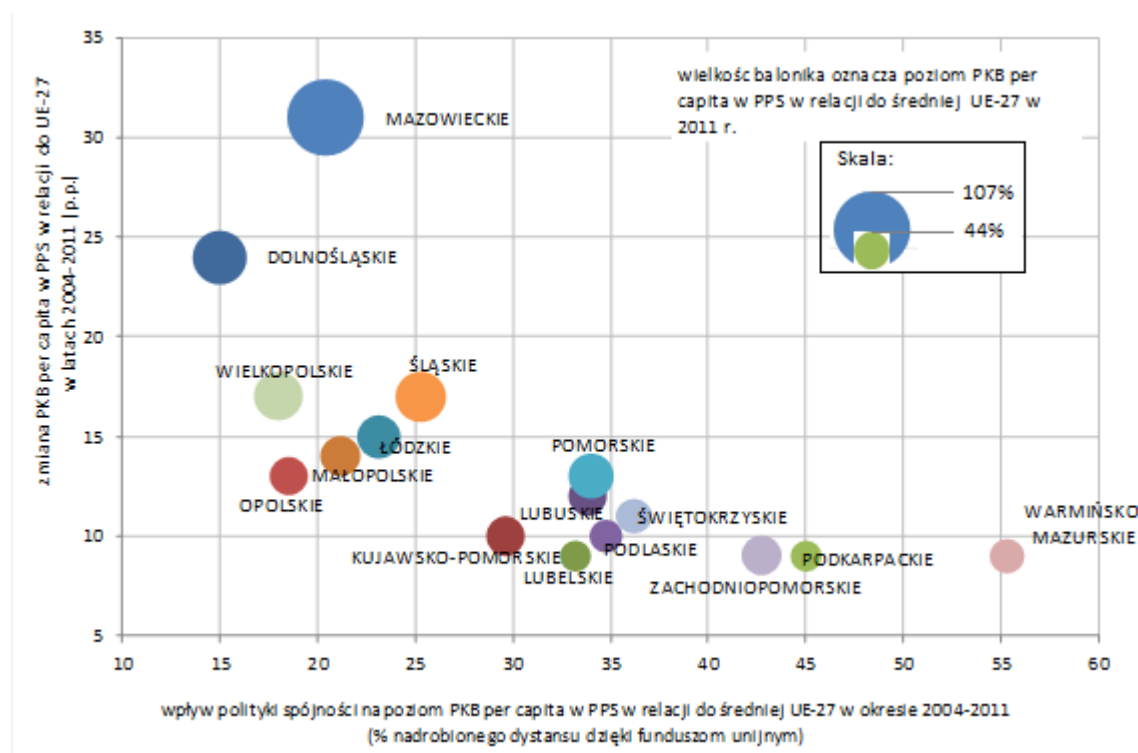

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Co równie ważne, realizacja polityki spójności przyczynia się nie tylko do zmniejszenia dystansu Polski względem średniego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów UE-27, ale również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych. Dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego polskie regiony od średniej UE-27 stopniowo się zmniejszał, a wykorzystanie funduszy unijnych pomagało wszystkim polskim regionom zbliżyć się do przeciętnego poziomu rozwoju UE-27, chociaż proces konwergencji zachodzi nierównomiernie w wymiarze terytorialnym.

W 2011 r. PKB *per capita* (w PPS) w pięciu województwach Polski wschodniej nie przekroczył 50% średniej unijnej. Dodatkowo województwa te charakteryzowały się stosunkowo niskim tempem zmniejszania dystansu do średniego poziomu UE-27 (wykres poniżej). W okresie 2004-2011 PKB *per capita* (w PPS) w relacji do średniej UE-27 wzrósł w każdym z tych regionów o ok. 10 p.p. Jednocześnie w regionach tych wpływ polityki spójności był najsilniejszy – co najmniej 30% nadrobionego dystansu (w lubelskim, podlaskim, świętokrzyskim) do nawet 55% (w warmińsko-mazurskim) było efektem realizacji projektów współfinansowanych z funduszy unijnych. Najszybciej dystans do średniej UE pokonywały województwa najbogatsze – mazowieckie (o 31 p.p.) i dolnośląskie (o 24 p.p.). W regionach tych ok. 20% nadrobionego dystansu było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Wykres 6 Wpływ polityki spójności na poziom PKB per capita (w PPS) w relacji do UE-27 w latach 2004-2011

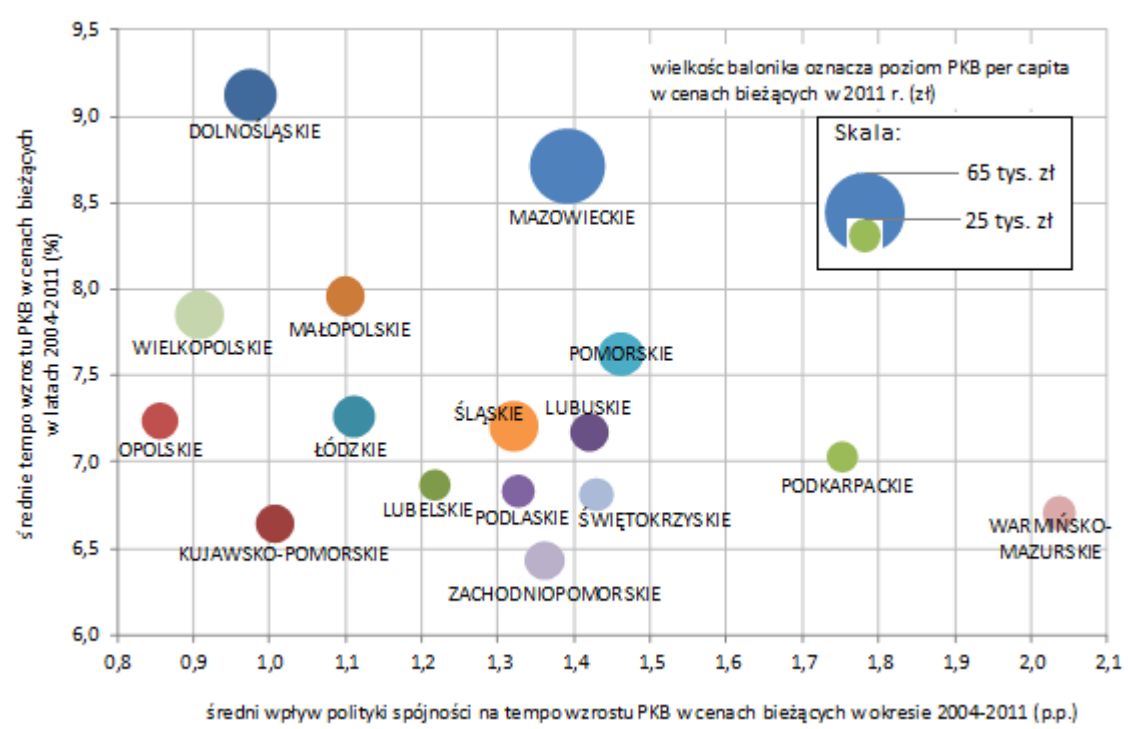

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Tempo procesu konwergencji zależy głównie od tempa wzrostu gospodarczego regionów. Dynamika rozwoju województw jest zróżnicowana (wykres poniżej). W okresie 2004-2011 najszybciej rozwijały się województwa najbogatsze: mazowieckie i dolnośląskie, a także wielkopolskie i małopolskie. W regionach tych wkład polityki spójności w przyspieszenie wzrostu PKB był jednak relatywnie niewielki (około 10-15% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych). Z kolei w województwach słabiej rozwiniętych, które charakteryzowały się stosunkowo niską dynamiką wzrostu, odnotowano największą skalę oddziaływania polityki spójności na ten wskaźnik – od nieco ponad 20% w świętokrzyskim i zachodniopomorskim do 25% w podkarpackim i ponad 30% w warmińsko-mazurskim.

A zatem tym, co stanowi i będzie stanowiło przeciwwagę dla procesu pogłębiania międzyregionalnych rozpiętości w poziomie rozwoju są fundusze unijne – **środki dostępne w ramach polityki spójności pozwalają częściowo powstrzymać proces różnicowania regionów.** Wynika to głównie z faktu z reguły silniejszego ich oddziaływania w województwach uboższych, niż w województwach lepiej rozwiniętych, ale także z faktu kierowania do tych regionów największych alokacji per capita. Choć tym, co najbardziej determinuje skalę wpływu polityki spójności na rozwój jest przede wszystkim wielkość środków, to jednak dużą rolę odgrywają także inne czynniki, jak np. wewnętrzne potencjały regionów oraz stopień dopasowania tematycznej struktury funduszy do ich potrzeb.

Wykres 7 Wpływ polityki spójności na tempo wzrostu nominalnego PKB w województwach w latach 2004-2011

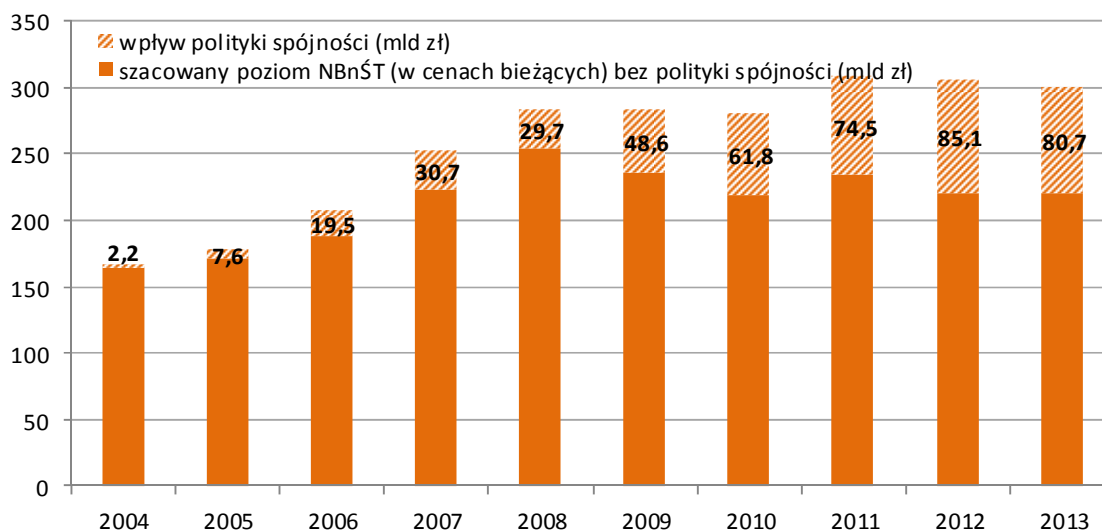
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

AKTYWNOŚĆ INWESTYCYJNA

Jednym z czynników determinujących zdolność gospodarki do rozwoju jest relacja pomiędzy środkami przeznaczanymi na spożycie i akumulację, której najbardziej istotnym komponentem są nakłady brutto na środki trwałe (NBnŚT). Głównym celem NBnŚT, a tym samym zasadniczą przesłanką procesu inwestycyjnego, jest odtwarzanie oraz powiększanie wolumenu kapitału, i co za tym idzie wzrost ilości wytwarzanych towarów i usług, a także jakościowe usprawnienie procesu produkcyjnego.

NBnŚT (w cenach bieżących) w 2013 r. były niemal dwukrotnie wyższe niż w roku poprzedzającym akcesję naszego kraju do UE (wynosiły odpowiednio 301,2 i 153,7 mld zł). Do tak znacznego ożywienia działalności inwestycyjnej w Polsce w dużej mierze przyczyniły się finansowane środkami z UE nakłady infrastrukturalne oraz bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw. Największy ich wpływ notowany był w latach 2010-2013, kiedy to **dzięki wydatkom unijnym NBnŚT były wyższe w każdym roku o co najmniej 30%** (średniorocznie ok. 33,8%) niż w sytuacji, gdyby polityka spójności nie była realizowana (wykres poniżej).

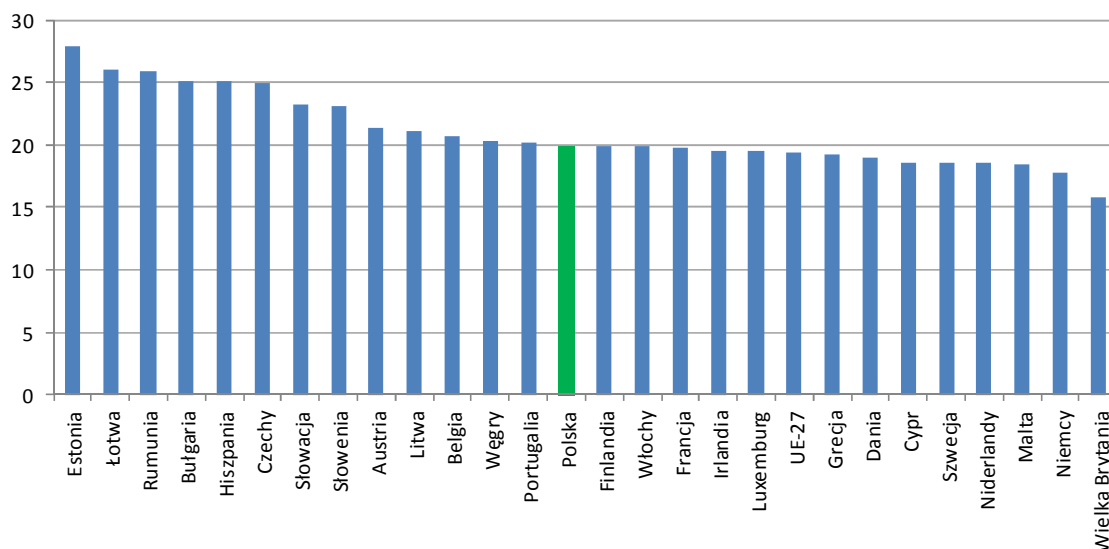
Wykres 8 Wpływ polityki spójności na nakłady brutto na środki trwałe (w cenach bieżących) w Polsce w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

Stopa inwestycji, odzwierciedlająca udział nakładów brutto na środki trwałe w PKB, wynosiła w Polsce w 2013 r. 18,4% PKB i była wyższa od średniej unijnej o 1,1 p.p. (wykres poniżej). W roku akcesji sytuacja była odwrotna, na niekorzyść naszego kraju. Należy odnotować, że najwyższa stopa inwestycji występowała w Polsce w latach 2007-2009 (od 21,2% do 22,3%), głównie za sprawą inwestycji sektora prywatnego, ale także z rosnącym udziałem inwestycji publicznych, w tym inwestycji sektora rządowego i samorządowego.

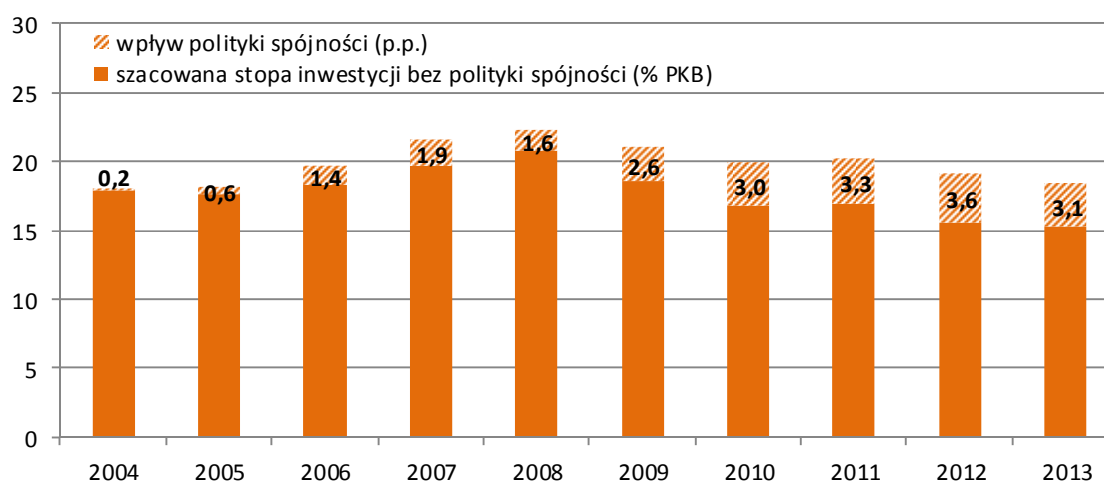
Wykres 9 Średnioroczna stopa inwestycji w krajach UE-27 w latach 2004-2013 (% PKB)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

W całym analizowanym okresie 2004-2013 **wpływ polityki spójności na stopę inwestycji był pozytywny** – w efekcie wydatkowania środków unijnych wskaźnik ten był w ostatnich latach wyższy o co najmniej 3 p.p. ponad poziom, jaki byłby obserwowany w sytuacji braku pomocy finansowej UE (wykres poniżej).

Wykres 10 Wpływ polityki spójności na stopę inwestycji w Polsce w latach 2004-2013

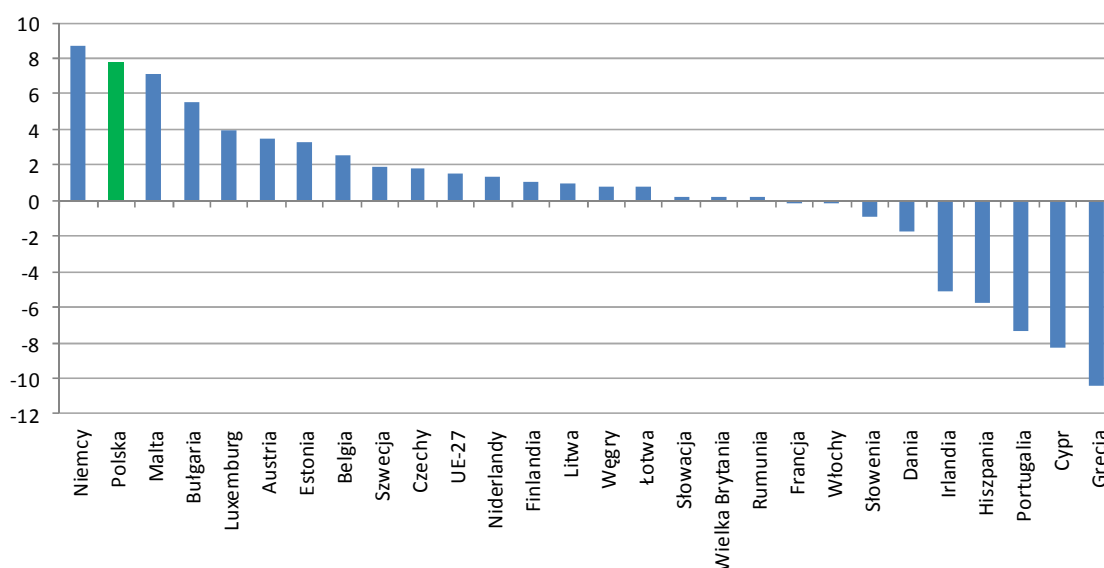

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

RYNEK PRACY

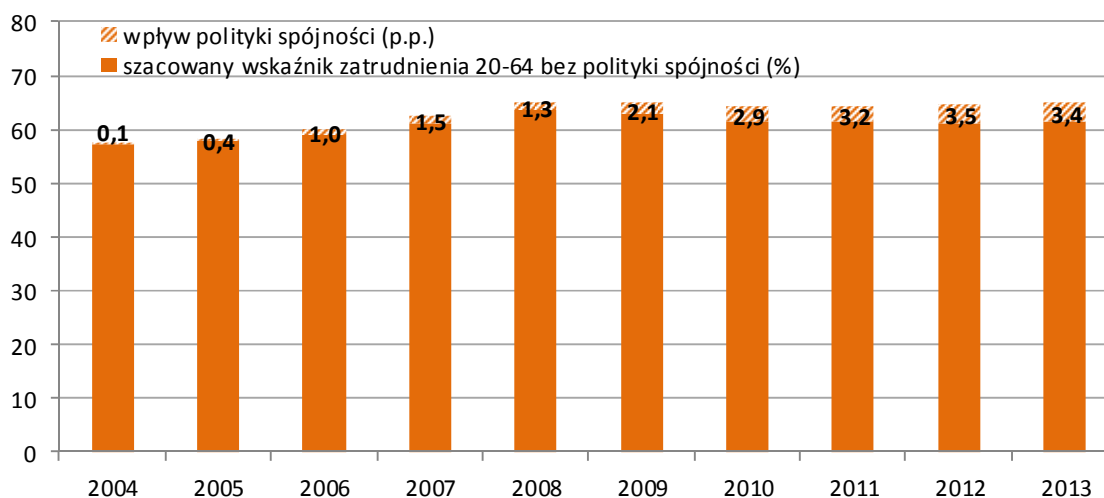
W momencie wejścia do UE, Polska charakteryzowała się najniższym wskaźnikiem zatrudnienia w UE, ale do 2013 r. odnotowała największy (po Niemczech) wzrost tego wskaźnika – o 7,8 p.p. (wykres poniżej). **Niemal połowa (ok. 3,4 p.p.) przyrostu wskaźnika zatrudnienia w okresie 2004-2013 była efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych** (wykres 12). Co ważne, kryzys spowodował jedynie minimalne obniżenia wskaźnika zatrudnienia w Polsce, co zawdzięczamy w dużej mierze właśnie funduszom unijnym. W 2013 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 w Polsce wyniósł już 64,9% i do średniej UE-27 brakuje nam 3,6 pp. (w 2004 r. dystans ten wynosił ponad 10 pp.).

Wykres 11 Zmiana wskaźnika zatrudnienia 20-64 w krajach UE-27 w latach 2004-2013 (p.p.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Wykres 12 Wpływ polityki spójności na wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 w latach 2004-2013

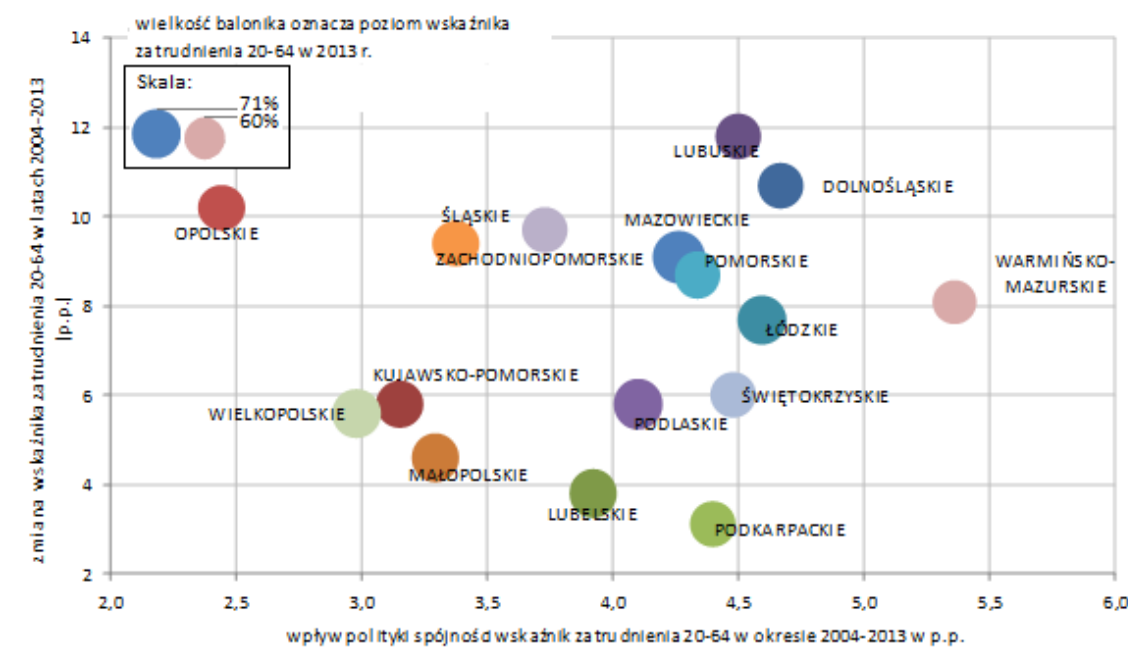
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Wskaźnik zatrudnienia jest dość silnie zróżnicowany regionalnie. W 2013 r. najniższym poziomem zatrudnienia charakteryzowało się województwo warmińsko-mazurskie (59,6%), a najwyższym mazowieckie (71%). W okresie członkostwa w UE najszybciej dystans w poziomie zatrudnienia nadrabiały województwa lubuskie, dolnośląskie i opolskie – o ponad 10 p.p. Najmniej korzystnie pod tym względem wypadają lubelskie i podkarpackie, w których wskaźnik zatrudnienia w okresie 2004-2013 wzrósł zaledwie o 3-4 p.p., podczas gdy średnio w kraju dwukrotnie więcej.

Wykorzystanie funduszy unijnych **wpłynęło pozytywnie na wskaźnik zatrudnienia w przypadku wszystkich województw**. Największe oddziaływanie odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim – szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności przyczyniły się do wzrostu wskaźnika zatrudnienia w tym regionie o ok. 5,4 p.p. Najniższe natomiast oddziaływanie polityki spójności na rynek pracy miało miejsce na Opolszczyźnie (wykres poniżej).

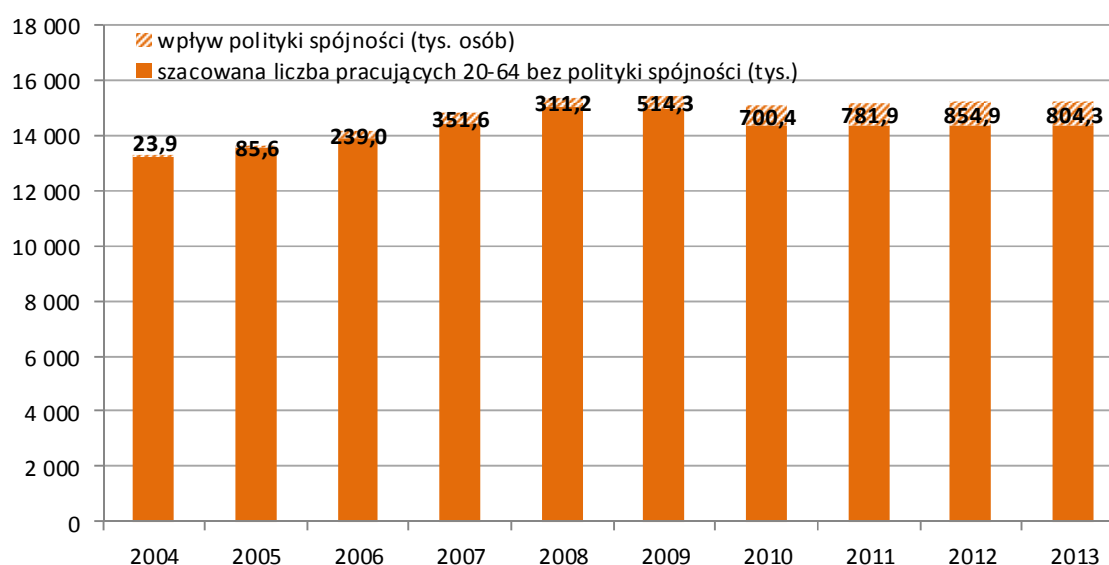
Wykres 13 Wpływ polityki spójności na wskaźnik zatrudnienia 20-64 w województwach w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy. Liczba osób pracujących w wieku 20-64 wynosiła w 2013 r. 15,2 mln. W okresie 2004-2013 tempo wzrostu pracujących było jednym z najwyższych w UE, co zaowocowało przyrostem liczby pracujących o ok. 2 mln. **Ilość miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 800 tys.**

Wykres 14 Wpływ polityki spójności na liczbę pracujących osób w wieku 20-64 w latach 2004-2013

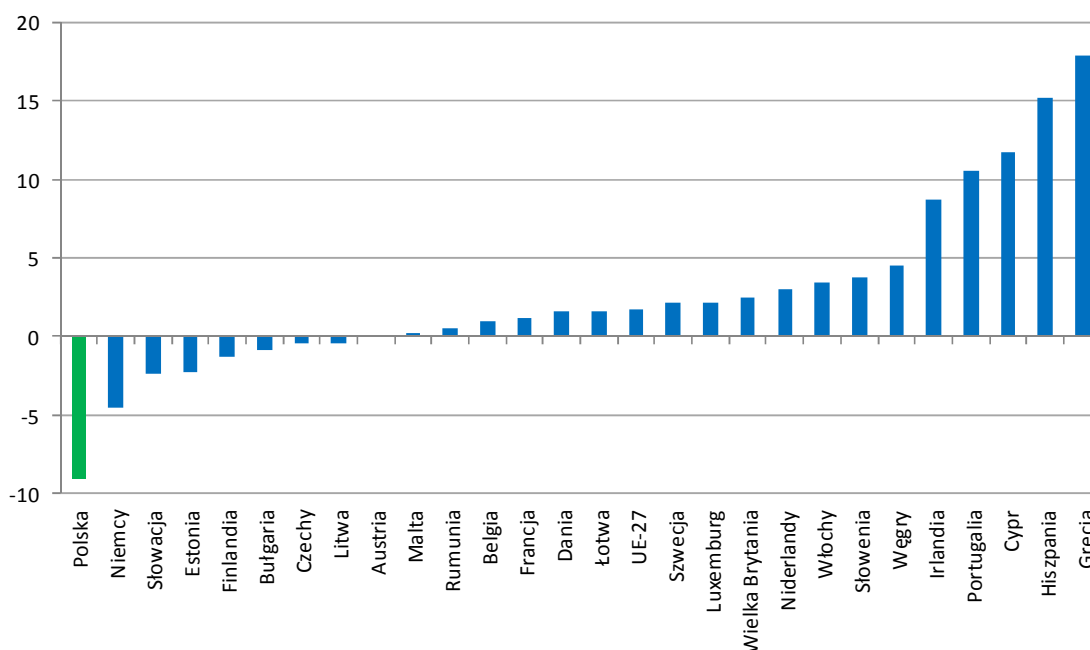

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Realizacja polityki spójności, oprócz wpływu na ogólny poziom zatrudnienia, powoduje jednocześnie zmiany w jego strukturze sektorowej. Oddziaływanie funduszy UE na rynek pracy następuje w większym stopniu poprzez kanał popytowy zwiększając znaczenie sektora przemysłowego oraz budownictwa, a także sektora usługowego i równocześnie ograniczając udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia.

Pozytywny wpływ funduszy unijnych jest również widoczny w **zmniejszaniu stopy bezrobocia**. Polska, wchodząc do UE charakteryzowała się najwyższą stopą bezrobocia⁷ w UE (19,3%). W kolejnych latach po akcesji następował szybki jej spadek (wykres poniżej). Pogorszenie koniunktury przyczyniło się jednak do wzrostu stopy bezrobocia i w 2013 r. wyniosła ona 10,2%. Jest to poziom zbliżony do średniej unijnej.

Wykres 15 Zmiana stopy bezrobocia 20-64 w krajach UE-27 w latach 2004-2013 (p.p.)

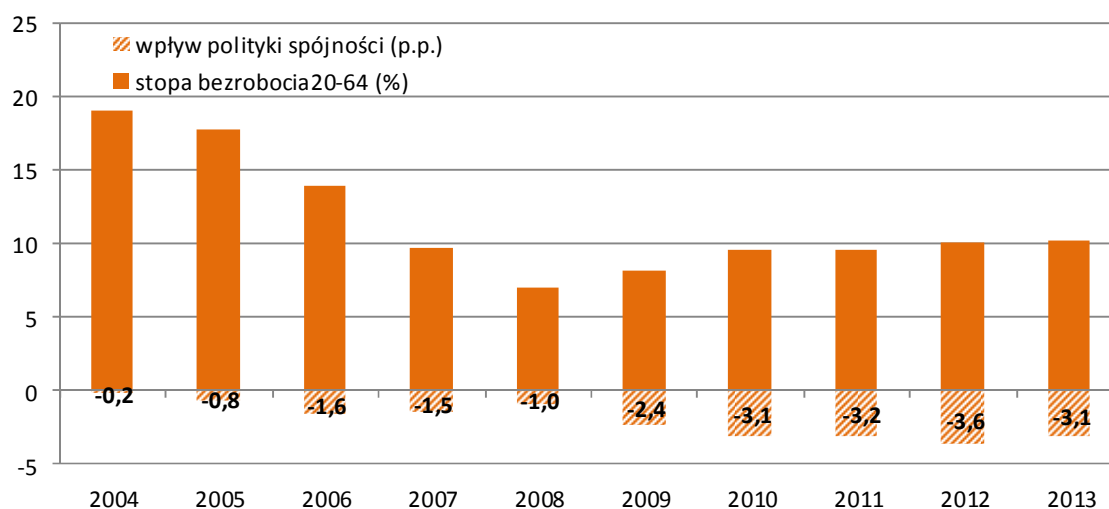

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

W dużej mierze do ograniczenia stopy bezrobocia przyczyniły się fundusze unijne. Implementacja środków w ramach polityki spójności spowodowała, że w latach 2010-2013 stopa bezrobocia w grupie osób w wieku 20-64 była o ponad 3 p.p. niższa niż gdyby nie realizowano inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych (wykres poniżej). W ujęciu bezwzględny oznacza to **spadek liczby bezrobotnych o co najmniej pół miliona**.

⁷ Stopa bezrobocia osób w wieku 20-64, wg BAEL.

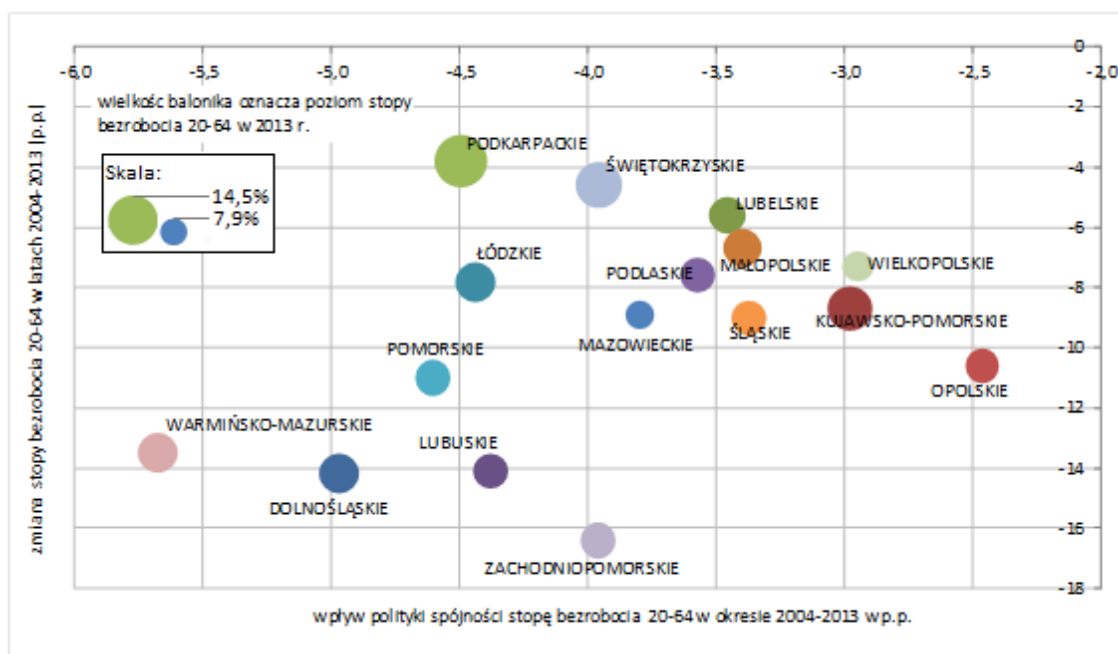
Wykres 16 Wpływ polityki spójności na stopę bezrobocia osób w wieku 20-64 w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Na poziomie regionalnym, najwyższym bezrobociem charakteryzowały się w 2013 r. województwa: podkarpackie (14,5%) i kujawsko-pomorskie (12,5%). Podobnie jak w przypadku wskaźnika zatrudnienia, wykorzystanie funduszy unijnych wpływało pozytywnie na obniżenie stopy bezrobocia w przypadku wszystkich województw (wykres 17). Największe oddziaływanie występowało w województwie warmińsko-mazurskim. Szacuje się, że inwestycje współfinansowane w ramach polityki spójności przyczyniły się do obniżenia stopy bezrobocia w tym regionie o ok. 5,7 p.p. Wysoki wpływ notowany był również w województwie dolnośląskim. Najniższe natomiast oddziaływanie polityki spójności na rynek pracy miało miejsce w województwie opolskim.

Wykres 17 Wpływ polityki spójności na stopę bezrobocia 20-64 w województwach w latach 2004-2013

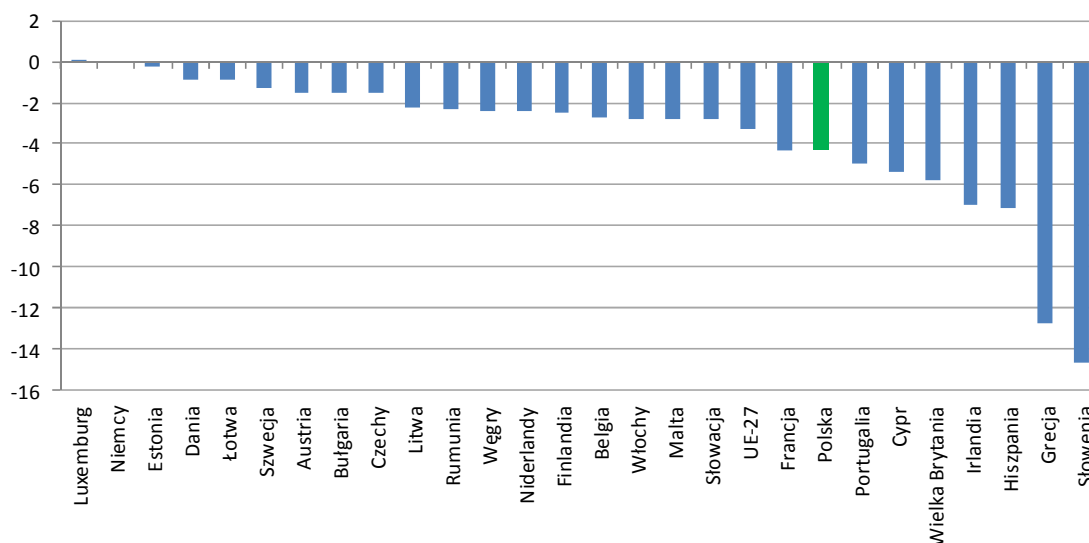
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat i wyników modeli makroekonomicznych

Warto dodać, że procesy zachodzące na rynku pracy determinują w wysokim stopniu poziom i dynamikę rozwoju społecznego danego obszaru. Poprawa sytuacji w zakresie popytu na siłę roboczą ogranicza szereg negatywnych konsekwencji związanych z długookresowym bezrobociem bądź biernością zawodową, takich jak: patologie społeczne, apatia, poczucie zrezygnowania i bezradności, co z kolei przyczynia się do poprawy nastrojów społecznych w danym kraju/regionie i zwiększa jego atrakcyjność inwestycyjną. Większy stopień wykorzystania potencjału siły roboczej na danym obszarze zwiększa wolumen dóbr i usług wytwarzanych na jego terytorium, a tym samym jego realne bogactwo. Stąd też za niezwykle istotny należy uznać wkład, jaki w poprawę sytuacji na rynku pracy w Polsce ma polityka spójności.

FINANSE PUBLICZNE

Deficyt sektora instytucji⁸ rządowych i samorządowych (*general government*) w Polsce, po okresie spadkowym w latach 2004-2007, od 2008 r. ponownie wzrastał, aż do osiągnięcia poziomu 7,8% PKB w 2010 r. W 2009 r. Polska została objęta procedurą nadmiernego deficytu w wyniku decyzji Rady Ecofin. Dzięki podjętym działaniom konsolidacyjnym, deficyt do końca 2012 r. stopniowo się zmniejszał. W 2013 r., na skutek spadku dochodów w relacji do PKB, deficyt ukształtował się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim i wyniósł -4,3% PKB. Polska należy do krajów (8 miejsce w UE) o wysokim deficycie, który przekraczał w 2013 r. średnią UE-27 o 1 p.p. (wykres poniżej).

Wykres 18 Wynik sektora *general government* w relacji do PKB w krajach UE-27 w 2013 r. (% PKB)

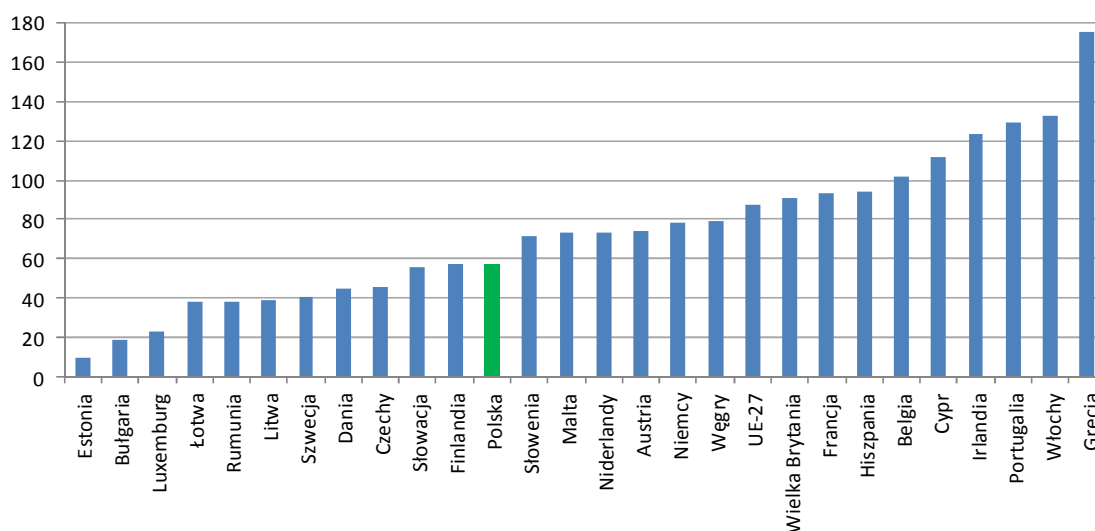

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Odmierna sytuacja ma miejsce w przypadku długu publicznego – tu Polska z długiem w wysokości 57% PKB w 2013 r. wypada zdecydowanie lepiej na tle średniej unijnej wynoszącej 87,4% PKB (wykres poniżej).

⁸ Deficyt i dług sektora *general government* wg ESA'95.

Wykres 19 Dług sektora *general government* w relacji do PKB w krajach UE-27 w 2013 r. (% PKB)

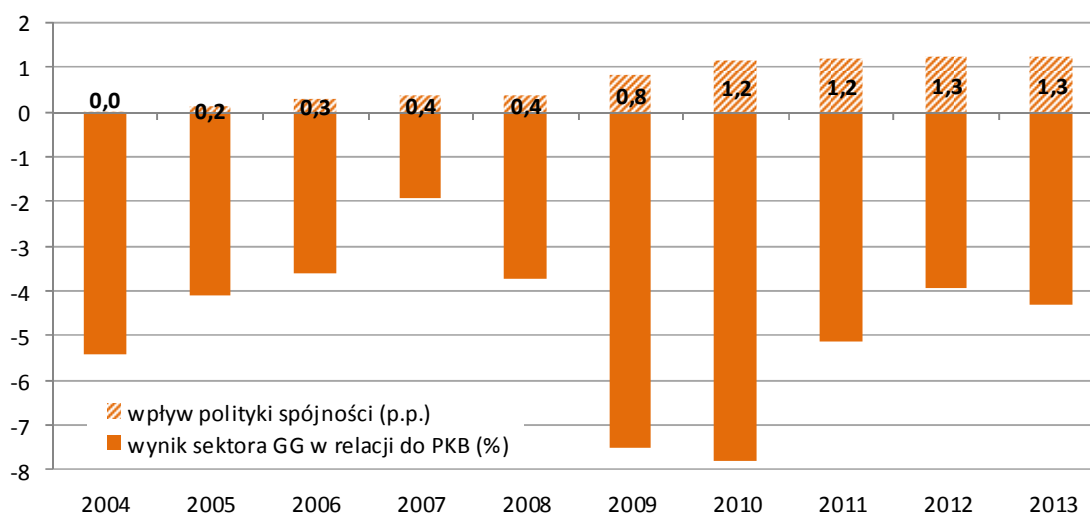

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat

Badania wskazują, że **fundusze europejskie w długim okresie prowadzą do trwałej i istotnej poprawy stabilności finansów publicznych**, mierzonej relacją deficytu do PKB oraz relacją długu publicznego do PKB. Przez wszystkie lata analizowanego okresu polityka spójności wpływała pozytywnie na obie powyższe relacje. Z jednej strony było to efektem wzrostu PKB dzięki środkom finansowym polityki spójności, a z drugiej wiązało się z rozszerzaniem bazy podatkowej w rezultacie rozwoju gospodarki. Prowadziło to do poprawy wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych, a w konsekwencji do ograniczenia przyrostu długu publicznego w relacji do PKB.

Środki z funduszy europejskich w 2013 r. przyczyniły się do obniżenia deficytu sektora o ok. 1,3 p.p. (wykres poniżej). Średniorocznie w okresie 2004-2013 analizowana relacja była niższa dzięki tym środkom o ok. 0,7 p.p.

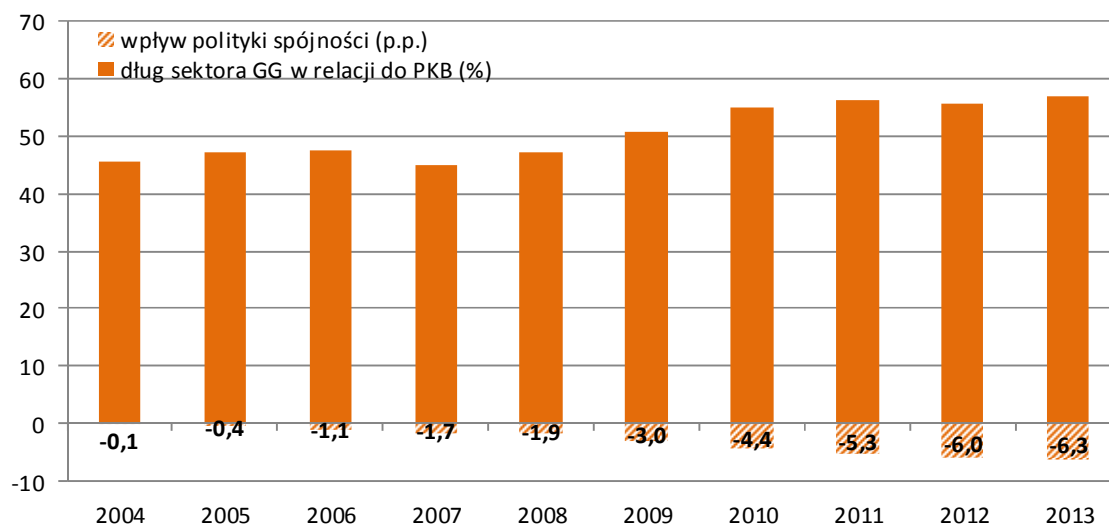
Wykres 20 Wpływ polityki spójności na wynik sektora *general government* w relacji do PKB w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

Mniejszy w wyniku napływu środków z UE deficyt sektora publicznego przekłada się na **poprawę relacji długu publicznego do PKB** (wykres poniżej). Dodatkowo działa w tym kierunku **umacnianie złotego** spowodowane napływem funduszy europejskich, dzięki czemu dług nominowany w walutach obcych staje się niższy w wyrażeniu złotowym. W konsekwencji pozytywny wpływ polityki spójności na dług publiczny w relacji do PKB był szacowany w 2013 r. na ok. 6,3%.

Wykres 21 Wpływ polityki spójności na dług sektora *general government* w relacji do PKB w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

Pozytywne efekty polityki spójności dla sektora finansów publicznych stanowią zatem swoistą nadwyżkę nad ich konsekwencjami związanymi z koniecznością pozyskania środków na współfinansowanie projektów otrzymujących wsparcie z UE. Można zatem stwierdzić, że **polityka spójności ma także swój wkład w stabilizowanie nastrojów na rynkach finansowych** i tym samym zmniejsza prawdopodobieństwo perturbacji gospodarczych związanych z wycofywaniem się kapitału zagranicznego z Polski, nagłą deprecjacją złotego, niewypłacalnością firm i innymi, negatywnymi następstwami utraty zaufania do polskiej gospodarki powstałymi w wyniku nadmiernego zadłużenia państwa.

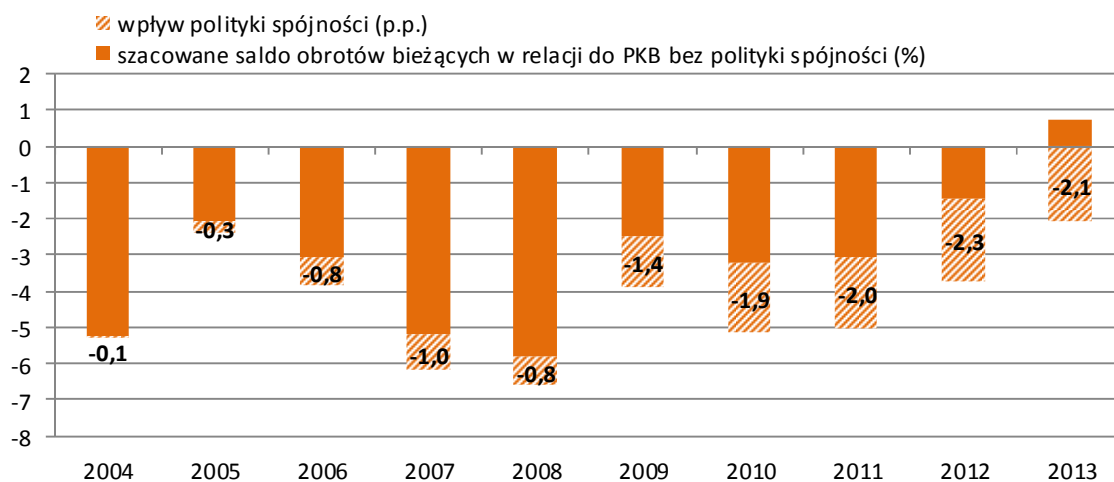
WYMIANA MIĘDZYNARODOWA

W 2013 r. łączna wartość obrotów towarowych (w ujęciu płatniczym) w Polsce kształtowała się na poziomie 309,6 mld euro (z czego 156 mld euro przypadało na eksport, a 153,6 mld euro na import). W latach 2004-2013 wartość obrotów handlu zagranicznego wzrosła niemal trzykrotnie – eksport w cenach bieżących wzrósł o 190%, a import o 161%. W latach 2004-2013 dynamika eksportu w Polsce była dwukrotnie wyższa niż dynamika PKB i był on jedną z sił napędowych polskiej gospodarki.

Saldo obrotów bieżących wyniosło w 2013 r. -1,3% PKB i było najniższe od momentu wejścia Polski do UE. Wynik ten był przede wszystkim efektem dodatniego salda obrotów towarowych (również odnotowanego po raz pierwszy w okresie członkostwa w UE).

Fundusze unijne wpływają wielotorowo na kształtowanie się salda wymiany międzynarodowej. Wyniki badań wskazują, że **polityka spójności przyczynia się do pogłębienia deficytu obrotów bieżących w relacji do PKB** (średnio o 1,3 p.p. rocznie).

Wykres 22 Wpływ polityki spójności na saldo obrotów bieżących w relacji do PKB w latach 2004-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i wyników modeli makroekonomicznych

Napływ środków z UE, powodujący wzrost popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego pobudza wzrost importu, podczas gdy po stronie eksportu efekty poprawy konkurencyjności gospodarki mogą być niwelowane przez następstwa aprecjacji złotego. Według wyników badań efekt zwiększenia importu utrzymywał się przez cały analizowany okres, bowiem cały czas do kraju napływały nowe fundusze, których część przeznaczona była na dodatkowy import.

***

W poniższych podrozdziałach przedstawiono stan realizacji wskaźników Celu strategicznego, Celów szczegółowych NSRO oraz wybranych wskaźników kluczowych w kontekście sytuacji społeczno-gospodarczej kraju, analizę wykorzystania udzielonego wsparcia w ujęciu regionalnym, jak również komplementarności realizowanych przedsięwzięć z wybranymi instrumentami finansowymi.

1.1 CEL STRATEGICZNY: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej

Na realizację Celu strategicznego NSRO 2007-2013, jakim jest: *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, przeznaczono alokację na poziomie ponad 67,92 mld euro, w tym ponad 1,33 mld euro pochodzi z tzw. krajowej rezerwy wykonania (KRW) oraz 632 mln euro z dostosowania technicznego (DT).

Jego wdrażanie służy osiągnięciu określonego traktatowo celu zwiększania stopnia spójności społecznej i gospodarczej Polski i jej regionów względem średniej UE poprzez reformy strukturalne i koncentrację wydatków w kilku obszarach mających decydujące znaczenie dla tworzenia warunków do przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz zwiększania zatrudnienia. Najważniejsze znaczenie dla realizacji Celu strategicznego jest pro wzrostowa i pro zatrudnieniowa krajowa polityka gospodarcza, uwzględniająca kontynuację i pełne wdrożenie reform strukturalnych w obszarze finansów publicznych, funkcjonowania administracji i wymiaru sprawiedliwości oraz systemu stanowienia i implementacji prawa.

Realizacja celu strategicznego NSRO została zobrazowana wskaźnikami mierzącymi zmiany PKB, struktury pracujących, zatrudnienia, wydajności pracy, inwestycji oraz liczby nowoutworzonych miejsc pracy.

Postęp finansowy wdrażania NSRO odnotowany na koniec 2013 r. kształtuje się następująco: złożono ponad 286,7 tys. wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym o wartości wnioskowanego wsparcia sięgającej prawie 584,5 mld zł. Podpisano/wydano prawie 93,8 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów, angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą blisko 267,7 mld zł (tj. o ponad 33 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co stanowiło ok. 94,1% alokacji przeznaczonej na lata 2007-2013. Wartość wydatków kwalifikowalnych (wkład UE i krajowy) wykazana w umowach wyniosła natomiast 388,2 mld zł, co oznacza wzrost w 2013 r. o 47 mld zł.

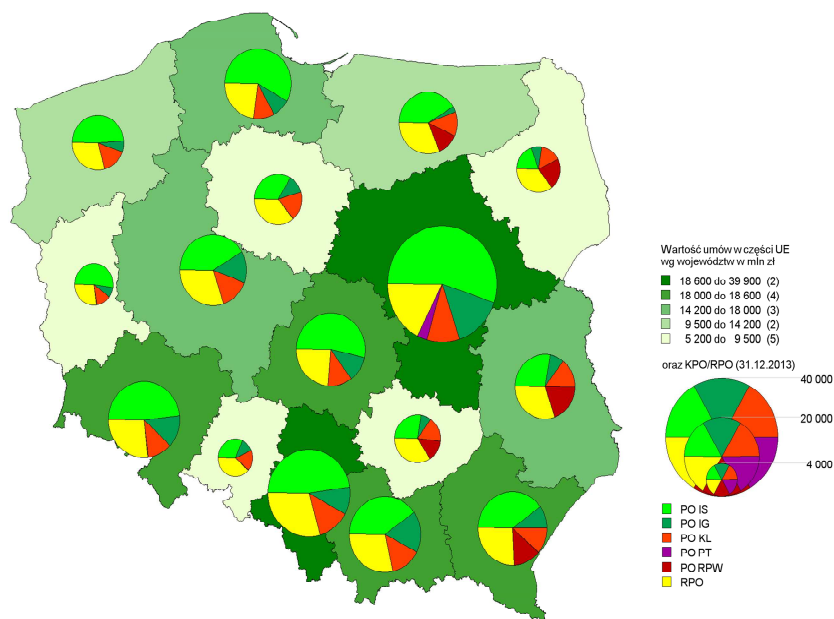
Wg stanu na koniec 2013 r. na listach podstawowych projektów indywidualnych dla programów operacyjnych pozostawały 163 projekty będące w fazie przygotowań przed podpisaniem umów o dofinansowanie o szacowanej wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 7,1 mld zł, w tym 63 projekty na kwotę 6 mld zł w programach krajowych (wszystkie w ramach PO liś) oraz 100 projektów na kwotę 1,1 mld zł w programach regionalnych. Biorąc pod uwagę fakt, że na te projekty została dokonana warunkowa rezerwacja środków w programach, uwzględnienie ich razem z pozostałymi projektami NSRO 2007-2013 objętymi już umowami oznacza, że kwota zaangażowanych środków UE wynosi niemal 274,8 mld zł, co stanowi ponad 95,7% alokacji przyznanej Polsce na lata 2007-2013.

Wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność w przypadku programów krajowych i regionalnych sięgnęła ponad 254,5 mld zł, w tym prawie 180,2 mld zł stanowiły wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE (tj. o ponad 45 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co stanowi ok. 62,8% alokacji na lata 2007-2013.

W ogólnej kwocie 267,7 mld zł dofinansowania UE w podpisanych do końca 2013 r. umowach w ramach KPO i RPO, w ujęciu regionalnym najwięcej środków – biorąc pod uwagę miejsce realizacji projektu – przypada na województwa: mazowieckie – 39,8 mld zł i śląskie – 23,9 mld zł, w których najwyższy udział mają inwestycje dofinansowane z PO liś oraz z PO IG.

Mapa 2 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na krajowe i regionalne programy operacyjne w ujęciu bezwzględnym. Stan na koniec 2013 r.

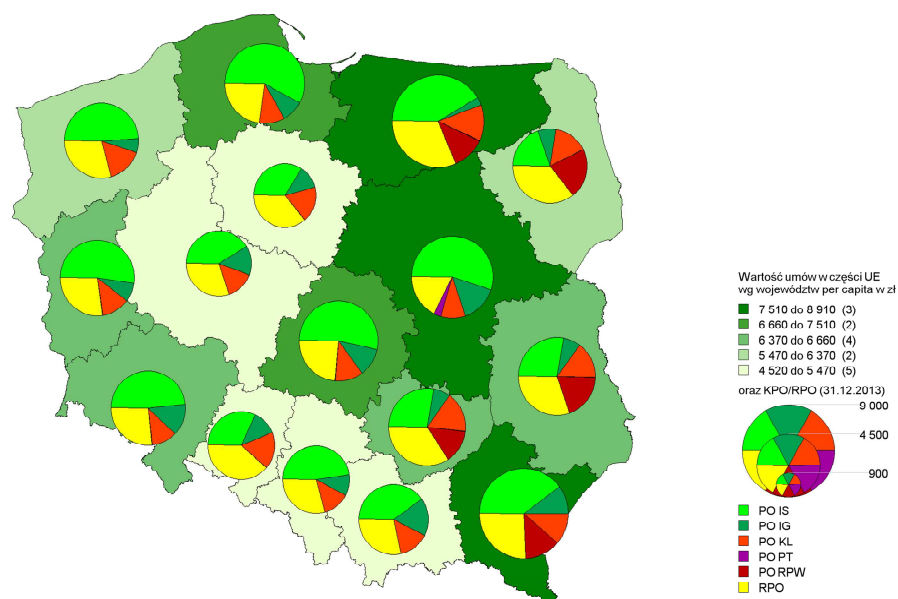

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Średnio w skali kraju wartość dofinansowania UE w podpisanych do końca 2013 r. umowach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi 6 360 zł (6 946 zł po uwzględnieniu projektów realizowanych na obszarze całego kraju).

W tym ujęciu (*per capita*) najwięcej środków trafiło do województw Polski Wschodniej: warmińsko-mazurskiego (8 901 zł) i podkarpackiego (8 528 zł).

Mapa 3 Wartość dofinansowania UE w podpisanych umowach wg województw w podziale na krajowe i regionalne programy operacyjne (KPO/RPO) w ujęciu *per capita*. Stan na koniec 2013 r.

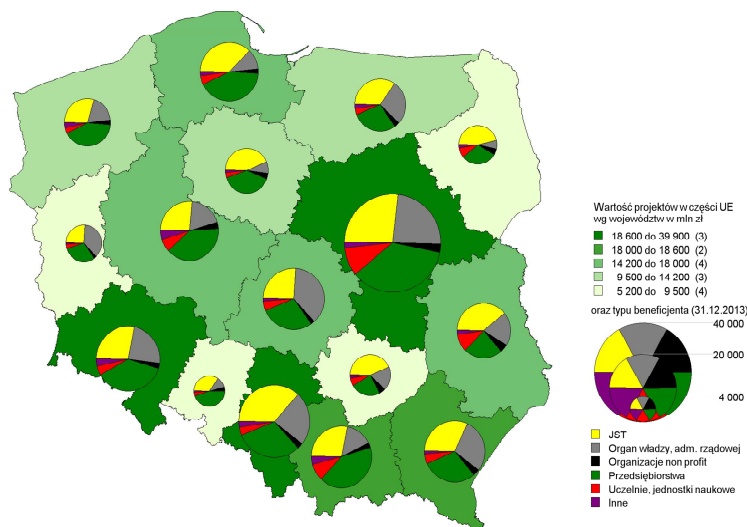

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Pod względem typu podmiotów realizujących projekty objęte wsparciem ze środków unijnych na lata 2007-2013, największym beneficjentem są przedsiębiorstwa (85,7 mld zł, tj. 32% wartości

umów), jednostki samorządu terytorialnego (80,2 mld zł, tj. 29,9% wartości umów) oraz administracja rządowa⁹ (64,1 mld zł, tj. 24% wartości umów).

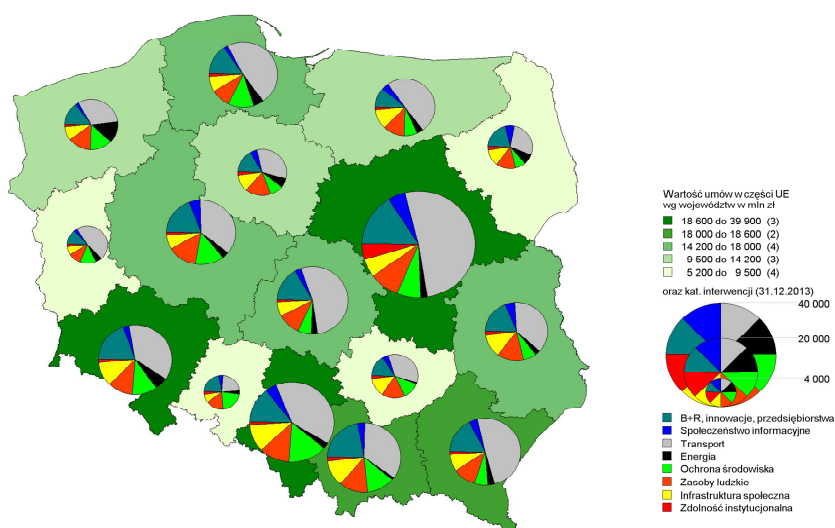
Mapa 4 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na typy beneficjentów. Stan na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W podziale na poszczególne obszary tematyczne interwencji, największa pula środków zasila projekty z zakresu infrastruktury transportowej (103,7 mld zł, tj. 38,7%), następane w kolejności są projekty wspierające innowacje, badania i rozwój oraz przedsiębiorczość (46,7 mld zł – 17,4%), dotyczące rozwoju kapitału ludzkiego (37 mld zł – 13,8%), a także projekty z zakresu ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom (25,4 mld zł – 9,5%) i infrastruktury społecznej (23,4 mld zł – 8,8%). Należy zauważyć, że w ujęciu regionalnym struktura wsparcia jest zbliżona. O pewnym zróżnicowaniu w powyższym zakresie można mówić w odniesieniu do województw: opolskiego oraz zachodniopomorskiego.

Mapa 5 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na obszary tematyczne. Stan na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

⁹ W tym Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Tabela 1 Wskaźniki realizacji Celu strategicznego NSRO 2007-2013

wskaźniki	źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	zakładana wartość w 2013 r.
Średnie roczne tempo wzrostu PKB (%)	GUS	6,2	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	2,0*	1,6	5,2
										6,1 średnia z lat 2011-2013
PKB na 1 mieszkańca w PPS (UE25=100)	GUS/Eurostat	50	53	54	58	60	63			65,0
PKB na 1 mieszkańca w PPS (UE27=100)	GUS/Eurostat	52	54	56	60*	63*	65	67		x
Struktura pracujących wg sektorów gospodarki (%):	GUS									
sektor I		15,8	14,8	14,0	13,3	12,9	12,7			12,0
sektor II		30	30,7	31,9	31,1	30,2	30,6			26,0
sektor III		54,2	54,5	54,1	55,6	56,9	56,7			62,0
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata	GUS	54,5	57	59,2	59,3	59,3	59,7			60,0
kobiety		48,2	50,6	52,4	52,8	53	53,1			56,5
mężczyźni		60,9	63,6	66,3	66,1	65,6	66,3			63,5
						65,3**	66,0**	66,3**	66,6**	
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata	GUS	28,1	29,7	31,6	32,3	34,0	36,9			35,0
kobiety		19	19,4	20,7	21,9	24,2	27,3			28,0
mężczyźni		38,4	41,4	44,0	44,3	45,3	47,8			45,0
						45,2**	47,8**	49,3**	51,3**	
Energochłonność finalna gospodarki (kgoe/euro, w cenach stałych z 2000 r.)	GUS	0,259*	0,244	0,263*	0,230	0,224*	0,224			0,22
Średnia stopa inwestycji (%)	GUS	19,7	21,6	22,3	21,1	19,9	20,2	19,2	18,4	24,0
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE25=100)	GUS/Eurostat	59,0	60,1	60,4	63,4	65,4	66,9			75,0
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE27=100)	GUS/Eurostat	61,1*	62,1*	62,3*	65,4*	70,0*	71,9*	73,5		
Roczny napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (biz) w mld USD	NBP	19,9*	23,7*	15,0*	13,0*	14,3*	20,7*	6,1	-6,1	10,0
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy (w tys.)	GUS	382,4	639,2	490,6	521,6	609,3	580,4	465,0	502,4	ok. 3 500

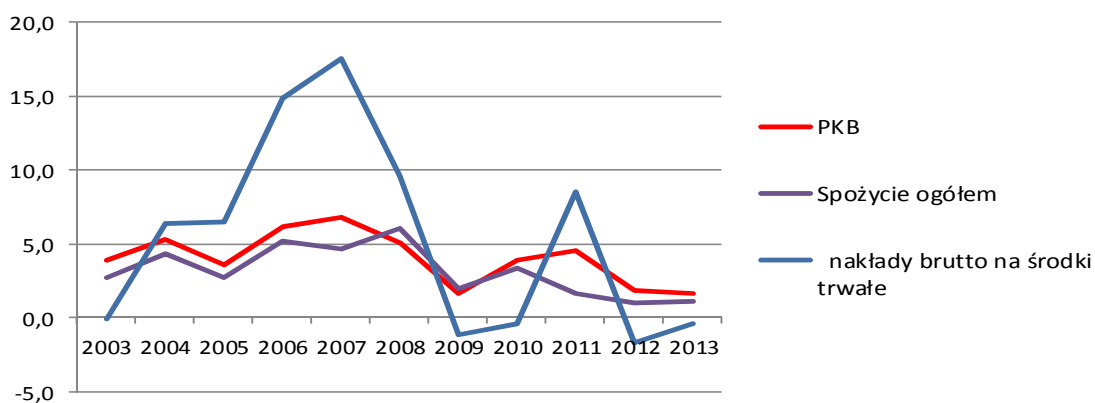
* korekta

** wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych (zostały zaznaczone kolorem granatowym. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów

Źródło: GUS

Rok 2013 był trudny dla polskiej gospodarki z powodu odczuwalnego spowolnienia aktywności ekonomicznej. **Średnioroczne realne tempo wzrostu PKB w latach 2011-2013** wynosiło 2,7% wobec zakładanego w NSRO wzrostu 6,1% w tym okresie. Mimo ożywienia aktywności ekonomicznej w ostatnich miesiącach roku, **tempo wzrostu PKB¹⁰** w Polsce wyniosło 1,6%, tj. mniej niż w latach poprzednich (2,0% w 2012 r., 4,5% w 2011 r., 3,9% w 2010 r.). Polska nadal rozwijała się szybciej niż UE. Według wstępnych danych Eurostatu, wzrost PKB w 2013 r. w UE wyniósł zaledwie 0,1% po recesji rzędu minus 0,4% w 2012 r. Prognozy Komisji Europejskiej¹¹ na lata 2014-2015 zakładają, że gospodarka europejska będzie stopniowo odbudowywać się, a wzrost PKB UE ma wynieść odpowiednio 1,5% i 2,0% (w Polsce – 2,9% oraz 3,1%).

Wykres 23 Wzrost PKB i jego wybranych komponentów w porównaniu do roku poprzedniego (%)

Źródło: opracowanie własne MliR na podstawie danych GUS

Dominujący udział w strukturze wzrostu gospodarczego miał w ostatnich dwóch latach eksport netto (1,8 p.p. w 2013 r., 2,0 p.p. w 2012 r.), co w Polsce jest charakterystyczne dla okresów spowolnienia gospodarczego, związanych na ogół ze znaczącym obniżeniem popytu krajowego.

Zagrożeniem dla wzrostu gospodarczego jest zwłaszcza bardzo niska dynamika spożycia ogółem, stanowiącego około 80% PKB (w tym spożycie indywidualne – nieco ponad 60% PKB). Obniżona w stosunku do lat poprzednich dynamika spożycia indywidualnego wynika w dużej mierze z niewysokiego wzrostu płac realnych, nadal trudnej sytuacji na rynku pracy, wyrażającej się wysokim poziomem bezrobocia oraz nastrojami niepewności w zakresie kształtowania się przyszłej koniunktury w Polsce i na świecie.

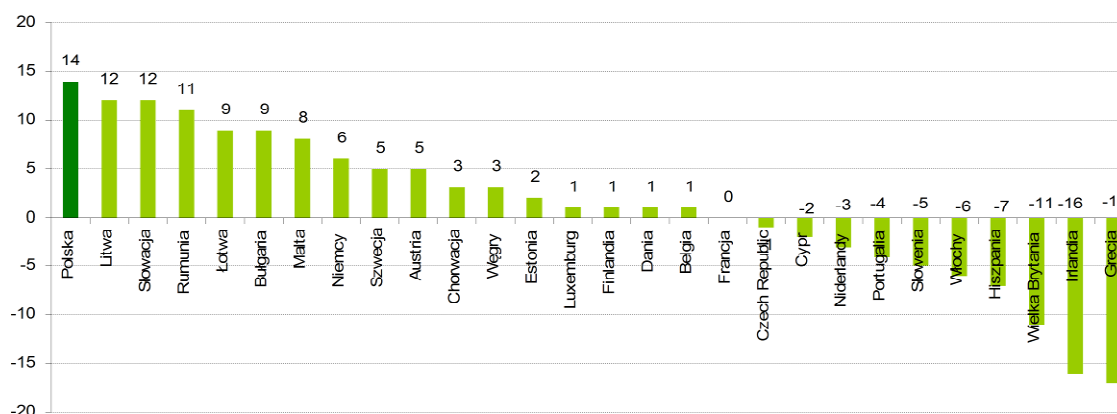
W całym okresie członkostwa strony polskiej w UE zmniejszał się dystans dzielący nasz kraj od średniego unijnego poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego **PKB na mieszkańca z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut**. W 2012 r. wskaźnik ten wyniósł dla Polski 67% średniej UE-27. Co więcej, w zakresie tempa konwergencji z UE w okresie obecnej perspektywy finansowej, Polska wyprzedziła pozostałe nowe kraje członkowskie. Wyniki modelowania makroekonomicznego wskazują, że wpływ funduszy unijnych na wskaźnik konwergencji wyniósł ponad 4 p.p.

¹⁰ W tekście zostały pogrubione wskaźniki stanowiące wskaźniki monitorujące NSRO 2007-2013.

Jeśli nie jest zaznaczone inaczej, wskaźniki wzrostu (produkcji, cen) podawane są w cenach stałych.

¹¹ EC Winter Forecast 2014, Bruksela, marzec 2014.

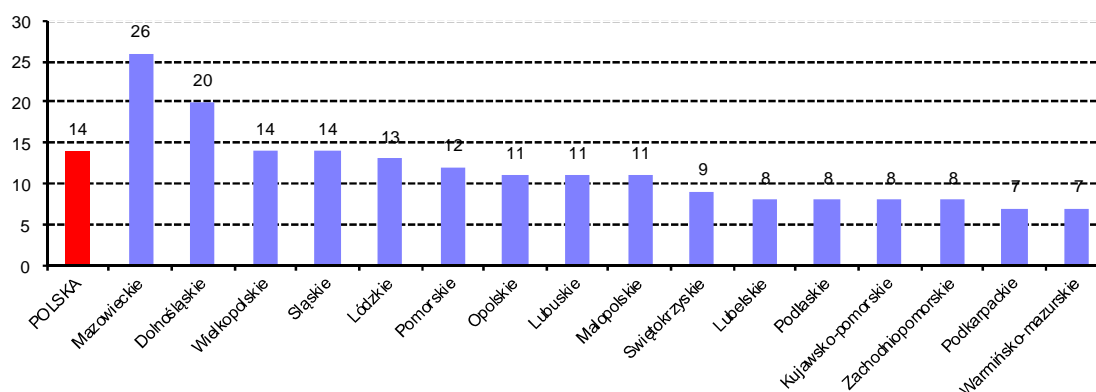
Wykres 24 Zmiana PKB per capita w PPS (UE-27=100) w latach 2007-2012 w UE (w p.p.)

Źródło: opracowanie własne MliR na podstawie danych Eurostatu

W okresie 2007-2012 także w polskich regionach miały miejsce intensywne procesy rozwojowe, stymulowane w dużej mierze możliwościami oferowanymi przez politykę spójności.

Wykres 25 Wzrost PKB per capita w PPS UE-27=100 w regionach w latach 2004-2010

Źródło: opracowanie własne MliR na podstawie danych Eurostatu

Jedynie woj. mazowieckie przekroczyło średni unijny poziom PKB *per capita* (o 2% w PPS)¹². Województwa o najniższym poziomie PKB *per capita* (województwa Polski Wschodniej i woj. zachodniopomorskie) najwolniej pokonywały dystans do średniej unijnej¹³. Pięć województw Polski wschodniej nadal znajdowało się w grupie 20 europejskich regionów NUTS 2 o najniższym poziomie PKB *per capita* (liczonym z uwzględnieniem siły nabywczej walut), z poziomem tego wskaźnika w relacji do średniej unijnej od 42% (lubelskie i podkarpackie) do 47% (świętokrzyskie). Powyższy wskaźnik dla całej Polski Wschodniej wzrósł z 36% przed akcesją do 44% w 2010 r. czyli o 8 p.p. (Polska – wzrost o 14 p.p.).

Rok 2013 był drugim z kolei rokiem spadku popytu krajowego; był on niższy o 0,2% niż rok wcześniej. Spadek popytu krajowego był wypadkową zmniejszenia akumulacji o 5%, w tym

¹² Ostatnie dane Eurostatu o PKB wytworzonym w województwach według PPP są dostępne za 2010 r.

¹³ Szczegółowe informacje nt. różnicowania PKB w województwach przedstawiono w Rozdziale 1.6 *Cel 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

nakładów brutto na środki trwałe o 0,4% oraz wzrostu spożycia o 1,1%, w tym indywidualnego o 0,8% .

Stopa inwestycji w gospodarce narodowej obniżyła się do 18,4% wobec 19,2% w 2012 r. i 20,2% w 2011 r. W NSRO wartość docelowa zakładana na 2013 r. wynosi 24%.

Wiele pozytywnych zjawisk miało miejsce zwłaszcza w sektorze przedsiębiorstw. Produkcja sprzedana przemysłu była wyższa o 2,3%, sprzedaż detaliczna o 2,5%, sprzedaż usług w transporcie o 4,8%, a w łączności o 2,4%. Wyniki finansowe badanych przez GUS przedsiębiorstw były lepsze niż w 2012 r., np. wzrost wyniku finansowego netto wynosił 12,2%. Większy odsetek podmiotów gospodarczych niż w 2012 r. zakończył rok zyskiem netto (prawie 80%). Również większy odsetek firm (50%) prowadził sprzedaż na eksport. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw zwiększyły się w 2013 r. o 6,1% w porównaniu z poprzednim rokiem, po niewielkim spadku w 2012 r. Znacząco zwiększyła się liczba inwestycji rozpoczętych oraz ich wartość kosztorysowa po spadku obserwowanym przed rokiem.

Za korzystne należy uznać wstępne wyniki handlu zagranicznego. Obroty towarowe handlu zagranicznego liczone w zł po stronie eksportu zwiększyły się o 5,8% (w cenach bieżących), a po stronie importu nie uległy zmianie. W wyniku wyższej dynamiki eksportu niż importu, znacznie poprawiło się ujemne saldo wymiany – wyniosło 9,6 mld zł wobec 44,7 mld zł rok wcześniej. Wzrosły obroty ze wszystkimi grupami krajów za wyjątkiem importu z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2013 r. był dużo słabszy niż w 2012 r. (0,9% wobec 3,7%), głównie na skutek niższego tempa wzrostu cen żywności oraz towarów i usług związanych z mieszkaniem. Spadły ceny towarów i usług w łączności, odzieży i obuwiu oraz w zakresie transportu. Ceny producentów w przemyśle i budownictwie były niższe niż rok wcześniej odpowiednio o 1,3% i 1,8%.

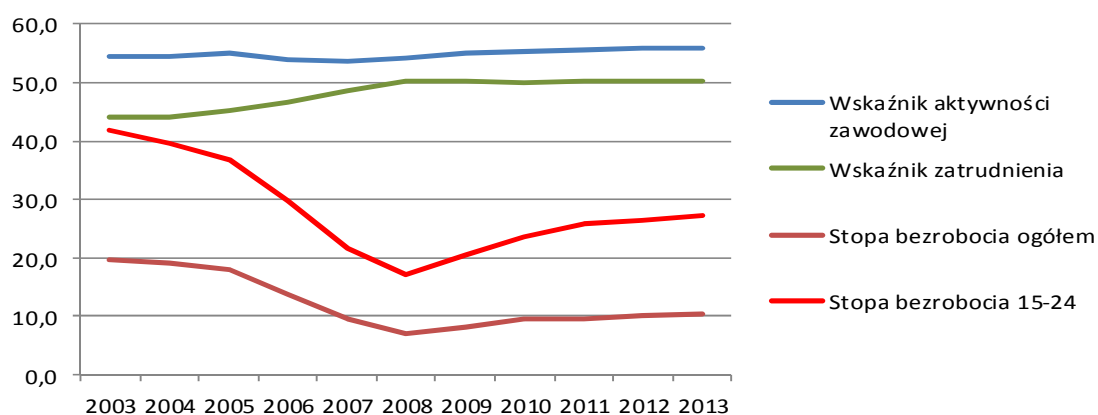
Na rynku pracy nadal utrzymywała się trudna sytuacja. Według szacunkowych danych, liczba pracujących w gospodarce narodowej była wyższa o 0,6% niż przed rokiem, ale w sektorze przedsiębiorstw obniżyła się o 1,0%. Największy spadek odnotowano w budownictwie – o 8,7%, mniejszy – między innymi w obsłudze rynku nieruchomości, w zakwaterowaniu i gastronomii oraz w przetwórstwie przemysłowym. Koniec roku przyniósł pewne symptomy poprawy na rynku pracy: w sektorze przedsiębiorstw zwalniało tempo spadku zatrudnienia, a w ostatnich miesiącach roku odnotowano nieznaczny wzrost przeciętnego zatrudnienia.

Według wstępnych danych za 2013 r. z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), współczynnik aktywności zawodowej (55,9%) i wskaźnik zatrudnienia (50,2%) ludności w wieku 15 lat i więcej kształtowały się na poziomie poprzedniego roku. **Dla grupy wiekowej 15-64 lata** uzyskano zakładany w NSRO **wskaźnik zatrudnienia** na poziomie 60%. W zauważalnym stopniu wzrósł **wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64** (z 38,7% w 2012 r. do 40,6% w 2013 r.), znacznie powyżej poziomu docelowego 35% zakładanego w NSRO na 2013 r.¹⁴

Wyniki modelowania makroekonomicznego wskazują, że wpływ funduszy unijnych na wskaźnik zatrudnienia wynosił około 3 p.p.

¹⁴ Analizując stopień osiągnięcia wartości docelowych wskaźników: *Struktura pracujących wg sektorów gospodarki (%)*, *Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata*, *Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata*, należy mieć na uwadze, że przedmiotowe wartości zostały określone przy wykorzystaniu innej metodologii liczenia (patrz: przypis do Tabeli 1 *Wskaźniki realizacji Celu strategicznego NSRO 2007-2013*).

Wykres 26 Wskaźniki aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15+ (%)

Źródło: opracowanie własne MliR na podstawie danych GUS

Wydajność pracy także rosła szybciej w Polsce – w relacji do średniej unijnej, jej poziom mierzony **PKB na pracującego** (z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut) zwiększył się z 60,1% w 2007 r. do 66,9% w 2011 r.

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z WYBRANYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

Obok inwestycji współfinansowanych w ramach NSRO, realizacja działań prorozwojowych wspierana jest przez projekty, których beneficjenci otrzymują dofinansowanie ze środków krajowych, innych funduszy europejskich (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Rybacki), programów pomocowych (Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy, środki Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oraz innych.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy¹⁵

Na podstawie *Umowy ramowej pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Szwajcarską Radą Federalną o wdrażaniu Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy* z dnia 20 grudnia 2007 r., Polska uzyskała wsparcie w wysokości 489,02 mln CHF¹⁶.

Szwajcarsko-Polski Program Współpracy (SPPW) ma na celu zmniejszanie różnic społeczno-gospodarczych, istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE, oraz różnic na terytorium Polski, występujących pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym.

¹⁵ Więcej informacji o Programie na stronie: www.programszwajcarski.gov.pl.

¹⁶ Kwota uwzględniająca koszty zarządzania państwa-darczyńcy oraz strony polskiej.

Tabela 2 Projekty i programy wdrażane w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy w podziale na priorytety i obszary tematyczne

Obszary wsparcia	Liczba projektów/ programów
Priorytet Bezpieczeństwo stabilność i wsparcie reform, w tym:	17
<i>Inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego regionów peryferyjnych i słabo rozwiniętych</i>	10
<i>Środki ochrony granic</i>	7
Priorytet Środowisko i infrastruktura, w tym:	23
<i>Odbudowa i remont infrastruktury środowiskowej i poprawa środowiska (w tym transport publiczny, gospodarka odpadami, efektywność energetyczna)</i>	16
<i>Bioróżnorodność i ochrona ekosystemów oraz wsparcie transgranicznych inicjatyw</i>	7
Priorytet Sektor prywatny, w tym:	3
<i>Poprawa środowiska biznesowego i dostępu do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw</i>	2
<i>Rozwój sektora prywatnego i promocja eksportu MŚP (Społeczna odpowiedzialność biznesu)</i>	1
Priorytet Rozwój społeczny i zasobów ludzkich, w tym:	10
<i>Ochrona zdrowia (w tym promocja zdrowia i opieka społeczna)</i>	8
<i>Badania i rozwój</i>	2
Polsko-Szwajcarski Program Badawczy	1
<i>Fundusz Stypendialny</i>	1
Alokacje specjalne, w tym:	5
<i>Grant Blokowy - Fundusz dla Organizacji Pozarządowych</i>	1
<i>Grant Blokowy - Fundusz Partnerski</i>	1
<i>Łodygowice - projekt wskazany przez stronę szwajcarską</i>	1
<i>Fundusz na Przygotowanie Projektów</i>	1
<i>Fundusz Pomocy Technicznej</i>	1
Ogółem	58

Źródło: Departament Programów Pomocowych, MliR

Za koordynację wdrażania programu w Polsce odpowiada Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, a poszczególne przedsięwzięcia wdrażane są przez instytucje realizujące, a w przypadku grantu blokowego – przez operatora.

Stan wdrażania

14 czerwca 2012 r. upłynął okres kontraktacji środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy – zakontraktowano 100% dostępnej alokacji, tj. 464,57 mln CHF (kwota nie uwzględnia kosztów zarządzania przez stronę szwajcarską w wysokości 24,45 mln CHF).

Łącznie podpisano 58 umów, w tym 50 ws. projektów indywidualnych oraz 8 ws. programów/grantów blokowych/alokacji specjalnych. Ponadto przewiduje się, że w ramach SPPW zostanie wdrożonych ok. 1 tys. mniejszych projektów. Proces wdrażania projektów i wydatkowania środków potrwa do 14 czerwca 2017 r.

Wg stanu na koniec 2013 r. wszystkie projekty i programy znajdowały się w fazie realizacji (za wyjątkiem jednego projektu, którego rozpoczęcie planowane jest na 2014 r.) W związku z tym prace w ramach SPPW koncentrowały się głównie na zadaniach związanych z wdrażaniem projektów/programów i funduszy, monitoringiem i kontrolą poprawności ich realizacji, usprawnianiem procedur oraz prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych. Przeprowadzono także śródk okresowe przeglądy realizacji wybranych projektów, których celem była ocena procesu implementacji i podjęcie decyzji dotyczących ewentualnych działań zaradczych. Na rzecz beneficjentów były sukcesywnie przekazywane środki finansowe na realizację projektów. Dodatkowo, w ramach programów obejmujących tzw. re-granting

przeprowadzono kolejne nabory wniosków na pod-projekty. W 2013 r., ogłoszono w sumie 37 konkursów, z czego aż 33 nabory w obszarze *Inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego*, a także 2 nabory w obszarze *Sektor Prywatny* na projekty z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), 1 konkurs w przypadku *Funduszu Stypendialnego*, oraz 1 nabór w ramach *Funduszu dla Organizacji Pozarządowych*.

Do końca 2013 r. w ramach prefinansowania strona polska przekazała Instytucjom Realizującym środki w kwocie ponad 140 mln CHF, co stanowiło ponad 30% kwoty alokacji przyznanej stronie polskiej, kwota środków certyfikowanych do strony szwajcarskiej wyniosła ponad 127,83 mln CHF, co stanowiło ponad 28% alokacji, natomiast kwota środków zrefundowanych przez stronę szwajcarską wyniosła ponad 120,67 mln CHF, co stanowiło blisko 27% alokacji przyznanej stronie polskiej.¹⁷

Zgodnie z założeniami Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy ponad 40%¹⁸ środków zostało zakontraktowanych w czterech województwach południowo-wschodniej Polski: lubelskim, małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim.

Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014 oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014¹⁹

Na podstawie dwóch *Memorandum of Understanding* – podpisanych przez rząd polski z państwami EFTA-EOG: Królestwem Norwegii, Republiką Islandii i Księstwem Liechtenstein w czerwcu 2011 r. – Polska uzyskała wsparcie finansowe w wysokości ponad 578,1 mln EUR²⁰ w postaci tzw. Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014 oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014.

Głównymi celami są: przyczynianie się do zmniejszania różnic społecznych i ekonomicznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy Polską, a państwami-darczyńcami.

W dokumentach programowych przewidziano realizację 14 programów zarządzanych przez stronę polską (dodatkowo 2 programy zarządzane są przez instytucję norweską: *Fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego* i *Innowacje w zakresie zielonych technologii²¹*, a zarządzanie programem dla organizacji pozarządowych *Obywatele dla demokracji* darczyńcy powierzyli bezpośrednio polskiej Fundacji Stefana Batorego):

- *Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów;*
- *Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych;*
- *Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii;*
- *Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej;*
- *Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych;*
- *Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego;*

¹⁷ Alokacja nie uwzględnia 12 mln CHF Funduszu Stypendialnego wdrażanego bezpośrednio przez stronę szwajcarską. Strona polska nie posiada informacji nt. środków wypłaconych w ramach tego Funduszu aktualnych na dzień 31 grudnia 2013 r. dlatego kwota ta nie została uwzględniona w kwotach wypłaconych i zrefundowanych.

¹⁸ Bez uwzględnienia alokacji na pomoc techniczną strony szwajcarskiej oraz na *Fundusz Stypendialny* wdrażany przez stronę szwajcarską.

¹⁹ Więcej informacji o Programie na stronie: www.eog.gov.pl/Strony/start.aspx.

²⁰ Kwota uwzględniająca koszty zarządzania państw-darczyńców i strony polskiej.

²¹ Program został utworzony w ramach zagospodarowania części alokacji pochodzącej z wycofanego na etapie programowania przez Ministerstwo Gospodarki programu *Wsparcie rozwoju i szerokiego stosowania technologii CCS w Polsce*. Pozostałe środki zostały rozdysponowane między pięć innych programów.

- *Promocja różnorodności w kulturze i sztuce w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego;*
- *Fundusz Stypendialny i Szkoleniowy;*
- *Polsko- Norweska Współpraca Badawcza;*
- *Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu;*
- *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć;*
- *Współpraca w obszarze Schengen;*
- *Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości;*
- *Wsparcie służby więziennej.*

Strona polska wdraża również *Fundusz Pomocy Technicznej* i *Fundusz Współpracy Dwustronnej na poziomie krajowym*.

Za koordynację działań związanych z Mechanizmami w Polsce odpowiada Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (tzw. Krajowy Punkt Kontaktowy). Za wdrażanie poszczególnych programów odpowiedzialność przypisano operatorom. W przypadku, gdy program jest zarządzany przez darczyńców lub podmiot z państwa-darczyńcy, państwo członkowskie nie ponosi odpowiedzialności za jego wdrażanie.

O przyjęciu do realizacji ww. programów przygotowanych przez stronę polską decydują darczyńcy. W ramach poszczególnych programów wdrażane są pojedyncze projekty, wybierane w drodze otwartych naborów wniosków oraz tzw. projekty predefiniowane.

Stan programowania i wdrażania

Rok 2013 upłynął pod znakiem naborów i wdrażania pierwszych przedsięwzięć, które uzyskały już decyzję o dofinansowaniu. Wciąż jednak trwały negocjacje warunków realizacji kilku programów oraz realokacji środków.

Na koniec 2013 r. programy można podzielić ze względu na stan zaawansowania na trzy grupy. We wstępnej fazie wdrażania, która ma charakter głównie przygotowawczy (podpisanie umowy, uzgadnianie treści projektów predefiniowanych, brak ogłoszenia naboru) znajdują się 3 programy. W fazie wdrażania, gdzie nabory zostały już ogłoszone, lecz w roku 2013 nie zostały jeszcze rozstrzygnięte, jest kolejnych 9 programów. Za zaawansowane należy uznać programy, w których projekty są już wdrażane – tu należy zaliczyć 5 programów.

Zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2013 r. poziom kontraktacji środków w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego wyniósł – niemal 515 tys. euro, tj. 96,26% alokacji na programy. Liczby nie uwzględniają programu *Innowacje w zakresie zielonych technologii*, dla którego nie podpisano jeszcze umowy ws. programu.

W 2013 r. trwały intensywne prace nad przygotowywaniem, ogłaszaniem i rozstrzygnięciem naborów w ramach programów. Ogłoszono 16 naborów wniosków na projekty, w przypadku jednego konkursu ogłoszonego jeszcze w 2012 r. beneficjenci mogli składać wnioski do końca stycznia 2013 roku. Liczba zrealizowanych naborów wniosków wskazuje jednoznacznie na zwiększenie dynamiki wdrażania funduszy w Polsce. Ponadto, w roku 2013 w trakcie realizacji było 20 z 28 projektów predefiniowanych.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. kwota zaliczek wypłaconych/zatwierdzonych operatorom programów/środków zawnioskowanych do darczyńców wyniosła ponad 82 mln euro, co stanowi ponad 17% alokacji programów wdrażanych przez stronę polską. Do końca 2013 roku strona darczyńców przekazała środki w wysokości ponad 54,44 mln euro. Dodatkowo, w przedłożonych przez operatorów finansowych raportach okresowych zatwierdzone zostały wydatki poniesione do końca 31 sierpnia 2013 r. w kwocie 5,5 mln euro (w tym 5,1 mln euro z grantu).

Dysproporcja pomiędzy kwotami zaliczek wypłaconych przez darczyńców a kwotami wydatkowanymi, zaraportowanymi przez operatorów w finansowych raportach okresowych wynika z faktu, że programy realizowane są w systemie zaliczkowym. W przedkładanych przez operatorów finansowych raportach okresowych przedstawiane są zarówno wydatki poniesione w okresie sprawozdawczym poprzedzającym termin płatności od darczyńców, jako sukcesywne rozliczanie wcześniej otrzymanych zaliczek, oraz kwoty wnioskowane na okres sprawozdawczy następujący bezpośrednio po terminie płatności od darczyńców.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013)²²

Od 2007 roku w Polsce realizowany jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW 2007-2013), który umożliwia kontynuację, rozpoczętego jeszcze w okresie przedakcesyjnym, procesu modernizacji sektora rolno-spożywczego oraz zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Wdrażane są 22 działania zgrupowane w 4 osiach tematycznych:

- Oś 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- Oś 2 – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich,
- Oś 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- Oś 4 – Leader.

Budżet PROW 2007-2013 wynosi ponad 17,4 mld euro, w tym 13,4 mld euro ze środków UE (Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW) i 4 mld euro ze środków budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Stan wdrażania

Wg stanu na 31 grudnia 2013 r., w ramach wszystkich działań zostało złożonych ponad 6,3 mln wniosków o przyznanie pomocy, natomiast liczba zawartych umów lub wydanych decyzji wyniosła ponad 5,9 mln. Stopień zakontraktowania środków PROW 2007-2013, z uwzględnieniem podjętych zobowiązań wieloletnich, wynosi blisko 91%.

Do dnia 31 grudnia 2013 r. beneficjentom łącznie wypłacono już blisko 52 mld zł, w tym 39,28 mld zł z EFRROW, co stanowi 71% alokacji środków EFRROW przeznaczonych na realizację PROW 2007-2013.

W łącznej kwocie płatności zrealizowanych w ramach Programu największą część stanowią działania: *Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)* (17,72% wszystkich zrealizowanych płatności), *Renty strukturalne* (16,12%), *Modernizacja gospodarstw rolnych* (14,33%), *Program rolnośrodowiskowy* (13,89%).

Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 (PO RYBY 2007-2013)²³

Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) i stanowi jeden z komponentów wspólnej polityki rybołówstwa Unii Europejskiej. Na realizację Funduszu w całość

---

²² Więcej informacji o PROW 2007-2013 znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: www.minrol.gov.pl w zakładce PROW 2007-2013.

Więcej informacji na temat postępu rzeczowego PROW 2007-2013 zamieszczono w Rozdziale: 1.7 Cel 6: *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.*

²³ Więcej informacji o PO RYBY 2007-2013 znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: www.minrol.gov.pl w zakładce PO RYBY 2007-2013.

Europie przeznaczono 4,3 mld euro. Polska obok Hiszpanii jest największym beneficjentem pomocy w ramach Funduszu.²⁴

W ramach tego Programu wspierane są przedsięwzięcia na rzecz uzyskania trwałej równowagi między zasobami morskimi a zdolnością połowową polskiej floty rybackiej, a także stworzenia nowoczesnego i konkurencyjnego sektora rybackiego w Polsce. Służy temu wsparcie m.in. adaptacji i modernizacji statków, hodowli i rybołówstwa śródlądowego, podniesienia standardów portów i zakładów przetwórstwa rybnego, a także aktywizacja lokalnych społeczności.

Na realizację Programu przeznaczono 978,8 mln euro, w tym 734,1 mln euro ze środków unijnych i 244,7 mln z budżetu krajowego. Do końca 2013 r. w ramach programu zawarto niemal 12 tys. umów na łączną kwotę blisko 3,6 mld zł, w tym wkład UE to niemal 2,7 mld zł.

ŁĄCZNY WPŁYW NSRO ORAZ WW. INSTRUMENTÓW SKOORDYNOWANYCH Z POLITYKĄ SPÓJNOŚCI

Przedsięwzięcia realizowane w ramach NSRO, PROW oraz PO RYBY otrzymały łącznie do końca 2013 r. dofinansowanie UE w wysokości ponad **305 mld zł**.

1.2 CEL 1: *Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa*

Łączna alokacja środków UE w działaniach, których celem jest poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, wynosi ok. 7,22 mld zł. Środki finansowe na ten cel zarezerwowano w trzech programach operacyjnych – *Kapitał Ludzki, Innowacyjna Gospodarka oraz Pomoc Techniczna*.

Działania podejmowane w ramach Celu 1 NSRO zmierzają do wzmocnienia zdolności polskiej administracji w zakresie realizacji jej głównego zadania, którym jest kreowanie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego państwa we współpracy z obywatelami. Interwencja przewidziana

w obszarze wzmocnienia potencjału administracyjnego obejmuje:

- wzmocnienie zdolności instytucji publicznych do sprawnej i efektywnej realizacji zadań;
- wzmocnienie mechanizmów partnerstwa między administracją publiczną a trzecim sektorem;
- wsparcie dla instytucji realizujących NSRO.

Wg stanu na koniec 2013 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów wpisujących się w Cel 1 na kwotę angażującą środki wspólnotowe w wysokości 6,83 mld zł (wobec 6,09 mld zł na koniec 2012 r.), co stanowi ponad 94% całej kwoty przeznaczonej na realizację działań związanych z poprawą jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudową mechanizmów partnerstwa.

---

²⁴ Najwięksi beneficjenci EFR, to: Hiszpania – 1 131 mln euro, Polska – 734,1 mln euro, Włochy – 424,3 mln euro, Portugalia – 246,5 mln euro, Rumunia – 230,7 mln euro, Grecja – 207,8 mln euro.

Tabela 3 Wskaźniki realizacji Celu 1 NSRO 2007-2013

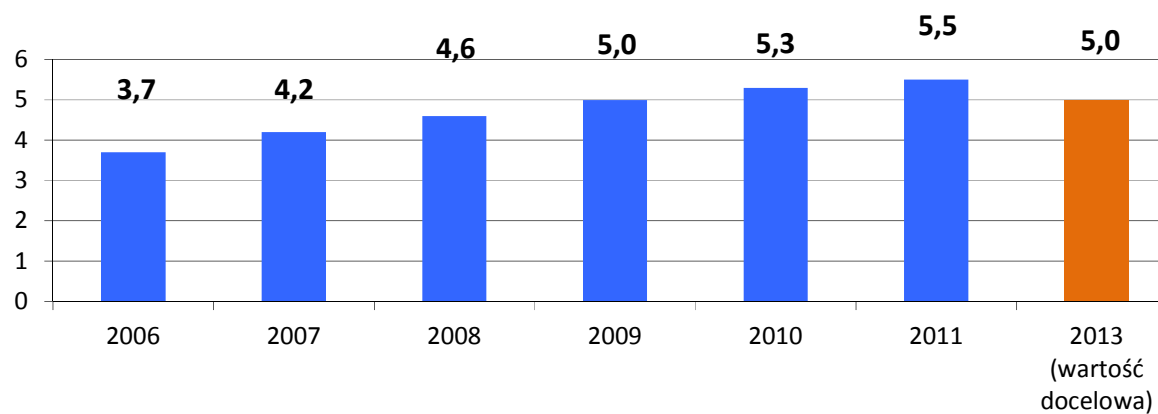
Wskaźniki	Źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Średni czas egzekucji wyroków sądowych (dni)	Bank Światowy	980	830	830	830	830	830	685	685	ok. 200
Wskaźnik postrzeganej korupcji	<i>Transparency International</i>	3,7	4,2	4,6	5,0	5,3	5,5			5,0
								58*	60*	
Wskaźnik efektywności rządzenia	Bank Światowy	0,42	0,40	0,48	0,52	0,64	0,62	0,66		0,9
Średni czas wypłaty środków na podstawie wniosków o płatność w programach operacyjnych (miesiące)	Monitoring i ewaluacja NSRO									1 miesiąc
Jakość stanowionego prawa	Bank Światowy	0,71	0,77	0,82	0,95	0,99	0,94	0,96		1,0

* Od 2012 r. indeks percepcji korupcji prezentowany jest w skali od 0 - 100, gdzie 0 oznacza, że kraj jest postrzegany jako bardzo skorumpowany, a 100 oznacza, że jest postrzegany jako pozbawiony korupcji.

Źródło: GUS

Wyróżniono pięć wskaźników skuteczności realizacji omawianego Celu. W przypadku **średniego czasu egzekucji wyroków sądowych** wartość wskaźnika w stosunku do 2012 r. nie zmieniła się i wyniosła 685 dni. **Wskaźnik postrzeganej korupcji** uległ poprawie w stosunku do roku poprzedniego i osiągnął w 2013 r. – 60. Wartość zakładana na 2013 r. została przekroczona już w 2010 r.

Wykres 27 Wskaźnik postrzeganej korupcji*

(*) zaprezentowano dane za okres 2006-2011. Dane za lata 2012-2013 są nieporównywalne ze względu na zmianę metodologii liczenia wskaźnika.

Źródło: GUS

PRIORYTET V PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI

Priorytet V Programu Operacyjnego odpowiada za wybrane wyzwania, takie jak: poprawa regulacji, poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw, usprawnienie zarządzania finansami publicznymi, wzmocnienie dialogu społecznego i obywatelskiego, poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez urzędy. Poniżej zaprezentowano wybrane inicjatywy podjęte w 2013 r.

W okresie objętym sprawozdaniem przyjęto do realizacji kolejny projekt ukierunkowany na podniesienie jakości stanowionego prawa, pn.: *Wzmocnienie potencjału analitycznego administracji publicznej*.

Głównym celem projektu jest wsparcie rozwoju zasobów kadrowych korpusu analityków ilościowo-jakościowych, funkcjonujących w ramach urzędów administracji rządowej, którzy biorą udział m.in. w procesie tworzenia prawa. Podjęta inicjatywa w sposób bezpośredni przyczyni się do:

- lepszej jakości aktów prawnych;
- większej pewności co do podejmowania decyzji;
- standaryzacji polityki szkoleniowej urzędów w zakresie rozwoju zawodowego analityków;
- wyrównania kompetencji analitycznych pracowników urzędów administracji rządowej;
- kompleksowości dokumentów, możliwych do dalszego wykorzystywania przez urzędy, np. w obszarze budowy wzorcowych profili kompetencyjnych.

Wsparciem zostanie objętych 150 pracowników zatrudnionych w urzędach administracji rządowej. Będzie to wąska grupa osób zrekrutowanych z ministerstw i urzędów centralnych, które w swojej codziennej pracy zajmują się m.in. analizą jakościowo-ilościową danych (w związku z m.in. oceną skutków regulacji).

W 2013 r. stosownie do wyników przeglądu śródkresowego Priorytetu V PO KL znacznie rozszerzono wsparcie dla inicjatyw zorientowanych na usprawnienie procesów informatyzacji administracji publicznej. W ślad za projektem pt.: *Nowoczesne kadry polskiej teleinformatyki administracji publicznej – narzędzia wymiany doświadczeń i podnoszenia kompetencji* (opisanym szerzej w poprzednim sprawozdaniu) ogłoszony został konkurs adresowany do jednostek samorządu terytorialnego, umożliwiający ubieganie się o dofinansowanie realizacji projektów z zakresu wdrożenia standardów świadczenia elektronicznych usług publicznych oraz elektronizacji wymiany korespondencji za pomocą e-PUAP. Do dnia 31 grudnia 2013 r. rekomendowano do dofinansowania 63 projekty, jednakże dostępna alokacja 90 mln zł umożliwi dofinansowanie 36 projektów, które obejmą wsparciem 234 JST. Równolegle w okresie objętym sprawozdaniem Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji pracowało nad założeniami kolejnego projektu systemowego pt.: *Powszechne e-usługi administracji publicznej na platformie e-PUAP*, którego podstawowym założeniem jest wyeliminowanie systemowych barier ograniczających powszechne wykorzystanie e-usług oraz wzmocnienie popytu ze strony obywateli oraz samych urzędów poprzez centralnie zharmonizowane działania edukacyjne oraz informacyjne. Osiągnięcie głównych założeń projektu w sposób komplementarny wpierają działania przewidziane w trybie konkursowym.

Do ważnych inicjatyw zainicjowanych ze środków Priorytetu V PO KL w 2013 r. warto zaliczyć również konkurs dotyczący wdrożenia standardów współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Jego cechą charakterystyczną jest bezpośrednie oparcie założeń wsparcia na rekomendacjach zawartych w publikacji *Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych powstałej w ramach projektu systemowego Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy*, sfinansowanego ze środków PV PO KL, a także badań zrealizowanych w ramach ww. projektu.

PROGRAM OPERACYJNY POMOC TECHNICZNA 2007-2013

Środki finansowe alokowane w ramach PO *Pomoc Techniczna 2007-2013* (PO PT) ukierunkowane są na zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu realizacji NSRO. Odbyna się to poprzez finansowanie działań mających charakter horyzontalny oraz różnorodnych inicjatyw związanych z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, oceną i kontrolą wykorzystania funduszy europejskich. Ponadto działania dotyczące systemu realizacji polegają również na wspomaganiu przygotowania projektów oraz rozpowszechnianiu informacji o instrumentach strukturalnych w Polsce oraz ich promowaniu. Budżet środków UE przeznaczonych na realizację PO *Pomoc Techniczna* to 516,7 mln euro, natomiast kwota zarezerwowana na realizację Programu łącznie z wkładem krajowym to ponad 607,8 mln euro.

Na koniec 2013 r. wartość wszystkich podpisanych umów i decyzji stanowiła kwotę ok. 1 948 mln zł w części EFRR, co oznacza wykorzystanie ponad 90% alokacji w ramach PO PT. Jednocześnie wartość rozliczonych wydatków kwalifikowalnych przekroczyła 64%, a wydatki certyfikowane przez IZ PO PT do IC stanowiły na dzień 31 grudnia 2013 r. ok. 63% dostępnych w Programie środków. Prace prowadzone w 2013 r., z uwagi na końcowy już etap wdrażania PO PT 2007-2013, skupiały się głównie na zapewnieniu jak najlepszego wykorzystania dostępnej alokacji przy jednoczesnym zagwarantowaniu sprawnego funkcjonowania systemu NSRO.

KOMPONENT POMOCY TECHNICZNEJ W POZOSTAŁYCH PROGRAMACH OPERACYJNYCH²⁵

Pomoc techniczna w ramach NSRO obejmuje opisany powyżej POPT 2007-2013 oraz komponenty pomocy technicznej występujące w każdym z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych. Ogólna wartość środków UE przeznaczonych na realizację zadań w ramach pomocy technicznej wynosi 2,1 mld euro, co stanowi 3,16% całej puli środków UE przeznaczonych na wdrażanie NSRO w Polsce. Zadaniem komponentów PT jest usprawnienie wdrażania poszczególnych programów, przygotowanie kolejnej perspektywy 2014-2020, wspieranie procesu kontroli i oceny, a także działań informacyjno-promocyjnych. W przedmiotowym podrozdziale, o ile nie wskazano inaczej, prowadzona analiza dotyczy osi priorytetowych w krajowych i regionalnych programach operacyjnych z pominięciem PO PT 2007-2013.

Instytucje Zarządzające poszczególnymi programami w złożonych sprawozdaniach informują o sprawnym przebiegu wdrażania osi dedykowanych pomocy technicznej oraz o braku poważnych zagrożeń utrudniających ich realizację, dzięki zmianom wprowadzonym po przeglądach śródkresowych programów. Jedynie IZ PO IG raportuje możliwość niepełnego wykorzystania alokacji przeznaczonej na PT z uwagi na powstałe oszczędności oraz brak zgody KE na realokację środków. Jednocześnie IZ PO liŚ informuje o kolejnej nowelizacji Programu²⁶, która jednak wykracza poza okres sprawozdawczy i nie została uwzględniona w bieżącym materiale.

W chwili obecnej, dostępne w programach w ramach komponentu pomocy technicznej środki są wystarczające na realizację założonych działań.

Krajowe Programy Operacyjne

Wartość osi priorytetowych PT w programach krajowych w części dofinansowania UE wynosi od 1,53% (PO liŚ) do 3,84% (PO KL) wartości całej alokacji przeznaczonej na realizację danego

²⁵ Informacje zaprezentowane w poniższej części *Sprawozdania* pochodzą ze *Sprawozdań okresowych* za II połowę 2013 r. przekazanych przez IZ dla poszczególnych programów operacyjnych.

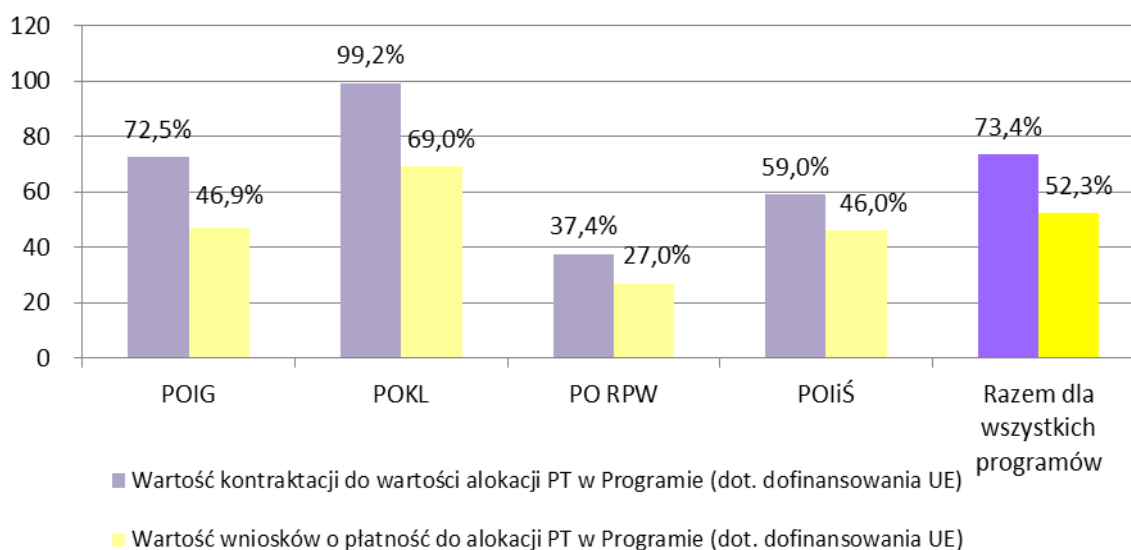
Analizując dane procentowe prezentowane w poniższym dokumencie i porównując je z danymi z lat uprzednich należy uwzględnić również zawierane aneksy/decyzje zmieniające.

²⁶ Wersja 4.0 Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, uwzględniająca m.in. zmiany w alokacji środków w ramach komponentów pomocy technicznej, tj. XIV i XV priorytetu została zaakceptowana przez Komisję Europejską decyzją z 27 stycznia 2014 r.

programu. Łącznie w ramach wszystkich programów krajowych na pomoc techniczną przeznaczono 2,45% alokacji co oznacza spadek o 0,08 p.p. rok do roku.

Analizując proces wykorzystania komponentu PT w poszczególnych programach krajowych według stanu na 31 grudnia 2013 r. należy zauważyć, że dynamiczny trend wdrażania pomocy w ramach komponentów widoczny od kilku lat przede wszystkim w procesie zatwierdzania wydatków przedstawianych we wnioskach o płatność jest stały. Wg stanu na koniec okresu sprawozdawczego poziom wydatków w zatwierdzonych wnioskach o płatność w części dofinansowania UE wzrósł o ponad 12 p.p. w porównaniu ze stanem na koniec 2012 r., do wysokości stanowiącej 52,3% ogólnej alokacji przeznaczonej na komponent PT.

Wykres 28 Wdrażanie komponentu PT w programach krajowych

Źródło: Opracowanie własne Departamentu Programów Pomocowych (MliR) na podstawie danych z KSI (SIMIK 07-13)

Stosunek kumulatywnej wartości wniosków o płatność do wartości kontraktacji dla wszystkich programów krajowych wynosi obecnie 71%.

Regionalne Programy Operacyjne²⁷

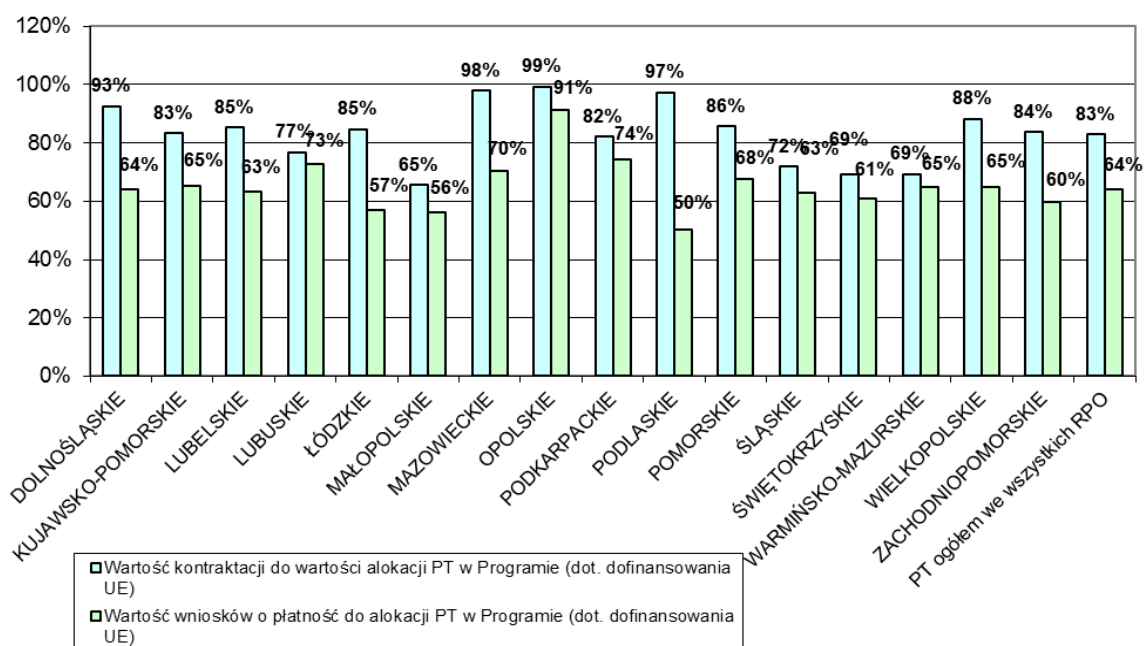
Obecnie łączna wartość komponentów PT w RPO stanowi 3% dostępnej w ramach RPO alokacji.

W ramach wszystkich RPO, wydano/zatwierdzono decyzje/roczne plany działań o wartości EFRR stanowiącej prawie 83% alokacji przeznaczonej na realizację komponentu Pomoc Techniczna w RPO, wobec 74% na koniec 2012 roku. Wartość EFRR wydatków poniesionych przez beneficjentów i zatwierdzonych przez IZ stanowi prawie 64% przeznaczonej na Pomoc Techniczną alokacji, wobec 51% na koniec grudnia 2012 r. Powyższe dane wskazują na znaczny wzrost dynamiki zarówno w procesie kontraktacji jak i rozliczania środków w ramach komponentów PT.

²⁷ Dane przedstawione w części dot. RPO pochodzą z KSI (SIMIK 07-13), wg stanu na 31 grudnia 2013 r. oraz ze sprawozdań okresowych z realizacji RPO w II poł. 2013 r.

Wykres 29 Wdrażanie komponentu PT w RPO

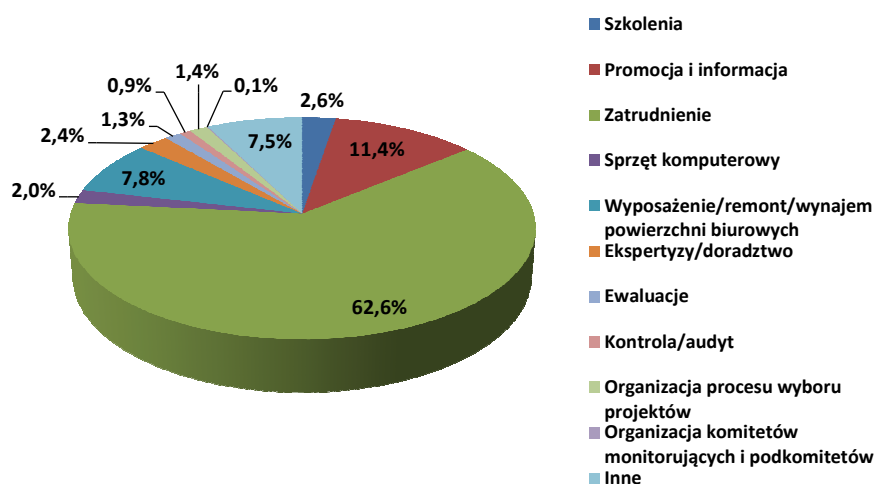
Źródło: Opracowanie własne Departamentu Programów Pomocowych (MIiR)

Stosunek wartości wniosków o płatność w części dot. wkładu UE do wartości zakontraktowanych środków dla pomocy technicznej wynosił na koniec 2013 r. prawie 77,4%. Cytowane dane wskazują na zwiększenie dynamiki zarówno kontraktacji jak i wydatkowania środków, co wynika z końcowego etapu wdrażania programów.

Podsumowanie komponentu PT w krajowych i regionalnych programach operacyjnych

Środki EFRR przeznaczone na realizację poszczególnych typów zadań w ramach RPO zostały podzielone w sposób zaprezentowany na poniższym wykresie.

Wykres 30 Kontraktacja środków pomocy technicznej w części dofinansowania UE według typów projektów

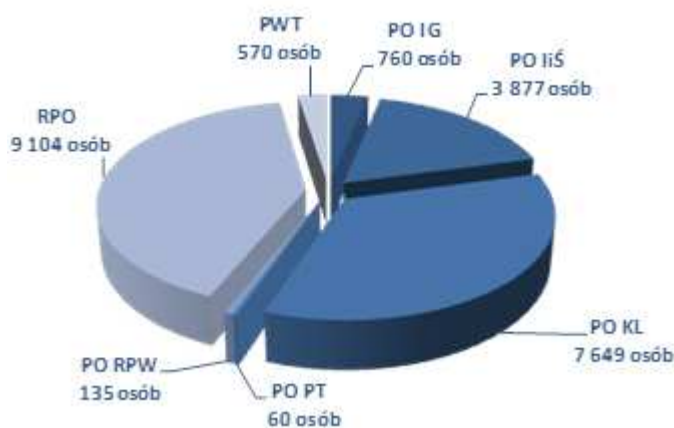
Źródło: Opracowanie własne Departamentu Programów Pomocowych (MIiR) na podstawie informacji przekazanych przez IZ KPO i RPO²⁸

²⁸ Powyższe zestawienie obejmuje również dane dotyczące PO PT 2007-2013.

ZDOLNOŚĆ INSTYTUCJONALNA

W 2013 r. instytucje wdrażające KPO, RPO i PWT zapewniły szkolenia²⁹ dla ponad 22 tys. pracowników zajmujących się wdrażaniem NSRO³⁰. Oznacza to, że skala działań szkoleniowych była mniejsza niż w 2012 r.

Wykres 31 Liczba osób przeszkolonych w 2013 r. wg programów operacyjnych

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO (na podstawie ankiet przekazanych przez instytucje uczestniczące w systemie wdrażania NSRO)

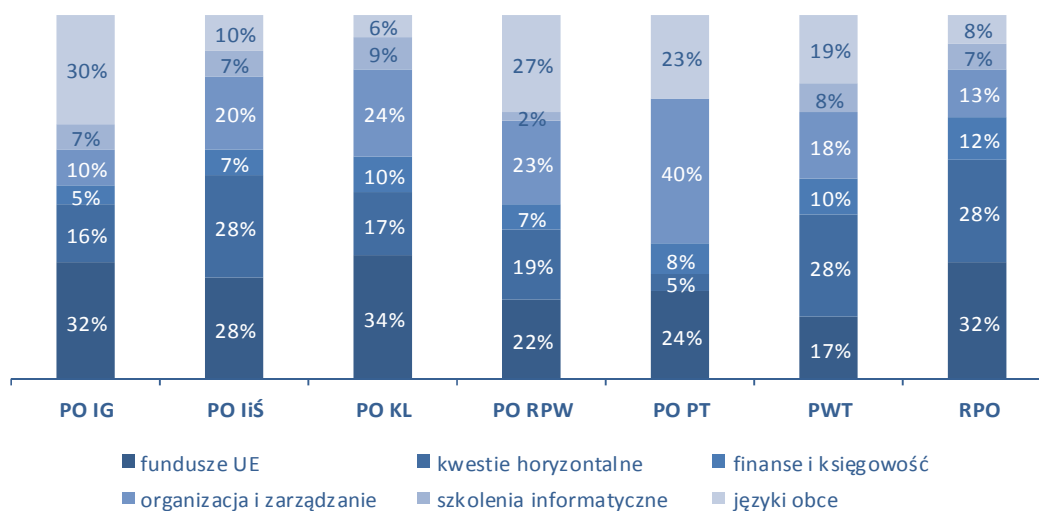
W okresie sprawozdawczym w większości PO³¹ największa liczba pracowników wzbogacała wiedzę z zagadnień związanych z obsługą funduszy UE. Na uwagę zasługuje fakt, iż choć zmniejszyła się ogólna liczba zatrudnionych przy obsłudze PO, którzy korzystali ze szkoleń, to proporcje pomiędzy wyróżnionymi tematykami zmieniły się w niewielkim stopniu. Różnice widoczne są na poziomie poszczególnych PO. PO KL wyróżnia się największym odsetkiem osób korzystających ze szkoleń obejmujących zagadnienia związane z funduszami UE, najrzadziej zaś podnosili swoje kwalifikacje dotyczące znajomości języków obcych. Natomiast w 2013 r. pracownicy wdrażający PO IiŚ, PWT i RPO w takim samym stopniu korzystali ze szkoleń obejmujących zagadnienia horyzontalne.

²⁹ Przedmiotowy Podrozdział został opracowany na podstawie informacji zawartych w ankietach przekazanych do IK NSRO przez instytucje uczestniczące w systemie wdrażania NSRO.

³⁰ Ze względu na zastosowaną metodę prezentacji danych należy mieć na uwadze fakt, iż jedna osoba mogła brać udział w kilku szkoleniach i za każdym razem zostać uwzględniona w ogólnej liczbie przeszkolonych, stąd prezentowane informacje przewyższają ogólną liczbę zatrudnionych.

³¹ Dane odnoszą się również do PWT.

Wykres 32 Udział pracowników w 2013 r. w szkoleniach wg poszczególnych obszarów tematycznych

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO (na podstawie ankiet przekazanych przez instytucje uczestniczące w systemie wdrażania NSRO)

REALIZACJA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH³² W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Wg stanu na koniec 2013 r. w obszarze pomocy technicznej objęto decyzjami/umowami ponad 1,6 tys. projektów o wartości niemal 7,13 mld zł (dofinansowanie UE), co stanowiło ponad 80% alokacji przeznaczanej na realizację przedmiotowego obszaru. Dzięki zakontraktowanym inwestycjom m.in.: przeprowadzonych będzie ok. 33,4 tys. szkoleń, warsztatów, treningów, wizyt studyjnych oraz zakupionych zostanie ok. 37,1 tys. zestawów komputerowych dla pracowników systemu wdrażania NSRO.

1.3 CEL 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej

W ramach Celu 2 NSRO założono efektywne wykorzystywanie zasobów ludzkich poprzez zwiększenie zatrudnienia w Polsce, a także wzmocnienie spójności społecznej i zmniejszenie skali wykluczenia społecznego. Wpisują się w niego następujące cele szczegółowe:

- wzrost poziomu edukacji społeczeństwa i poprawa jakości kształcenia;
- aktywna polityka rynku pracy;
- tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości;
- przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu;
- wzmocnienie potencjału zdrowotnego kapitału ludzkiego.

Głównym instrumentem realizacji Celu 2 NSRO jest PO KL, którego działania są uzupełniane przez PO IG oraz PO IiŚ. Dodatkowo na poziomie regionalnym w ramach RPO wdrażane są przedsięwzięcia pośrednio służące osiągnięciu opisywanego Celu, a więc inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, przedsięwzięcia z zakresu ochrony zdrowia oraz infrastruktury

³² Źródło: KSI (SIMIK 07-13). Dane dot. postępu rzeczowego na podstawie informacji z umów o dofinansowanie zawartych do końca 2013 r.

informatycznej. Na realizację Celu 2 NSRO przeznaczono ok. 9,08 mld euro³³. Wg stanu na koniec 2013 r. podpisanych zostało ok. 43,3 tys. umów, angażujących środki wspólnotowe w wysokości 39,9 mld zł (tj. o ok. 6 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.). Oznacza to, że udział środków zakontraktowanych w całej alokacji przeznaczonej na poprawę jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej wynosi ok. 96 %.

Tabela 4 Wskaźniki realizacji Celu 2 NSRO 2007-2013

Wskaźniki	Źródło	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym	GUS	14,9	15,7	16,5	18,1	19,8	20,7			17
						19,4*	20,3*	21,5*	22,6*	
kobiety		17,0	18,1	19,3	21,3	23,2	24,4			18
						22,8*	23,9*	25,4*	26,7*	
mężczyźni		12,7	13,1	13,7	14,8	16,3	16,9			15
						16,0*	16,6*	17,5*	18,5*	
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem średnim (łącznie z zasadniczym zawodowym i policealnym)	GUS	64,1	63,9	63,9	63,2	62,4	62,0			65
						62,6*	62,2*	61,8*	61,3*	
kobiety		62,1	61,6	61,3	60,4	59,5	58,8			61
						59,6*	59,0*	58,5*	57,9*	
mężczyźni		66,2	66,3	66,4	66,2	65,4	65,3			69
						65,5*	65,4*	65,1*	64,7*	
Absolwenci szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych (% absolwentów szkół wyższych ogółem)	GUS	2005/06 18,8	2006/07 19,0	2007/08 18,3	2008/09 17,4	2009/10 17,5	2010/11 19,1	19,9	20,9	22
		kobiety	10,8	11,1	10,9	10,2	10,2	11,0	12,1	13,0
mężczyźni			33,8	33,5	31,9	30,9	31,5	34,4	34,7	35,8
		Stopa bezrobocia (%)	GUS	13,8	9,6	7,1	8,2	9,6	9,7	
						9,6*	9,6*	10,1*	10,3*	
kobiety	14,9	10,3		8,0	8,7	10,0	10,4			12,0
						10,0*	10,4*	10,9*	11,1*	
mężczyźni	13,0	9,0		6,4	7,8	9,3	9,0			9,5
						9,3*	9,0*	9,4*	9,7*	
Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i dokształcających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w % (Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu)	GUS	4,7	5,1	4,7	4,7	5,3	4,5			10
						5,2*	4,4*	4,5*	4,3*	
kobiety		5,1	5,5	5,2	5,1	5,9	5,0			11

³³ Realizacji Celu 2 służą środki alokowane w ramach kategorii interwencji od 62 do 74.

Wskaźniki	Źródło	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
						5,7*	4,9*	5,1*	4,9*	
mężczyźni		4,3	4,7	4,2	4,3	4,8	4,0			9
						4,7*	3,9*	3,8*	3,8*	
Stopa bezrobocia osób w wieku 15-24 (%)		29,8	21,7	17,3	20,6	23,7	25,8			20
						23,7*	25,8*	26,5*	27,3*	
kobiety	GUS	31,6	23,8	19,9	21,2	25,4	28,9			21
						25,5*	28,9*	29,9*	30,1*	
mężczyźni		28,3	20,0	15,2	20,2	22,4	23,6			19
						22,4*	23,6*	24,1*	25,3*	
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach społecznych (% ludności)		19,1	17,3	16,9	17,1	17,6	17,7	17,1		14
	GUS									
kobiety		18,5	17,1	16,7	17,4	17,7	17,6	17,1		13
mężczyźni		19,7	17,6	17,0	16,9	17,4	17,8	17,1		14
Przeciętne trwanie życia (lata):		79,6	79,7	80,0	80,1	80,6	80,9	81,0		80,0
	GUS									
kobiety										
mężczyźni		70,9	71,0	71,3	71,5	72,1	72,4	72,7		71,9

* wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych (zostały zaznaczone kolorem granatowym. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów

Źródło: GUS

Rok 2013 był kolejnym rokiem kontynuacji niekorzystnych tendencji demograficznych. Według szacunków GUS, w końcu 2013 r. ludność Polski liczyła 38 496 tys. osób, tj. mniej o około 37 tys. w stosunku do populacji z końca 2012 r. Oznacza to, że rok 2013 był drugim z kolei, w którym liczba ludności zmniejszała się, po notowanym wcześniej w latach 2008-2011 wzroście. Tempo przyrostu rzeczywistego było ujemne (-0,1%), na skutek ujemnego przyrostu naturalnego (-15 tys.), a także ujemnego salda migracji zagranicznych na pobyt stały (-22 tys., tj. ponad 3-krotnie więcej niż w 2012 r.).

Liczba ludności zwiększyła się tylko w czterech województwach. Od początku bieżącego stulecia największe tempo przyrostu rzeczywistego obserwuje się w woj. mazowieckim, pomorskim, małopolskim i wielkopolskim, natomiast województwa, w których liczba ludności najszybciej zmniejszała się, to opolskie, świętokrzyskie, łódzkie i lubelskie.

Zgodnie z wieloletnim trendem, w strukturze wiekowej ludności zwiększał się udział osób starszych (osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 14,3% ogólnej populacji wobec 12,4% w 2000 r.), kosztem grup ludności w wieku przed- i produkcyjnym. Niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności, wspólne dla większości społeczeństw europejskich, stanowią poważne wyzwanie dla polityk publicznych. Nadal zwiększała się **długość życia kobiet i mężczyzn**, wynosiła ona w 2012 r. odpowiednio 81,0 i 72,7 lat, tj. więcej niż zakładano w NSRO na 2013 r.

Dostępne z pewnym opóźnieniem dane dotyczące wykształcenia ludności wskazują na pozytywne trendy w tym zakresie, zgodne z kierunkiem zakładanym w NSRO. Przykładowo, zwiększył się **odsetek absolwentów szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych** (do 20,9% w 2013 r, podczas gdy wartość docelowa na 2013 r. wynosił 22,0%), w tym **odsetek kobiet** (do 26,7%) i **mężczyzn** (do 18,5%) **posiadających wyższe wykształcenie**, przy zakładanych w NSRO poziomach odpowiednio 18,0% i 15,0%³⁴. Natomiast znacznie poniżej poziomów docelowych kształtował się udział **osób dorosłych uczestniczących w kształceniu i szkoleniu** (4,3% wobec zakładanych 10,0%).

Szacuje się, że w końcu 2012 r. poza granicami Polski przebywało czasowo ponad 2,1 mln mieszkańców naszego kraju – o około 70 tys. więcej niż w roku poprzednim. Wśród emigrantów przeważały osoby, które swój czasowy wyjazd za granicę łączyły z podejmowaniem pracy lub jej poszukiwaniem. W Europie najważniejszymi kierunkami polskiej emigracji czasowej pozostawały w dalszym ciągu Wielka Brytania, Niemcy, Irlandia, Holandia i Włochy.

Liczba bezrobotnych (1,8 mln) i **stopa bezrobocia** (10,3%) były wyższe niż rok wcześniej (zakładana w NSRO na 2013 r. stopa bezrobocia 15+ wynosiła 10,0%). Stopa bezrobocia była najwyższa **w grupie ludzi młodych 15-24 lata**, wynosiła 27,3% (zakładana w NSRO na 2013 r. stopa bezrobocia dla tej grupy wiekowej wynosiła 20,0%) i w tej grupie nastąpił też jej największy wzrost o 0,8 pp.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw (3 837 zł) rosło wolniej niż w 2012 r., ale na skutek niewielkiej inflacji, siła nabywcza płac zwiększyła się o około 2,0%, podczas gdy w 2012 r. nastąpił jej niewielki spadek. Wzrost realny emerytur i rent w obu systemach był znacznie wyższy niż wynagrodzeń – wynosił 4,4% w systemie pozarolniczych świadczeń społecznych, a 5,1% w przypadku rolników indywidualnych. Dane o **zagrożeniu ubóstwem po transferach społecznych** za 2012 r. świadczą o zmniejszeniu się zasięgu tego zjawiska w porównaniu z 2011 r. (17,1% wobec 17,7%), tym niemniej zakładany w NSRO na 2013 r. powyższy wskaźnik miał zmniejszyć się do 14,0%.

REALIZACJA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW PROGRAMOWYCH PO KAPITAŁ LUDZKI – W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Przedsięwzięcia współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w PO KL poprzez realizację celu głównego programu, jakim jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej wpisują się przede wszystkim w Cel 2 NSRO. Dodatkowo inwestycje finansowane w ramach programu przyczyniają się również, jednak w mniejszym stopniu, do realizacji Celu 1, Celu 4 i Celu 5.

Postęp w osiąganiu wskaźników rzeczowych dotyczył wszystkich obszarów, które obejmuje PO KL i dotyczył zarówno priorytetów realizowanych na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Wg stanu na koniec 2013 r. zanotowano następujący postęp rzeczowy:

- **Obszar zatrudnienie.** Poziom realizacji większości wskaźników w tym obszarze przekroczył wartości docelowe. Warto zwrócić szczególną uwagę na wskaźnik opisujący *liczbę osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej*, gdzie zanotowano znaczący wzrost w przypadku liczby osób niepełnosprawnych oraz w wieku 50-64 lata (o 27%, tj. 1,1 tys. osób niepełnosprawnych oraz o 22%, tj. 3,3 tys. osób w wieku 50+). W projektach dotyczących aktywizacji zawodowej w regionach udział w projektach zakończyło dotychczas 981,2 tys. osób, natomiast na poziomie centralnym 159,3 tys. osób. Dwukrotnie wzrosła liczba osób, które w wyniku udzielonego wsparcia w ramach Priorytetu I PO KL powróciły na rynek pracy

³⁴ Analizując stopień osiągnięcia wartości docelowych wybranych wskaźników realizacji Celu 2 NSRO, należy mieć na uwadze, że przedmiotowe wartości zostały określone przy wykorzystaniu innej metodologii liczenia (patrz: przypis do Tabeli 4 *Wskaźniki realizacji Celu 2 NSRO 2007-2013*).

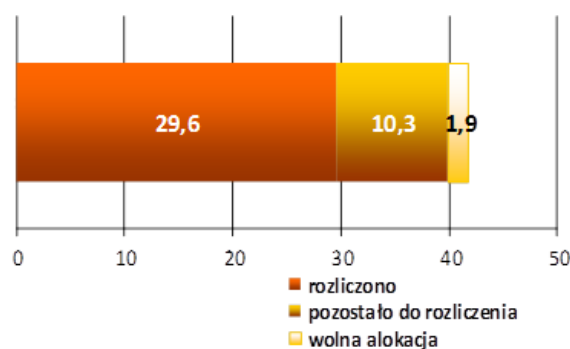
po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka (w porównaniu z I półroczem 2013 r.);

- **Obszar integracja społeczna.** W przypadku większości wskaźników przypisanych do tego obszaru odnotowano wzrost w porównaniu z rokiem 2012, niemniej jednak należy zaznaczyć iż nadal stan ich realizacji odbiega od zakładanych wartości docelowych. Wyjątkiem jest *liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej* (w tym przypadku wartość zrealizowana na koniec 2013 r. przekroczyła czterokrotnie wartość docelową), czy *liczba podmiotów ekonomii społecznej, które otrzymały wsparcie z EFS za pośrednictwem instytucji wspierających ekonomię społeczną* (10 786 wobec wartości docelowej założonej na poziomie 6801), a także *liczba podmiotów ekonomii społecznej utworzonych dzięki wsparciu z EFS* (343 na koniec 2023 r., podczas gdy wartość docelowa to 300). Blisko zrealizowania wartości docelowej jest także wskaźnik opisujący *liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w Priorytecie VII* (ok.141 tys., podczas gdy zakładana wartość docelowa to 149 tys.)
- **Obszar adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw.** W tym obszarze wskaźniki zarówno w komponencie centralnym, jak i regionalnym w większości przypadków wielokrotnie przekroczyły zakładaną wartość docelową. W przypadku Priorytetu II *Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz popraw stanu zdrowia osób pracujących* wskaźnik *liczby przedstawicieli partnerów społecznych którzy uzyskali wsparcie* przekroczony został trzykrotnie, a wskaźnik opisujący *liczbę przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia* przekroczył dwukrotnie wartość docelową. Natomiast w komponencie regionalnym wskaźnik *liczby przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą* aż ośmiokrotnie przekroczył wartość docelową, natomiast w przypadku *liczby pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych* zakładaną wartość docelową przekroczone czterokrotnie. Ten sam wskaźnik w odniesieniu do *osób, które ukończyły 50 rok życia* trzykrotnie przewyższył wartość docelową.
- **Obszar edukacja.** Stan realizacji wskaźników związanych z edukacją jest bardzo zróżnicowany. Poziom realizacji wskaźnika dot. *liczby szkół, w których upowszechniono narzędzie i metodologię pomiaru EWD (edukacyjnej wartości dodanej)* nadal odbiega od zakładanej wartości docelowej. W toku prac nad metodologią EWD w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej okazało się bowiem, że nie wszystkie szkoły będą mogły wykorzystywać EWD do oceny własnej pracy. Niskie wykonanie zakładanego celu odnotowano na koniec 2013 r. również w odniesieniu do *liczby szkół i przedszkoli objętych pilotażem w zakresie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli, jako elementu wsparcia*, niemniej w przypadku tego wskaźnika realizacja celu nie jest zagrożona, co wynika z podpisanych umów o dofinansowanie. Z drugiej strony, warto podkreślić, iż są wskaźniki takie jak *liczba podstaw programowych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej objętych przeglądem w celu lepszego ich zorientowania na potrzeby rynku pracy*, gdzie na koniec 2013 r. wartość docelową przekroczone o 44%, czy *liczba opracowanych i upowszechnionych innowacyjnych programów nauczania w zakresie przedsiębiorczości, przedmiotów matematyczno-przyrodniczych i technicznych* – gdzie zanotowano przekroczenie wartości docelowej o 28%. Należy zaznaczyć, iż znaczący postęp odnotowano w przypadku realizacji celów Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. Do końca 2013 r. wsparciem objęto ponad 4,4 tys. ośrodków wychowania przedszkolnego, a ponad 154,4 tys. dzieci w wieku 3-5 lat na obszarach wiejskich uczestniczyło w różnych formach edukacji przedszkolnej. Jednocześnie ponad 12 tys. szkół (podstawowych, gimnazjów, ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne) zrealizowało projekty rozwojowe, w tym ponad 6,8 tys. szkół na obszarach wiejskich oraz 5,3 tys. szkół na obszarach miejskich (ponad 100% celu). Podstęp odnotowano także w obszarze kształcenia zawodowego.

Do końca 2013 r. ponad 3,6 tys. szkół i placówek kształcenia zawodowego (pow. 100% celu) wdrożyło programy rozwojowe ukierunkowane na zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach uczniów oraz podnoszenia jakości procesu kształcenia zawodowego. Spośród wdrażanych programów rozwojowych szkół zawodowych, blisko 2,5 tys. (pow. 100% celu) wdrożono we współpracy z przedsiębiorstwami

- **Obszar szkolnictwo wyższe.** W przypadku większości wskaźników odnotowano duże zmiany w porównaniu z końcem 2012 r. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na *liczbę absolwentów kierunków matematyczno-przyrodniczych i technicznych, zamawianych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego* – wskaźnik ten na koniec 2013 r. zrealizowano na poziomie ok.16 tys. (w porównaniu z końcem 2012 r. nastąpił wzrost o ok.5 tys., jest także coraz bliższy osiągnięcia zakładanej wartości docelowej, której poziom oszacowano na ok. 18 tys.). Natomiast w przypadku wskaźnika odnoszącego się do *liczby pracowników sektora B+R, którzy ukończyli szkolenie w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych w ramach Priorytetu*, odnotowano zmianę o ponad 3,3 tys. w porównaniu z grudniem 2012 r., przekraczając jednocześnie zakładaną wartość docelową o ok. 1,6 tys.
- **Obszar dobre rządy.** W obszarze *dobrego rządzenia* należy podkreślić szczególnie zmiany w obszarze wskaźnika opisującego *liczbę pracowników jednostek samorządu terytorialnego, pracowników organów nadzoru nad działalnością JST oraz pracowników organów wyższego stopnia w rozumieniu KPA, którzy ukończyli udział w szkoleniach z zakresu poprawy zdolności regulacyjnych* – który na koniec 2013 r. blisko dwukrotnie przekroczył zakładaną wartość docelową. Znaczące zmiany odnotowano także w odniesieniu do *liczby przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy ukończyli udział w projektach* – blisko dwukrotny wzrost w porównaniu z końcem 2012 r., co przełożyło się na czterokrotne przekroczenie wartości docelowej. Bliski osiągnięcia wartości docelowej jest także *wskaźnik liczby przedstawicieli organizacji partnerów społecznych, którzy zostali objęci wsparciem w zakresie budowania potencjału eksperckiego* – ok. 10,5 tys. osób, podczas gdy wartość docelową zaplanowano na poziomie 12,3 tys. osób. W omawianym okresie sprawozdawczym ww. wskaźnik wzrósł o ponad 1,1 tys. osób.

Wykres 33 Stan wykorzystania alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze tematycznym kapitał ludzki, wg stanu na koniec 2013 r.

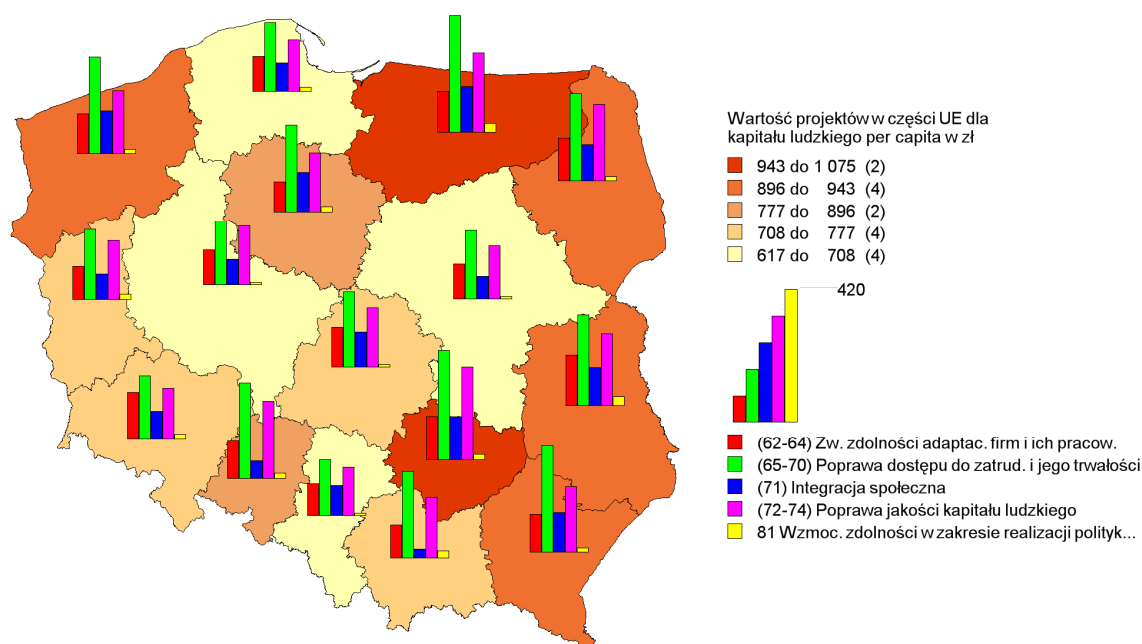
Źródło: Opracowanie własne IK NSRO

W obszarze obejmującym kapitał ludzki najwyższą wartość projektów *per capita* odnotowano w przypadku województw: świętokrzyskiego (1 074 zł) i warmińsko-mazurskiego (1 052 zł), zaś najniższą na Śląsku (618 zł). Natomiast w podziale na kategorie tematyczne najwyższe wartości kształtują się następująco: **zwiększenie zdolności adaptacyjnej firm i ich pracowników** – lubelskie (182 zł), dolnośląskie (174 zł), świętokrzyskie (159 zł) i podlaskie (155 zł) i warmińsko-mazurskie (147 zł); **poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości** – warmińsko-mazurskie

(418 zł), świętokrzyskie (396 zł), podkarpackie (387 zł), zachodniopomorskie (351 zł) i opolskie (347 zł); **integracja społeczna** – warmińsko-mazurskie (166 zł), świętokrzyskie (161 zł), zachodniopomorskie (155 zł), kujawsko-pomorskie (146 zł) i podkarpackie (143 zł); **poprawa jakości kapitału ludzkiego** – świętokrzyskie (338 zł), warmińsko-mazurskie (288 zł), opolskie (281 zł), podlaskie (276 zł) i lubelskie (259 zł) oraz **wzmocnienie zdolności w zakresie realizacji polityk i programów** – lubelskie (35 zł), warmińsko-mazurskie (33 zł), małopolskie (29 zł), dolnośląskie (21 zł) i świętokrzyskie, lubuskie, opolskie i kujawsko-pomorskie (po 20 zł).

Mapa 6 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu zasobów ludzkich, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

1.4 CEL 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności

Na realizację celu przeznaczono ok. 40,2 mld euro³⁵ (niemal 60% alokacji NSRO). Wg stanu na koniec 2013 r. podpisano ok. 12,7 tys. umów na kwotę niespełna 161,67 mld zł w części UE (tj. o ok. 18 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co oznacza, że 95,8% środków przeznaczonych na realizację Celu 3 zostało zakontraktowane.

Działania realizowane w ramach Celu 3 powinny przyczynić się do stworzenia sprawnego systemu połączeń transportowych oraz warunków do zrównoważonego rozwoju, co pozwoli wykorzystać istniejący potencjał gospodarczy, społeczny i terytorialny oraz przyczyni się do stworzenia warunków sprzyjających tworzeniu nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki.

Powyższe zadanie wdrażane jest poprzez następujące Cele cząstkowe:

- powiązanie głównych ośrodków gospodarczych w Polsce siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz nowoczesnymi sieciami kolejowymi oraz zapewnienie powiązań komunikacyjnych w relacjach europejskich (w ramach sieci TEN-T);
- zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze mieszkańców;
- zapewnienie i rozwój infrastruktury ochrony środowiska;

³⁵ Na realizację Celu 3 mają wpływ środki alokowane w ramach kategorii interwencji od 16 do 61 oraz od 75 do 79.

- dywersyfikacja źródeł energii oraz ograniczenie negatywnej presji sektora energetycznego na środowisko naturalne;
- wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej.

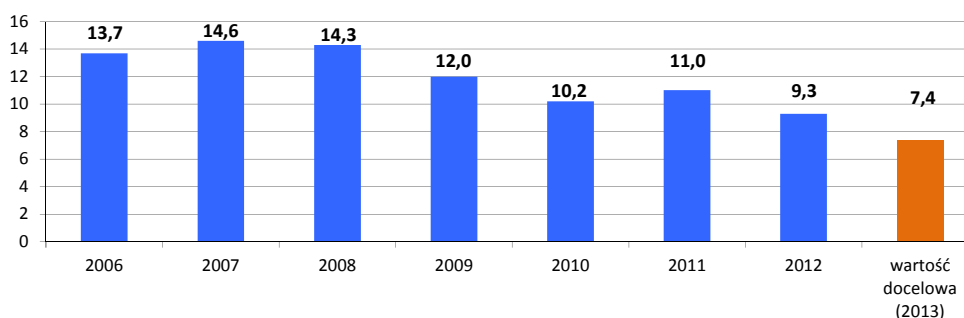
Tabela 5 Wskaźniki realizacji Celu 3 NSRO 2007-2013

Wskaźniki	Źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Łączna długość autostrad (km)	GUS/GDDKiA	663	663	765	849	857	1 070	1 365		1 754
Łączna długość dróg ekspresowych (km)	GUS/GDDKiA	297	330	452	522	675	738	1 052		2 555
Bezpieczeństwo ruchu drogowego (wypadki śmiertelne na 100 tys. ludności)	GUS/GKP	13,7	14,6	14,3	12,0	10,2	11,0	9,3		7,4
Przewozy pasażerów środkami komunikacji miejskiej (mln pasażerów)	GUS	4 001	4 078	4 066	3 779	3 905	3 890	3 868		4 225
Długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 160 km/h i więcej	PK	1 303	1 307	1 493	1 568	1 680	1 857	1 956	2 027	1 786
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (% ogólnej liczby)	GUS	86,2	86,6	86,9	88,1	88,0	88,4	91,7	93,3	90
– wieś		22,0	23,8	25,7	26,9	28,5	30,6	33,1	35,3	30
Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej (%)	GUS	2,8	3,5	4,3	5,8	7,0	8,3	10,6		7,5-8,5
Emisja gazów cieplarnianych (rok bazowy 1988=100 - ekwiwalent CO ₂)	KOBIZE/GUS	73,4	73,7	72,2	68,9	72,5	72,2	71,1		89

Źródło: GUS

Mimo notowanego od wielu lat wzrostu wskaźnika zmotoryzowania w Polsce, miernik bezpieczeństwa ruchu drogowego systematycznie zbliża się do wartości docelowej, co jest najpewniej wynikiem prowadzonych na szeroką skalę inwestycji w zakresie poprawy infrastruktury drogowej. Wg stanu na koniec 2012 r. na 100 tys. osób ginęło rocznie w wypadkach średnio 9,3, tymczasem jeszcze w 2003 r. było to prawie 15 na 100 tys. użytkowników dróg. Jeśli dotychczasowy trend zostanie zachowany można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że wartość docelowa, określona na poziomie 7,4 osoby, zostanie zrealizowana.

Wykres 34 Bezpieczeństwo ruchu drogowego – wypadki śmiertelne na 100 tys. ludności

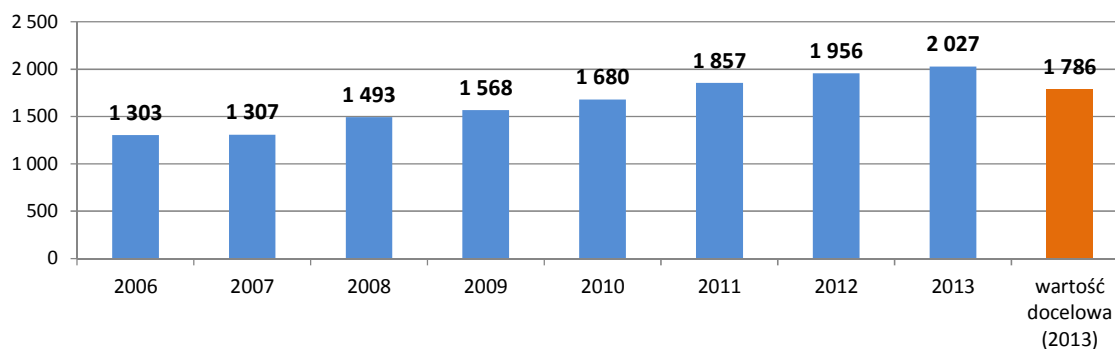

Źródło: GUS/GKP

Wskaźnik obrazujący przewozy pasażerów środkami komunikacji miejskiej od początku wdrażania programów NSRO utrzymuje się na podobnym poziomie ok. 4 mld osób rocznie i bliski jest wartości osiągnięcia docelowej ustalonej na poziomie ok. 4,23 mld pasażerów.

Dane na koniec 2013 r. w zakresie długości linii kolejowych dostosowanych do prędkości 160 km/h i więcej wskazują, że oddanych do użytku zostało 2 027 km linii kolejowych. Wartość docelowa wskaźnika, która wynosi 1 786 km, została już przekroczona w 2011 r.

Wykres 35 Długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 160 km/h i więcej

Źródło: PLK

W zakresie wskaźników dotyczących obszarów infrastruktury mającej wpływ na ochronę środowiska również obserwuje się pożądane trendy. Miernik liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w mieście osiągnął w 2013 r. wartość 93,3% populacji (przekroczenie o 3,3 p.p. zakładanej wartości na 2013 r.) Analogiczna tendencja wzrostowa zauważalna jest na wsi (wartość dla 2013 r. osiągnęła 35,3%, wobec czego przekroczono wartość docelową o 5,3 p.p.). Wg danych na koniec 2012 r. gospodarstwa należące do 33,1% osób zamieszkujących obszary wiejskie były podłączone do oczyszczalni ścieków, spowodowało to przekroczenie o 3,1 p.p. zakładanej wartości wskaźnika na 2013 r. szacowanej na poziomie 30%.

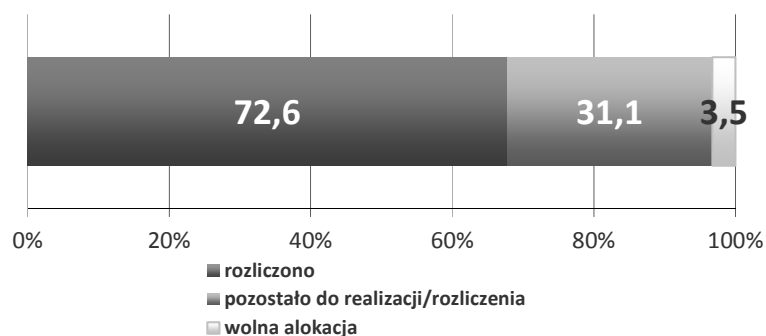
Natomiast w przypadku wskaźnika udziału energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej obserwowany jest zakładany trend – od początku wdrażania NSRO wzrósł o 7,8 p.p. wynosząc na koniec 2012 r. 10,6% (wartość docelowa 7,5-8,5%).

Jedynie zmiany wskaźnika emisji gazów cieplarnianych nie wykazują wyraźnej pozytywnej tendencji. Wartość ww. miernika od kilku lat oscyluje wokół wartości 70% w stosunku do roku bazowego 1988. Najprawdopodobniej jednak wartość docelowa, która wynosi 89%, zostanie osiągnięta.

REALIZACJA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH: TRANSPORT – W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Na inwestycje w podstawową infrastrukturę transportową zostało przeznaczone, zarówno w ramach NPR 2004-2006, jak i NSRO 2007-2013, najwięcej środków. Alokacja samego NSRO na projekty tego typu to ok. 25,6 mld euro (63% alokacji Celu 3). Wg stanu na koniec 2013 r. podpisano w przedmiotowym zakresie ok. 2,7 tys. umów o wartości dofinansowania UE wynoszącej ok. 103,7 mld zł, co stanowi ok. 96,7% dostępnych zasobów na lata 2007-2013.

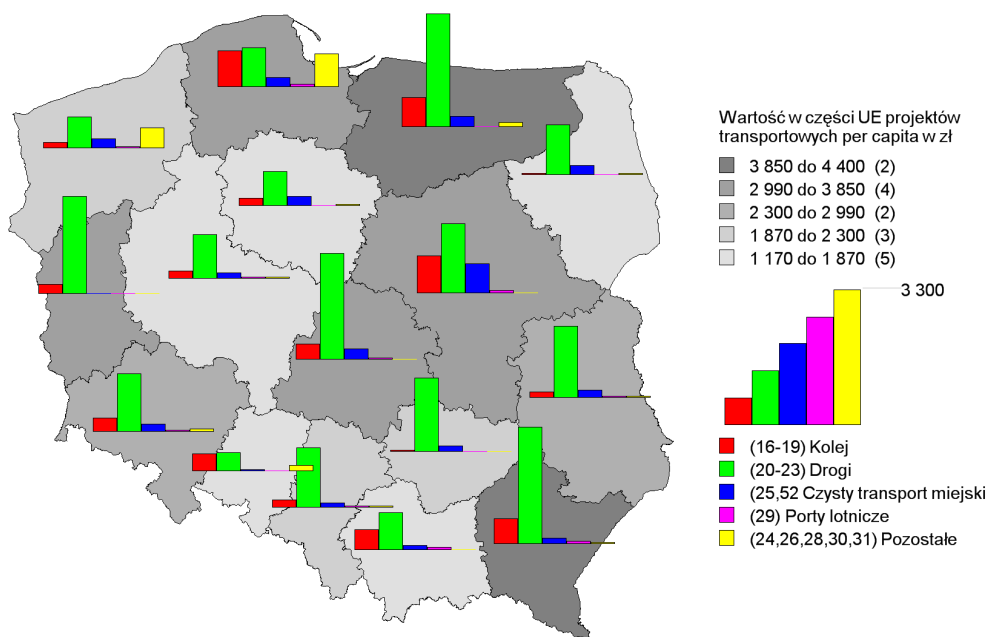
Wykres 36 Stan wykorzystania alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze transportu, wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Największa wartość wszystkich projektów transportowych *per capita* występuje w województwach: warmińsko-mazurskim i podkarpackim (odpowiednio 4 392 zł i 4 168 zł). W odniesieniu do inwestycji kolejowych, największa wartość projektów *per capita* notowana jest na Pomorzu i Mazowszu (ponad 1 000 zł w każdym), natomiast jeśli chodzi o drogi, przoduje województwo podkarpackie i warmińsko-mazurskie (ponad 3 000 zł w każdym). Wartość dofinansowania UE na projekty dotyczące lotnisk jest największa w województwie pomorskim i małopolskim (odpowiednio 89 i 81 zł).

Mapa 7 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu transportu w podziale na obszary tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

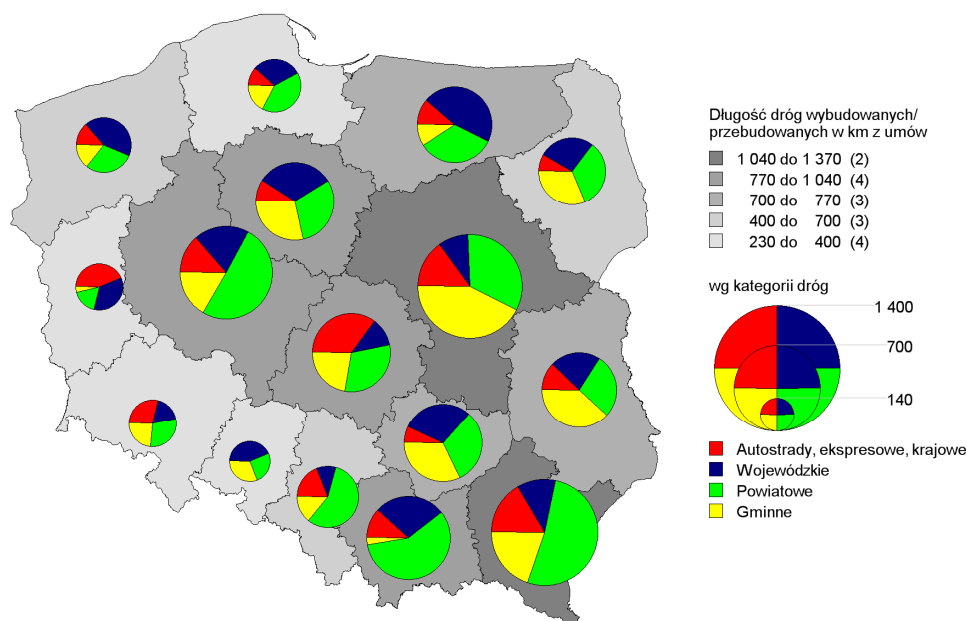
Infrastruktura drogowa

Na budowę autostrad i dróg ekspresowych przeznaczono alokację w wysokości ok. 9,9 mld euro. Do końca 2013 r. podpisano w przedmiotowym zakresie 35 umów o wartości ok. 43,5 mld zł, w ramach których wybudowanych zostanie łącznie ponad:

- 455 km autostrad,
- 877 km dróg ekspresowych.

Dodatkowo środki PO IiŚ i PO RPW w wysokości ok. 2,1 mld euro przeznaczono na inwestycje związane z budową lub przebudową dróg krajowych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisanych zostało 98 umów o dofinansowanie projektów, których wartość przekracza 8 mld zł (91,1% środków przeznaczonych na budowę dróg krajowych). Zgodnie z informacjami zawartymi w ww. kontraktach, w wyniku realizacji inwestycji zostanie wybudowanych lub przebudowanych łącznie 320 km dróg krajowych.

Mapa 8 Długość wybudowanych i przebudowanych dróg wg województw i kategorii drogi (km) w podziale na programy operacyjne, na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Infrastruktura kolejowa

Na realizację projektów w zakresie budowy oraz przebudowy linii kolejowych przeznaczono w ramach programów regionalnych oraz PO IiŚ kwotę w wysokości ponad 4,9 mld euro (w tym wpisujących się w sieć TEN-T niemal 3,7 mld euro). Dodatkowo na modernizację lub wymianę taboru kolejowego ok. 0,6 mld euro (w tym przeznaczonego do obsługi tras sieci TEN-T ponad 0,2 mld euro), co łącznie ze środkami przeznaczonymi na linie kolejowe stanowi ponad 5,5 mld euro.

Do końca 2013 r. podpisano 74 umowy o dofinansowanie inwestycji, dzięki którym wybuduje się oraz przebuduje ok. 1 653 km linii kolejowych (najwięcej w ramach PO IiŚ – ponad 697 km oraz RPO województwa zachodniopomorskiego – ponad 203 km). Wartość przedmiotowych umów wynosi ok. 15,7 mld zł.

W zakresie wymiany lub modernizacji taboru kolejowego podpisano 30 umów o dofinansowanie na kwotę ok. 3 mld zł. Ze środków ww. programów zostanie zakupionych 215 jednostek taboru kolejowego (najwięcej w ramach PO IiŚ – 89 szt. oraz RPO woj. mazowieckiego 25 szt., natomiast zmodernizowanych zostanie 399 jednostek (najwięcej również w ramach ww. programów, tj. odpowiednio 238 i 150 szt.). Zakupione i zmodernizowane jednostki kolejowe przystosowane będą do przewozu ok. 71,9 tys. osób.

Wykres 37 Długość wybudowanych/przebudowanych linii kolejowych [km], stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Transport miejski

Wartość alokacji na inwestycje realizowane w ramach PO IiŚ, PO RPW oraz RPO, związane z transportem miejskim wynosi niemal 2,6 mld euro. Do końca 2013 r. podpisano łącznie 162 umowy o dofinansowanie o wartości ok. 11 mld zł. Zawarte kontrakty pozwolą na zakup/modernizację lub budowę m.in.:

- 2,4 tys. pojazdów taboru komunikacji miejskiej o pojemności ponad 245,8 tys. osób,
- 17 obiektów typu *park&ride* (P&R),
- 18 obiektów typu *bike&ride* (B&R).³⁶

Zakup największej części pojazdów komunikacji miejskiej zostanie przeprowadzony w ramach PO IiŚ – 576 szt. oraz w PO RPW – 423 szt.

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z WYBRANYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

Fundusz TEN-T

Fundusz TEN-T jest instrumentem finansowym Unii Europejskiej ukierunkowanym na wspieranie rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i zaprojektowanym, by działać w synergii z funduszami strukturalnymi, Funduszem Spójności oraz systemem pożyczek i gwarancji oferowanych przez Europejski Bank Inwestycyjny. W odróżnieniu od funduszy strukturalnych Fundusz TEN-T jest instrumentem skierowanym do wszystkich państw członkowskich UE, którego beneficjentami mogą być podmioty państwowe i prywatne. Podstawowym warunkiem uzyskania pomocy finansowej z Funduszu TEN-T jest uznanie przedsięwzięcia za stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania, tzn. przyczyniającego się do realizacji priorytetów w dziedzinie budowy i modernizacji sieci TEN-T oraz spełniającego warunki określone w Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 661/2010/EU z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (Dz.U. L 204 z 05.08.2010).

W wyniku rozstrzygnięcia w 2013 r. konkursów ogłoszonych w 2012 r., Polska otrzymała środki z Funduszu TEN-T na realizację 1 samodzielnego projektu w wysokości 0,558 mln euro (całkowita wartość projektu to 1,116 mln euro) pn. *Opracowanie dokumentacji projektowej dla inwestycji: Rozbudowa nabrzeży wraz z pogłębieniem toru wodnego w Porcie Wewnętrznym*

³⁶ Przykładowo, dzięki realizacji projektu realizowanego przez Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego pn. *Rozwój komunikacji rowerowej Aglomeracji Trójmiejskiej w latach 2007-2013* o wartości dofinansowania UE wynoszącej ok. 48 mln zł, zostanie wybudowanych zarówno 14 obiektów typu *bike&ride*, jak i ponad 34 km ścieżek rowerowych w Gdańsku, Gdyni i Sopocie. Powiązana w ramach ww. projektu sieć dróg rowerowych stanie się elementem międzynarodowych tras rowerowych: EV10, wiodącej wokół Bałtyku trasy *Baltic Sea Cycle Route* (tzw. *Hanza circuit*) o docelowej długości 7 930 km oraz EV9, biegnącej od wybrzeża Bałtyku aż do Adriatyku trasy *Baltic Sea to Adratic Sea, Gdańsk-Pula* (tzw. *Szlak bursztynowy*), której docelowa długość ma wynosić ponad 1,9 tys. km.

w Gdańsku, który został zgłoszony przez Zarząd Morskiego Portu Gdańsk S.A. Wsparcie projektu umożliwi przygotowanie dokumentacji projektowej (budowlanej i środowiskowej) dla inwestycji planowanej do współfinansowania w kolejnej perspektywie finansowej 2014-2020.

Ponadto wsparcie z Funduszu TEN-T otrzymał projekt, w którym Polska uczestniczy wspólnie z innymi krajami, pn. *Preparatory studies and activities of organizational structures of Rail Freight Corridor 5*. Projekt realizowany przez grupę państw z Polski, Czech, Słowacji, Austrii, Włoch i Słowenii. obejmuje opracowanie dokumentacji studyjnej dot. analizy rynku transportu dla korytarza towarowego nr 5 oraz utworzenie operacyjnych struktur organizacyjnych w celu podjęcia niezbędnych działań dla utworzenia korytarza towarowego zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 913/2010 z dnia 22 września 2010 r. w sprawie europejskiej sieci kolejowej ukierunkowanej na konkurencyjny transport towarowy (Dz.U. L 348/129 z 20.12.2013). Beneficjentem po stronie polskiej jest PKP PLK S.A.

Listę wszystkich polskich projektów realizowanych w ramach Funduszu TEN-T zamieszczono w Załączniku nr 1 do przedmiotowego *Sprawozdania*.

Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój

Program wieloletni pod nazwą *Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój* został ustanowiony uchwałą nr 174/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r., zmienioną następnie uchwałami nr 199/2012 Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2012 r. oraz nr 194/2013 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r.

Program przewiduje dofinansowanie robót budowlanych polegających na przebudowie, budowie lub remoncie dróg powiatowych lub gminnych, a także innych towarzyszących im prac w pasie drogowym, służących poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego lub dotyczących wyposażenia technicznego drogi.

Obowiązujący program wieloletni stanowi kontynuację *Narodowego programu przebudowy dróg lokalnych 2008-2011*, w oparciu o rozszerzony katalog szczegółowych celów programu oraz udoskonalone rozwiązania w zakresie zasad finansowania i systemu realizacji.

Program realizują minister właściwy do spraw administracji publicznej oraz wojewodowie. Do zadań ministra należy zarządzanie programem oraz nadzorowanie i koordynowanie jego realizacji przez wojewodów. Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za koordynację realizacji programu jest Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji.

Cele programu

Program służy podtrzymaniu impulsu rozwojowego i umocnieniu trendów modernizacyjnych w obszarze lokalnej infrastruktury drogowej w latach 2012-2015.

Celem strategicznym programu jest podniesienie poziomu i jakości życia społeczności lokalnych oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych, dzięki intensyfikacji rozwoju bezpiecznej, spójnej, funkcjonalnej i efektywnej infrastruktury drogowej. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez wsparcie działań samorządu gminnego i powiatowego na rzecz modernizacji i budowy dróg lokalnych o kluczowym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnot samorządowych.

Jak wspomniano powyżej, nowy program stanowi rozwinięcie koncepcji *Narodowego programu przebudowy dróg lokalnych 2008-2011*, Kluczowe znaczenie dla realizacji celów programu ma równomierne wsparcie podejmowanych na obu szczeblach samorządu lokalnego działań rozwojowych, uwzględniających w jak najszerszym zakresie powiązane wzajemnie priorytety: bezpieczeństwa, dostępności komunikacyjnej oraz efektywności instytucji publicznych.

Wyrównywaniu szans rozwojowych regionów i budowaniu spójności terytorialnej służyć ma natomiast regionalne ukierunkowanie finansowego wsparcia działań na rzecz rozwoju i modernizacji infrastruktury drogowej, zakładające uprzywilejowanie województw o relatywnie niższym wskaźniku PKB na mieszkańca. W układzie terytorialnym oznaczać to będzie wzmocnienie kreowanego przez program impulsu rozwojowego, w szczególności w województwach Polski Wschodniej.

Zasady finansowania i plan finansowy

W ramach programu, jednostki samorządu terytorialnego mogły ubiegać się o dofinansowanie z budżetu państwa zadań w zakresie przebudowy, budowy oraz remontów dróg powiatowych i gminnych, w wysokości do 30% kosztów ich realizacji w 2012 r. oraz do 50 % tych kosztów w latach 2013-2015. Maksymalna kwota jednostkowej dotacji celowej ustalona została na poziomie 1 mln zł w 2012 r. oraz 3 mln zł w latach 2013-2015. W planie finansowym obowiązującego programu wieloletniego wydatki z rezerwy celowej budżetu państwa na realizację programu zaplanowano w wysokości 200 mln zł w 2012 r., 500 mln zł w 2013 r., 250 mln zł w 2014 r. oraz 1 mld zł rocznie w latach 2014-2015.³⁷

Planowane efekty realizacji

Zakładanym efektem realizacji programu w wymiarze rzeczowym³⁸ będzie przebudowa, budowa oraz remont około 6 560 kilometrów dróg powiatowych i gminnych do końca 2015 r. W ramach programu zaplanowano modernizację i rozbudowę dróg lokalnych o łącznej długości 800 km w 2012 r., 1 200 km w 2013 r., 2 160 km w 2014 r. oraz 2 400 km w 2015 r.

Dokonana w ramach programu modernizacja i rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej oznaczać będzie lepsze powiązanie dróg lokalnych z drogami wojewódzkimi i krajowymi, poprawę parametrów użytkowych i stanu technicznego dróg, a także podniesienie standardu ich wyposażenia i oznakowania. Realizacja programu przyczyni się do zwiększenia spójności, funkcjonalności i efektywności sieci drogowej. Program będzie sprzyjać integracji systemu transportowego w układzie terytorialnym oraz zwiększeniu wewnętrznej (międzyregionalnej i lokalnej) dostępności terytorialnej.

W wymiarze społecznym efektem realizacji programu będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, w odniesieniu do wszystkich użytkowników dróg lokalnych. Do podniesienia poziomu bezpieczeństwa wspólnot lokalnych przyczyni się także poprawa warunków do wykonywania zadań państwa w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa, zarządzania kryzysowego oraz ochrony granicy państwowej. Program sprzyjać będzie tworzeniu warunków do lepszego zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnych, w szczególności w obszarze ochrony zdrowia, edukacji i administracji publicznej, poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej instytucji publicznych i dostępu obywateli do świadczonych przez nie usług.

Przewiduje się także pozytywne oddziaływanie programu na zatrudnienie i rynek pracy, jako konsekwencję efektów realizacji programu w wymiarze gospodarczym. Zmniejszeniu ulegnie zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym na obszarach wiejskich. Realizacja programu stanowić będzie czynnik aktywizujący społeczności lokalne, poprzez wskazanie

---

³⁷ W związku z ustaleniem przez ustawodawcę w ustawie budżetowej na rok 2014 wielkości rezerwy celowej na realizację programu w wyższej niż wcześniej planowana kwocie 900 mln zł, MAC przygotowało i skierowało do uzgodnień międzyresortowych projekt nowelizacji uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu wieloletniego, która dostosuje plan finansowy programu do zapisów ustawy budżetowej. Projektowane zwiększenie wydatków z rezerwy celowej budżetu państwa w 2014 r. do kwoty 900 mln zł, oznaczać będzie wzrost sumy całkowitych planowanych wydatków budżetu państwa w ramach programu wieloletniego do kwoty 2,6 mld zł w latach 2012-2015.

³⁸ Przy uwzględnieniu ww. projektowanej zmiany planu finansowego.

korzyści płynących z partnerskiej współpracy samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów lokalnych na rzecz dobra wspólnoty.

Efektom realizacji programu w wymiarze gospodarczym będzie stymulująca wzrost przedsiębiorczości poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, w następstwie zwiększenia dostępności komunikacyjnej lokalnych ośrodków gospodarczych i przedsiębiorstw. Przyczyni się ona do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności tych ośrodków oraz terenów je otaczających. Dzięki ukierunkowaniu wsparcia finansowego, uwzględniającemu w większym stopniu województwa o niższym wskaźniku dobrobytu, program przeciwdziałać będzie pogłębianiu regionalnego zróżnicowania potencjału rozwojowego i aktywności gospodarczej. Realizacja programu stworzy warunki do lepszego wykorzystania potencjału rozwojowego obszarów wiejskich.

Działania prowadzone w 2013 r.

W ramach zrealizowanej w 2013 r. edycji rocznej programu wykonano 632 zadania inwestycyjno-remontowe na drogach lokalnych, w tym 227 na drogach powiatowych i 405 na drogach gminnych. Na realizację zakwalifikowanych zadań samorządowych wykorzystano dotacje celowe z budżetu państwa w łącznej kwocie ok. 497,7 tys. zł. Efektem realizacji programu w 2013 r. jest modernizacja

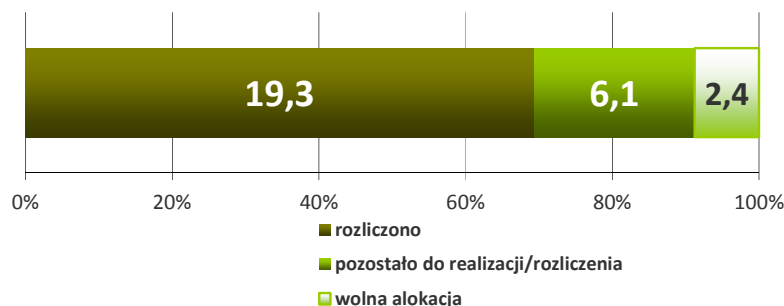
i rozbudowa sieci dróg lokalnych obejmujących łącznie niemal 1,4 tys. km dróg lokalnych, w tym 823 km dróg powiatowych i 530 km dróg gminnych. W zakończonej edycji rocznej przebudowano 907 km i wyremontowano 346 km dróg powiatowych i gminnych, a ponadto wybudowano 100 km nowych odcinków dróg lokalnych.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH: OCHRONA ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM, ENERGETYKA – W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Na realizację projektów w zakresie ochrony środowiska, zapobiegania zagrożeniom naturalnym i energetyki przewidziano środki w wysokości blisko 9,0 mld euro, co stanowi ok. 13,4% alokacji na lata 2007-2013. Do końca 2013 r. w przedmiotowym zakresie podpisano niemal 4,1 tys. umów o dofinansowanie projektów o wartości 34,5 mld zł (tj. o ok. 2,5 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co stanowi 91,7% alokacji.

Środki przewidziane w obszarze środowiska i zapobiegania zagrożeniom wynoszą 6,6 mld euro (9,9% alokacji na lata 2007-2013). W przedmiotowym zakresie zawarto ponad 2,5 tys. umów na kwotę wynoszącą 25,4 mld zł (91,2% alokacji).

Wykres 38 Wykorzystanie alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom wg stanu na koniec 2013 r.

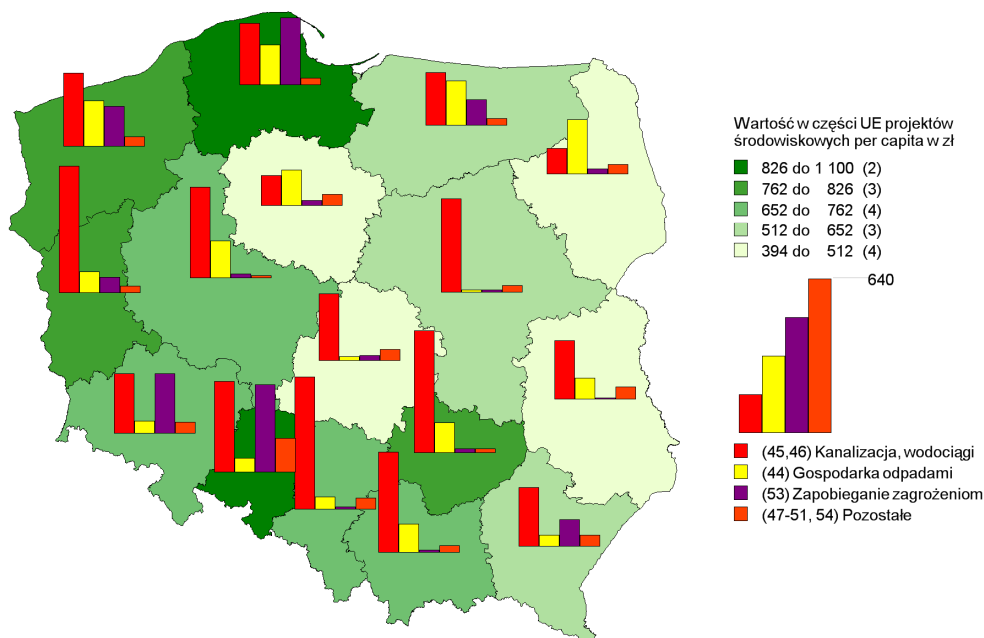

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom, najwyższą łączną wartość dofinansowania UE *per capita* odnotowano w przypadku województwa opolskiego (1 099 zł) i pomorskiego (842 zł), zaś najniższą w woj. łódzkim (419 zł), natomiast w podziale na kategorie

tematyczne: **kanalizacja i wodociągi** – w śląskim (636 zł) oraz podlaskim (120 zł); **gospodarka odpadami** – w podlaskim (257 zł) i mazowieckim (15 zł); **zapobieganie zagrożeniom** – w opolskim (425 zł) oraz lubelskim (10 zł). Natomiast w pozostałych kategoriach interwencji (47-51, 54) przoduje woj. opolskie (166 zł).

Mapa 9 Wartość umów (dofinansowanie UE) per capita wg województw z zakresu ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wybudowanych i przebudowanych zostanie łącznie 6,2 tys. km sieci wodociągowych, w tym 2,7 tys. km w ramach PO IiŚ. W RPO, inwestycje z tego zakresu dotyczyć będą 3,5 tys. km sieci, w tym głównie – RPO woj. podkarpackiego (887 km) i świętokrzyskiego (767 km).

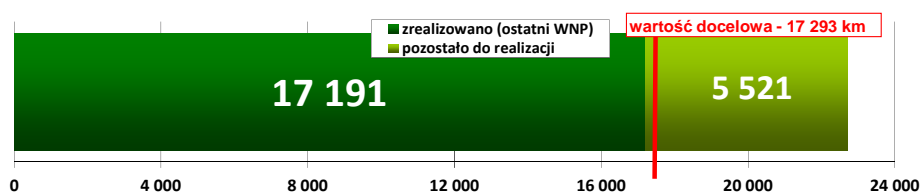
Wykres 39 Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej – stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Środki przeznaczone na oczyszczanie ścieków to 3,4 mld euro. Do końca okresu sprawozdawczego podpisanych w tym zakresie zostało 836 umów o dofinansowanie, których wartość wyniosła blisko 14,8 mld zł. Inwestycje w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej dotyczą głównie jej budowy (21,7 tys. km). Łącznie, wybudowanych i przebudowanych zostanie 22,7 tys. km sieci, w tym - 13,5 tys. km w ramach PO IiŚ (co stanowi blisko 60% wartości ogółem). W RPO, wybudowanych lub przebudowanych zostanie łącznie blisko 9,3 tys. km sieci, w tym najwięcej - w RPO woj. podkarpackiego (1,5 tys. km).

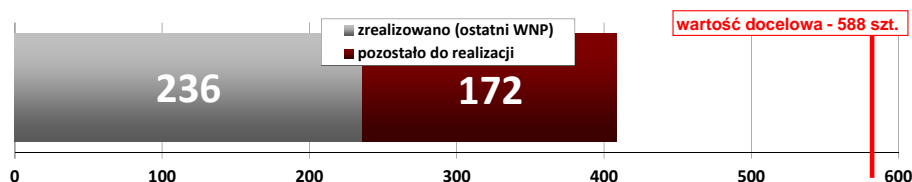
Wykres 40 Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej – stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Inwestycje w zakresie oczyszczalni ścieków obejmą 398 obiektów, w tym większość dotyczyć będzie ich przebudowy, tj. 305. W PO liś planuje się budowę lub modernizację łącznie 178 obiektów. W RPO, najwięcej oczyszczalni ścieków współfinansowanych zostanie w woj. mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim.

Wykres 41 Liczba wybudowanych/ przebudowanych oczyszczalni ścieków – stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Na obszar związany z gospodarką odpadami przeznaczono ok. 1,3 mld euro. Wartość podpisanych do końca 2013 r. umów wynosi blisko 4,3 mld zł (79,6% alokacji), w wyniku których planowana jest budowa lub modernizacja:

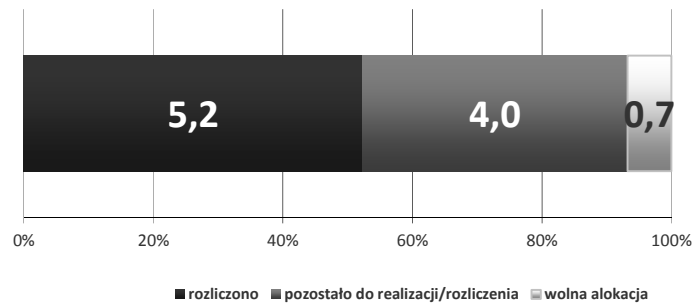
- 81 sortowni,
- 62 kompostowni,
- 51 składowisk.

W zakresie zapobiegania zagrożeniom naturalnym, podpisane umowy zakładają zakup 786 wozów straży pożarnej, wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof. Ponadto, wybudowane, wyremontowane lub przebudowane zostaną ponad 244 km wałów przeciwpowodziowych (w tym w ramach PO liś – blisko 204 km) oraz 3 746 obiektów ochrony przeciwpowodziowej (w PO liś – 3 573 szt.). Planuje się opracowanie 438 planów ochrony ok. 1,4 mln ha powierzchni, przede wszystkim dla obszarów NATURA 2000.

Ponadto, planuje się budowę lub modernizację łącznie ok. 2,9 tys. km gazociągów przesyłowych i dystrybucyjnych, głównie w wyniku realizacji projektów PO liś.

Na wdrażanie projektów w zakresie energetyki przeznaczono środki w wysokości 2,3 mld euro, co stanowi 3,5% alokacji przewidzianej na lata 2007-2013. Do końca 2013 r. w przedmiotowym obszarze podpisano 1 551 umów na kwotę wynoszącą blisko 9,2 mld zł (dofinansowanie UE), co stanowi 93,2% alokacji.

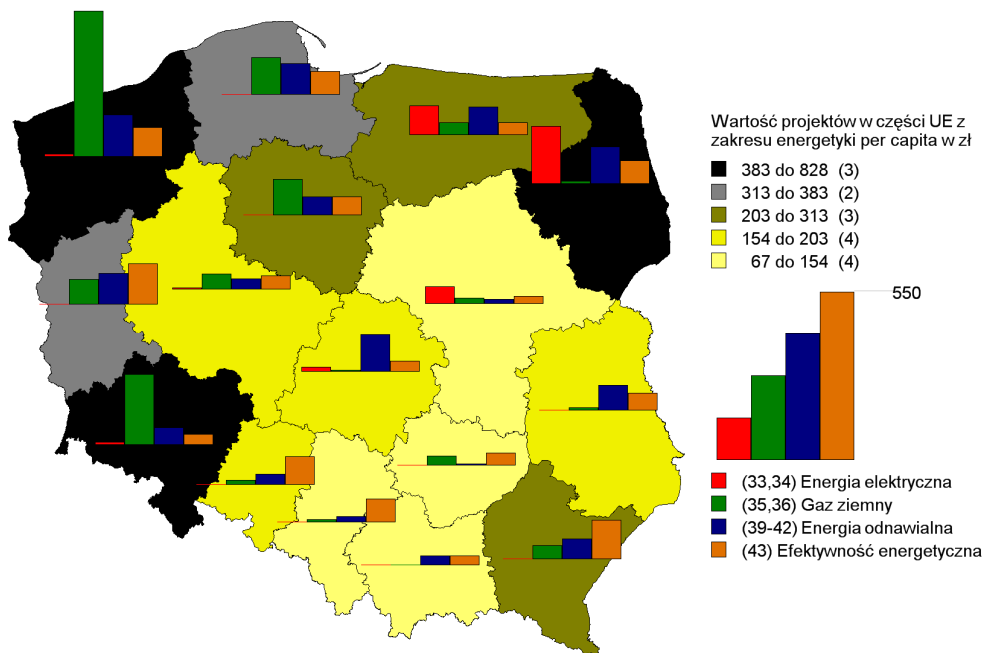
Wykres 42 Wykorzystanie alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze Energetyka i Odnawialne źródła energii wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Najwyższą łączną wartość dofinansowania UE *per capita* w obszarze energetyki i odnawialnych źródeł energii odnotowano w województwie zachodniopomorskim (728 zł), zaś najniższą w małopolskim (67 zł), natomiast w podziale na poszczególne kategorie tematyczne wartości najwyższe i najniższe kształtują się następująco: **energia elektryczna** – podlaskie (217 zł), zaś w dziewięciu województwach (kujawsko-pomorskie, lubelski, lubuskie, małopolskie, opolskie, podkarpackie, pomorskie, śląskie i świętokrzyskie) brak jest projektów tego typu; **gaz ziemny** – zachodniopomorskie (544 zł), natomiast w Małopolsce brak jest projektów tego rodzaju; **energia odnawialna** – zachodniopomorskie (158 zł) i świętokrzyskie (8 zł); **efektywność energetyczna** – lubuskie (153 zł) i mazowieckie (30 zł).

Mapa 10 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu energetyki, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

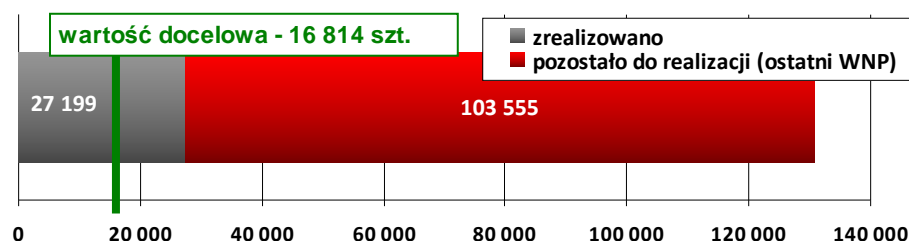

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W Polsce przeważająca większość produkcji energii elektrycznej opiera się na spalaniu węgla kamiennego oraz brunatnego. Na przedsięwzięcia związane z produkcją energii zarówno elektrycznej, jak i cieplnej ze źródeł odnawialnych, przeznaczono środki finansowe w wysokości ok. 815 mln euro. Kontraktacja w przedmiotowym zakresie wg stanu na koniec 2013 r. wyniosła 496 umów o dofinansowanie o wartości 2,5 mld zł.

W efekcie zawartych umów, zakłada się utworzenie 130,8 tys. jednostek służących do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z energii odnawialnej, w tym przede wszystkim w RPO woj. lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

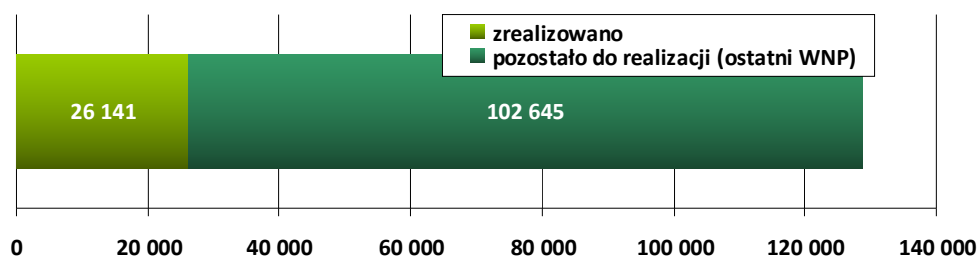
Wykres 43 Liczba jednostek wytwarzania energii ciepłej/elektrycznej przy wykorzystaniu energii ze źródeł odnawialnych (szt.) – dane na podstawie umów o dofinansowanie projektów i wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Na podstawie umów o dofinansowanie szacuje się, że powstanie blisko 129 tys. jednostek wytwarzania energii ciepłej lub elektrycznej z promieniowania słonecznego³⁹. Spośród wszystkich typów inwestycji dotyczących produkcji energii ze źródeł odnawialnych, najwięcej umów zawarto w kategorii odnoszącej się do odnawialnej energii słonecznej.

Wykres 44 Liczba jednostek wytwarzania energii ciepłej/elektrycznej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego (szt.) – dane na podstawie umów o dofinansowanie projektów i wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów (stan na koniec 2013 r.)

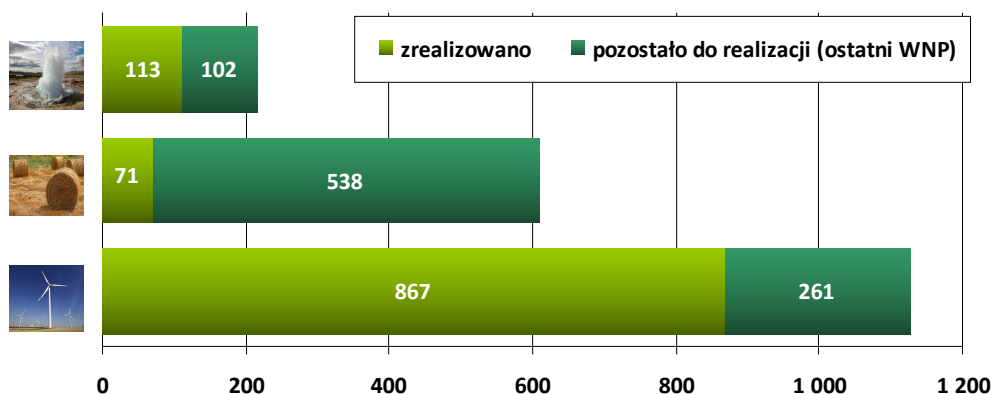

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Ponadto, utworzonych zostanie 1 968 jednostek wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z wiatru, biomasy lub biogazu oraz z energii geotermicznej – najwięcej w RPO woj. lubelskiego, podkarpackiego oraz w PO IiŚ.

³⁹ Znacząca liczba jednostek wytwarzania energii promieniowania słonecznego wynika z przyjętego sposobu ich zliczania – wliczane są wszystkie kolektory słoneczne zakupione w ramach danego projektu. Ponadto, realizuje się wiele projektów, które dotyczą budowy farm fotowoltaicznych, w ramach których liczba zakupionych kolektorów jest wysoka.

Wykres 45 Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej z wiatru, biomasy i biogazu oraz energii geotermicznej (szt.) – dane na podstawie umów o dofinansowanie projektów i wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Moc zainstalowana powstałych urządzeń wyniesie ok. 1 441 MW (912 MW dotyczy urządzeń wytwarzających energię elektryczną, a 529 MW – energię ciepłą), głównie w wyniku realizacji projektów w ramach PO IiŚ.

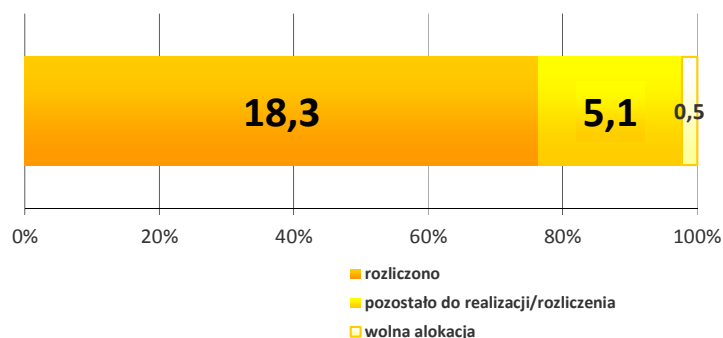
Ponadto, w celu zmniejszenia zużycia energii, realizowana jest termomodernizacja budynków, która przeprowadzona zostanie na 3 241 obiektach, najwięcej w RPO woj. podkarpackiego (628 szt.) oraz w PO IiŚ – 560.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH: TURYSTYKA, KULTURA, REWITALIZACJA ORAZ INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA – W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Na realizację obszaru przeznaczono kwotę w wysokości ponad 5,7 mld euro (w tym: kultura – 1,05 mld euro, rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich –1,02 mld euro, turystyka – 0,96 mld euro, infrastruktura społeczna – blisko 2,7 mld euro, tj. infrastruktura systemu oświaty – 1,2 mld euro, ochrona zdrowia – 1,02 mld euro, pozostała infrastruktura społeczna, mieszkalnictwa oraz opiekuńczo-wychowawcza – łącznie 0,44 mld euro).

Wg stanu na koniec 2013 r. podpisano ponad 5,9 tys. umów o dofinansowanie projektów realizujących ww. obszary interwencji, o wartości dofinansowania UE wynoszącej 23,4 mld zł (tj. o ok. 0,8 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co stanowi ok. 97,8% alokacji.

Wykres 46 Wykorzystanie alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze Turystyka, Kultura, Rewitalizacja oraz Infrastruktura społeczna wg stanu na koniec 2013 r.

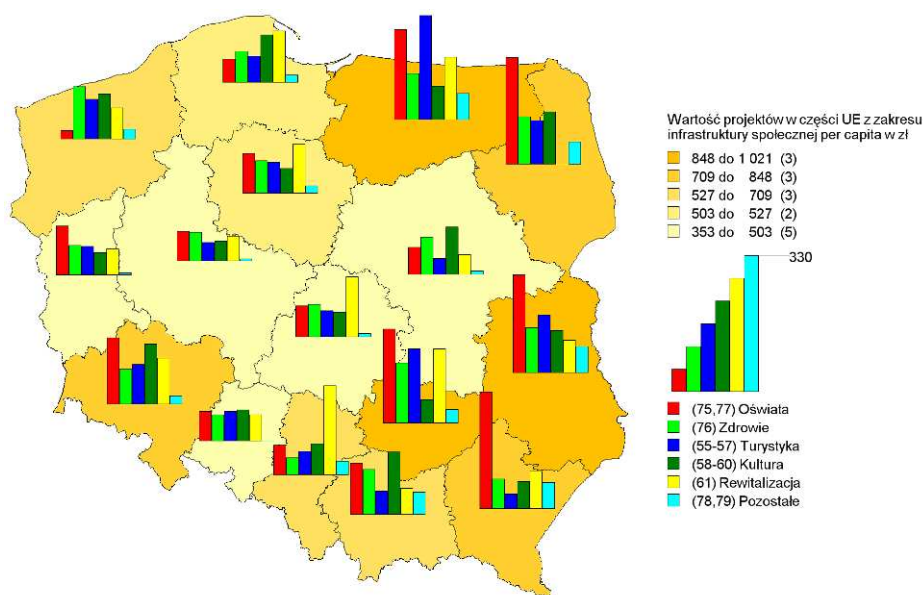

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W ramach omawianych kategorii interwencji najwyższą wartość dofinansowania UE *per capita* odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (1 021 zł), zaś najniższą w Wielkopolsce (354 zł). Natomiast w podziale na poszczególne kategorie tematyczne największe i najmniejsze wartości kształtują się następująco: **oświata** – podkarpackie (326 zł), zachodniopomorskie (24 zł); **zdrowie** – świętokrzyskie (167 zł), śląskie (50 zł); **turystyka** – warmińsko-mazurskie (292 zł), podkarpackie (42 zł); **kultura** – małopolskie (175 zł), wielkopolskie (58 zł); **rewitalizacja** – śląskie (248 zł), zaś w podlaskim brak jest projektów tego typu.

W ramach mieszkalnictwa i pozostałej infrastruktury społecznej najwyższą wartość *per capita* odnotowano w woj. warmińsko-mazurskim i lubelskim (po 75 zł), najmniejszą zaś w opolskim, gdzie nie realizuje się tego typu projektów.

Mapa 11 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu turystyki, kultury, rewitalizacji i infrastruktury społecznej, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze kultury zawarto 813 umów na kwotę wynoszącą 4,2 mld zł. Dzięki przedmiotowym środkom, prowadzone będą działania związane z ochroną i zachowaniem dziedzictwa kulturowego – 1 259 obiektów (lub zbiorów) zostanie objętych przedmiotowym wsparciem, w tym w 309 podmiotach zapewniony będzie dostęp dla osób niepełnosprawnych. Konserwacji poddanych zostanie ok. 10,7 tys. obiektów lub zbiorów. Dodatkowo, planowana jest budowa lub przebudowa 312 obiektów instytucji kultury, spośród których, 221 zostanie dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Do końca 2013 r. zawarto 1 041 umów na realizację projektów w obszarze turystyki, których wartość wyniosła 3,8 mld zł. W efekcie, planuje się budowę lub przebudowę 2,5 tys. obiektów turystyczno-rekreacyjnych, utworzonych lub zmodyfikowanych zostanie 1 109 produktów turystycznych. Dodatkowo, powstanie (lub zostanie zmodernizowanych) ok. 10,8 tys. km szlaków turystycznych, głównie w wyniku realizacji projektów w ramach PO IG (ok. 2,2 tys. km), RPO woj. śląskiego (ok. 1,5 tys. km) oraz PO RPW (1,4 tys. km). Ponadto, ze środków RPO oraz PO RPW współfinansowana będzie budowa lub oznakowanie/ wytyczenie ponad 1,8 tys. km ścieżek rowerowych.

W zakresie rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich podpisano 1 095 umów na kwotę 4,6 mld zł. Szacuje się, iż zrewitalizowanych zostanie ok. 2,9 tys. ha obszarów. Inwestycje w zakresie infrastruktury mieszkalnictwa obejmą 1 816 obiektów, najwięcej w RPO woj. dolnośląskiego i warmińsko-mazurskiego.

Do końca 2013 r. podpisano 1 056 umów na realizację projektów w zakresie infrastruktury systemu oświaty o wartości 5,2 mld zł. Dzięki przedmiotowym środkom, wybudowanych lub przebudowanych zostanie 1 375 obiektów szkół (również szkół wyższych), w tym 728 obiektów będzie dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dopuszaone w sprzęt dydaktyczny lub specjalistyczną aparaturę naukowo-badawczą zostaną 382 obiekty szkół. W wyniku zawarcia 1 025 umów na kwotę 4,1 mld zł, planuje się doposażenie, przebudowę lub budowę 1 146 obiektów ochrony zdrowia. Ponadto, wsparciem objętych zostanie 860 obiektów infrastruktury społecznej (m.in. domów opieki społecznej, obiektów sportowo-rekreacyjnych), a także – 153 obiekty opiekuńczo-wychowawcze, w tym głównie przedszkola.

1.5. CEL 4: *Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług*

Dla utrzymania rozwoju gospodarczego Polski konieczna jest budowa przewagi konkurencyjnej zapewniającej trwały rozwój, opartej na wiedzy i innowacyjnych rozwiązaniach. Cel 4 NSRO realizuje następujące Priorytety SWW: 1.2.1 *Zwiększenie i lepsze ukierunkowanie inwestycji na B+R*, 1.2.2 *Ułatwienie innowacji i promowanie przedsiębiorczości*, 1.2.3 *Promowanie społeczeństwa informacyjnego dla wszystkich* oraz 1.2.4 *Poprawa dostępu do finansowania*.

Cel 4 NSRO jest osiąganý zwłaszcza poprzez wspieranie działalności wytwórczej przynoszącej wysoką wartość dodaną, rozwój sektora usług, poprawę otoczenia funkcjonowania przedsiębiorstw i ich dostępu do zewnętrznego finansowania, rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz zwiększenie inwestycji w badania i rozwój i tworzenie rozwiązań innowacyjnych.

Instrumentami realizacji celu 4 NSRO są PO IG, RPO, a także PO KL, PO IŚ oraz PO RPW. Na działania, które sprzyjają osiągnięciu celu horyzontalnego 4 przewidziano w ramach NSRO na lata 2007-2013 kwotę 15,2 mld euro (wkład UE), przeznaczoną na realizację przedsięwzięć w ramach kategorii interwencji 01-15.

Postępy w realizacji 4 celu horyzontalnego NSRO monitorowane są w trybie rocznym poprzez system 10 podstawowych wskaźników statystyki publicznej.

Tabela 6 Wskaźniki monitorowania celu 4 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Zakładana wartość w 2013 r.
Nakłady ogółem na działalność badawczą i rozwojową (% PKB)	GUS	0,56	0,57	0,60	0,67	0,74	0,76	0,90	1,5
w tym: nakłady sektora przedsiębiorstw (% PKB)	GUS	0,18	0,17	0,19	0,19	0,20	0,23	0,33	0,4
Udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (jako % w przedsiębiorstwach ogółem)	GUS	37,3	31,8	31,9	29,6	29,6	29,8	28,8	60
Udział produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle (%)	GUS	31,6	31,5	32,6	34,0	35,2	33,6	31,8	37,5
Liczba wynalazków zgłoszonych do EPO przez polskich rezydentów	EPO wg GUS/ Eurostat	139,34	201,52	231,24	283,46	355,81	407,24	465,91	łącznie EPO+USPTO =240
Liczba udzielonych patentów przez USPTO rezydentom polskim	USPTO wg GUS/ Eurostat	48,68	51,04	62,51	63,76				
Wydatki na technologie informacyjne (% PKB)	Eurostat	1,8	1,7	1,6	1,9	1,7			łącznie: 8,5
Wydatki na technologie telekomunikacyjne (% PKB)	Eurostat	4,3	3,9	3,5	3,2	2,8			
Dostępność usług <i>e-government on-line</i> (jako % z 20 podstawowych usług)	Eurostat/ MAC	20	21		55	79			80
Liczba łączy szerokopasmowych w stosunku do liczby ludności w %	Eurostat	3,9	6,8	9,6	12,8	14,9			23,0
Udział usług rynkowych w wartości dodanej brutto (%) ⁴⁰	GUS	50,1	49,8	50,2	49,9	50,1			53,0

Źródło: GUS, Eurostat

⁴⁰ Wg PKD 2004 Sekcje: "Handel i naprawy", "Hotele i restauracje", "Transport, gospodarka magazynowa i łączność", "Pośrednictwo finansowe", "Obsługa nieruchomości i firm".

W obszarze działalności badawczo-rozwojowej i aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw, mimo odnotowanych wzrostów, utrzymuje się niekorzystna sytuacja.

Nakłady na B+R stanowiły w 2012 r. w Polsce 0,9% PKB (w UE – 2,1%) i choć zaobserwowany został wzrost o 0,14 pp. w porównaniu do 2011 r. i o 0,3 pp. w porównaniu do 2008 r., nie jest realne osiągnięcie wartości docelowej na 2013 r. założonej w NSRO na poziomie 1,5% PKB. W ujęciu regionalnym, najbardziej dynamiczny wzrost tego miernika odnotowano w woj. podkarpackim – do 0,95% PKB w 2011 r., a także w świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, lubelskim i pomorskim. Większość wymienionych regionów należy do najslabiej rozwiniętych gospodarczo województw Polski Wschodniej, a sukces w obszarze pobudzenia inwestycji w B+R w dużej mierze można przypisać oddziaływaniu interwencji współfinansowanych z funduszy unijnych.

Niski jest poziom **inwestycji w sferze B+R sektora przedsiębiorstw**, pomimo jego znaczącego wzrostu o 10 p.p. w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2012 r. wynosiły one 33% nakładów ogółem (tj. połowę wskaźnika unijnego) wobec 0,40% PKB zakładanego w NSRO na 2013 r. Sytuacja w poszczególnych województwach była zróżnicowana, przy czym liderem było woj. podkarpackie z udziałem ponad 72%, a następnie dolnośląskie i śląskie z poziomem około 45%. W wielu regionach wskaźnik ten nie przekraczał 20%, co oznacza niewielkie zaangażowanie przedsiębiorstw w finansowanie sfery badań i rozwoju.

Ponadto obniża się **odsetek przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność** innowacyjną – z 31,8% w 2007 r. do 28,8% w 2012 r., wobec zakładanego w NSRO poziomu 60%. Również udział produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle w sektorze przedsiębiorstw kształtował się na poziomie poniżej zakładanej na 2013 r. wartości docelowej.

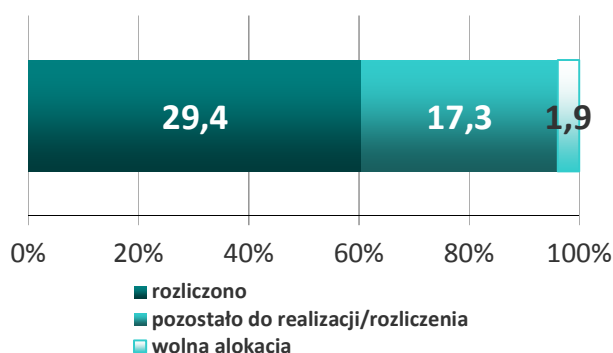
W obszarze rozwoju społeczeństwa informacyjnego na niskim poziomie utrzymują się **wydatki na technologie informacyjne i telekomunikacyjne jako % PKB** – według ostatnich dostępnych danych, w 2010 r. stanowiły one 4,5% PKB wobec poziomu 8,5% PKB określonego w NSRO na 2013 r. Zakładając, że w ostatnich latach kontynuowane było tempo wzrostu **dostępu ludności do łączny szerokopasmowych** odnotowane w latach 2007-2010, realne powinno być osiągnięcie poziomu wskaźnika zakładanego na 2013 r. (23%). Natomiast, pomimo braku danych za lata 2011-2013, nie wydaje się być zagrożona realizacja wartości docelowych dla wskaźników dotyczących **dostępności usług e-government** (79% w 2010 r.) oraz **udziału usług rynkowych w wartości dodanej brutto** (50,1% w 2010 r.)

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH: BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY, INNOWACJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Na wsparcie badań i rozwoju technologicznego, innowacji i przedsiębiorczości przeznaczono środki w wysokości 11,6 mld euro (17% alokacji NSRO 2007-2013) w ramach wybranych działań PO *Innowacyjna Gospodarka*, Regionalnych Programów Operacyjnych, PO *Rozwój Polski Wschodniej*, PO *Infrastruktura i Środowisko* oraz w programach EWT.

Do końca 2013 r. w przedmiotowym obszarze podpisano 27,5 tys. umów o dofinansowanie, w tym 25,4 tys. z przedsiębiorstwami i ponad 870 z jednostkami naukowymi/uczelniami. Łączna wartość umów o dofinansowanie w tym obszarze wyniosła 46,7 mld zł w części dofinansowania UE (96% dostępnych środków), tj. o ok. 6 mld zł więcej niż na koniec 2012 r. Wartość wydatków beneficjentów zawartych we wnioskach o płatność i uznanych do refundacji wyniosła 29 mld zł (60% alokacji).

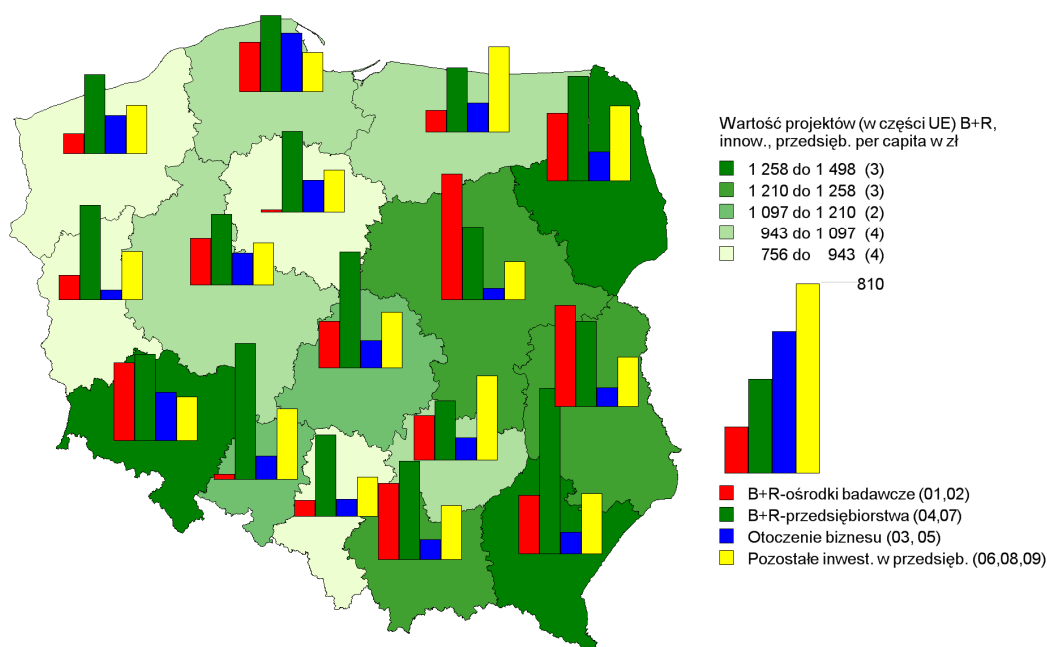
Wykres 47 Stan wykorzystania alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość, wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze obejmującym B+R, innowacje oraz przedsiębiorczość, projekty o najwyższym łącznym dofinansowaniu UE są realizowane w województwie mazowieckim (ponad 6,4 mld zł). Najwyższą wartość projektów *per capita* odnotowano w województwie podkarpackim (1 498 zł) i podlaskim (1 351 zł), zaś w podziale na kategorie tematyczne: **B+R w ośrodkach badawczych** – w mazowieckim (615 zł) i lubelskim (496 zł); **B+R w przedsiębiorstwach** – w podkarpackim (807 zł) i opolskim (663 zł); **instytucje otoczenia biznesu** – w pomorskim (290 zł) i dolnośląskim (239 zł); **pozostałe inwestycje w przedsiębiorstwach** – w świętokrzyskim (417 zł) i warmińsko-mazurskim (416 zł). Największymi beneficjentami w obszarze B+R, innowacje oraz przedsiębiorczość, tzn. realizującymi projekty o najwyższej łącznej wartości dofinansowania w części UE, są przedsiębiorcy (28,6 mld zł) oraz jednostki naukowe i uczelnie (11,6 mld zł).

Mapa 12 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu B+R, innowacji i przedsiębiorczości, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

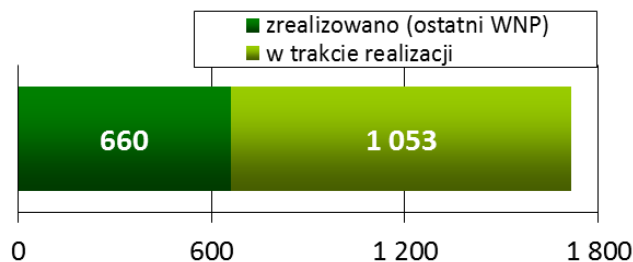

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Realizacja projektów objętych umowami o dofinansowanie w omawianym obszarze (kat. interwencji 01-09), pozwoli osiągnąć następujące efekty rzeczowe (dane pochodzące z KSI SIMIK 07-13):

- w zakresie prowadzonej działalności B+R wspartych zostało 197 jednostek naukowych/uczeln, realizujących ponad 870 projektów, przy czym:
  - w wyniku realizacji projektów badawczo-rozwojowych przewidywane jest przeprowadzenie 2,6 tys. wdrożeń wyników badań w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego;
  - w wyniku rozwoju infrastruktury B+R docelowo utworzonych lub zmodernizowanych zostanie 1,7 tys. laboratoriów, z usług których przewiduje się że skorzysta 13,9 tys. przedsiębiorstw.

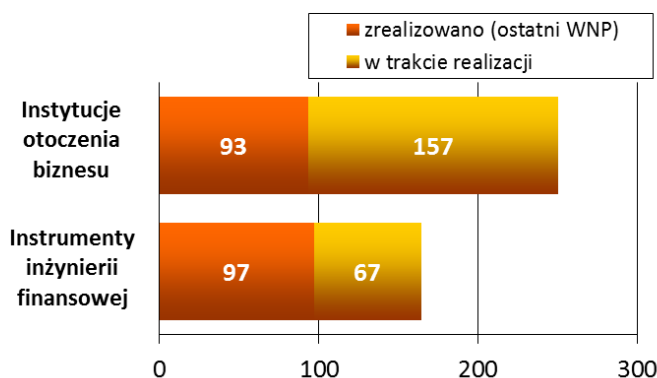
Wykres 48 Liczba utworzonych lub zmodernizowanych laboratoriów w ośrodkach badawczych

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

- transfer technologii i doskonalenie sieci współpracy oraz usługi dla przedsiębiorstw:
  - we wsparte powiązania kooperacyjne zaangażowanych będzie 2,6 tys. przedsiębiorstw i blisko 300 instytucji otoczenia biznesu;
  - z usług o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym lub proinnowacyjnym świadczonych przez wsparte instytucje otoczenia biznesu skorzysta co najmniej 125 tys. przedsiębiorstw;
  - 33,5 tys. przedsiębiorstw zostanie wspartych przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz 176 przedsiębiorstw przez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka.

Wykres 49 Liczba wspartych instytucji otoczenia biznesu oraz instrumentów inżynierii finansowej – fundusze pożyczkowe, poręczeniowe, kapitału podwyższonego ryzyka (liczba projektów)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

- inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji:
  - inkubowanych zostanie 2,4 tys. pomysłów innowacyjnych;

- wdrożonych zostanie 1,2 tys. wyników prac B+R prowadzonych przez przedsiębiorstwa oraz 2,9 tys. technologii jako efekt nowych inwestycji przedsiębiorstw o wysokim potencjale innowacyjnym;
- bezpośrednie wsparcie w zakresie działalności B+R, innowacji oraz innych inwestycji w przedmiotowym obszarze uzyskało 18,1 tys. przedsiębiorstw.

KOMPLEMENTARNOŚĆ Z WYBRANYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

Program Ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP)

CIP jest instrumentem przygotowanym przez KE, służącym realizacji *Strategii Lizbońskiej*. Został ustanowiony Decyzją Nr 1639/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. *ustanawiającą Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007-2013)* na okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. i ma przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności oraz potencjału innowacyjnego UE. Budżet Programu CIP to 3 631,3 mln euro.

W 2013 r. kontynuowano realizację programu wieloletniego *Udział Polski w Programie ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji, w latach 2008-2013* oraz przekazano wsparcie dla działalności krajowych punktów kontaktowych (KPK) informujących o poszczególnych programach szczegółowych oraz o instrumentach finansowych CIP, a także dla działalności ośrodków sieci Enterprise Europe Network.

Działalność krajowych punktów kontaktowych

KPK zajmowały się promocją instrumentów i działań realizowanych w ramach Programu CIP wśród potencjalnych beneficjentów podczas konferencji, seminariów, spotkań, przygotowywały materiały informacyjne, organizowały stoiska informacyjne przy okazji ogólnokrajowych imprez dla przedsiębiorców lub instytucji wspierających, a także wykorzystywały do tego celu różne kanały medialne.

Punkty te były prowadzone przez następujące instytucje:

- Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN – Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej – punkt kontaktowy dla programów szczegółowych: „Program na rzecz przedsiębiorczości i innowacji” (z wyłączeniem instrumentów finansowych dla MSP) oraz „Program na rzecz wspierania polityki w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych”;
- Związek Banków Polskich – punkt kontaktowy dla instrumentów finansowych dla MSP oferowanych w ramach Programu CIP;
- Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A. – punkt kontaktowy dla programu szczegółowego: „Inteligentna Energia – Program dla Europy”.

W 2013 r. punkty zorganizowały 91 konferencji, seminariów, szkoleń, warsztatów i dni informacyjnych dotyczących programów szczegółowych Programu CIP dla ok. 4,6 tys. uczestników, opublikowały 86 artykułów poświęconych programowi, udzieliły potencjalnym beneficjentom programu ponad 3,3 tys. informacji, konsultacji i porad oraz ponad 670 konsultacji telefonicznych i mailowych, nawiązały ok. 1,1 tys. kontaktów z krajowymi i zagranicznymi instytucjami branżowymi, zorganizowały 58 stoisk informacyjno-promocyjnych podczas targów i konferencji, opracowały 108 publikacji promocyjnych, których nakład wyniósł ponad 32 tys. egzemplarzy.

Enterprise Europe Network

W 2013 r. swoją działalność kontynuowała sieć Enterprise Europe Network, która w Polsce obejmuje 30 ośrodków zgrupowanych w czterech konsorcjach.

Sieć oferuje m.in. profesjonalną pomoc firmom i instytucjom, które szukają za granicą odbiorców dla swoich technologii i *know-how* lub które poszukują innowacyjnych rozwiązań niedostępnych na lokalnych rynkach. Klienci sieci znajdują partnerów do współpracy technicznej, umów licencyjnych, umów *joint-venture*, umów produkcyjnych, współpracy techniczno-handlowej lub wspólnych dalszych badań. Dzięki europejskiemu zasięgowi sieci i ścisłej współpracy poszczególnych ośrodków informacja o ofercie lub potrzebach technologicznych dociera do firm w każdej części Europy. Kojarzeniu partnerów służy intranetowa baza ofert i poszukiwań technologii, spotkania grup tematycznych, a także organizowane przy okazji targów i innych wydarzeń branżowych rozmowy brokerskie i misje firm. Klienci sieci Enterprise Europe Network mogą liczyć na pomoc organizacyjną, językową i doradczą w kontaktach z zainteresowanymi partnerami.

Liczba odbiorców działań promocyjnych polskich ośrodków sieci wyniosła w 2013 r. ponad 1,3 mln osób, w wydarzeniach lokalnych i regionalnych wzięło udział prawie 8,8 tys. osób, z usług audytu technologicznego i analizy biznesowej skorzystało 382 odbiorców. Zawarto 134 umowy partnerskie (biznesowe, transferu technologii, dotyczące wniosków do 7.PR), udzielono MSP ok. 1,3 tys. odpowiedzi na ich zapytania. W wydarzeniach brokerskich i misjach zagranicznych wzięło udział ponad 770 osób. Wygenerowano 896 krajowych ofert partnerstwa, otrzymano ponad 1 350 zagranicznych zapytań dotyczących krajowych ofert partnerstwa, złożono prawie 1,5 tys. krajowych zapytań dotyczących zagranicznych ofert partnerstwa.

Dostępne instrumenty finansowe

W ramach Programu CIP dostępne były dwa rodzaje instrumentów finansowych służące ułatwieniu MSP dostępu do finansowania, którymi w imieniu KE zarządza Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) w Luksemburgu:

- instrument finansowy *High Growth and Innovative SME Facility* (GIF) zapewniający inwestycje kapitałowe w wyspecjalizowane fundusze podwyższonego ryzyka,
- instrument finansowy *SME Guarantee Facility* (SMEG) dotyczący gwarancji bezpośrednich na rzecz instytucji finansowych oraz regwarancji na rzecz działających programów gwarancyjnych.

Mogły z nich skorzystać instytucje finansowe takie jak banki, fundusze podwyższonego ryzyka, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz leasingowe.

Do końca 2013 r. siedem polskich instytucji – cztery banki: BPH S.A., Pekao S.A., Paribas Bank Polska S.A., Alior Bank S.A., dwa fundusze poręczeniowe: POLFUND S.A. i Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o. o. oraz Europejski Fundusz Leasingowy S.A. skorzystało z instrumentu SMEG i dzięki otrzymanym poręczeniom EFI mogło złagodzić wymagania wobec przedsiębiorstw dotyczące m.in. wkładu własnego, okresu kredytowania i wymaganych zabezpieczeń.

Instrumenty finansowe Programu CIP są nadal dostępne dla polskich przedsiębiorców. Część umów zawartych przez polskie instytucje finansowe wykracza poza końcową datę obowiązywania Programu CIP. Ponadto Alior Bank S.A. w marcu 2014 r. uruchomił kredyty dla przedsiębiorców z gwarancją unijną.

Informacje o polskich pośrednikach finansowanych są dostępne na stronach: www.cip.gov.pl/eip-kpkzbp oraz www.access2efinance.ec.europa.eu.

7. Program Ramowy w zakresie badań, rozwoju technologicznego i demonstracji 2007-2013 (7. PR)

Pod koniec 2013 roku zakończył się 7. PR i rozpoczął się nowy program finansowania badań naukowych *Horyzont 2020*. Programy Ramowe mają na celu finansowanie badań naukowych i innowacji w Europie. Uzupełniają działania prowadzone w państwach członkowskich UE

związane z wykorzystaniem funduszy strukturalnych, w szczególności w przemyśle, rolnictwie i edukacji, dotyczące szkoleń, konkurencyjności, innowacyjności, zatrudnienia i ochrony środowiska.

Finansowanie udziału polskich jednostek naukowych w ramach 7. PR w 2013 r.

Polskie jednostki naukowe mogły ubiegać się o dofinansowanie udziału w projektach realizowanych w ramach Programów Ramowych ze środków budżetowych na naukę. Przyznawanie finansowania odbywało się na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o zasadach finansowania nauki* (Dz. U. Nr 96, poz. 615, z późn. zm.). Warunki i tryb przyznawania środków finansowych określało rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 stycznia 2011 r. *w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie współpracy naukowej z zagranicą* (Dz. U. Nr 20, poz. 103). Jednostka naukowa mogła ubiegać się o finansowanie do 80% kosztów realizowanych zadań określonych w projekcie na ten cel ze środków krajowych. Przedsiębiorca, będący jednostką naukową, mógł ubiegać się o dofinansowanie udziału w projekcie na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 stycznia 2011 r. *w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy publicznej na finansowanie współpracy naukowej z zagranicą* (Dz. U. Nr 18, poz. 92, z późn. zm.). Poziom finansowania zależny był od rodzaju badań wykonywanych przez przedsiębiorcę w ramach realizowanego projektu.

Na finansowanie uczestnictwa polskich jednostek naukowych w projektach z 7. PR UE w roku 2013 r. przyznano łącznie kwotę ponad 48,1 mln zł (wydano 156 decyzji):

- 7. PR UE – ok. 42,4 mln zł, w tym finansowanie na 2013 r. ponad 16 mln zł (139 decyzji),
- 7. PR UE *Euratom* – ponad 5,7 mln zł, w tym finansowanie na 2013 r. ponad 5,3 mln zł (17 decyzji).

Konkurs *Granty na granty* – wsparcie polskich koordynatorów w programach badawczych UE

W roku 2013 ogłoszona była VII edycji konkursu „Granty na granty – wsparcie polskich koordynatorów w programach badawczych Unii Europejskiej”, w ramach której możliwe było uzyskanie środków finansowych w kwocie do 50 tys. zł na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem wniosku projektowego składanego w odpowiedzi na konkurs m. in. w ramach 7. PR, o ile wezwanie konkursowe, w ramach którego składany był wniosek projektowy, zakładało stworzenie konsorcjum międzynarodowego oraz współfinansowanie z zagranicznych środków finansowych niepodlegających zwrotowi. Polska jednostka naukowa musiała podjąć się roli koordynatora konsorcjum i złożyć poprawny formalnie wniosek projektowy do KE oraz uzyskać jego ocenę merytoryczną. Nabór wniosków w ramach konkursu *Granty na granty* trwał do 30 maja 2013 r. i miał charakter ciągły.

W ramach konkursu *Granty na Granty* w 2013 r. finansowaniem przekazanym na podstawie umów zostało objętych 49 wniosków na łączną kwotę ok. 1,7 mln zł w tym:

- w ramach VI edycji konkursu podpisano 33 umowy na kwotę ponad 1,1 mln zł,
- w ramach VII edycji konkursu podpisano 16 umów na kwotę niemal 0,6 mln zł.

Działalność krajowych punktów kontaktowych

W ramach 7. PR została powołana sieć punktów kontaktowych składająca się z regionalnych, branżowych i lokalnych punktów kontaktowych współpracujących z Krajowym Punktem Kontaktowym ds. Programów Badawczych UE mieszczącym się w Warszawie przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki Państwowej Akademii Nauk. Punkt kontaktowy ściśle

współpracował z KE i innymi kluczowymi partnerami polskimi i zagranicznymi, wspierającymi działalność naukowo-techniczną i innowacyjną.

Punkty kontaktowe prowadziły działalność promocyjno-informacyjną, doradczą i szkoleniową. Do głównych zadań sieci punktów kontaktowych należało:

- informowanie o możliwościach, zasadach i korzyściach z uczestnictwa w programach ramowych UE,
- pomoc w przygotowaniu i prowadzeniu projektów,
- organizowanie dni informacyjnych i szkoleń poświęconych poszczególnym programom,
- promocja polskich instytucji naukowych i przedsiębiorstw.

Ponadto zadaniem punktów kontaktowych było wspieranie współpracy między środowiskiem akademickim a biznesowym, które miało na celu inicjowanie powiązań oraz transfer technologii z sektora badawczo-rozwojowego do gospodarki.

Ze środków budżetowych, na finansowanie działalności punktów kontaktowych, w 2013 r. wydatkowano łączną kwotę ok. 9,5 mln zł, w tym na finansowanie działalności krajowego punktu kontaktowego ponad 4,5 mln zł.

W 2013 ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs na nową sieć punktów kontaktowych na lata 2014-2020 do programu *Horyzont 2020*.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW KLUCZOWYCH W OBSZARZE SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

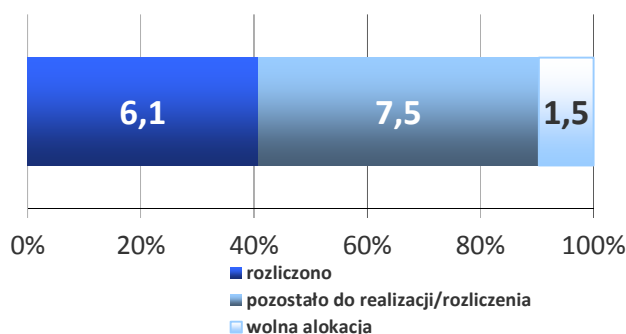
Działania mające na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności firm oraz rozwój sektora usług realizowane są w ramach NSRO 2007-2013 m.in. poprzez przedsięwzięcia związane z budową społeczeństwa informacyjnego, na realizację których przeznaczono środki finansowe w wysokości ok. 3,6 mld euro, co stanowi ponad 5% alokacji na lata 2007-2013. Inwestycje współfinansowane są w ramach PO IG, PO RPW i RPO.

Wg stanu na koniec 2013 r., podpisano ponad 8,5 tys. umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 13,6 mld zł (tj. o ok. 2,4 mld zł więcej niż na koniec 2012 r.), co wyczerpuje alokację w ponad 90%. Umowy o największej wartości zawarto w PO IG – ponad 8,1 mld zł oraz PO RPW – ponad 1 mld zł.

Przedmiotowe inwestycje polegają na budowie infrastruktury sieci szerokopasmowej, infrastruktury telekomunikacyjnej, rozwijaniu technologii informacyjnych i komunikacyjnych, jak również wdrażaniu usług i aplikacji dla obywateli (e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja) oraz MŚP (e-handel, szkolenia, tworzenie sieci).

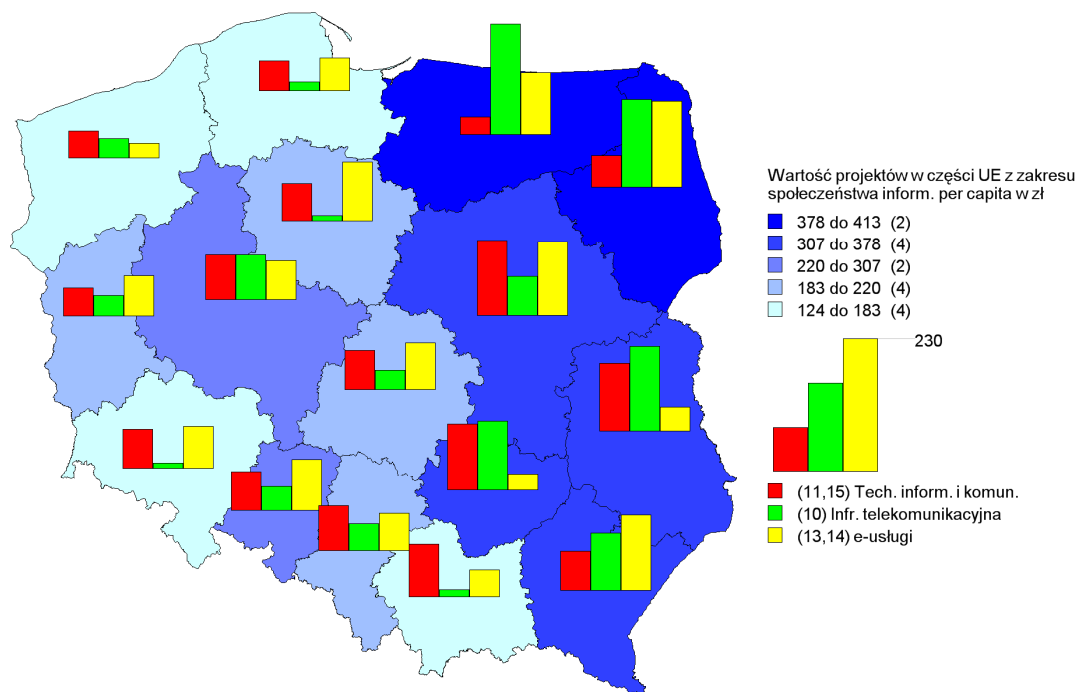
Wykres 50 Stan wykorzystania alokacji (dofinansowanie UE w mld zł) w obszarze społeczeństwo informacyjne, wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze społeczeństwa informacyjnego najwyższą wartość dofinansowania UE *per capita* odnotowano w przypadku województw: podlaskiego (413 zł), warmińsko-mazurskiego (379 zł) i mazowieckiego (378 zł), zaś najniższą w zachodniopomorskim (125 zł). Natomiast w podziale na kategorie tematyczne największe i najmniejsze wartości projektów przedstawiają się następująco: **infrastruktura telekomunikacyjna** – województwa Polski Wschodniej (od 220 zł do 115 zł) i woj. dolnośląskie (11 zł); **technologie informacyjne i komunikacyjne** – mazowieckie (152 zł) i warmińsko-mazurskie (35 zł), **e-usługi** – podlaskie (173 zł) i zachodniopomorskie (30 zł).

Mapa 13 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu społeczeństwa informacyjnego, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Jednym z najistotniejszych elementów zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu od strony podażowej jest budowa sieci szerokopasmowych. Wartość podpisanych umów w przedmiotowym zakresie wyniosła na koniec 2013 r. ponad 2,7 mld zł. Dzięki ich realizacji wybudowanych zostanie łącznie ponad 46 tys. km sieci. Wartość ta dotyczy zarówno warstwy dystrybucyjnej, której budowa realizowana jest w ramach PO RPW oraz RPO, jak również

dostępowej (tzw. *ostatnia mila*), która współfinansowana jest ze środków PO IG oraz RPO. Zakończenie realizacji większości projektów, których celem jest budowa sieci Internetu szerokopasmowego planowane jest na 2015 r.

Wykres 51 Realizacja wskaźnika: Długość wybudowanej sieci Internetu szerokopasmowego (km) na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie projektów oraz wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów, wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Podpisane umowy pozwolą również na uruchomienie ok. 5 tys. publicznych punktów dostępu do Internetu (PIAP), dofinansowanie dostępu do Internetu w ramach PO IG dla ponad 200 tys. gospodarstw domowych, wsparcie 393 przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą związaną z gospodarką elektroniczną (usługi i aplikacje dla osób prywatnych i MŚP), wprowadzenie niemal 5,8 tys. nowych e-usług (z czego najwięcej w ramach PO IG – ok. 4,5 tys.) oraz wdrożenie ponad 3,4 tys. systemów B2B obejmujących ponad 28,5 tys. przedsiębiorstw.

W rezultacie powyższych działań do sieci Internetu szerokopasmowego podłączonych będzie ok. 9,7 tys. gospodarstw domowych i 1,1 tys. jednostek publicznych. Ponadto możliwość dostępu do Internetu uzyska: 2 tys. szkół oraz 9,9 tys. jednostek publicznych.

Wykres 52 Realizacja wskaźnika: Liczba wybudowanych publicznych punktów dostępu do Internetu (PIAP) (szt.) na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie projektów oraz wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów, wg stanu na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

1.6 CEL 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Na realizację Celu 5 wpływa cała alokacja środków przeznaczona na lata 2007-2013. Wdrażanie przedmiotowego Celu służy możliwie najpełniejszemu wykorzystaniu potencjału endogenicznego każdego z regionów, a ponadto koncentracji wysiłków polityki spójności na obszarach o największych problemach rozwojowych. W ramach celu horyzontalnego uwzględnione zostały interwencje w następujących obszarach:

- pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich,
- przyspieszenie rozwoju województw Polski Wschodniej,
- przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych,
- wspomaganie rozwoju współpracy terytorialnej.

Tabela 7 Wskaźniki realizacji Celu 5 NSRO 2007-2013

Wskaźniki	Źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Zróżnicowanie PKB na 1 mieszkańca na poziomie województw (w % krajowej wartości PKB na 1 mieszkańca)	GUS	19,7	19,9	19,7	20,9	21,5	22,0		<25
Średni wskaźnik bezrobocia w 3 podregionach (NUTS 3) o najwyższej stopie bezrobocia	GUS	27,4	22,9	20,1	23,6	23,7	23,7	24,5*	22,0
Duże ośrodki miejskie włączone w sieć dróg ekspresowych lub autostrad	Monitoring NSRO	6	6	6	6	8	10	11	18
Tempo wzrostu PKB na 1 mieszkańca dla województw Polski Wschodniej	GUS	6,9	11,1	9,8	3,9	4,2	7,7		nie niższe niż przeciętna dla Polski
Wskaźnik urbanizacji	GUS	61,3	61,2	61,1	61,0	60,9	60,7	60,5	60,4

*dane wstępne

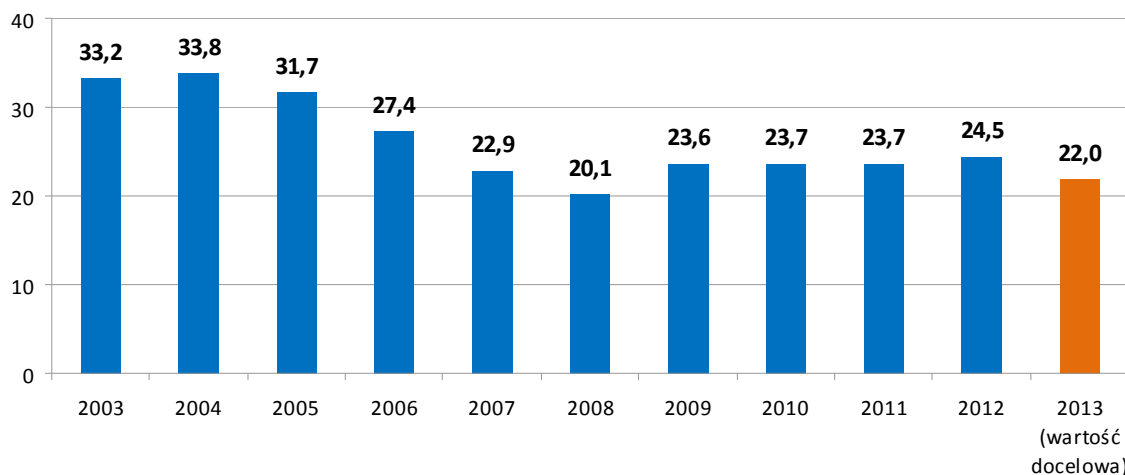
Źródło: GUS

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych – 2,2 mln osób – była najwyższa w okresie ostatnich 7 lat. Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła w końcu roku 13,4%, tyle co rok wcześniej, ale powyżej poziomu z lat 2007-2011. Średni wskaźnik stóp bezrobocia rejestrowanego w trzech regionach o najwyższych stopach bezrobocia podniósł się do poziomu 24,5%, znacznie powyżej zakładanego w NSRO (22,0%).

Nadal zmniejszała się liczba ludności miast i udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju – **wskaźnik urbanizacji** zmniejszył się do 60,5% w 2013 r. (w 2011 r. wynosił 60,7%), natomiast sukcesywnie rosła liczba ludności zamieszkałej na terenach wiejskich, zwłaszcza wokół dużych miast.

W całym okresie członkostwa Polski w UE procesy wzrostu gospodarczego miały miejsce we wszystkich polskich regionach, z tym, że w regionach słabszych ekonomicznie procesy te przebiegały wolniej, na skutek czego **średnie wojewódzkie zróżnicowanie poziomu PKB na mieszkańca** (wskaźnik dyspersji) zwiększyło się do poziomu 22,0% w 2011 r., pozostając jednak poniżej poziomu prognozowanego w NSRO na 2013 r. (25,0%).

Wykres 53 Średni wskaźnik bezrobocia w 3 podregionach (NUTS 3) o najwyższej stopie bezrobocia

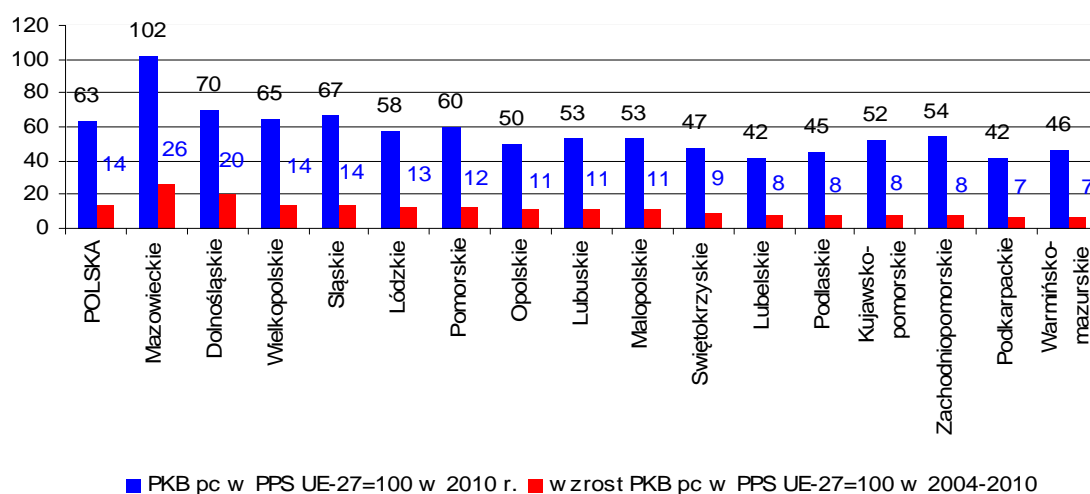
Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych GUS

Ostatnie dostępne dane o kształtowaniu się tendencji w zakresie aktywności ekonomicznej w regionach wskazują, że regiony wysoko rozwinięte, zurbanizowane, dysponujące zdywersyfikowaną strukturą gospodarki okazały się odporniejsze na zjawiska kryzysowe i niekorzystną koniunkturę. W okresie 2006-2010 najwyższy wzrost PKB per capita – w granicach 25 – 35% nastąpił w województwach: mazowieckim, śląskim, dolnośląskim, łódzkim i pomorskim.

Najniższy wzrost tego wskaźnika odnotowano w Polsce wschodniej i w województwie opolskim. Oznacza to, że zróżnicowanie pomiędzy regionami NTS 2 w zakresie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, mierzone PKB *per capita*, nadal zwiększa się⁴¹, co jest zjawiskiem naturalnym dla tzw. *krajów doganiających*. Należy jednak zaznaczyć, że tempo tego zjawiska nie jest niepokojące, a ponadto hamująco wpływa na nie oddziaływanie instrumentów polityki spójności. Na skutek pogorszenia sytuacji na rynku pracy, wzrósł także średni wskaźnik bezrobocia w trzech podregionach (NTS 3) o najwyższej stopie bezrobocia⁴² z 23,7% w okresie 2010-2011 do 24,5% w 2012 r.

Proces konwergencji realnej do UE obejmuje wszystkie polskie regiony, przy czym w regionach słabiej rozwiniętych proces ten przebiegał wolniej. Najszybciej dystans do UE-27 zmniejsza woj. mazowieckie (103% unijnego poziomu PKB *per capita* w PPS), dolnośląskie (70% unijnego poziomu PKB *per capita* w PPS), śląskie (67% unijnego poziomu PKB *per capita* w PPS) i wielkopolskie (65% unijnego poziomu PKB *per capita* w PPS).

Wykres 54 Konwergencja w regionach – zmiana w latach 2004-2010 PKB per capita w PPS UE 27=100

Źródło: Eurostat

Na terenie 18 miast wojewódzkich realizowanych jest 18,7 tys. projektów o łącznej wartości 118,6 mld zł, w tym 63,9 mld zł stanowi wkład UE. Oznacza to, że 23% unijnych środków z programów operacyjnych na lata 2007-2013 wspiera projekty realizowane w 18 miastach Polski.

Najwięcej projektów oraz o największej łącznej wartości dofinansowania UE wdrażanych jest na terenie miasta stołecznego Warszawy – 3,4 tys. projektów o łącznej wartości 32,5 mld zł,

⁴¹ Zróżnicowanie PKB na mieszkańca na poziomie województw w % krajowej wartości PKB na mieszkańca zwiększyło się z 20,7% w 2009 r. do 21,5% w 2010 r. (wskaźnik monitorujący cel 5 NSRO).

⁴² Także wskaźnik monitorujący cel 5 NSRO.

w tym 16,9 mld zł to wkład UE. Pod względem łącznej liczby realizowanych projektów wyróżnia się ponadto Kraków, Łódź, Poznań, Lublin i Wrocław, a pod względem wartości dofinansowania UE Wrocław, Gdańsk i Kraków.

Natomiast po przeliczeniu wartości dofinansowania UE w realizowanych projektach na liczbę mieszkańców w poszczególnych miastach, można stwierdzić, że najlepiej pod tym względem prezentuje się Gdańsk (12,8 tys. zł) oraz Rzeszów (12 tys. zł). Najwięcej projektów na 1 tys. mieszkańców przypada w Olsztynie (4,7) oraz w Rzeszowie (4,3), a najmniej w Szczecinie (1,6) i Bydgoszczy (1,7).

Przyporządkowanie projektów do typów obszarów poprzez rodzaj gminy, na terenie której realizowany jest projekt, pozwala wyodrębnić przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarach miejskich (łączna wartość dofinansowania UE – 108,8 mld zł), wiejskich (53,5 mld zł) oraz miejsko-wiejskich (35,5 mld zł).

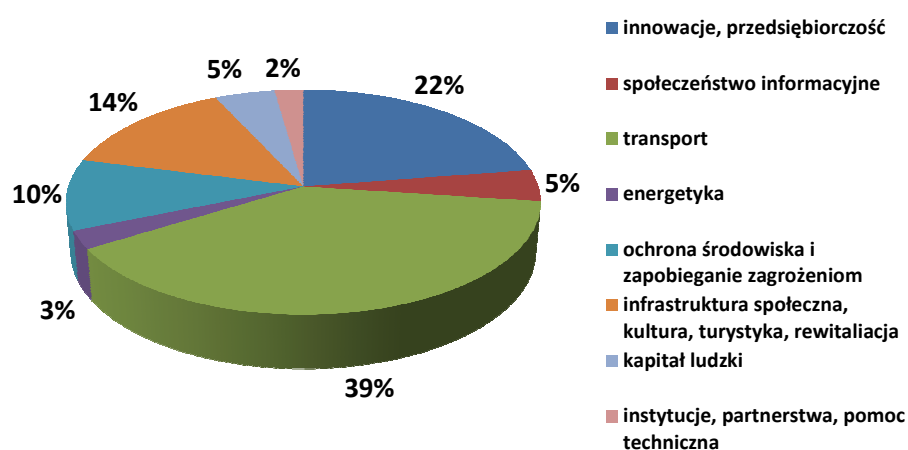
OBSZAR MIEJSKI

W Polsce jest 306 gmin miejskich, które zamieszkuje 18,7 mln osób (GUS, 2013 r.). Na terenie gmin miejskich realizowane są projekty o łącznej wartości 207,8 mld zł, w tym 108,8 mld zł w części UE.

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE realizowane są ze środków PO IiŚ (48 mld zł) oraz RPO (31,7 mld zł). Spośród programów regionalnych, projekty o najwyższej łącznej wartości dofinansowania UE są realizowane w ramach RPO – śląskim (4,9 mld zł), mazowieckim (3,3 mld zł) i dolnośląskim (3,2 mld zł).

Najwięcej środków unijnych na obszarze gmin miejskich jest zaangażowanych w realizację projektów z zakresu transportu (łączna wartość 71,6 mld zł, w tym 42,5 mld zł wkład UE). Jednak biorąc pod uwagę strukturę wsparcia UE, udział inwestycji transportowych na obszarach gmin miejskich i miejsko-wiejskich (39%) jest niższy niż na obszarach gmin wiejskich (52%).

Wykres 55 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarze miejskim wg kategorii interwencji (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Na obszarze gmin miejskich dwie główne grupy beneficjentów, pod względem łącznej wartości wsparcia UE zaangażowanego w realizowane projekty, stanowią jednostki samorządu terytorialnego (36,7 mld zł) oraz przedsiębiorstwa (32,7 mld zł).

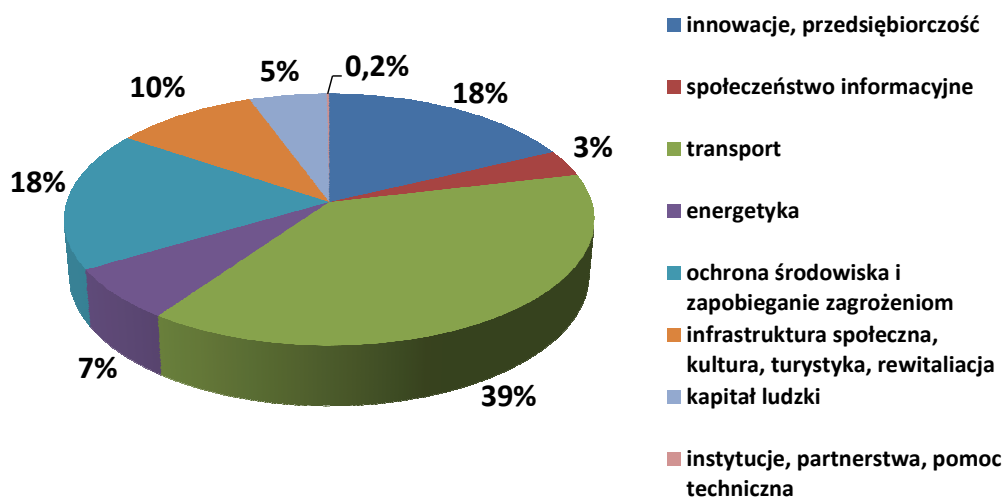
OBSZAR MIEJSKO – WIEJSKI

Zgodnie z danymi GUS, w Polsce są 602 gminy miejsko-wiejskie, które zamieszkuje 8,8 mln osób (2013 r.). Na terenie gmin miejsko-wiejskich realizowane są projekty o łącznej wartości 71,2 mld zł, w tym 35,5 mld zł w części UE.

Podobnie jak w gminach wiejskich, pod względem łącznej wartości zaangażowanego wsparcia UE przeważają projekty realizowane w ramach PO IiŚ (15,3 mld zł), natomiast spośród RPO – wielkopolskie (1,4 mld zł), małopolskie (1,4 mld zł) i mazowieckie (1,2 mld zł).

Najwięcej środków unijnych na obszarze gmin miejsko-wiejskich wspiera realizację projektów w ramach kategorii interwencji w zakresie transportu – o łącznej wartości 23,1 mld zł, w tym 13,7 mld zł stanowi wkład UE. Rozkład wsparcia wg kategorii interwencji na obszarach miejsko-wiejskich jest zbliżony do struktury wsparcia w gminach miejskich. Projekty o największej wartości dotyczą transportu. Większy niż w gminach miejskich jest nakład środków przeznaczonych na realizację inwestycji związanych z ochroną środowiska i zapobieganiu zagrożeniom, natomiast mniejszy na obszar związany z innowacyjnością i przedsiębiorczością.

Wykres 56 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarze miejsko – wiejskim, wg kategorii interwencji (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W poniższym Podrozdziale zamieszczono analogiczną analizę wsparcia prowadzonego na obszarze gmin wiejskich.

1.7 CEL 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

Analogicznie jak w przypadku Celu 5, Cel 6 NSRO realizowany jest przy pomocy całej alokacji przeznaczonej na lata 2007-2013. Działania ukierunkowane są na zmniejszanie dysproporcji w zakresie jakości zasobów ludzkich, a także na poprawę infrastruktury technicznej. Realizacja przedmiotowego Celu służyć ma osiągnięciu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej kraju i realizowana jest poprzez następujące Cele cząstkowe:

- wyrównywanie szans na obszarach wiejskich,
- wspomaganie zmian strukturalnych.

Tabela 8 Wskaźniki realizacji Celu 6 NSRO na lata 2007-2013

Wskaźniki	Źródło danych	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.	
Stopa bezrobocia na wsi (%)	GUS	13,0	9,2	7,0	8,0	9,3	9,6			13,5	
kobiety		14,9	10,2	8,2	9,1	10,2	11,0	10,2*	10,4*	11	
mężczyźni		11,5	8,5	6,1	7,2	8,6	8,6	10*	10,8*	11,6*	14,5
						8,6*	8,5*	9,3*	9,4*		
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej na wsi (%)	GUS	47,8	49,2	50,7	50,8	50,4	50,5			53	
kobiety		39,6	41,2	42,2	42,2	42,0	41,9	50,4*	50,4*	50,4*	44
mężczyźni		56,2	57,5	59,5	59,8	59,0	59,5	41,8*	41,6*	41,5*	62
						59,1*	59,4*	59,4*	59,4*		
Liczba pełnozatrudnionych w rolnictwie indywidualnym na 100 ha użytków rolnych	GUS/R-CzSR		14,5			13,8	13,5	13,6		11	
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu na wsi (%)	GUS	25,1	28,9	36,1	50,5	56,2	61,2	66,1		70	
Osoby w wieku 15-64 lata zamieszkujące na wsi i uczące się (%)	GUS	17,3	17,5	16,9	16,6	15,9	15,5			17	
						15,8*	15,4*	14,8*			
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkałych na wsi objętych wychowaniem przedszkolnym	GUS	21,4	23,1	28,5	37,5	41,0	49,3	50,8		30,0	

* Wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Ponadto poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów.

Źródło: GUS

Według danych na koniec 2013 r. **stopa bezrobocia na wsi** wyniosła 10,4%, tym samym wzrosła o 0,2 p.p. w odniesieniu do roku poprzedniego, niemniej jednak osiągnięta wartość mieści się w zakładanym przedziale (do 13,5%).⁴³ W odniesieniu do odsetka osób bezrobotnych zamieszkujących obszary wiejskie mierzono w podziale na płeć, wartość wskaźnika w przypadku kobiet wyniosła 11,8% (wartość docelowa 11%), zaś w stosunku do mężczyzn wartość ta wyniosła 9,4% (wartość docelowa 14,5%).

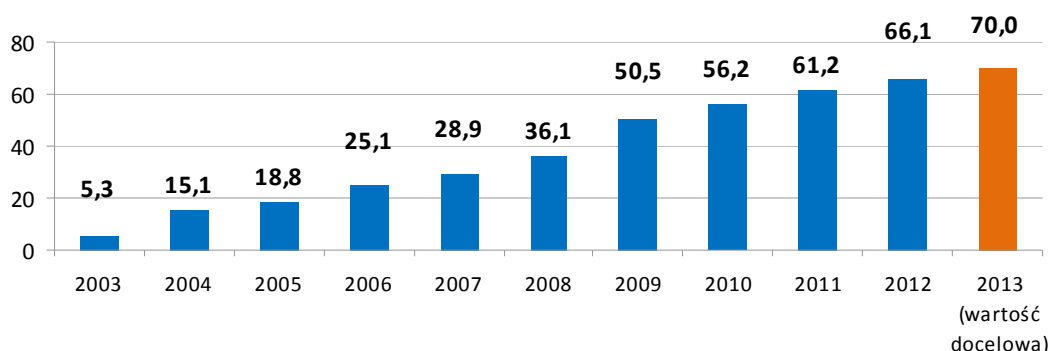
W przypadku wskaźnika **osób w wieku 15-64 lata zamieszkujących na wsi i uczących się (%)** w 2012 r. osiągnięto wartość – 14,8% wobec zakładanej wartości docelowej wynoszącej 17%. Obserwowana od 2008 r. tendencja spadkowa przedmiotowego wskaźnika pozwala wątpić, że wartość docelowa zostanie osiągnięta w zakładanym terminie.

Wskaźnik **odsetka dzieci w wieku 3-5 lata zamieszkałych a wsi objętych wychowaniem przedszkolnym** przekroczył zakładaną wartość docelową (30%) i w 2012 r. wyniósł 50,8%.

Również wskaźnik **gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu na wsi** charakteryzuje się tendencją zwykłą – od 2006 wzrósł on aż o 41 p.p. by w 2012 r. osiągnął wartość 66,1% (wartość docelowa 70%).

⁴³ Analizując stopień osiągnięcia wartości docelowych wskaźników: *stopa bezrobocia na wsi (%)*, *wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej na wsi (%)* oraz *osoby w wieku 15-64 lata zamieszkujące na wsi i uczące się (%)*, należy mieć na uwadze, że przedmiotowe wartości zostały określone przy wykorzystaniu innej metodologii liczenia (patrz: przypis do tabeli).

Wykres 57 Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu na wsi (%)

Źródło: GUS

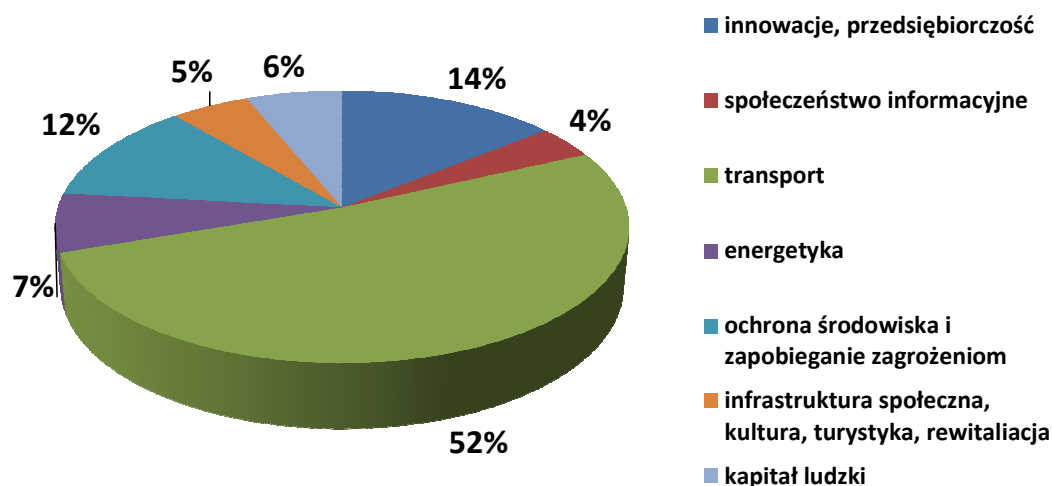
OBSZAR WIEJSKI

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w Polsce jest 1 571 gmin wiejskich, które zamieszkuje 11,0 mln osób (2013 r.). Na terenie gmin wiejskich realizowane są projekty o łącznej wartości 100,8 mld zł, w tym 53,5 mld zł w części wkładu UE.

Pod względem łącznej wartości zaangażowanego wsparcia UE przeważają projekty realizowane w ramach PO IiŚ (26,8 mld zł), a spośród RPO – mazowieckie (2,4 mld zł), lubelskie (1,7 mld zł) i podkarpackie (1,6 mld zł).

Najwięcej środków unijnych na obszarze gmin wiejskich wspiera realizację projektów w ramach kategorii interwencji w zakresie transportu (łączna wartość 38,6 mld zł, w tym 23,7 mld zł wkład UE).

Wykres 58 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarze wiejskim, wg kategorii interwencji (stan na koniec 2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Pod względem wartości zaangażowanych środków unijnych, na obszarze gmin wiejskich występują trzy grupy beneficjentów – organy władzy/administracji rządowej (17,2 mld zł), jednostki samorządu terytorialnego (16,7 mld zł) i przedsiębiorstwa (16,6 mld zł).

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW PROGRAMOWYCH: PROW 2007-2013

W stosunku do działań polityki spójności, nakierowanych na rozwój obszarów wiejskich, prowadzone są komplementarne działania współfinansowane ze środków UE, które koordynowane są przez ministra właściwego ds. rolnictwa w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji PROW 2007-2013.⁴⁴

W ramach Osi I PROW 2007-2013 *Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego* zmodernizowanych zostało ponad 41 tys. gospodarstw rolnych. Rolnicy zakupili ponad 250 tys. maszyn i urządzeń do produkcji rolnej. Wybudowali i zmodernizowali ponad 2,6 mln m² budynków gospodarczych. W celu ułatwienia przejmowania lub zakładania gospodarstw rolnych przez osoby młode o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych przyznano pomoc ponad 23 tys. młodym rolnikom. Pomoc finansową na realizację przedsięwzięć modernizujących zakłady przetwórcze

i poprawiających jakość rynków hurtowych wypłacono już 849 podmiotom sektora rolno – spożywczego. 2,7 tys. gospodarstw zniszczonych w wyniku klęsk naturalnych otrzymało pomoc na odtworzenie produkcji (w tym inwentarza żywego oraz plantacji wieloletnich). Wsparciem objęto ponad 1 tys. grup producentów rolnych. W szkoleniach zawodowych dla rolników i osób zatrudnionych w leśnictwie brało udział blisko 144 tys. uczestników, w tym ponad 45 tys. kobiet. Zrealizowano łącznie ponad 122,3 tys. usług doradczych dla rolników.

W ramach Osi II PROW 2007-2013 *Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich* płatnościami rolno-środowiskowymi objęto łączną powierzchnię wynoszącą ponad 2,3 mln ha użytków rolnych. Corocznie około 730 tys. gospodarstw rolnych położonych na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania otrzymuje pomoc. Zalesiono ponad 29 tys. ha gruntów rolnych oraz odtworzono ponad 5,4 tys. ha lasów zniszczonych przez katastrofy i wykonano działania zapobiegawcze, związane z przeciwdziałaniem zagrożeniu pożarowemu w lasach, w tym wybudowano lub zmodernizowano dojazdy (drogi) pożarowe o długości 756 km oraz wybudowano lub zmodernizowano drogi leśne o długości 122 km.

Projekty realizowane w ramach Osi III *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej* umożliwiły budowę, modernizację lub wyposażenie 3,2 tys. świetlic, domów kultury, budynków rekreacyjnych i sportowych, ponad 2 tys. obiektów sportowych, placów zabaw i miejsc rekreacji, ponad 98 km ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, 859 obiektów małej architektury oraz zagospodarowanie 348 terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku. Realizowane są również projekty rozwijające i modernizujące infrastrukturę techniczną na obszarach wiejskich. Wybudowano już 24 tys. km sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wykonano ponad 29 tys. kanalizacji zagrodowych, wybudowano 199 oczyszczalni ścieków, utworzono system zbioru, segregacji i wywozu odpadów komunalnych, który umożliwia zagospodarowanie blisko 243 tys. ton śmieci, stworzono możliwość wytwarzania 189 MW energii ze źródeł odnawialnych. Ponad 11 tys. osób – rolników lub członków ich rodzin podjęło działalność pozarolniczą, głównie w sferze usług. W ramach działania *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* wdrażanego w ramach tej osi zrealizowano projekty, które umożliwiły utworzenie ponad 11 tys. miejsc pracy na obszarach wiejskich.

---

⁴⁴ Dane dot. efektów realizacji PROW 2007-2013 wg stanu na dzień 30 czerwca 2013 r., co wynika z systemu monitorowania i sprawozdawczości.

Więcej informacji na temat PROW 2007-2013 oraz komplementarności z działaniami realizowanymi w ramach polityki spójności zamieszczono w Rozdziale 1.1 Cel strategiczny: *Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej.*

W ramach podejścia Leader, 336 lokalnych grup wdraża lokalne strategie rozwoju na łącznym obszarze 292 tys. km². Realizowane projekty umożliwiły budowę, modernizację i wyposażenie 1,7 tys. świetlic, domów kultury, budynków rekreacyjnych i sportowych, a także 1,5 tys. placów sportowych, zabaw i miejsc rekreacji w małych miejscowościach wiejskich. W ramach lokalnych strategii zrealizowano także projekty przyczyniające się do uatrakcyjnienia terenów rekreacyjnych poprzez budowę lub modernizację 672 obiektów małej architektury, zagospodarowanie 141 terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku. Odnowiono również 149 zabytkowych budynków, w tym obiekty sakralne oraz 25 pomników historii. oraz Ukształtowano 695 centrów wsi, a także zagospodarowano 64 zbiorniki i ciek wodne w celu rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości. Utworzono 462 miejsca pracy. Zorganizowano również z inicjatywy mieszkańców prawie 4 tys. imprez kulturalnych i sportowych. Zrealizowano 42 projekty współpracy, dotyczące najczęściej przedsięwzięć związanych z turystyką oraz kulturą i dziedzictwem kulturowym.

2. SYSTEM KOORDYNACJI

2.1 Koordynacja działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej

Koordynacja różnych instrumentów wsparcia stanowi podstawowy warunek zapewnienia skutecznej i efektywnej interwencji. Zarówno zakres programów, jak również liczba zaangażowanych instytucji powoduje, że koordynacja musi odbywać się przy wykorzystaniu różnych mechanizmów, na różnych poziomach: strategicznym, programowym oraz wdrożeniowym.

LINIA DEMARKACYJNA

Linia demarkacyjna to zestaw kryteriów wskazujących (w celu uniemożliwienia wielokrotnego finansowania ze środków różnych funduszy UE) dla określonych typów projektów miejsce (program operacyjny) ich realizacji. Dokument stanowi tabelaryczne zestawienie zidentyfikowanych na etapie programowania wspólnych obszarów interwencji funduszy UE.

Linia demarkacyjna nie jest katalogiem wszystkich interwencji funduszy UE, a tylko wskazuje te obszary (działania), w których zaistniało ryzyko wielokrotnego finansowania tego samego typu projektów i w związku z tym wystąpiła potrzeba rozgraniczenia wsparcia. Szczegółowa informacja o wsparciu określonych typów interwencji zawarta jest w programach operacyjnych oraz dokumentach je doprecyzowujących (np. szczegółowe opisy priorytetów). Linia demarkacyjna stanowi natomiast uzupełnienie powyższych dokumentów, identyfikując szczegółowe kryteria wskazujące miejsce realizacji projektów w danym PO/RPO.

Zapewnieniu stosowania *Linii demarkacyjnej* służą dodatkowo poniższe narzędzia/instrumenty koordynacji:

- Komitet Koordynacyjny NSRO – składający się m.in. z przedstawicieli IZ programami operacyjnymi polityki spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (a także pomocniczo, funkcjonująca w jej ramach Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności),
- Komitety Monitorujące PO/RPO oraz Podkomitety Monitorujące PO KL – w skład których włączeni są także przedstawiciele innych IZ PO/RPO,
- Kontrole krzyżowe projektów; Oświadczenia beneficjentów o niefinansowaniu składanych projektów z innych źródeł UE.

Uzgodniona wersja *Linii demarkacyjnej* została zatwierdzona Uchwałą Nr 2 Komitetu Koordynacyjnego NSRO z dnia 18 grudnia 2007 r. Wszelkie zmiany kryteriów demarkacji, każdorazowo wymagają decyzji podjętej przez Komitet Koordynacyjny NSRO.

W 2013 r. tą drogą, na wniosek Instytucji Zarządzającej PO *Innowacyjna Gospodarka*, została przyjęta przez Członków Komitetu Uchwała Nr 84 z dnia 2 grudnia 2013 r. w sprawie zmiany demarkacji w kategorii interwencji: 01, 02, 03, 04, 07, 62, w dziedzinie B+R. Zmiana dotyczyła realizacji nowego naboru wniosków w działaniu 1.4 *Wsparcie projektów celowych* PO IG, którego cechować miała nowa skrócona procedura oceniania wniosków. To z kolei ma posłużyć do wypracowania rozwiązań w nowym programie operacyjnym na lata 2014-2020.

Dodatkowo, w ramach prac Komitetu w 2013 roku przygotowano projekt Uchwały Komitetu dotyczący kategorii interwencji: 20-23, dziedzina: *Drugi* na wniosek Instytucji Zarządzającej RPO Województwa Podkarpackiego.⁴⁵

⁴⁵ Prace zakończyły się w dniu 10 stycznia 2014 roku przyjęciem Uchwały Nr 87.

2.2 Prace Komitetu Koordynacyjnego NSRO oraz grup roboczych w 2013 r.

W 2013 r. odbyło się jedno (XIII.) posiedzenie Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 (KK NSRO) – w dniu 10 lipca. Podczas tego spotkania prowadzona była dyskusja nt. bieżącego stanu realizacji NSRO i programów operacyjnych na lata 2007-2013 w odniesieniu do wskaźników finansowych i rzeczowych oraz nt. postępu prac przygotowawczych do perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

W pierwszej części zaprezentowano informacje, które dotyczyły postępu w realizacji NSRO za rok 2012 r., z uwzględnieniem zjawisk, które miały miejsce do 30 czerwca 2013 r. W dyskusji zwrócono uwagę na:

- znaczenie monitorowania projektów indywidualnych, na które zarezerwowano środki finansowe, tak aby minimalizować ewentualne zagrożenie ich utraty;
- potrzebę dostosowania wskaźników w zakresie szkolnictwa wyższego (obecnie większego znaczenia nabiera analiza oraz monitorowanie dopasowania szkolnictwa wyższego do potrzeb rynku pracy); szczegółowe działania w tym zakresie są podejmowane są przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także częściowo przez Ministerstwo Gospodarki;
- fakt, by został osiągnięty zakładany wskaźnik w zakresie B+R, obok środków UE wymagane są dodatkowe zasoby, analizy i prace w tym zakresie są już prowadzone;
- konieczność podnoszenia i utrzymywania wysokiej jakości nauczania na poziomie wyższym;
- potrzebę bieżącej analizy i oceny ryzyk wynikających ze stopnia realizacji NSRO 2007-2013 wraz z rekomendacjami, pozwalającymi je zminimalizować, a także analizy i oceny otoczenia prawno-regulacyjno-instytucjonalnego, aby zidentyfikować ewent. problemy i na stracie zwiększyć efektywność wdrażania środków w perspektywie 2014-2020 (np. w obszarze projektów infrastrukturalnych);
- potrzebę dzielenia się dobrymi praktykami i doświadczeniami z realizacji JEREMIE i JESSICA;
- fakt, że fundusze UE są jedynie jednym z elementów, które przyczyniają się do zmiany poszczególnych wskaźników z realizacji NSRO, szczególnie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w tym MSP, szczegółowe badania i analizy, w różnych aspektach oraz układach są w tym zakresie przez MliR prowadzone.

Kolejna część dotyczyła prac związanych z przygotowaniem projektu Umowy Partnerstwa oraz projektów programów operacyjnych na lata 2014-2020. W dyskusji zwrócono uwagę na wysoki priorytet prac nad projektem Umowy Partnerstwa oraz na konieczność powiązania tego dokumentu ze strategią *EUROPA 2020*, a także z Krajowym Programem Reform i *Country Specific Recommendations*. Przedstawiono politykę regionalną, jako wsparcie procesów gospodarczych wyjścia z kryzysu oraz jej długoterminowe efekty.

W trakcie posiedzenia dyskutowano również nad informacją nt. propozycji zmiany demarkacji między programami operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Dotyczyła ona przyjęcia Uchwały w sprawie kategorii interwencji 10-15, z dziedziny: *Społeczeństwo informacyjne* na wniosek IZ PROW. W wyniku głosowania Członków Komitetu Uchwała została przyjęta (Uchwała nr 79 Komitetu Koordynacyjnego Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007 – 2013 z dnia 10 lipca 2013 r. *zmieniająca załącznik do Uchwały nr 2 Komitetu Koordynacyjnego z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie przyjęcia Linii demarkacyjnej pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej*).

Spotkanie zakończyło się przekazaniem informacji Członkom Komitetu o wpływających postulatach i propozycjach partnerów społeczno-gospodarczych. Postulaty dotyczą kilku

obszarów związanych z ich rolą w kolejnej perspektywie finansowej, w tym tych, które wiążą się z pracami Grupy roboczej ds. społeczeństwa obywatelskiego działającej w ramach Komitetu w sprawie zasad funkcjonowania komitetów monitorujących.

GRUPY ROBOCZE DZIAŁAJĄCE PRZY KK NSRO

Zgodnie z § 7 Regulaminu prac KK NSRO może powoływać grupy robocze, w skład których mogą wchodzić osoby powoływane spoza grona członków Komitetu. Dotychczas zostało powołanych 7 grup roboczych, w tym: ds. koordynacji i komplementarności, informacji, ds. promocji i szkoleń, ds. energetyki, ds. małych i średnich przedsiębiorstw, ds. społeczeństwa obywatelskiego, ds. polityki regionalnej oraz ds. społeczeństwa informacyjnego. Przedmiotem dyskusji ww. grupy roboczych w 2013 r. były opisane poniżej zagadnienia.

Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności⁴⁶

W 2013 r. miały miejsce trzy⁴⁷ posiedzenia Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności, tj. w dniach: 5 lipca, 28 sierpnia oraz 5 listopada.

Wśród najważniejszych działań Grupy w tym okresie należy odnotować m.in.:

- sformułowanie wniosków dotyczących realizacji zasady komplementarności wsparcia w ramach programów operacyjnych polityki spójności w latach 2007-2013 przydatnych w kontekście procesu programowania perspektywy 2014-2020 (w dokumencie pn. *Analiza mechanizmów na rzecz komplementarności interwencji stosowanych w perspektywie finansowej 2007-2013 i wnioski na okres programowania 2014-2020*⁴⁸);
- analiza podejścia do zagadnienia komplementarności w wybranych projektach programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- zapoznanie się z zasadami realizacji i aktualnym stanem prac nad dwoma nowymi instrumentami rozwoju terytorialnego tj. Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi oraz Rozwojem Lokalnym Kierowanym przez Społeczność, które będą realizowane w perspektywie finansowej 2014-2020;
- prezentacja i promocja przykładów projektów komplementarnych realizowanych/zrealizowanych w ramach RPO dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, PO *Rozwój Polski Wschodniej*, PO *Infrastruktura i Środowisko*, PO *Innowacyjna Gospodarka* oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006;
- omówienie uwag Komisji Europejskiej do sprawozdań rocznych z realizacji KPO/RPO 2007-2013 w odniesieniu do kwestii komplementarności interwencji.

---

⁴⁶ Szczegółowe informacje dotyczące przebiegu prac Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (www.mir.gov.pl – zakładka: Fundusze Europejskie > Fundusze Europejskie 2007-2013 > Komitet Koordynacyjny NSRO > Grupy robocze > VI. Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności) – pod adresem:

https://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie/kk_nsro/Grupy_robocze/Strony/VI_Gr_robocza_ds_skoordynacji_15122010.aspx

⁴⁷ Posiedzenia od XX do XXII.

⁴⁸ Dokument powstał na bazie opracowania pn. *Analiza realizacji zasady komplementarności w ramach programów operacyjnych polityki spójności w okresie programowania 2007-2013* opracowanego w ramach działalności Grupy we wcześniejszym okresie sprawozdawczym.

W toku prac nad dokumentem została z niego wyodrębniona część dotycząca zaleceń dla okresu programowania 2014-2020, która stanowi odrębny dokument pn. *Zasada komplementarności w ramach programów operacyjnych polityki spójności – wnioski na lata 2014-2020*.

Działania prowadzone w ramach Grupy roboczej przynoszą wymierne efekty. Przede wszystkim zaliczyć do nich można promowanie zasady komplementarności i mechanizmów na rzecz jej zapewnienia wśród instytucji zaangażowanych we wdrażanie Funduszy Europejskich. Jednym z najważniejszych przedsięwzięć w tym zakresie prowadzonych przez Grupę w 2013 r. było wypracowanie rekomendowanego podejścia wobec zapewnienia komplementarności wsparcia w okresie programowania 2014-2020 (na etapie programowania i wdrażania), w oparciu o doświadczenia perspektywy finansowej 2007-2013 i dotychczasowe analizy w zakresie realizacji zasady komplementarności. Wypracowane wnioski zostały ujęte w dokumencie pn. *Zasada komplementarności w ramach programów operacyjnych polityki spójności – wnioski na lata 2014-2020*. Materiał został przekazany członkom Komitetu Koordynacyjnego NSRO 2007-2013, w tym do Instytucji Zarządzających dla przyszłych krajowych i regionalnych programów operacyjnych, jako rekomendacje Grupy, do ewentualnego wykorzystania na etapie programowania oraz przy tworzeniu rozwiązań na poziomie dokumentów wdrożeniowych.

Dokument obejmuje kwestie związane z wyzwaniem w zakresie zapewnienia komplementarności wsparcia, do których należą:

- potrzeba zaplanowania interwencji w sposób komplementarny i wskazujący jasne kierunki działań dla poziomu wdrożeniowego;
- wskazanie konkretnych rozwiązań wdrożeniowych odpowiadających ww. kierunkom wynikającym z komplementarnego zaplanowania interwencji.

Dalsze prace Grupy roboczej będą ukierunkowane m.in. na koordynację działań IZ PO/RPO 2014-2020 mających na celu zastosowanie w praktyce ww. zaleceń Grupy.

Grupa robocza ds. polityki regionalnej

W 2013 r. odbyło się jedno spotkanie Grupy roboczej ds. polityki regionalnej w dniach 16-17 kwietnia w Katowicach, podczas którego omówiono:

- stan realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 w ujęciu rzeczowym, tematycznym i terytorialnym ze szczególnym uwzględnieniem RPO województwa śląskiego;
- Kontrakt terytorialny – stan prac nad instrumentem rozwoju terytorialnego w perspektywie finansowej 2014-2020;
- wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013 przez pryzmat projektów zrealizowanych w regionie.

Ponadto zaprezentowano uczestnikom spotkania następujące projekty realizowane

w województwie śląskim: *Kompleksowa modernizacja sal audytoryjnych na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz stworzenie Laboratorium Wirtualnego Latania* (działanie 8.1 RPO WSL 2007-2013), *Modernizacja i doposażenie laboratoriów badania i kształtowania materiałów inżynierskich Politechniki Śląskiej* (działanie 8.1 RPO WSL 2007-2013), *Rekonstrukcja Pocysterskiego Zespołu Klasztorno – Pałacowego w Rudach* (działanie 4.1 RPO WSL 2007-2013), *Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach* (działanie 6.1 RPO WSL 2007-2013), *Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego - instalacja kamer w dzielnicy Nikiszowiec w Katowicach* (działanie 6.2 RPO WSL 2007-2013) oraz *Serce Nikiszowca – Rewitalizacja budynku Muzeum Historii Katowic przy ul. Rymarskiej 4* (działanie 4.1 RPO WSL 2007-2013).

Grupa robocza ds. energetyki

Podczas prac grupy koncentrowano się przede wszystkim na:

- pakiecie rozporządzeń – wyjściem była propozycja zebrania postulatów instytucji sektora energetycznego w zakresie projektów rozporządzeń, tj. głównie projektu rozporządzenia ogólnego w zakresie celu tematycznego 4, na poziomie funduszy strukturalnych i polityki spójności. Wszystkie zaproponowane postulaty zostały oficjalnie opublikowane przez rząd. Znakomita większość z nich została uwzględniona w pakiecie rozporządzeń wspólnotowych, w tym uwzględnienie priorytetu 5 w krajowym programie operacyjnym. Kwestie związane z bezpieczeństwem energetycznym w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu i energii elektrycznej znalazły możliwość wsparcia w programie operacyjnym.
- zapisach poszczególnych rozporządzeń, w szczególności na tych, które mogą być istotne z punktu widzenia wdrażania programu na lata 2014-2020.
- *project pipeline* dla sektora gazowego – przygotowanie listy projektów, które potencjalnie kwalifikują się do wsparcia w ramach nowej perspektywy. Przygotowany w ramach grupy dokument w połączeniu z *project pipeline* dla sektora elektroenergetycznego pozwala spełnić Polsce jeden z warunków *ex ante* (7.4 – dotyczący sektora elektroenergetycznego).
- pomocy publicznej w zakresie energetyki. W I połowie 2013 r. odbyło się spotkanie podczas którego rozmawiano o kwestiach pomocy publicznej. Na początku 2014 r. planuje się powtórzyć spotkanie i zaprosić KE oraz szerokie grono zainteresowanych.

Prace grup w pewnym stopniu były ukierunkowane na przygotowanie Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* w zakresie energetyki.

Grupa robocza ds. informacji, promocji i szkoleń

Głównym celem grupy jest wsparcie i wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami, które są zaangażowane w komunikację dotyczącą funduszy europejskich.

W 2013 r. odbyły się dwa spotkania (21 czerwca i 20 grudnia). Zajmowano się głównie monitorowaniem działań informacyjno-promocyjnych, wymianę doświadczeń oraz opiniowaniem ich spójności:

- **21 czerwca 2013 r.** zajmowano się przeglądem działań promocyjnych realizowanych w 2013 r., informacjami nt. nowego pakietu rozporządzeń na lata 2014-2020 w zakresie informacji i promocji Funduszy Europejskich oraz harmonogramów opracowywania strategii komunikacji dla poszczególnych funduszy oraz zaprezentowaniem założeń Strategii komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020. Wnioski z prac Grupy zostały uwzględnione w projekcie *Strategii komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020*: wzmocnienie koordynacji działań, zapewnienie jednej sieci punktów informacyjnych oraz spójnego systemu stron internetowych, dopasowanie języka i komunikatów do potrzeb grup docelowych, podkreślenie aspektu osobistych korzyści z FE, wykorzystanie potencjału promocyjnego beneficjentów, pogłębianie wiedzy na temat Funduszy Europejskich np. na temat słabiej identyfikowanych dziedzin pomocy.
- Podczas spotkania **20 grudnia 2013 r.** dyskutowano nt. wymiany informacji w ramach najważniejszych działań promocyjnych realizowanych w 2014 roku przez poszczególne instytucje (w tym: promocja 10-lecia członkostwa Polski w UE, kampania otwierająca perspektywę finansową 2014-2020) oraz współpracy przy realizacji wspólnych działań zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa. W ramach wniosków postulowano: potrzebę dalszej współpracy i koordynacji działań zwłaszcza między MliR a MRiRW i bieżącą współpracę w dwóch podstawowych obszarach: przy systemie Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich oraz systemie

stron internetowych, współpracę i wymianę informacji przy kampanii otwierającej nową perspektywę finansową, w kolejnych latach współpracę i wymianę informacji przy okazji dużych działań promocyjnych skierowanych do opinii publicznej oraz kontynuację prac Grupy roboczej przy Komitecie ds. Umowy Partnerstwa.

Grupa robocza ds. MŚP

Celami prac Grupy roboczej ds. MŚP w 2013 r. było monitorowanie wdrażania programów wsparcia dla MŚP w ramach obecnej perspektywy finansowej oraz dyskusje nad kluczowymi rozwiązaniami dla MŚP w perspektywie finansowej na lata 2014-2020, m.in. nad zdefiniowaniem inteligentnej specjalizacji na poziomie krajowym i regionalnym, nad demarkacją wsparcia krajowego i regionalnego, a także nad propozycją działań dedykowanych MSP i instrumentami zwrotnymi.

W 2013 r. odbyły się 3 spotkania Grupy roboczej ds. MŚP, podczas których dyskutowano nad następującymi kwestiami:

- **12 kwietnia** – monitoring wdrażania programów wsparcia MŚP na poziomie centralnym i regionalnym, demarkacja wsparcia krajowego i regionalnego w przyszłych działaniach realizujących cel tematyczny 1. (wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji) oraz cel 3. (podnoszenie konkurencyjności MŚP, ...), Krajowe i regionalne strategie innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (IS);
- **11 lipca** – monitoring wdrażania programów wsparcia MŚP na poziomie centralnym i regionalnym, instrumenty zwrotne w polityce spójności, RPO 2014-2020 – propozycje działań realizujących cel tematyczny 1. i 3.,
- **19 listopada** – monitoring wdrażania programów wsparcia MŚP na poziomie centralnym i regionalnym, IS na poziomie krajowym i regionalnym, wsparcie dla przedsiębiorstw w RPO w latach 2014-2020 w świetle IS.

W ramach grupy do tej pory dyskutowane były poniższe dokumenty i materiały:

- *Strategia Europa 2020,*
- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030,*
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020,*
- *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki,*
- *Program Rozwoju Przedsiębiorstw,*
- *Krajowy Program Badań,*
- *Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej,*
- *Projekt Umowy Partnerstwa,*
- *Projekt PO *Inteligentny Rozwój*, wybrane projekty RPO,*
- *Krajowa Strategia Inteligentnej Specjalizacji (projekt).*

Podczas ich analizy została przeprowadzona dyskusja na następujące tematy:

- Monitorowanie wdrażania
  - ryzyka w procesie wdrażania (zróżnicowanie regionalne, rezygnacje z realizacji projektów przez MŚP, opóźnienia w płatnościach, etc.);
  - konsekwencje wynikające z umocowania Instytucji Audytowej w Ministerstwie Finansów (inspektorzy UKS dokonują rozstrzygnięć problemów zakresie prawa zamówień publicznych, ochrony środowiska, prawa budowlanego, co nie jest ich kompetencją).
- Nowa perspektywa finansowa
  - zwiększenie skłonności firm, w tym przede wszystkim MŚP, do inwestowania w innowacje i w B+R, i do dzielenia się ryzykiem finansowym;

- synergia między biznesem a nauką;
- rozumienia inteligentnej specjalizacji, autonomia regionów przy określaniu inteligentnej specjalizacji (korelacja między IS na poziomie krajowym i na poziomie regionalnym);
- kryteria dla stosowania instrumentów zwrotnych (m.in. problem stosowania takich samych zasad dotyczących audytu wydatków, niezależnie od rodzaju instrumentu finansowego);
- niezbędne zmiany w regulacjach prawnych, wspierające skłonność MŚP do inwestowania w B+R i w innowacje (proponycja przygotowania przeglądu regulacji i wskazanie koniecznych zmian).

Grupa robocza ds. społeczeństwa informacyjnego

Prace Grupy odbywały się w trybie elektronicznego obiegu korespondencji. Grupa stanowiła miejsce koordynacji, współpracy i wymiany opinii w obszarze rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Jednocześnie dyskusja na temat obecnej i przyszłej perspektywy finansowej prowadzona była w ramach następujących grup powołanych przez Ministra Administracji i Cyfryzacji:

- Memorandum w sprawie współpracy na rzecz budowy i rozwoju pasywnej infrastruktury sieci szerokopasmowych (platforma dyskusji między przedsiębiorcami i administracją);
- Linii Współpracy (platforma porozumienia między administracją rządową i samorządową) w ramach grup do spraw:
  - elektronicznej administracji;
  - e-umiejętności i partycypacji cyfrowej;
  - otwartego rządu;
  - budowy sieci szerokopasmowych budowanych ze środków unijnych.

W 2013 r. prace Grupy koncentrowały się wokół przygotowań Programu Operacyjnego *Polska Cyfrowa* (PO PC), który realizowany będzie w perspektywie finansowej 2014-2020:

- 11 lutego 2013 r. została powołana Grupa ds. przygotowania programu operacyjnego dotyczącego rozwoju cyfrowego oraz koordynacji CT2.
- Została uruchomiona platforma internetowa, na której zostały zamieszczone materiały do opinii i dyskusji dotyczące PO PC oraz ujęcia CT2 w pozostałych programach operacyjnych na lata 2014-2020.

W 2013 r. odbyły się 4 posiedzenia ww. grupy oraz spotkania grup zadaniowych ds.:

- Infrastruktury szerokopasmowej;
- E-administracji;
- E-integracji i kompetencji cyfrowych;
- E-gospodarki.

W lipcu 2013 r. zostały zorganizowane 4 konferencje regionalne, podczas których prezentowane były założenia programu.

Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego

Celem działania Grupy od momentu jej powołania, a w tym również w 2013 r. jest:

- wypracowywanie wspólnych stanowisk wszystkich partnerów społecznych i ekonomicznych wobec tak podstawowych zasad rozwoju (a jednocześnie kluczowych dla monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Kraju), jakimi są partnerstwo, równość szans i zrównoważony rozwój;

- monitorowanie i interweniowanie w sytuacjach, gdy partnerstwo lub udział przedstawicieli partnerów społeczno-ekonomicznych w Komitetach Monitorujących i innych ciałach ważnych z punktu widzenia Strategii Rozwoju Kraju okazały się niedostateczne uwzględniany.

W 2013 r. aktywność grupy widoczna była m.in. poprzez przygotowanie stanowisk:

- Stanowisko strony społecznej, członków Grupy przy KK NSRO, w sprawie komitetów monitorujących programy operacyjne finansowane z funduszy europejskich 2014-2020 (marzec 2013);
- Stanowisko strony społecznej, członków Grupy przy KK NSRO, w sprawie pomocy technicznej w przyszłym okresie programowania 2014-2020 (wersja robocza) (marzec 2013).

Poza bieżącą działalnością grupy z jej inicjatywy powstała Krajowa Sieć Tematyczna ds. Partnerstwa (KSTP), która próbowała tematykę społeczeństwa obywatelskiego, a w szczególności kwestię partnerstwa, wprowadzić elementami dyskusji na poziom krajowy i regionalny m.in. poprzez komitety monitorujące. Na poziomie ogólnokrajowym w 2013 r. została zorganizowana konferencja „Zasada partnerstwa w krajach V4”, która odbyła się w Warszawie w dniu 26 listopada.

KSTP organizuje nie tylko doroczne konferencje ogólnokrajowe, ale również stara się odwiedzić każdy region. Ostatnie spotkania dotyczyły głównie planowanych działań w perspektywie finansowej 2014-2020, a w tym pomocy technicznej, komitetów monitorujących nowych programów czy instrumentów Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. W 2013 r. zorganizowano spotkania w województwach: lubelskim, podlaskim, wielkopolskim oraz w zachodniopomorskim. Dotychczas do odwiedzenia pozostały trzy województwa.

Poza powyższym KSTP organizuje również coroczny konkurs dla komitetów monitorujących, aby wyróżnić ten, który najlepiej realizuje zasadę partnerstwa. Rozstrzygnięcie konkursu każdorazowo odbywa się podczas dorocznej konferencji, która jest także okazją do szerzenia dobrych praktyk. W 2013 r. nagrodą został uhonorowany Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-pomorskiego podczas konferencji międzynarodowej, która odbyła się 26 listopada.

Dodatkowo, na każde spotkanie regionalne oraz konferencję wydawany jest specjalny biuletyn KSTP o nazwie „Partnerstwo” w nakładzie 500-750 egzemplarzy, który udostępniany jest uczestnikom spotkań KSTP, OFOP oraz GRSO, a także wysyłany do sekretariatów komitetów i podkomitetów monitorujących w całej Polsce (praktyka od 6 numeru).

INNE GRUPY/ZESPOŁY

Grupa robocza ds. sprawozdawczości

Grupa robocza ds. sprawozdawczości została powołana w 2008 r. z inicjatywy Instytucji Koordynującej NSRO. Jej zadaniem jest usprawnienie realizacji zobowiązań strony polskiej w zakresie sprawozdawczości. Szczegółowe zadania Grupy polegają m.in. na:

- wypracowywaniu wspólnych rozwiązań w zakresie sprawozdawczości;
- analizie niezbędnych usprawnień oraz wymianie doświadczeń;
- współpracy przy przygotowywaniu sprawozdań rocznych dla KE.

W spotkaniach uczestniczą pracownicy IZ, którzy odpowiedzialni są za funkcjonowanie systemu sprawozdawczości w ramach danego programu oraz departamentów MliR pełniących funkcje: Instytucji Koordynującej RPO, Instytucji Strategicznej, Instytucji Certyfikującej oraz Instytucji

Koordynującej w zakresie informacji, promocji i edukacji. W obradach Grupy biorą również udział, w zależności od omawianej tematyki, przedstawiciele Krajowej Jednostki Ewaluacji czy Komisji Europejskiej.

W 2013 r. kontynuowana była współpraca z przedstawicielami Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska Głównego Urzędu Statystycznego, którzy uczestniczyli w spotkaniach Grupy, w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, a także opracowywaniu Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 (WLWK 2014).

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa spotkania Grupy ds. sprawozdawczości, w dniach 18-19 lipca oraz 12-13 listopada. Spotkanie lipcowe poświęcone było głównie zagadnieniom związanym z perspektywą finansową na lata 2014-2020, tj. szacowaniu wartości docelowych wskaźników, uwarunkowaniom systemu monitoringu i sprawozdawczości wynikającym z dokumentów krajowych oraz UE, w tym ramom oraz rezerwie wykonania.

Natomiast posiedzenie, które odbyło się w listopadzie, poświęcone było dyskusji na temat projektów programów operacyjnych na lata 2014-2020 w kontekście zaproponowanych wskaźników: rezultatu, produktu oraz ram wykonania, a także przedstawieniu kolejnego etapu prac nad wytycznymi MliR w zakresie ram i rezerwy wykonania. Na forum Grupy IZ dzieliły się również swoimi doświadczeniami przy programowaniu perspektywy finansowej 2014-2020 w odniesieniu do wskaźników realizacji programów oraz szacowania wartości docelowych.

W efekcie prac Grupy i z udziałem jej członków powstał dokument pn. *Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych w Programie Operacyjnym ... 2014-2020*, który stanowi materiał pomocniczy dla IZ.

Prace Grupy dotyczyły również zagadnień związanych obowiązkiem sprawozdawczym w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 – omówione zostały uwagi KE do sprawozdań rocznych z realizacji programów, które następnie znalazły swoje odzwierciedlenie w *Instrukcji do sprawozdania rocznego z wdrażania programu operacyjnego* – dokumencie będącym głównym produktem Grupy, określającym podstawowy zakres informacji wymagany w danym roku do sporządzenia raportu rocznego, uzgodniony ze wszystkimi Instytucjami Zarządzającymi, a także, jak wspomniano powyżej, uwzględniający rekomendacje KE w tym zakresie.

Zespół zadaniowy ds. monitorowania wskaźników realizacji programów

W ramach Grupy roboczej ds. sprawozdawczości funkcjonuje Zespół zadaniowy ds. *monitorowania wskaźników realizacji programów*. Powołany został ze względu na złożoność zagadnień związanych z systemem monitorowania wskaźników postępu rzeczowego. Główne zadania Zespołu to m.in.:

- uzgodnienie kształtu listy wskaźników kluczowych, następnie zmianie załącznika 3 do Wytycznych w zakresie *gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej* oraz listy wskaźników w KSI (SIMIK 07-13);
- stworzenie katalogu wskaźników wraz z definicjami, zawierającego opis ich przeznaczenia, źródła danych, metody i częstotliwość pomiaru, odpowiedzialność za pomiar, wartości bazowe i docelowe oraz powiązanie z wskaźnikami kontekstowymi występującymi w RPO;
- prowadzenie bieżących konsultacji;
- poszerzanie wiedzy dotyczącej wskaźników i procesu monitorowania oraz budowanie potencjału monitoringowego, w tym także założeń systemu pod kątem nowej perspektywy finansowej;

- poszerzanie umiejętności obsługi narzędzi informatycznych wspomagających analizę danych i prezentację wyników.

W 2013 r. odbyły się dwa posiedzenia Zespołu połączone ze spotkaniami Grupy roboczej ds. sprawozdawczości, 18-19 lipca oraz 12-13 listopada. Podczas przedmiotowych spotkań omawiany były kolejne etapy prac oraz konsultacji WLWK 2014.

Grupa robocza ds. kwalifikowalności wydatków

Grupa została powołana w 2011 r. Zgodnie z założeniami, spotkania odbywają się w zależności od potrzeb zgłaszanych przez uczestniczące w jej pracach instytucje.

W 2013 r. nie odbywały się spotkania Grupy. Ostatnie spotkanie miało miejsce 26 kwietnia 2012 r. Jego przebieg został opisany w *Sprawozdaniu z realizacji w 2012 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013*.

ZESPÓŁ MIĘDZYRESORTOWY

Międzyresortowy Zespół ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej⁴⁹ jest organem pomocniczym Rady Ministrów, a jego pracom przewodniczy minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

Zespół realizował zadania określone w zarządzeniu Prezesa Rady Ministrów w zakresie monitorowania postępu realizacji programów operacyjnych realizowanych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 oraz prowadzenia przygotowań do programowania i wdrażania perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Fotografia 1 Spotkanie Międzyresortowego Zespołu do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej w dniu 5 czerwca 2013 r.

Źródło: Zasoby IK NSRO

W 2013 r. odbyło się trzynaście spotkań Zespołu – siedem posiedzeń na szczeblu strategicznym, tj. z udziałem członków Kierownictwa resortów i urzędów (4 lutego, 24 kwietnia, 5 czerwca, 31 lipca, 9 października, 30 października, 11 grudnia) oraz sześć posiedzeń na poziomie operacyjnym z udziałem dyrektorów departamentów odpowiedzialnych za wdrażanie programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej (21 lutego, 8 marca, 21 marca, 27 maja, 4 lipca, 25 września).

⁴⁹ Zespół został powołany Zarządzeniem nr 48 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 2008 r. w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej zmienionym Zarządzeniem nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 2012 r.

W zakresie wdrażania NSRO 2007-2013 poruszane były m.in. następujące zagadnienia:

- realizacja celu wydatkowania środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności 2007-2013 w 2013 r.;
- stan wykorzystania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na lata 2007-2013;
- postęp w realizacji programów perspektywy finansowej 2007-2013;
- prace nad uzgodnieniem *Planu wydatkowania środków na 2014 rok w programach operacyjnych finansowanych z funduszy europejskich*.

Jak wspomniano we powyżej, w ramach posiedzeń Zespołu omawiane były również kwestie związane z negocjacjami pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2014-2020, a także stanem prac nad projektem Umowy Partnerstwa oraz krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi na perspektywę finansową 2014-2020 (przyjęto uchwałę rekomendującą powstanie grup roboczych służących przygotowaniu programów operacyjnych na lata 2014-2020).

Fotografia 2 Spotkanie Międzyresortowego Zespołu do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej w dniu 25 września 2013 r.

Źródło: Zasoby IK NSRO

KOMITET DS. KONTROLI I AUDYTU FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI 2007-2013

Komitet ds. Kontroli i Audytu Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności 2007-2013 został utworzony na podstawie Zarządzenia Nr 6 Ministra Rozwoju Regionalnegoⁱ z dnia 3 kwietnia 2009 r. W jego skład wchodzi przedstawiciele IK NSRO, IK RPO, IZ PO, IZ RPO, IC, IA oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Ponadto w pracach Komitetu mogą uczestniczyć, w charakterze obserwatorów bez prawa głosu, przedstawiciele Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Instytucji Płatniczej oraz Zespołu Audytu Wewnętrznego w MliR. Do zadań Komitetu należy m. in.: wymiana informacji i doświadczeń między IA, IZ, IC oraz organami kontroli państwowej w zakresie przeprowadzonych kontroli, opiniowanie planów kontroli IZ, opiniowanie zasad kontroli w zakresie weryfikacji równoległego finansowania wydatków ponoszonych w ramach różnych programów wspólnotowych oraz w ramach różnych okresów programowania (tzw. kontroli krzyżowej), proponowanie działań na rzecz zwiększenia efektywności kontroli prowadzonych w ramach poszczególnych PO, analiza sprawozdań i raportów z kontroli w obszarze funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, przekazywanych do KE.

W 2013 r. odbyło się jedno posiedzenie Komitetu. Spotkanie poświęcone było przede wszystkim omówieniu założeń Rocznych Planów Kontroli (RPK) na 2014 r. – plany kontroli dla wszystkich

krajowych i regionalnych programów operacyjnych zostały zaopiniowane pozytywnie. Ponadto przedmiotem obrad były również wyniki audytów przeprowadzonych przez IA w roku audytowym 2012/2013, a także prezentacja narzędzia służącego do monitoringu oraz kontroli trwałości, opracowanego i stosowanego przez IZ RPO województwa zachodniopomorskiego. Ważnym punktem spotkania było także omówienie projektu taryfikatora korekt KE w zakresie instrumentów inżynierii finansowej oraz projektu dokumentu pn. *Wymierzanie korekt finansowych za naruszenia prawa zamówień pub licznych związane z realizacją projektów współfinansowanych ze środków funduszy UE*.

W 2013 roku Komitet podejmował także czynności w trybie obiegowym. Były to głównie konsultacje z członkami ws. opiniowania zmian wprowadzanych do RPK przez poszczególne IZ oraz wymiana informacji i doświadczeń między instytucjami w zakresie prowadzonych kontroli. Ponadto członkom przekazano informację nt. realizacji RPK za 2012 r.

2.3 Spotkania Roczne z Komisją Europejską

W dniach 3 – 4 października 2013 r. w Zabrzu odbyło się spotkanie roczne z Komisją Europejską. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele IZ krajowymi i regionalnymi programami operacyjnymi oraz przedstawiciele kluczowych IP, a także przedstawiciele KE. Spotkanie otworzyła Pani Elżbieta Bieńkowska, Minister Rozwoju Regionalnego⁵⁰, natomiast późniejszym obradom przewodniczył Pan Marcei Niezgoda, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego⁵¹.

Fotografia 3 Spotkanie roczne z Komisją Europejską w Zabrzu w dniach 3 – 4 października 2013 r.

Źródło: Zasoby IK NSRO

Spotkanie poświęcono realizacji w 2012 r. programów operacyjnych w ramach NSRO 2007-2013. Dyskutowano na temat kwestii strategicznych i najważniejszych problemów związanych z wdrażaniem NSRO. Drugi dzień obrad poświęcono omówieniu bieżącego stanu przygotowań do perspektywy finansowej 2014-2020. Podczas spotkania poruszone zostały następujące zagadnienia:

⁵⁰ Od 27 listopada 2013 r. Wicepremier i Minister Infrastruktury i Rozwoju.

⁵¹ Od 27 listopada 2013 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju.

- aktualny stan wdrażania NSRO 2007-2013;
- wkład NSRO w realizację EU 2020 w obszarze *inclusive growth* (inwestycje w kapitał ludzki);
- wkład NSRO w realizację EU 2020 w obszarze *smart growth* (inteligentny wzrost);
- wkład NSRO w realizację EU 2020 w obszarze *sustainable growth* (zrównoważony rozwój);
- stan przygotowań do perspektywy finansowej 2014-2020 wraz z omówieniem projektu umowy partnerstwa.

Podczas spotkania rocznego z Komisją Europejską podsumowano dotychczasowe wykorzystanie funduszy w ramach budżetu 2007-2013. Przedstawiciele Komisji Europejskiej wyrazili zadowolenie z tempa i efektywności wdrażania środków polityki spójności w obecnej perspektywie finansowej. Podkreślono także, że wnioski z wdrażania obecnej perspektywy powinny zostać wykorzystane podczas przygotowywania dokumentów dotyczących perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

SPOTKANIA PRZEDSTAWICIELI POSZCZEGÓLNYCH PROGRAMÓW Z KOMISJĄ EUROPEJSKĄ

Krajowe programy operacyjne

PO Innowacyjna Gospodarka (PO IG)

W dniu 29 listopada 2013 r. odbyło się spotkanie roczne z Komisją Europejską, dotyczące postępów w realizacji PO IG w 2012 r. W trakcie spotkania omówione zostały zagadnienia związane z bieżącą oraz przewidywaną realizacją Programu, w podziale na poszczególne osie priorytetowe PO IG, w tym efekty ich wdrażania na podstawie postępu rzeczowego w powiązaniu z postępowaniem finansowym. Szczególne zainteresowanie KE koncentrowało się wokół efektów tworzenia infrastruktury naukowo-badawczej, kształtowania się e-biznesu na podstawie wspartych projektów, tworzenia e-administracji, wykorzystania instrumentów inżynierii finansowej oraz wpływu realizowanych dużych projektów na innowacyjność gospodarki i tworzenie potencjału B+R.

Fotografia 4 Spotkanie roczne PO IG, 29 listopada 2013 r.

Źródło: zasoby własne IZ PO IG

PO Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)

VI Spotkanie Roczne podsumowujące realizację PO IiŚ odbyło się 29 listopada 2013 r. w siedzibie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Podczas spotkania zostały przedstawione postępy finansowe Programu, w tym realizacja prognozy certyfikacji na rok 2013 oraz wypełnienie wymogów zasady n+2/n+3. Omówione zostało również wdrażanie Programu w poszczególnych sektorach w zakresie postępów w realizacji, osiągniętych efektów i podstawowych problemów we wdrażaniu. Przedstawiona została także informacja na temat modyfikacji Programu.

PO Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

Spotkanie roczne z KE odbyło się 29 listopada 2013 r. Było ono poświęcone omówieniu dotychczasowych efektów realizacji Programu oraz dyskusji na temat wsparcia dla makroregionu w latach 2014-2020. Uczestnicy spotkania dyskutowali również o wymiernych efektach, jakie przynoszą środki inwestowane w działalność B+R, tworzenie parków technologicznych, terenów inwestycyjnych, rozwój turystyki kongresowej i targowej, czy poprawę infrastruktury transportowej. Ponadto, zaprezentowano dotychczasowe efekty uruchomionego przez Bank Gospodarstwa Krajowego mechanizmu pożyczek i poręczeń na rzecz mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z Polski Wschodniej. Podczas spotkania omówiono także rezultaty projektów: *Promowanie zrównoważonego rozwoju turystyki* i *Programu Promocji Gospodarczej Polski Wschodniej*. Poruszono także temat kierunków wsparcia skierowanego do Polski Wschodniej w ramach nowego Programu na lata 2014-2020.

PO Kapitał Ludzki (PO KL)

Spotkanie roczne Instytucji Zarządzającej PO KL odbyło się 24 października 2013 r. w Warszawie. Dyskusję poprowadził wiceminister Paweł Orłowski, a wzięli w niej udział przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO KL w Polsce. Udział w spotkaniu wzięły również wiceminister pracy i polityki społecznej Małgorzata Marcińska oraz wiceminister edukacji narodowej Joanna Berdzik. Celem spotkania było m.in. omówienie efektów inwestowania Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w ramach tzw. komponentu centralnego PO KL. W trakcie spotkania wskazano na szereg zmian systemowych, które osiągnięto dotychczas dzięki wsparciu EFS, takich jak realizacja działań na rzecz modernizacji szkolnictwa zawodowego czy też wsparcie tzw. kierunków zamawianych na wyższych uczelniach.

PO Pomoc Techniczna 2007-2013 (PO PT)

W dniu 29 listopada 2013 r. odbyło się spotkanie roczne IZ PO PT 2007-2013 z przedstawicielem KE, podczas którego dyskutowano na temat uwag zgłoszonych przez Komisję do *Sprawozdania rocznego z realizacji PO PT 2007-2013 w 2012 r.* Pokrótce omówiono również aktualny stan wdrażania Programu, a także poruszono zagadnienia związane z programowaniem wsparcia na lata 2014-2020.

Regionalne programy operacyjne

W 2013 r. odbyło się wszystkie 16 spotkań rocznych przedstawicieli regionalnych programów operacyjnych z KE. Na spotkaniach omawiany był stan wdrażania programów oraz sprawy bieżące związane z wdrażaniem. W odróżnieniu do lat poprzednich, wszystkie spotkania odbyły w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju, w dniach:

- 25 października (RPO: lubelskie, warmińsko-mazurskie, pomorskie i małopolskie);
- 26 października (RPO: świętokrzyskie, opolskie, podlaskie, śląskie);
- 27 października (RPO: mazowieckie, podkarpackie, wielkopolskie, zachodniopomorskie);
- 28 października (RPO: kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, dolnośląskie).

Na spotkaniach dyskutowano nad problemami charakterystycznymi dla każdego z województw oraz przedstawiono generalne uwagi do sprawozdań z realizacji programów. Z uwagi na końcowy etap wdrażania programów tematyka spotkań sprowadzała się w głównej mierze do omówienia wskaźników realizacji programów, które zagrożone są nieosiągnięciem wartości docelowej oraz stanu prac nad przygotowaniem programów, które realizowane będą w perspektywie finansowej 2014-2020.

2.4. Komitet Koordynujący Fundusze przy Komisji Europejskiej

Komitet Koordynujący Fundusze (ang. *the Coordination Committee of the Funds – COCOF*) to komitet komitologiczny. Został powołany art. 103 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. Komitet pełni rolę opiniodawczą w stosunku do przedstawianych przez Komisję propozycji działań dotyczących przede wszystkim wykorzystania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w latach 2007-2013. W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele Państw Członkowskich UE, jego pracom przewodniczy przedstawiciel Komisji. Ponadto art. 103 ust. 5 rozporządzenia 1083/2006 zobowiązuje Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) do wyznaczenia przedstawiciela bez prawa głosu. Komitet funkcjonuje w oparciu o swój własny regulamin wewnętrzny wzorowany na regulaminie standardowym opublikowanym w Dzienniku Urzędowym UE. COCOF wydaje opinie w stosunku do projektów aktów wykonawczych KE w procedurze doradczej (na mocy art. 103 ust. 2 Rozporządzenia 1083/2006) lub sprawdzającej (na mocy art. 103 ust. 3) a także służy jako forum na którym dyskutowane są z przedstawicielami Państw Członkowskich dokumenty o charakterze niewiążącym, takie jak wytyczne KE dotyczące różnych aspektów wdrażania funduszy polityki spójności. Regularne posiedzenia Komitetu odbywają się średnio raz na miesiąc w Brukseli. Ponadto KE organizuje dodatkowe spotkania COCOF poświęcone omówieniu wybranej kwestii związanej z wdrażaniem lub konkretnych wytycznych KE (tzw. spotkania techniczne COCOF).

W 2013 r. odbyło się 12 spotkań COCOF, w tym 7 regularnych posiedzeń, 1 wspólne posiedzenie COCOF i Grupy roboczej ds. Spójności Terytorialnej i Spraw Miejskich – *Working Group on Territorial Cohesion & Urban Matters* (TCUM), 1 spotkanie techniczne COCOF poświęcone zagadnieniu pomocy publicznej w projektach infrastrukturalnych, 1 spotkanie techniczne nt. monitorowania instrumentów inżynierii finansowej w perspektywie 2007-2013, 1 spotkanie techniczne nt. Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz 1 wspólne spotkanie techniczne COCOF i Grupy Roboczej EFS nt. zdolności instytucjonalnej. W spotkaniach, w ramach delegacji polskiej, uczestniczyli, w zależności od tematyki spotkania, przedstawiciele Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE, przedstawiciele IK NSRO, jak również poszczególnych IZ.

Wśród zagadnień i dokumentów omawianych podczas posiedzeń COCOF w 2013 r. znalazły się m.in.

- wytyczne KE:
  - w sprawie metod doboru próby dla instytucji audytowych;
  - w sprawie zamknięcia pomocy finansowanej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności 2007-2013;
  - w sprawie modyfikacji decyzji KE w sprawie dużych projektów i ich wpływu na wyjątki od zasady automatycznego anulowania zobowiązań;
  - w sprawie określania korekt finansowych w odniesieniu do wydatków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w przypadku naruszeń przepisów w zakresie zamówień publicznych;
  - w sprawie określania korekt finansowych w odniesieniu do wydatków współfinansowanych z funduszy strukturalnych w przypadku naruszeń przepisów w zakresie instrumentów inżynierii finansowej.
- studia i analizy:
  - *Zawieszenie płatności w ramach programów operacyjnych – analiza terminów i przyczyn;*
  - *Ewaluacja funkcjonowania JASPERS;*

- *Polityka bioróżnorodności i zielonej infrastruktury i jej związku z polityką spójności;*
- raporty strategiczne państw członkowskich.
- kwestie związane z funkcjonowaniem systemu monitorowania i sprawozdawczości państw członkowskich do KE:
  - podsumowanie rocznych sprawozdań państw członkowskich z wdrażania programów, przedstawione przez KE.

3. SYSTEM WDRAŻANIA

3.1 Zmiany dotyczące ram formalno-prawnych systemu wdrażania

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU ORAZ STRATEGIE ZINTEGROWANE

W 2013 r. zakończył się ostatni etap prac nad głównymi dokumentami tworzącymi nowy system krajowych dokumentów strategicznych⁵². Rada Ministrów przyjęła w 2013 r. następujące dokumenty: *Długookresową Strategię Rozwoju Kraju. Trzecia fala nowoczesności* (5 lutego 2013 r.) oraz następujące strategie zintegrowane: *Strategię Innowacyjności i Efektywności Gospodarki* (15 stycznia 2013 r.), *Strategię Rozwoju Transportu* (22 stycznia 2013 r.), *Strategię Sprawne Państwo* (12 lutego 2013 r.), *Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego* (26 marca 2013 r.), *Strategię Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP* (9 kwietnia 2013 r.), *Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego* (18 czerwca 2013 r.). W ramach *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego* uchwałą nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. przyjęto *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020*.⁵³ Prace nad ostatnią z 9 strategii zintegrowanych *Strategią Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* były kontynuowane w I kw. 2014 r.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020) wraz z realizującymi ją strategiami zintegrowanymi stanowiła odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych na potrzeby programowania nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa oraz programów operacyjnych. SRK 2020 stwarza więc zasadnicze ramy dla interwencji strukturalnej w Polsce, podejmowanej w ramach poszczególnych polityk europejskich w kolejnym okresie programowania 2014-2020. Założono, że 23-25% wskazanych w SRK 2020 wydatków rozwojowych będzie finansowanych środkami z UE.

SRK 2020 uwzględniając kluczowe wyzwania zawarte w strategii długookresowej wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

W celu nadania SRK 2020 pragmatycznego, operacyjnego charakteru, przewidziano zastosowanie instrumentu w postaci planu działań (dokument, pn. *Plan działań służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020* został rozpatrzony i pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju w dniu 10 października 2013 r., a następnie zatwierdzony przez Ministra Rozwoju Regionalnego¹ jako koordynatora tej strategii), w którym zakłada się m.in.: działania systemowe dotyczące przede wszystkim zwiększenia skuteczności programowania i spójności realizacyjnej polityki rozwoju, w tym dokończenie budowy nowego systemu dokumentów strategicznych i jego modernizacji; działania związane z potrzebą zapewnienia właściwego pozyskania i wykorzystania środków na finansowanie polityki rozwoju, które strona polska otrzyma z funduszy UE oraz strategiczne zadania państwa w perspektywie

⁵² W 2010 r. jako pierwsza z 9 strategii zintegrowanych została przyjęta *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*, a w 2012 r. aktualizacja strategii średniookresowej *Strategia Rozwoju Kraju 2020* oraz *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa*.

⁵³ ZDPS powstały we współpracy członków ekspertów Rady ds. Polityki Senioralnej. Jest to dokument, który został wykonany jako komponent systemowy Rządowego Programu na rzecz Aktywności Osób Starszych na lata 2012-2013, zwany dalej "Program ASOS". Realizacja Programu ASOS pozwoliła na stworzenie podstaw dla polityki senioralnej w Polsce. W ZDPS politykę senioralną zdefiniowano szeroko jako ogół działań w okresie całego życia człowieka, prowadzących do zapewnienia warunków dla wydłużenia aktywności, zarówno zawodowej, jak i społecznej oraz dla samodzielnego, zdrowego bezpiecznego i niezależnego życia osób starszych. ZDPS choć ma charakter ramowy, to jednocześnie stanowi konkretny zestaw koniecznych działań w obszarze polityki senioralnej w Polsce, który jest kierowany do szerokiego grona odbiorców.

2020 roku wymienione w SRK 2020, które wymagają podjęcia skoordynowanych, kompleksowych działań przy współpracy wielu resortów.

W Planie działań przewidziano m.in. utworzenie w ramach Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju 3 międzyresortowych, roboczych zespołów konsultacyjnych podejmujących horyzontalne kwestie wynikające ze strategicznych zadań państwa określonych w SRK 2020:

- zespołu ds. zapewnienia finansowania działań rozwojowych;
- zespołu ds. sprawności instytucjonalnej państwa i zarządzania rozwojem;
- zespołu ds. wymiaru terytorialnego, ładu przestrzennego i krajowej polityki miejskiej.

W związku z finalizacją procesu przyjmowania przez Radę Ministrów strategii zintegrowanych, Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju w drugiej połowie 2013 r. podjął przedsięwzięcie polegające na przeglądzie wszystkich obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznym, przyjętych przez Radę Ministrów przed wejściem w życie nowego pakietu dokumentów strategicznych.

Podjęta przez Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju inicjatywa na rzecz ograniczenia obowiązujących dokumentów strategicznych stanowi kontynuację działań wynikających bezpośrednio z przyjętego przez Radę Ministrów 24 listopada 2009 r. dokumentu *Plan uporządkowania strategii rozwoju*. Plan ten zakładał wprowadzenie nowego systemu dokumentów strategicznych, złożonego docelowo z długookresowej i średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz 9 strategii zintegrowanych. Jednocześnie koncepcja uporządkowania strategii rozwoju wpisuje się w szerszą inicjatywę zmierzającą do stworzenia efektywnego systemu zarządzania rozwojem kraju, realizowaną zgodnie z propozycjami zawartymi w dokumencie pn. *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r.

Przeprowadzone w ramach KK PR uzgodnienia wykazały, że wg stanu na wrzesień 2013 r. obowiązywały 32 strategie i dokumenty o charakterze strategicznym. W efekcie dokonanego przeglądu tych dokumentów ustalono, że:

- w systemie dokumentów strategicznych powinno nadal pozostać 13 dotychczasowych strategii i polityk,
- w programy rozwoju (5) lub politykę (2) zostanie przekształconych po aktualizacji 7 dokumentów,
- dla 5 strategii okres ich obowiązywania kończy się w 2013 r. i nie będą one kontynuowane w kolejnych latach,
- ustawowa podstawa prawna zostanie zniesiona dla 1 dokumentu,
- uchylecia wymaga 6 dokumentów⁵⁴.

W 2014 r. kontynuowane będą prace nad uchylaniem wskazanych przez Komitet strategii i polityk. Kolejnym etapem prac w tym zakresie będzie porządkowanie obowiązujących programów rozwoju.

W 2013 r. uruchomiono również bazę danych statystycznych STRATEG dostępną na stronie internetowej MliR i GUS, w której są dostępne i na bieżąco monitorowane wskaźniki zawarte

---

⁵⁴ Wnioski zawarte w przygotowanym przez ówczesne Ministerstwo Rozwoju Regionalnego materiale *Porządkowanie strategii rozwoju-etap II – wyniki dotychczasowych prac*, zaakceptował Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju na posiedzeniu w dniu 10 października 2013 roku.

w dokumentach strategicznych, w tym w średniookresowej strategii rozwoju kraju i strategiach zintegrowanych. Usprawni to proces monitorowania realizacji poszczególnych strategii.

WYTYCZNE MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NSRO 2007-2013

W 2013 r. dwukrotnie aktualizowano *Wytyczne w zakresie korzystania z pomocy technicznej*. Najistotniejsze zmiany w *Wytycznych* obejmowały doprecyzowanie zapisu o możliwości finansowania przygotowań nowej perspektywy finansowej do czasu zatwierdzenia programów na lata 2014-2020. Ponadto uszczegółowiono zapis nt. niekwalifikowanych wydatków dotyczących procesów sądowych oraz wprowadzono zmiany zapisów w zakresie stosowania procedur zamówień publicznych w przypadku korzystania ze środków PO PT przez dotacjodawców i inne podmioty. *Wytyczne* uzupełniono również o nowych beneficjentów PO PT 2007-2013.

SYSTEM PRAWNY REGULUJĄCY UDZIELANIE POMOCY PUBLICZNEJ W PO I RPO, W TYM STAN PRAC NAD ZATWIERDZANIEM PRZEZ KE PROGRAMÓW POMOCOWYCH PODLEGAJĄCYCH OBOWIĄZKOWEJ NOTYFIKACJI

Zasady udzielania pomocy publicznej regulowane są zarówno przez prawodawstwo unijne, jak i krajowe. Najważniejszym aktem normatywnym w systemie prawa wewnętrznego, stanowiącym proceduralne ramy prawne w zakresie przyznawania pomocy publicznej, jest ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (Dz.U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.). W okresie sprawozdawczym do ww. ustawy nie wprowadzono żadnych zmian.

W zakresie unijnego prawa pomocy publicznej, w 2013 r. źródłem istotnych zmian wpływających na krajowy system prawny regulujący udzielanie pomocy publicznej w PO i w RPO była rewizja zasad udzielania wsparcia obejmująca następujące akty prawne i dokumenty pozalegisłacyjne:

- Komunikat Komisji Wytyczne UE w sprawie stosowania reguł pomocy państwa w odniesieniu do szybkiej budowy/rozbudowy sieci szerokopasmowych (Dz. Urz. UE C 25 z 26.01.2013, str. 1);
- Wytyczne w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. Urz. UE C 209 z 23.07.2013, str. 1);
- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1224/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 800/2008 w odniesieniu do okresu jego stosowania (Dz. Urz. UE L 320 z 30.11.2013, str. 22);
- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1).

Na poziomie krajowym szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w większości przypadków regulują tzw. *programy pomocowe*. W pozostałych przypadkach, pomoc publiczna jest udzielana jako pomoc indywidualna, która – w zależności od przyjętych regulacji unijnych – może podlegać obowiązkowi notyfikacji do Komisji Europejskiej albo być zwolniona z tego obowiązku.

Z uwagi na możliwość przedłużenia do 30 czerwca 2014 r. regionalnych programów pomocowych pozwalających na udzielanie regionalnej pomocy inwestycyjnej dla perspektywy finansowej 2007-2013, na gruncie krajowego porządku prawnego powstała konieczność przedłużenia mapy pomocy regionalnej na lata 2007-2013 wydanej w formie rozporządzenia Rady Ministrów – Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2013 r. *zmieniającym*

rozporządzenie w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej (Dz. U. poz. 1540). W 2013 r. podjęte zostały również prace mające na celu stworzenie nowej mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020. W dniu 13 września 2013 r. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonał notyfikacji KE mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 w formie projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020⁵⁵. Mapa ta określa, w których regionach w jakiej wysokości możliwe jest przyznawanie pomocy na rzecz rozwoju regionalnego w latach 2014-2020. Intensywności pomocy w niej określone wynikają z nowych wytycznych w sprawie pomocy regionalnej, przyjętych przez KE w czerwcu 2013 r.

Programy pomocowe regulujące udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO 2007-2013 wydawane są na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* oraz na podstawie przepisów innych ustaw. W 2013 r. nie weszły w życie żadne istotne zmiany powyższej ustawy wywierające wpływ na kwestie związane z pomocą publiczną.

Na dzień 31 grudnia 2013 r., stan prac nad rozporządzeniami regulującymi udzielanie pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* w PO i RPO wyglądał następująco – obowiązywało 46 programów pomocowych⁵⁶, przy czym prowadzono prace nad 1 projektem (wymagającym notyfikacji do KE) mającym zastąpić 2 obowiązujące programy.

POROZUMIENIA

Krajowe programy operacyjne

PO Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)

W okresie sprawozdawczym w ramach PO IiŚ zmodyfikowane zostały porozumienia w sprawie systemu realizacji Programu. 9 stycznia 2013 r. podpisano aneks do umowy pomiędzy Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (IP) a Ośrodkiem Przetwarzania Informacji (IP II). Na przełomie sierpnia i września wprowadzono również zmiany do porozumień pomiędzy Ministerstwem Środowiska (IP) a Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (IP II). 16 sierpnia 2013 r. zmodyfikowano także porozumienie pomiędzy Ministerstwem Środowiska (IP) a Ministerstwem Rozwoju Regionalnego¹ (IZ).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)

W ramach PO IG w okresie sprawozdawczym nie wprowadzano zmian do porozumień w sprawie systemu realizacji, zawartych pomiędzy IZ a poszczególnymi IP.

Natomiast w odniesieniu do porozumień zawartych pomiędzy IP a IP II stopnia, w dn. 9 maja 2013 r. podpisany został aneks nr 4 do umowy między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W 2013 r. podpisane zostały dwa porozumienia w ramach PO KL:

- porozumienie w sprawie realizacji Działania 5.1 *Wzmocnienie potencjału administracji rządowej* w ramach PO KL między Ministrem Administracji i Cyfryzacji (IP) a Szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (IW/PI II);

⁵⁵ Decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. KE zaakceptowała mapę pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020. 1 lipca 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U. z 1.07.2014, poz. 878).

⁵⁶ Wykaz obowiązujących programów pomocowych regulujących udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO 2007-2013 zawiera załącznik nr 2 do *Sprawozdania*.

- porozumienie w sprawie realizacji Działania 5.4 *Rozwój potencjału Trzeciego Sektora* oraz Działania 5.5 *Rozwój Dialogu Społecznego* w ramach PO KL między Ministrem Administracji i Cyfryzacji (IP) a Ministrem Pracy i Polityki Społecznej (IP II).

Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej* (PO RPW)

W okresie sprawozdawczym w ramach PO RPW, w dniu 7 lutego 2013 r. zawarto umowę nr 5 o dofinansowanie Roczego Planu Działania IP w ramach pomocy technicznej PO RPW na 2013 r. (do wniosku o dofinansowanie nr PO RPW-PT-02/2013), pomiędzy Ministerstwem Rozwoju Regionalnegoⁱ (IZ) a Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (IP).

Regionalne programy operacyjne

W 2013 r. Kontrakt Wojewódzki był aneksowany dwa razy. W maju 2013 r. aneksem objęte były trzy regionalne programy operacyjne tj. śląski, opolski i podlaski. Potrzeba zmiany uchwał a następnie aneksowania Kontraktu została zidentyfikowana na podstawie analizy przeprowadzonej na prośbę Ministerstwa Rozwoju Regionalnegoⁱ przez instytucje zarządzające regionalnymi programami operacyjnymi, dotyczącej dotychczasowego wykorzystania środków budżetu państwa przeznaczonych na współfinansowanie regionalnych programów operacyjnych oraz możliwości absorpcji pozostałych do wykorzystania kwot ww. środków do końca okresu programowania 2007-2013. W wyniku powyższej analizy stwierdzono, że w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego, występuje niedobór środków współfinansowania z budżetu państwa w stosunku do istniejących potrzeb oraz do możliwości absorpcji, wynoszący 4,6 mln euro. Jednocześnie w toku wyżej wspomnianej analizy instytucje zarządzające Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Opolskiego oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego stwierdziły możliwość uwolnienia części środków współfinansowania z budżetu państwa. Mając na uwadze powyższe, Minister Rozwoju Regionalnegoⁱ stwierdził konieczność dokonania realokacji środków współfinansowania krajowego z budżetu państwa z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego w kwocie ponad 3,6 mln euro oraz z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego w kwocie ok. 1 mln euro do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego w celu pełnego i możliwie najbardziej efektywnego wykorzystania wyżej wymienionych środków.

Kolejna zmiana Kontraktu Wojewódzkiego dotyczyła 16 regionalnych programów operacyjnych. Aneksy do Kontraktów zostały podpisane w okresie październik – grudzień 2013 r. Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym *Kapitał Ludzki* otrzymała zgodę Komisji Europejskiej na zmianę PO KL w zakresie realokacji środków pomiędzy komponentem centralnym i regionalnym programem. Zmiany wprowadzone w programie wpłynęły na wysokość zobowiązań finansowych Ministra Rozwoju Regionalnegoⁱ wobec samorządów województw w zakresie finansowania projektów ze środków budżetu państwa oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

3.2 Zmiany w programach operacyjnych

Krajowe programy operacyjne

PO *Infrastruktura i Środowisko* (PO IiŚ)

Z uwagi na fakt, że nie wszystkie zmiany w Programie postulowane przez stronę polską jeszcze podczas przeglądu śródkresowego PO IiŚ zostały uwzględnione przez Komisję Europejską, jak również w wyniku pogłębionej analizy i konsultacji z instytucjami pośredniczącymi, Instytucja Zarządzająca zainicjowała proces kolejnej zmiany Programu. Modyfikacja Programu objęła przede wszystkim:

- zmiany we wskaźnikach wykonania rzeczowego;
- realokacje środków w obszarze transportu i szkolnictwa wyższego;
- podniesienie stopy dofinansowania w priorytecie VII do 80%;
- aktualizację opisów osi priorytetowych;
- aktualizację listy projektów dużych.

W 2013 roku trwały prace w zakresie uzgodnienia i przygotowania zmienionego dokumentu programowego. Komitet Monitorujący PO liŚ przyjął uchwałą projekt zmodyfikowanego Programu 8 kwietnia 2013 r., zaś 5 czerwca 2013 r. dokument został przekazany Komisji Europejskiej. Zaktualizowana wersja Programu (wersja 4.0) została zaakceptowana przez Komisję Europejską decyzją z 27 stycznia 2014 r.

PO Innowacyjna Gospodarka (PO IG)

W 2013 r. strona polska przekazywała dodatkowe informacje i wyjaśnienia w odniesieniu do przedłożonego do KE w 2012 r. wniosku w sprawie zmiany PO IG. W efekcie prowadzonych uzgodnień, zapisy Programu zostały zmodyfikowane Decyzją KE z dnia 9 grudnia 2013 r. *zmieniającą decyzję K(2007) 4562 w sprawie przyjęcia Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w ramach pomocy wspólnotowej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego objętego celem Konwergencji w Polsce*. Zakres wprowadzonych zmian obejmuje realokacje środków pomiędzy priorytetami Programu (realokacja z 3., 8. i 9. osi priorytetowej do 2. i 4. osi priorytetowej), zmiany we wskaźnikach monitorowania Programu oraz zmiany o charakterze technicznym (w tym aktualizacja nazw instytucji).

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W 2013 roku KE wydała dwie decyzje zatwierdzające zmiany wprowadzone w PO KL. Pierwsza z nich została podjęta w dniu 7 marca 2013 r. W jej wyniku dokonano przesunięć środków finansowych i zwiększono alokację Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* o kwotę ok. 163,5 mln euro. Dodatkowe środki w ramach Priorytetu VI zostały przeznaczone w szczególności na wsparcie osób młodych, które mają trudności z wejściem na rynek pracy. Ww. kwotę pozyskano poprzez przesunięcie niewykorzystanych środków z pozostałych Priorytetów PO KL:

- z Priorytetu II - kwotę 38,5 mln euro;
- z Priorytetu V - kwotę ponad 42,2 mln euro;
- z Priorytetu VIII - kwotę ok. 26,2 mln euro;
- z Priorytetu IX - kwotę ok. 40,9 mln euro;
- z Priorytetu X - kwotę ok. 15,7 mln euro.

Druga z podjętych w 2013 roku przez KE decyzji dotyczących zatwierdzenia zmian w PO KL zapadła w dniu 18 lipca 2013 roku. Na jej podstawie zdecydowano o realokacji z Priorytetu I, Priorytetu III i Priorytetu V środków finansowych w wysokości niemal 131,9 mln euro oraz przeznaczeniu ich na realizację działań w ramach komponentu regionalnego PO KL. Ponadto w Priorytecie IX dokonano modyfikacji zakresu wsparcia edukacji przedszkolnej poprzez wprowadzenie nowego typu operacji ukierunkowanego na realizację programów zapewniania dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej na obszarach o najwyższym zapotrzebowaniu na tego typu usługi. W ramach wspomnianego typu operacji uwzględniono oprócz dotychczasowych działań także działania dotyczące modernizacji oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych przy szkołach podstawowych. Na wsparcie tych nowych działań z realokowanych środków finansowych Priorytetu III przeznaczono kwotę ponad 50 mln euro.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW)

W dniu 22 marca 2013 r. Komitet Monitorujący PO RPW przyjął *Uchwałę 24/2013* dotyczącą zmian PO RPW, która upoważniła IZ PO RPW do przygotowania projektu niezbędnych zmian w Programie.

Główna zmiana polegała na przeniesieniu środków w wysokości 37 mln euro z EFRR z osi VI *Pomoc Techniczna* do osi I *Nowoczesna gospodarka*. Budżet działania I.2 *Instrumenty inżynierii finansowej* został zasilony kwotą 11 mln euro, a działania I.3 *Wspieranie innowacji* – kwotą 26 mln euro. Ponadto, uchwałą z 13 czerwca 2013 r. Komitet Monitorujący zatwierdził wprowadzenie nowego rodzaju projektu w osi III *Wojewódzkie ośrodki wzrostu*, dotyczącego przygotowania dokumentacji (w tym projektowej), w celu realizacji przedsięwzięć z zakresu transportu miejskiego w perspektywie 2014-2020. Pozostałe zmiany dotyczyły aktualizacji zapisów w zakresie informacji i promocji oraz w ramach schematu organizacyjnego, który wskazuje rozmieszczenie IZ, IC, IA i Instytucji odpowiedzialnej za otrzymywanie płatności z KE.

Rada Ministrów podjęła *Uchwałę nr 151/2013 w sprawie przyjęcia projektu zmiany Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013* w dniu 2 września 2013 r.⁵⁷

PO Pomoc Techniczna (PO PT)

Komisja Europejska decyzją nr C(2013) 7182 z 29 października 2013 r. zatwierdziła nowelizację Programu, akceptując tym samym realokację środków w ramach Programu i rozszerzając listę beneficjentów PO PT 2007-2013 o następujące instytucje:

- Władza Wdrażająca Programy Europejskie (WWPE),
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP),
- Ośrodek Przetwarzania Informacji (OPI),
- Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich (CRZL),
- Centrum Projektów Europejskich (CPE),
- Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (CSIOZ).

Regionalne Programy Operacyjne

W 2013 r. jedynie cztery IZ RPO (woj. lubelskiego, łódzkiego, podlaskiego, i zachodniopomorskiego) wprowadziło zmiany w swoich programach. Aktualizacje te dotyczyły w głównej mierze:

- modyfikacji niektórych wskaźników;
- realokacji środków;
- wprowadzenia zapisu umożliwiającego finansowanie działań inicjatywy *project pipeline* dla projektów planowanych do realizacji w ramach przyszłych programów operacyjnych;
- zmiany kryteriów wyboru projektów;
- zmiany w indykatywnym planie finansowym.

---

⁵⁷ Komisja Europejska zaakceptowała wprowadzone zmiany 11 marca 2014 r. wydając *Decyzję C(2014) 1663 zmieniającą decyzję K(2007) 4568 w sprawie przyjęcia Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej w ramach pomocy wspólnotowej Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego objętego celem „konwergencja” w Polsce*. Zmieniony PO RPW jest stosowany od dnia notyfikacji wspomnianej decyzji KE, tj. od dnia 12 marca 2014 r.

3.3 System finansowania

Komisja Europejska przekazuje stronie polskiej środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Wartość środków funduszy strukturalnych przekazanych w formie zaliczki stanowiło 9% przyznanego Polsce dofinansowania wspólnotowego (w tym 2% w 2007 r., 3% w 2008 r. i 4% w 2009 r.), w przypadku Funduszu Spójności natomiast kwota zaliczki wynosiła 10,5% alokacji przewidzianej na lata 2007-2013, w tym w trzech wskazanych latach przekazane zostało Polsce odpowiednio 2,5%, 4% i 4% wkładu przedmiotowego Funduszu. Pozostałe środki trafiały do kraju w postaci płatności okresowych oraz płatności salda końcowego (ostatnie w wysokości nie mniejszej niż 5% alokacji środków wspólnotowych).

Do końca 2013 r. Komisja Europejska przekazała Polsce w ramach refundacji kwotę 39,6 mld euro. Łącznie, środki przekazane stronie polskiej przez KE od początku okresu programowania do końca 2013 r. w formie zaliczek i refundacji wynosiły 45,8 mld euro, tj. ok. 68% alokacji NSRO.⁵⁸

Środki przekazywane Polsce przez Komisję Europejską we wspomnianej wyżej formie stanowią dochody wyodrębnionego budżetu środków europejskich (wyjątkiem są płatności dotyczące pomocy technicznej, stanowiące dochód budżetu państwa), z omawianego budżetu finansowane są ponadto wydatki ponoszone w ramach projektów w części podlegającej refundacji ze środków unijnych.

Beneficjenci otrzymują wsparcie w formie refundacji poniesionych wcześniej wydatków lub w formie zaliczki. Wysokość zaliczki (jej udział w całości dofinansowania) zależy od decyzji właściwych instytucji oraz uwzględnia takie czynniki, jak dostępność środków, typ beneficjenta bądź specyfika realizowanego projektu.

Wartość dofinansowania przekazanego beneficjentom w formie zaliczek sięgnęła od początku uruchomienia programów kwoty 83 mld zł, przy czym w samym 2013 r. przekazano zaliczki w kwocie blisko 21,2 mld zł.

3.4 System monitorowania i sprawozdawczości

PRACE DOTYCZĄCE KSI (SIMIK 07-13)

W roku 2013 w KSI (SIMIK 07-13) wdrożono zmiany dotyczące istniejących modułów, mające na celu zwiększenie efektywności pracy z systemem i wynikające m.in. z propozycji zgłaszanych przez instytucje zaangażowane we wdrażanie NSRO.

Zmiany objęły następujące moduły:

- umowy/decyzje o dofinansowaniu;
- deklaracje wydatków/IC/EWT;
- słownik jednostek geograficznych;
- kontrole.

Ponadto, podpisano umowę dot. budowy systemu teleinformatycznego na nową perspektywę finansową 2014-2020 i prowadzono prace związane z przygotowaniem specyfikacji technicznej dla ww. systemu informatycznego.

---

⁵⁸ Szczegółowe dane finansowe w zakresie postępu realizacji NSRO zamieszczono w Podrozdziale 4.1 *Postęp finansowy*.

SZKOLENIA DLA UŻYTKOWNIKÓW KSI (SIMIK 07-13)

W 2013 r. zorganizowano 3 szkolenia, w których wzięło udział 47 osób, tj.:

- *obsługa narzędzia Oracle Discoverer Plus na poziomie podstawowym* – 2 szkolenia dla 30 osób;
- *obsługa narzędzia Oracle Discoverer Plus na poziomie zaawansowanym* – 1 szkolenie dla 17 osób.

Ogółem od początku uruchomienia systemu przeszkolono ok. 3,9 tys. osób będących pracownikami instytucji zaangażowanych w zarządzanie i kontrolę programów operacyjnych. Szczegółowy podział przeszkolonych użytkowników wg poszczególnych programów operacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Liczba przeszkolonych użytkowników KSI (SIMIK 07-13) w latach 2007-2013, w podziale na programy operacyjne

Program Operacyjny	Liczba użytkowników	Liczba osób przeszkolonych	Odsetek osób przeszkolonych
PO IG	428	422	99%
PO IiŚ	735	538	73%
PO KL	2 659	602	23%
PO PT	7	42*	600%
PO RPW	76	110*	145%
RPO Dolnośląskie	164	85	52%
RPO Kujawsko-Pomorskie	117	70	60%
RPO Lubelskie	141	79	56%
RPO Lubuskie	74	60	81%
RPO Łódzkie	197	88	45%
RPO Małopolskie	157	62	39%
RPO Mazowieckie	190	86	45%
RPO Opolskie	87	81	93%
RPO Podkarpackie	183	90	49%
RPO Podlaskie	84	64	76%
RPO Pomorskie	126	83	66%
RPO Śląskie	192	92	48%
RPO Świętokrzyskie	99	77	78%
RPO Warmińsko-Mazurskie	126	73	58%
RPO Wielkopolskie	136	68	50%
RPO Zachodniopomorskie	74	47	64%
EWT i EISP	150	135	90%
Pozostałe**	563	802*	142%
RAZEM	6 765	3 856	57%

* Liczba osób przeszkolonych może być większa niż liczba użytkowników w KSI (SIMIK 07-13) z uwagi na możliwość

** Pozostałe instytucje korzystające z KSI (SIMIK 07-13): IK NSRO, IC, Instytucja Płatnicza, Instytucja Audytowa, komórki

Źródło: KSI (SIMIK 07-13) oraz Baza przeszkolonych użytkowników KSI (SIMIK 07-13) (stan na dn. 31 grudnia 2013 r.)

4. POSTĘP REALIZACJI NSRO

4.1 Postęp finansowy

Alokacja środków wspólnotowych dla Polski w ramach polityki spójności UE na lata 2007-2013 została ustalona na poziomie 67,92 mld euro. Na KPO przeznaczono ponad 49,91 mld euro, na RPO blisko 17,28 euro, a środki zaangażowane w ramach Celu 3 EWT wynoszą ponad 0,73 mld euro. W ramach ww. kwoty ponad 1,33 mld euro stanowiła krajowa rezerwa wykonania (KRW), ustalona na podstawie art. 50 Rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* oraz ponad 632 mln euro stanowiło tzw. dostosowanie techniczne. Dodatkowe środki z KRW i DT zostały alokowane na poszczególne KPO i RPO w ramach przeglądu śródkresowego przeprowadzonego w 2011 r.

Do końca grudnia 2013 r. w ramach PO/RPO złożono 286,7 tys. wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym, o wartości wnioskowanego wsparcia sięgającej ponad 584,5 mld zł. Wnioski o dofinansowanie projektów o największej wartości złożono w ramach PO IiŚ, PO KL oraz PO IG, gdzie wartości wnioskowanego wsparcia sięgnęły, odpowiednio, 186,5 mld zł, 158 mld zł oraz 110 mld zł, a liczba złożonych wniosków poprawnych pod względem formalnym wyniosła, odpowiednio 3,4 tys., 177,8 tys. i 45 tys.

Proces kontraktacji środków w ramach NSRO charakteryzował się w 2013 r. wyraźnie niższą dynamiką w porównaniu do lat wcześniejszych. Do końca 2013 r. podpisano/wydano prawie 93,8 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów, angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą blisko 267,7 mld zł, z tego w 2013 r. podpisano ok. 13,8 tys. umów na kwotę ok. 33,6 mld zł w części dofinansowania UE.

Zaawansowanie procesu zawierania umów było zróżnicowane pomiędzy programami, przy czym poziom tego zróżnicowania był mniejszy niż w latach ubiegłych. Najwięcej środków w relacji do dostępnej alokacji – nieco powyżej średniej dla NSRO – osiągnęły programy krajowe (w latach poprzednich wyższą średnią kontraktacją charakteryzowały się programy regionalne). Wykorzystanie alokacji liczone dla wszystkich programów krajowych łącznie sięgało 94,1% na koniec 2013 r. Wśród programów krajowych najwyższą kontraktację odnotowano w PO IG, w którym rozdysponowano ok. 99,6% środków, w wśród programów regionalnych w RPO Woj. Opolskiego, gdzie umowami objęto już 98,7% alokacji środków unijnych.

Omawiając stopień wykorzystania środków w postaci kontraktacji w poszczególnych programach należy zwrócić uwagę na fakt, że kwota środków rozdysponowanych oraz pozostających do rozdysponowania zależy także od wartości projektów indywidualnych przewidywanych do realizacji w danym programie, które mają warunkową promesę dofinansowania, i na które zarezerwowana jest niekiedy znaczna część alokacji programu.⁵⁹

Projekty uruchomione w poprzednich latach generują coraz więcej wydatków, co jest zjawiskiem naturalnym biorąc pod uwagę proces realizacji wieloletnich programów w ramach polityki spójności. Do końca 2013 r. wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność w przypadku programów krajowych i regionalnych sięgnęła ponad 254,5 mld zł, w tym prawie 180,2 mld zł stanowiły

---

⁵⁹ Na listach podstawowych projektów indywidualnych dla programów operacyjnych pozostawały 163 projekty będące w fazie przygotowań przed podpisaniem umów o dofinansowanie o szacowanej wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 7,1 mld zł. Więcej informacji na temat realizacji projektów indywidualnych przedstawiono w Rozdziale 4.4 *Projekty indywidualne*.

wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE⁶⁰. Inaczej niż w przypadku kontraktacji, najwyższe tempo wnioskowania o refundację poniesionych wydatków dotyczy programów regionalnych. Tempo wydatkowania środków jest uwarunkowane charakterem realizowanych projektów – dynamika jest większa w przypadku przedsięwzięć krótkoterminowych, o stosunkowo niewielkim budżecie, a mniejsza dotyczy przedsięwzięć infrastrukturalnych charakteryzujących się dłuższym okresem przygotowawczym, znacznym budżetem i wieloletnim okresem realizacji, w którym często wydatki pojawiają się pod koniec procesu inwestycyjnego.

Wartość dofinansowania przekazanego beneficjentom w formie zaliczek sięgnęła od początku uruchomienia programów kwoty 83 mld zł, z czego prawie 11,4 mld zł trafiło do MSP.

Do końca grudnia 2013 r. w ramach programów krajowych i regionalnych skierowano do KE wnioski o płatności okresowe na łączną kwotę wynoszącą 42,4 mld euro w części wkładu UE, w tym w samym 2013 r. zawnioskowano o 11,5 mld euro. W przypadku programów EWT wspomniane wartości wyniosły odpowiednio: 199,2 mln euro oraz 75 mln euro. Do końca 2013 r. Komisja Europejska przekazała Polsce w ramach refundacji kwotę 39,6 mld euro (w tym blisko 181,4 mln euro w programach EWT). Łącznie, środki przekazane stronie polskiej przez KE od początku okresu programowania do końca 2013 r. w formie zaliczek i refundacji wyniosły 45,8 mld euro, tj. ok. 68% łącznej alokacji programów NSRO.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby i wartości złożonych wniosków o dofinansowanie, podpisanych umów o dofinansowanie oraz złożonych wniosków o płatność, według poszczególnych programów operacyjnych, zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

---

⁶⁰ Powyższe dane nie uwzględniają pomniejszych wydatków z tytułu korekt nałożonych na beneficjentów, ujętych w tzw. *Rejestrze obciążeń na projekcie* w systemie KSI (SIMIK 07-13).

Tabela 10 Złożone wnioski o dofinansowanie, zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie oraz wydatki wykazane przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach

Program	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej			Umowy o dofinansowanie				Wnioski o płatność		
	Liczba	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Wartość dofinansowanie (unijne i krajowe) PLN	Liczba	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Dofinansowanie (PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Dofinansowanie (PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)
0	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11
PO Infrastruktura i Środowisko	3 369	235 674 604 848	186 515 884 170	2 202	154 473 109 090	128 066 642 336	113 679 199 840	96 917 851 490	83 315 720 631	73 497 599 649
PO Innowacyjna Gospodarka	45 001	174 847 402 930	109 970 568 096	15 430	66 311 815 802	42 300 871 652	35 973 565 109	35 890 289 515	23 627 578 532	20 085 617 456
PO Kapitał Ludzki	177 765	164 394 041 108	158 027 103 621	43 259	47 911 078 564	45 612 452 125	39 904 258 102	35 559 397 670	33 790 773 234	29 578 489 573
PO Pomoc Techniczna	383	2 251 866 008	1 914 086 104	369	2 292 316 551	1 948 469 065	1 948 469 065	1 635 991 217	1 390 592 525	1 390 592 525
PO Rozwój Polski Wschodniej	342	15 097 600 813	10 713 874 530	220	13 132 120 471	10 344 972 005	9 678 760 330	7 257 348 314	6 059 228 155	5 680 042 879
RPO Województwa Dolnośląskiego	3 240	11 867 404 521	7 211 702 173	2 020	8 136 391 772	5 132 000 011	4 988 900 543	5 822 756 906	3 708 731 799	3 634 316 355
RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego	3 008	9 340 907 605	5 157 362 874	1 757	5 927 474 750	3 514 916 016	3 402 865 303	4 107 355 199	2 582 630 254	2 502 708 094
RPO Województwa Lubelskiego	5 503	14 076 603 005	9 590 844 967	2 851	6 699 111 438	1 867 471 381	4 329 992 325	5 214 650 583	1 524 874 389	3 420 714 224
RPO Województwa Lubuskiego	1 703	5 584 043 031	3 490 139 564	900	3 016 674 622	4 578 943 359	1 811 463 587	2 516 972 171	3 312 798 853	1 484 476 560
RPO Województwa Łódzkiego	4 138	10 568 120 780	7 301 267 713	2 338	6 538 941 334	4 530 475 607	4 279 779 466	4 564 596 641	3 569 517 548	3 089 923 164
RPO Województwa Małopolskiego	4 210	11 821 086 305	7 141 148 822	2 753	8 812 208 624	7 470 683 239	5 252 720 048	6 751 709 148	5 127 622 332	4 227 655 434
RPO Województwa Mazowieckiego	5 324	25 459 549 074	18 099 666 584	1 813	10 142 464 626	5 594 229 182	7 049 881 323	6 956 255 542	4 455 748 998	4 881 700 507
RPO Województwa Opolskiego	1 775	4 830 072 953	3 171 835 373	1 157	3 125 706 359	2 113 819 113	2 017 657 072	2 558 093 392	1 738 682 477	1 665 522 557
RPO Województwa Podkarpackiego	3 324	10 119 948 145	7 013 459 898	2 214	6 834 279 925	2 883 190 646	4 705 038 736	5 431 183 111	1 813 389 530	3 685 532 783
RPO Województwa Podlaskiego	2 479	8 977 909 762	5 653 849 064	1 168	4 283 991 796	5 004 226 562	2 659 417 210	2 765 485 134	3 891 857 956	1 678 535 954
RPO Województwa Pomorskiego	3 648	10 320 215 117	6 610 107 743	1 617	5 858 854 515	3 871 949 174	3 731 559 167	4 516 424 605	3 059 676 052	2 932 496 360
RPO Województwa Śląskiego	9 225	19 443 634 087	13 134 531 523	4 682	10 435 180 760	7 255 577 752	7 045 638 130	7 152 803 936	5 116 834 354	4 955 173 310
RPO Województwa Świętokrzyskiego	1 983	6 337 962 391	3 719 930 814	1 242	4 799 564 920	2 980 166 278	2 900 354 083	4 055 876 598	2 485 744 126	2 420 697 471
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	3 448	10 556 310 838	6 538 919 895	2 196	6 459 351 577	4 224 547 782	4 055 837 680	4 644 022 026	2 990 515 272	2 867 681 909
RPO Województwa Wielkopolskiego	3 891	12 930 012 191	8 569 599 295	2 050	7 796 009 624	5 403 181 583	5 115 702 157	6 344 396 409	4 415 744 633	4 155 219 700
RPO Województwa Zachodniopomorskiego	2 938	8 408 984 810	4 980 224 326	1 532	5 247 260 164	3 374 881 524	3 123 334 444	3 876 730 995	2 595 450 939	2 356 820 916
Ogółem	286 697	772 908 280 321	584 526 107 149	93 770	388 233 907 283	298 073 666 391	267 654 393 718	254 540 190 601	200 573 712 589	180 191 517 382

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych o wnioskach i umowach o dofinansowanie oraz wnioskach o płatność zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) do dnia 31 grudnia 2013 r.

REALIZACJA PROGNOZY WNIOSKOWANIA O PŁATNOŚĆ DO KE

Zgodnie z art. 76 ust. 3 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 nie później niż do dnia 30 kwietnia każdego roku państwa członkowskie przesyłają Komisji Europejskiej tymczasową prognozę dotyczącą prawdopodobnej wartości wniosków o płatność na bieżący i następny rok budżetowy, w podziale na poszczególne programy i fundusze.

W odniesieniu do 2013 r. strona polska oszacowała wartość wniosków o płatność okresową na kwotę blisko 11 703 mln euro, podczas gdy faktyczna wartość wniosków o płatność okresową skierowanych do Komisji w omawianym okresie wyniosła blisko 11 595 mln euro. Powyższe oznacza, iż prognoza została zrealizowana w 99%.

Podkreślić należy, iż stopień realizacji prognozy jest zróżnicowany pomiędzy programami: prognozę zrealizowano w 11 spośród 24 programów objętych omawianą prognozą (w tym we wszystkich programach krajowych). Realizację prognoz na 2013 r. w podziale na poszczególne programy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Prognoza wnioskowania o płatność do KE na 2013 r. oraz jej wykonanie (euro)

Program operacyjny	Prognoza	Kwoty wnioskowane	Wykonanie prognozy
0	1	2	3=2/1
PO Innowacyjna Gospodarka	1 442 307 181	1 482 977 425	103%
PO Infrastruktura i Środowisko	5 600 435 099	5 710 664 085	102%
PO Kapitał Ludzki	1 403 041 248	1 501 705 691	107%
PO Pomoc Techniczna	61 431 227	62 618 841	102%
PO Rozwój Polski Wschodniej	418 441 731	425 028 602	102%
Razem Krajowe Programy Operacyjne	8 925 656 486	9 182 994 644	103%
RPO Województwa Dolnośląskiego	210 767 906	180 764 476	86%
RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego	140 614 526	114 348 530	81%
RPO Województwa Lubelskiego	219 085 078	159 424 163	73%
RPO Województwa Lubuskiego	58 610 867	51 958 817	89%
RPO Województwa Łódzkiego	144 167 270	171 825 967	119%
RPO Województwa Małopolskiego	198 732 950	218 242 721	110%
RPO Województwa Mazowieckiego	322 071 287	250 324 320	78%
RPO Województwa Opolskiego	78 174 587	70 855 905	91%
RPO Województwa Podkarpackiego	159 257 161	0	0%
RPO Województwa Podlaskiego	116 915 067	86 092 189	74%
RPO Województwa Pomorskiego	131 177 083	121 827 946	93%
RPO Województwa Śląskiego	281 958 014	285 723 604	101%
RPO Województwa Świętokrzyskiego	93 880 113	119 289 253	127%
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	201 085 642	197 435 613	98%
RPO Województwa Wielkopolskiego	172 515 842	162 305 368	94%
RPO Województwa Zachodniopomorskiego	174 834 057	146 235 375	84%
Razem Regionalne Programy Operacyjne	2 703 847 450	2 336 654 248	86%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Polska-Brandenburgia</i>	36 961 570	37 441 118	101%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Polska-Słowacja</i>	23 324 553	23 080 587	99%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Południowy Bałtyk</i>	12 850 232	14 508 222	113%
RAZEM EWT	73 136 355	75 029 926	103%
Razem Programy Operacyjne	11 702 640 290	11 594 678 818	99%

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych pozyskanych z KSI (SIMIK 2007-2013)

REALIZACJA PRZYJĘTEGO PRZEZ RADĘ MINISTRÓW CELU WYDATKOWANIA NA 2013 R.

Przyjmując w lutym 2013 r. dokument pn. *Plan wydatkowania środków na koniec 2013 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013* Rada Ministrów wyznaczyła kwotę 63,7 mld zł wydatków certyfikowanych do KE jako globalny cel certyfikacji na 2013 r. do osiągnięcia przez wszystkich ministrów oraz regiony zaangażowane we wdrażanie funduszy europejskich.

Wg stanu na 31 grudnia 2013 r. wartość wydatków kwalifikowalnych, które zostały certyfikowane do KE w 2013 r. wyniosła 61,7 mld zł, co oznacza, że wyznaczony cel został zrealizowany w 96,8%.

Tabela 12 Wykonanie celu wydatkowania w ramach NSRO 2007-2013 na 2013 r. wg stanu na 31 grudnia 2013 r. (w tys. zł)

Program operacyjny	Wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE w 2013 r. (tys. PLN)*	Cel na 2013 r. (tys. PLN)	% realizacji celu	Kumulatywne wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE od uruchomienia programów do końca 2013 r. (tys. PLN)	Kumulatywny cel na koniec 2013 r. (tys. PLN)	% realizacji celu
1	2	3	4=2/3	5	6	7=5/6
PO Innowacyjna Gospodarka	7 394 202	7 093 436	104,2%	24 652 911	24 352 146	101,2%
PO Pomoc Techniczna	310 605	302 126	102,8%	1 591 109	1 582 630	100,5%
PO Kapitał Ludzki	7 462 757	7 749 275	96,3%	32 355 796	32 642 315	99,1%
PO Infrastruktura i Środowisko	31 963 425	31 708 397	100,8%	90 811 066	90 556 038	100,3%
PO Rozwój Polski Wschodniej	2 108 965	2 080 000	101,4%	7 030 059	7 001 095	100,4%
RPO Dolnośląskie	1 173 172	1 115 650	105,2%	5 234 832	5 177 310	101,1%
RPO Kujawsko-Pomorskie	570 444	1 080 000	52,8%	3 379 249	3 888 805	86,9%
RPO Lubelskie	830 851	1 088 407	76,3%	4 308 845	4 566 402	94,4%
RPO Lubuskie	254 619	310 628	82,0%	2 022 372	2 078 381	97,3%
RPO Łódzkie	923 643	818 161	112,9%	4 095 982	3 990 501	102,6%
RPO Małopolskie	1 081 104	981 342	110,2%	4 678 824	4 579 061	102,2%
RPO Mazowieckie	1 238 836	1 765 687	70,2%	5 472 632	5 999 483	91,2%
RPO Opolskie	363 571	471 447	77,1%	2 102 722	2 210 598	95,1%
RPO Podkarpackie	0	972 641	0,0%	3 826 521	4 799 163	79,7%
RPO Podlaskie	450 508	447 548	100,7%	2 137 288	2 134 328	100,1%
RPO Pomorskie	819 075	860 830	95,1%	4 322 426	4 364 181	99,0%
RPO Śląskie	1 431 536	1 407 650	101,7%	5 908 953	5 885 067	100,4%
RPO Świętokrzyskie	643 221	515 255	124,8%	3 382 829	3 254 863	103,9%
RPO Warmińsko-Mazurskie	988 087	997 432	99,1%	3 574 974	3 584 318	99,7%
RPO Wielkopolskie	887 683	1 175 712	75,5%	6 172 811	6 460 840	95,5%
RPO Zachodniopomorskie	800 935	800 550	100,0%	3 183 686	3 183 302	100,0%
OGÓŁEM NSRO	61 697 240	63 742 174	96,8%	220 245 888	222 290 827	99,1%

(*) Z powodu zaokrągleń do pełnych tysięcy złotych kwoty mogą nie sumować się do wartości podanej w rubryce "Ogółem"

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych pozyskanych z systemu KSI (SIMIK 2007-2013)

Tabela 13 Wykonanie celu wydatkowania w ramach NSRO 2007-2013 na 2013 r. wg stanu na 31 grudnia 2013 r. dla programów EWT (w euro)

Program operacyjny	Wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE w 2013 r. (EUR)	Cel na 2013 r. (EUR)	% realizacji celu	Kumulatywne wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE (EUR)	Kumulatywny cel na koniec 2013 r. (EUR)	% realizacji celu
1	2	3	4=2/3	5	6	7=5/6
Europejska Współpraca Terytorialna	89 214 927	82 148 442	108,6%	236 646 443	229 579 958	103,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z systemu KSI (SIMIK 2007-2013)

4.2 Instrumenty Inżynierii Finansowej (w tym Jeremie i Jessica)

W ramach 16 RPO, PO IG, PO KL i PO RPW, poza tradycyjnymi dotacjami ze środków UE, wdrażane są Instrumenty Inżynierii Finansowej (IIF). Oferowane wsparcie ma na celu przede wszystkim zmniejszenie luki kapitałowej na etapie zakładania działalności gospodarczej oraz wyrównywanie szans nowoutworzonych przedsiębiorstw i podmiotów ekonomii społecznej w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania.

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

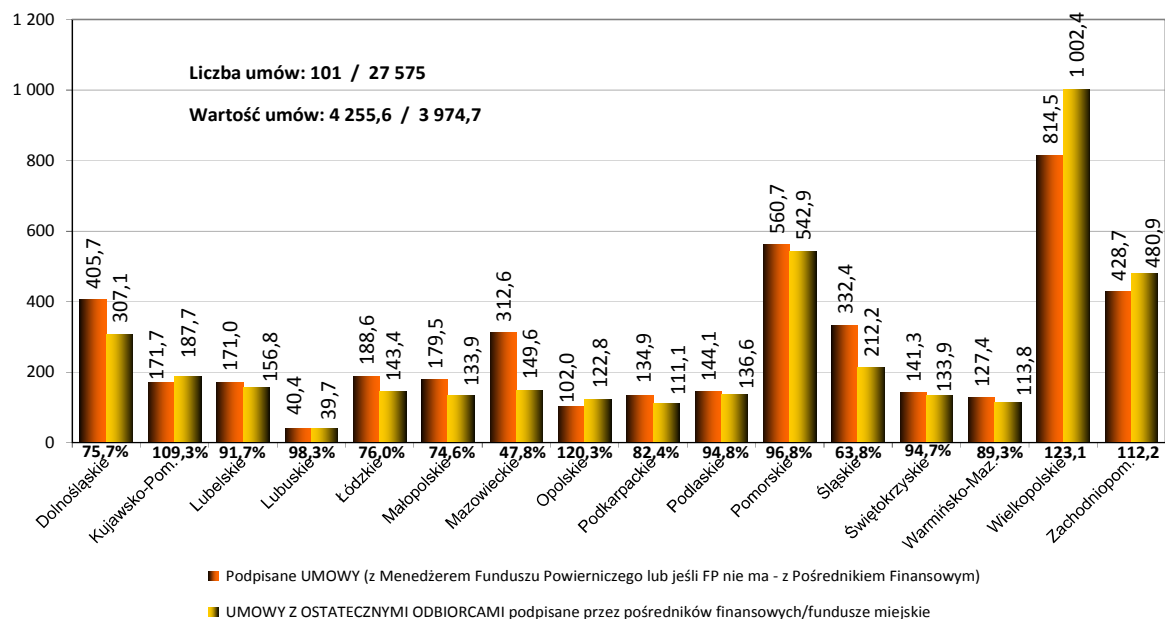
Wykorzystanie instrumentów finansowych w procesie wdrażania funduszy europejskich zakłada odejście od tradycyjnego dotacyjnego wsparcia beneficjentów na rzecz wsparcia pośredników finansowych (np. funduszy pożyczkowych, poręczeniowych czy funduszy miejskich), którzy transferują środki do ostatecznych odbiorców. W przypadku inicjatywy JESSICA oraz części projektów w ramach inicjatywy JEREMIE dodatkowo istnieje fundusz powierniczy, który udostępnia środki pochodzące z RPO wybranym pośrednikom finansowym.

We wszystkich programach regionalnych wykorzystywane jest wsparcie zwrotne, jednak wielkość środków, jakie województwa zdecydowały się zaangażować w obecnej perspektywie na instrumenty finansowe, jest mocno zróżnicowana w poszczególnych programach – łącznie stanowi ok. 5% alokacji w ramach 16 RPO.

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. zawarto 101 umów o dofinansowanie projektów z Menedżerem Funduszu Powierniczego (FP) lub – jeśli FP nie występuje – bezpośrednio z Pośrednikiem Finansowym, na kwotę ogółem 4 256 mln zł (w tym 3 524 mln zł ze środków UE), przy czym 3 975 mln zł zostało zakontraktowanych w ramach 27,6 tys. umów z ostatecznymi odbiorcami.

Umowy o najwyższej wartości zawarto w województwie wielkopolskim (814,5 mln zł, w tym (501,3 mln zł – JEREMIE; 313,2 mln zł – JESSICA), oraz pomorskim (560,7 mln zł). Środki zakontraktowane w ramach instrumentów zwrotnych stanowią w tych województwach ponad 11% alokacji w programach.

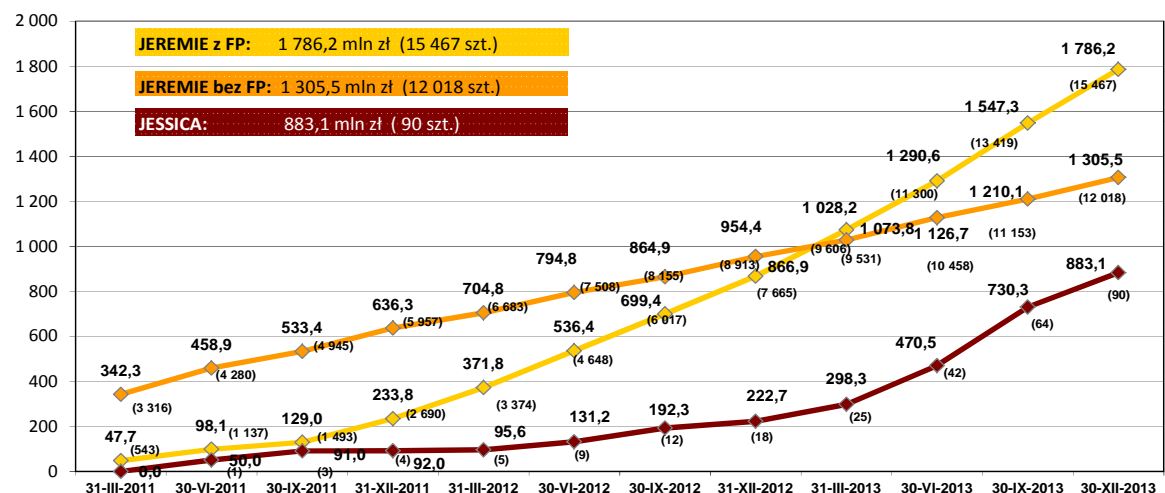
Wykres 59 Stan wdrażania Instrumentów Inżynierii Finansowej w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Liczba i wartość umów z ostatecznymi odbiorcami w ramach poszczególnych instrumentów finansowych od 2011 r. przedstawiała się następująco.

Wykres 60 Umowa z ostatecznymi odbiorcami w ramach Instrumentów Inżynierii Finansowej w latach 2011-2013 (wartość w mln zł i liczba – w nawiasach)

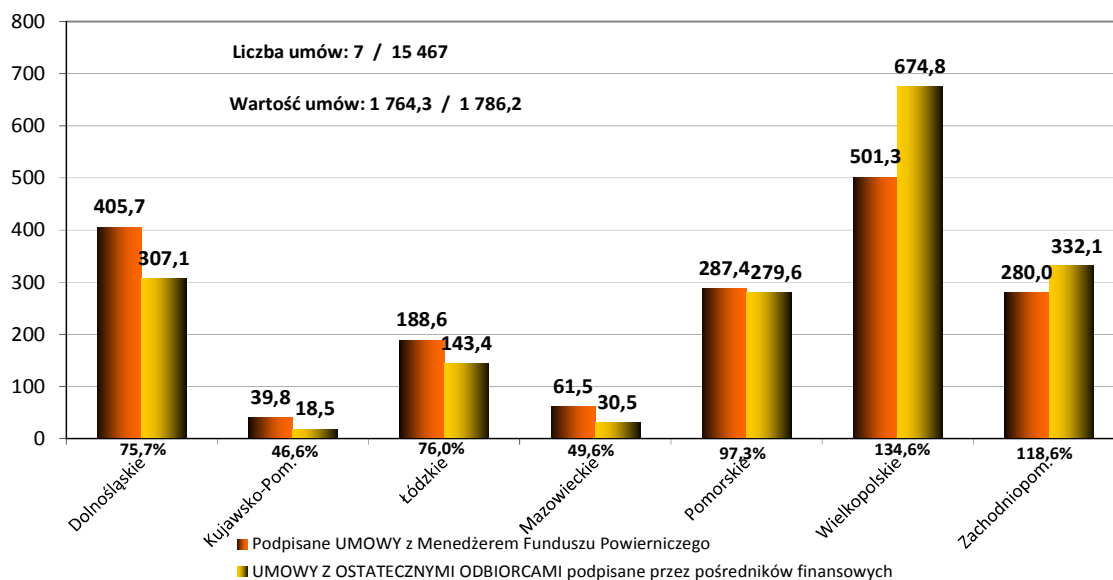
Źródło: opracowanie własne IK NSRO

JEREMIE (ang. Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises – Wspólne zasoby dla małych i średnich przedsiębiorstw)

W ramach inicjatywy JEREMIE (z Funduszem Powierniczym), skierowanej do sektora MŚP, zawartych zostało 7 umów z Menadżerem Funduszy Powierniczych, o wartości 1 764 mln zł (w tym 1 394 mln zł dofinansowania z UE). Do końca 2013 r. pośrednicy zawarli z ostatecznymi odbiorcami ok. 15,5 tys. umów o wartości 1 786 mln zł. Średnia wartość umów

z przedsiębiorcami w stosunku do środków przekazanych w ramach programów operacyjnych do Funduszu Powierniczego wynosi ponad 100%. Najbardziej zaawansowany stan wdrażania tej inicjatywy jest w województwie wielkopolskim, gdzie wartość umów z ostatecznymi odbiorcami znacznie przekroczyła już wartość powierzonych w ramach programu operacyjnego środków (134,6%). Także w województwie zachodniopomorskim stosunek ten przekroczył 100% (118,6%).

Wykres 61 Stan wdrażania inicjatywy JEREMIE (z funduszem powierniczym) w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

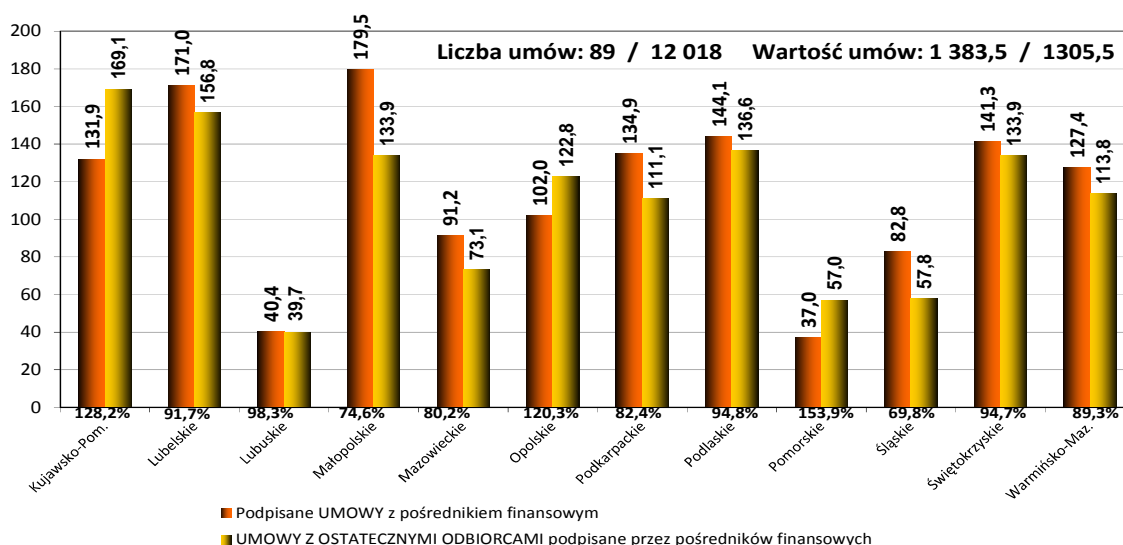

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Większość województw zdecydowała się jednak na wdrażanie instrumentów zwrotnych dla sektora MŚP podpisując bezpośrednio umowę z Pośrednikiem Finansowym (tj. z pominięciem Funduszu Powierniczego). Dotychczas instytucje zarządzające podpisały 89 umów z pośrednikami finansowymi na kwotę 1 384 mln zł (w tym 1 225 mln zł dofinansowania z UE). Wartość umów podpisanych z przedsiębiorcami wynosi 1 305 mln zł, co odpowiada już 94,4% środków przekazanych Pośrednikom Finansowym w ramach programów operacyjnych. Należy zwrócić uwagę na szybki przepływ środków w województwach: kujawsko-pomorskim, opolskim i pomorskim, gdzie umowy z przedsiębiorcami przekroczyły wartość środków przeznaczonych na IIF, przy czym dzięki zwrotnemu charakterowi inicjatywy możliwe jest dalsze udzielanie wsparcia.

We wszystkich województwach wdrażających zwrotne instrumenty wsparcia skierowane do przedsiębiorców, pośrednicy finansowi uruchomili dwa rodzaje z oferowanych w ramach IIF produktów: pożyczki oraz poręczenia.

Wykres 62 Stan wdrażania inicjatywy JEREMIE (bez funduszu powierniczego) w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

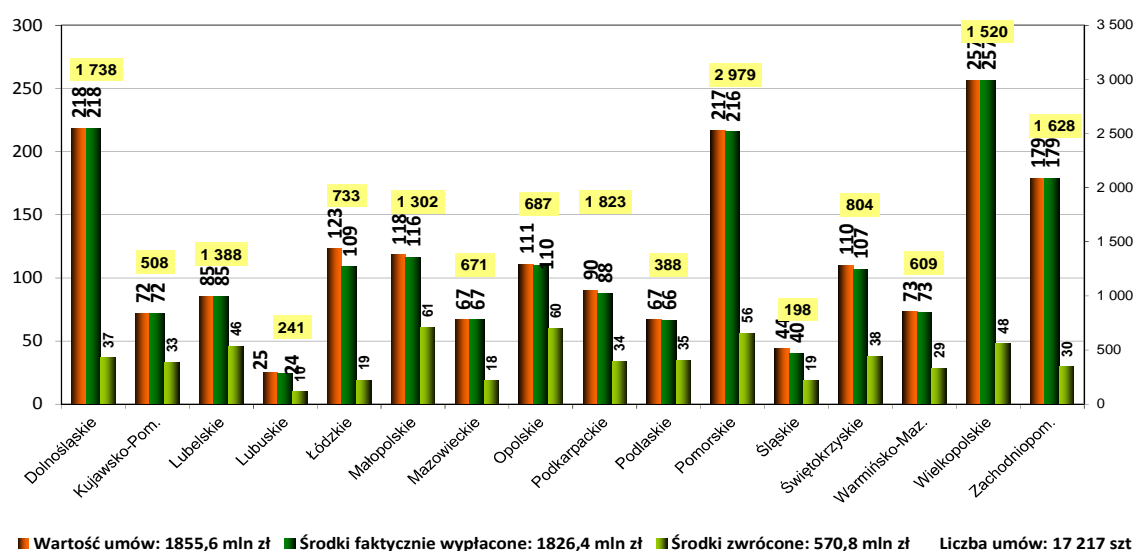

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Pierwszy – pożyczka – przeznaczony jest dla funduszy pożyczkowych, które udzielają w ramach instrumentów zwrotnych pożyczek dla przedsiębiorców. Do sektora MŚP w formie pożyczek trafiło 1 826 mln zł z zakontraktowanych 1 856 mln zł, przy czym 571 mln zł zostało już spłaconych, co – zgodnie z charakterem inicjatywy – pozwala na ich ponowne wykorzystywanie. Najliczniejszą grupą ostatecznych odbiorców pożyczek są mikroprzedsiębiorcy – 15,3 tys. umów spośród 17,2 tys. umów zawartych z wszystkimi MŚP.

Umowy pożyczkowe o najwyższej wartości (257 mln zł) zawarto w województwie wielkopolskim, gdzie 1 520 przedsiębiorcom wypłacono wszystkie z zakontraktowanych środków, z czego 48 mln zł zostało spłaconych.

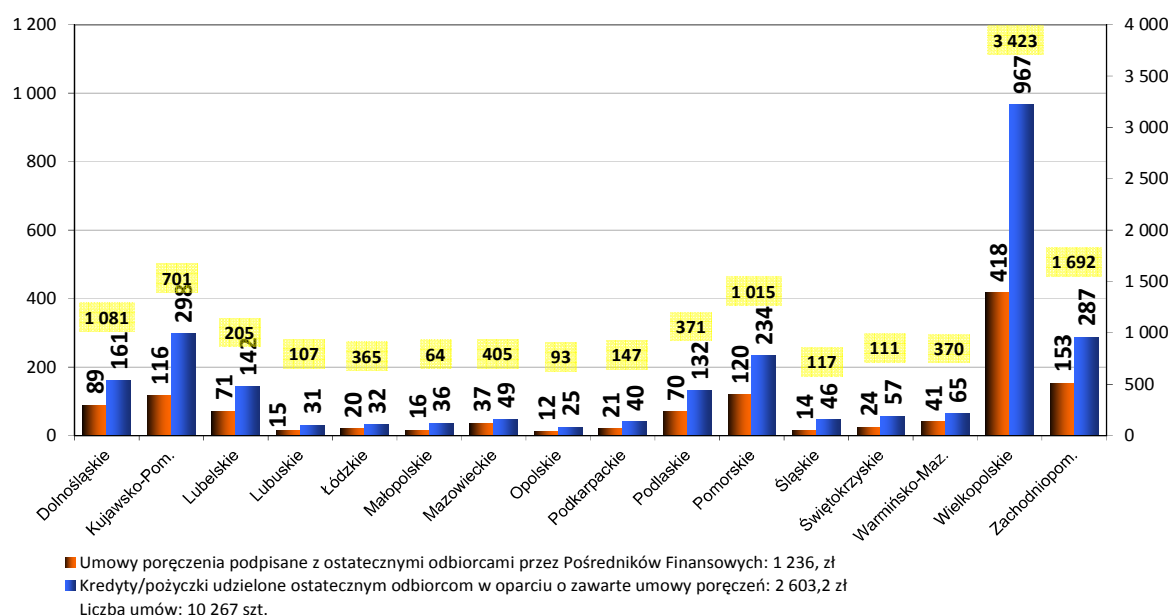
Wykres 63 Umowy z ostatecznymi odbiorcami (wartość ogółem) w ramach instrumentów pożyczkowych JEREMIE (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

W ramach drugiego instrumentu – poręczenia – fundusze poręczeniowe udzielają poręczeń kredytów i pożyczek zaciągniętych przez przedsiębiorców sektora MŚP w instytucjach finansowych. Wartość środków zakontraktowanych na ten cel wyniosła 1 236 mln zł, natomiast kredyty/pożyczki udzielone ostatecznym odbiorcom w oparciu zawarte umowy poręczeń wyniosły 2 803 mln zł i trafiły do 10,3 tys. przedsiębiorców. Również w przypadku poręczeń największą grupą odbiorców są mikroprzedsiębiorcy (7,9 tys. umów), którzy dzięki udzielonym poręczeniom otrzymali pożyczki/kredyty w wysokości 1 341 mln zł. Zdecydowanie największy udział w tej kwocie miało województwo wielkopolskie, gdzie łączna kwota umów poręczenia podpisanych z 3,4 tys. przedsiębiorców przez Pośredników Finansowych wyniosła 418 mln zł, a wartość kredytów/poręczeń to 967 mln zł.

Wykres 64 Umowy z ostatecznymi odbiorcami (wartość ogółem) w ramach instrumentów poręczeniowych JEREMIE (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

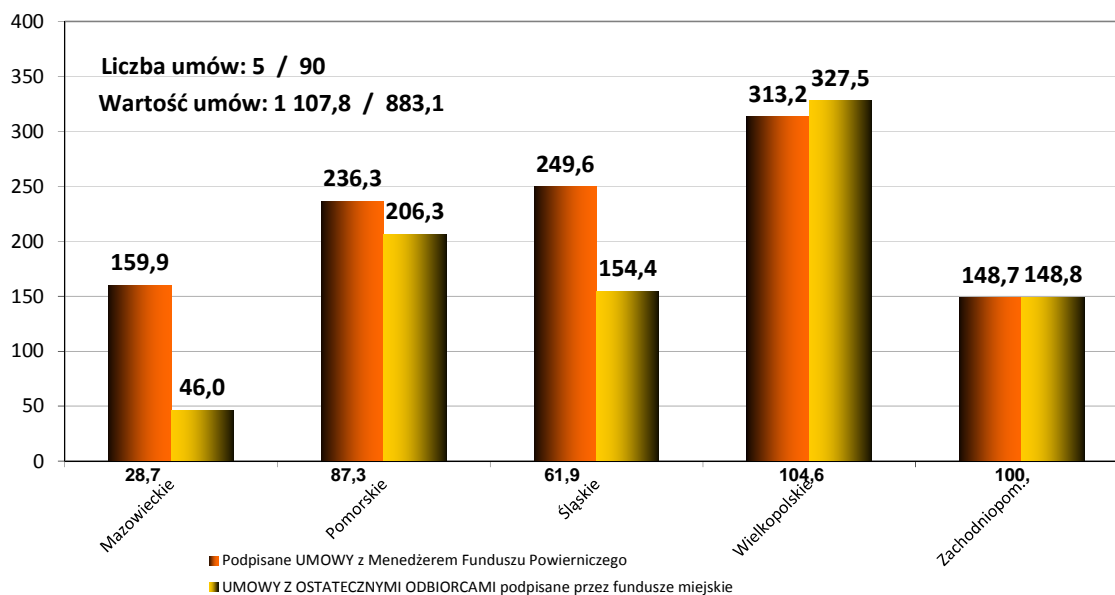

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

JESSICA (ang. Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas – Wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich)

Inicjatywę JESSICA, skierowaną na realizację projektów miejskich, realizuje 5 regionów. Wartość umów z Menadżerami Funduszy Powierniczych wynosi 1 108 mln zł (905 mln środków UE), z czego pożyczki ostatecznym odbiorcom udzielone zostały już we wszystkich województwach (łącznie 90 umów na kwotę 833 mln zł). Wartość podpisanych umów z ostatecznymi odbiorcami w stosunku do wartości środków przekazanych do funduszy powierniczych w ramach programów operacyjnych wyniósł przeciętnie 80%.

Wykres 65 Stan wdrażania inicjatywy JESSICA w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2013 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE

Program Operacyjny *Innowacyjna Gospodarka* (PO IG)

Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka przez Krajowy Fundusz Kapitałowy

W ramach działania 3.2 PO IG realizowany jest projekt indywidualny realizowany przez Krajowy Fundusz Kapitałowy S.A (KFK S.A) pn. *Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka przez Krajowy Fundusz Kapitałowy*, który polega na wspieraniu MSP na początkowych etapach ich rozwoju.

W czerwcu 2013 r. podjęto decyzję o obniżeniu wartości projektu. Powyższa decyzja była poprzedzona wnikliwą analizą wskazującą na brak możliwości zainwestowania całej przyznanej kwoty przez KFK S.A. W związku z powyższym w dniu 12 lipca 2013 r. został zawarty aneks do umowy o dofinansowanie, w wyniku którego koszt całkowity projektu zmniejszył się z 646,8 mln zł do 316,6 mln zł.

Fundusze kapitałowe bezpośrednio korzystające ze wsparcia w tym działaniu są zobowiązane realizować inwestycje zgodne z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. *w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy* w ramach projektu indywidualnego. Wsparcie uzyskane przez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka jest przeznaczone na inwestycje i zarządzanie portfelem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzących działalność o charakterze innowacyjnym i znajdujących się na początkowych etapach rozwoju lub prowadzących działalność B+R.

Wsparcie KFK S.A dla funduszy podwyższonego ryzyka jest realizowane poprzez:

- inwestycje w instrumenty kapitałowe, quasi-kapitałowe i dłużne funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, powstałe w celu inwestowania w MSP, w tym w szczególności w MSP znajdujących się na początkowych etapach rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw innowacyjnych oraz prowadzących działalność B+R;

- refundację części kosztów zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka (zatrudnienia kadry i ekspertów oraz kosztów przygotowania i monitorowania inwestycji, w szczególności kosztów analiz, *due diligence* inwestycji, badania rynku itp.).

W wyniku przeprowadzonych trzech Otwartych Konkursów Ofert w mocy pozostaje 10 umów z 13 zawartych, na podstawie których powołano do życia fundusze, których zadeklarowana kapitalizacja podstawowa wynosi 580 mln zł (129,15 mln euro), z czego środki na inwestycje w MŚP ok. 434 mln zł (96,63 mln euro). Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. 9 funduszy kapitałowych podjęło działalność operacyjną, ostatni dziesiąty fundusz, w dniu 29 października 2013 r. uzyskał zgodę Prezesa UOKiK na utworzenie WI ECC Venture Sp. z o.o. S.K.A., a w dniu 4 listopada 2013 r. został podpisany akt założycielski.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. liczba wspartych MSP przez fundusze finansowane ze środków PO IG wyniosła 43, przy czym KFK S.A przekazał środki na łączną kwotę inwestycji w MSP w wysokości 26,3 mln zł (5,8 mln euro).

W przypadku funduszy *venture capital* dofinansowanych przez KFK S.A dominują inwestycje w MSP z sektora ICT. Jednocześnie w ramach projektu zostały również wsparte MSP z takich branż jak: *cleantech* oraz *life sciences*.

Fundusz Pożyczkowy Wspierania Innowacji (FPWI) – projekt systemowy realizowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)

Nowym instrumentem finansowym wdrażanym ze środków PO IG jest Fundusz Pożyczkowy Wspierania Innowacji. W ramach tego instrumentu PARP udziela finansowania dłużnego młodym innowacyjnym spółkom, ale pod warunkiem wcześniejszego zaangażowania kapitału prywatnego przez anioła biznesu lub fundusz *venture capital*. Koszt całkowity projektu wynosi 100 mln zł.

Celem projektu jest stworzenie trwałego mechanizmu wspierania innowacyjnych projektów przechodzących najczęściej z fazy *start-up* do fazy wzrostu. Utworzony został Fundusz Pożyczkowy, który pełni rolę zachęty do mobilizacji kapitału prywatnego na rynkach, które z racji na aktualną fazę rozwoju przedsiębiorstw nie znajdują się w kręgu zainteresowań instytucji finansowych. Z funduszu mogą korzystać innowacyjne przedsiębiorstwa, które zawrą z inwestorem zewnętrznym (aniołem biznesu, lub funduszem *venture capital*) umowę inwestycyjną.

W swoich założeniach FPWI stanowi uzupełnienie wsparcia udzielanego w ramach działań 3.1 i 3.2, chociaż konstrukcja instrumentu nie wyklucza podmiotów finansowanych przez fundusze *venture capital* lub aniołów biznesu z wykorzystaniem wyłącznie środków prywatnych.

Do końca 2013 r. w ramach instrumentu podpisano 8 umów o pożyczkę na kwotę ok. 13,8 mln zł.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL)

W ramach PO KL trwa realizacja 20 projektów wdrażanych z wykorzystaniem instrumentów inżynierii finansowej. Jeden z nich jest wdrażany w ramach działania 1.4 *Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej*, natomiast realizacja pozostałych odbywa się w ramach działania 6.2 *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*.

Wartość ogółem ww. projektów to ok. 162,7 mln zł, z czego ok. 138,3 mln zł to dofinansowanie ze środków UE. Projekt wdrażany w ramach działania 1.4 otrzymał 30 mln zł dofinansowania ogółem (dofinansowanie UE to ok. 25,5 mln zł), pozostałą część tej kwoty konsumują umowy podpisane w ramach działania 6.2 *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*. Umowa na realizację projektu pn. *Pożyczki dla przedsiębiorczych* o najwyższej wartości dofinansowania została podpisana z Kujawsko-pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o (20 mln zł, z czego dofinansowanie UE to 17 mln zł).

Program Operacyjny *Rozwój Polski Wschodniej* (PO RPW)

Wsparcie Programu dla instrumentów inżynierii finansowej skierowane jest do funduszy poręczeniowych i pożyczkowych. Alokacja na działanie I.2 *Instrumenty inżynierii finansowej* wynosi ponad 29,4 mln euro, z czego wkład środków EFRR jest równy 25 mln euro.⁶¹ W 2013 r. beneficjent (BGK) zawarł 1 umowę z pośrednikiem finansowym na kwotę 2,42 mln euro środków EFRR. Środki na ten cel zostały pozyskane w związku ze zmniejszeniem wartości dwóch umów w produkcji Reporęczenie. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., fundusze poręczeniowe zawarły 226 umów poręczenia, w tym zaangażowanie na rzecz funduszy poręczeniowych wyniosło 7,09 mln euro. Na podstawie ww. umów poręczenia, przyznano kredyt/ pożyczki o łącznej wartości 14,18 mln euro. Udzielono 142 pożyczki mikroprzedsiębiorcom oraz 84 pożyczki małym i średnim przedsiębiorcom. Jednocześnie, wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r., fundusze pożyczkowe zawarły 1 115 umów o udzielenie pożyczki na kwotę 19,42 mln euro. Udzielono 1 034 pożyczki mikroprzedsiębiorcom oraz 81 pożyczek małym i średnim przedsiębiorcom.

4.3 Duże Projekty

Do końca 2012 r. zidentyfikowano 260 dużych projektów realizowanych w ramach krajowych (PO IiŚ, PO IG, PO RPW) oraz regionalnych programów operacyjnych. Szacunkowy koszt realizacji tych projektów wynosi ponad 45,56 mld euro, z czego dofinansowanie unijne stanowi ok. 23,52 mld euro.

Wg stanu na koniec 2013 r. do KE przesłano 222 wnioski dotyczące projektów o łącznej wartości niemal 43,69 mld euro (dofinansowanie UE – 24,95 mld euro). Spośród przekazanych wniosków, Komisja potwierdziła dofinansowanie dla 166 projektów o wartości ok. 33,68 mld euro i wkładzie UE ponad 20,17 mld euro.

Szczegółowe informacje nt. stanu przygotowania dużych projektów są przedstawione w tabeli poniżej.

---

⁶¹ W związku z zatwierdzoną w 2014 r. zmianą PO RPW, alokacja EFRR na działania zostanie powiększona o kwotę 11 mln euro.

Tabela 14 Stan przygotowania dużych projektów realizowanych w ramach NSRO (w mln euro)

Program Operacyjny	Instytucja	Duże projekty			Wnioski przekazane do KE do końca 2013 r.			Wnioski zatwierdzone przez KE do końca 2013 r.		
		Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba wniosków	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba wniosków	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
PO IiŚ	MŚ	50	4 541	2 025	45	4 549	2 069	40	3 778	1 686
	CUPT	112	30 694	17 575	89	29 224	18 937	73	23 729	15 612
	MG	25	3 506	887	18	3 258	923	10	2 563	735
	MKiDN	5	327	167	5	382	211	5	382	211
	NCBiR	2	125	102	2	155	127	2	155	127
	Razem	194	39 194	20 756	159	37 567	22 268	130	30 607	18 371
PO RPW	PARP	16	1 279	1 008	16	1 279	1 008	14	1 094	855
	Razem	16	1 279	1 008	16	1 279	1 008	14	1 094	855
PO IG	NCBiR	6	502	385	6	502	385	6	502	385
	MG	23	2 526	419	23	2 526	419	4	301	68
	MAC	3	309	242	3	309	242	1	70	59
	Razem	32	3 336	1 046	32	3 336	1 046	11	872	513
Razem KPO		242	43 809	22 810	207	42 182	24 322	155	32 572	19 739
Razem RPO		18	1 754	708	15	1 505	628	11	1 105	432
Razem		260	45 563	23 518	222	43 687	24 950	166	33 677	20 171

Źródło: Instytucje Zarządzające PO IiŚ, PO RPW, PO IG oraz Departament Strategii i Polityk Rozwoju, MliR

Wsparcie dla projektów w ramach JASPERS (*Joint assistance to support projects in european regions*)

Informacje ogólne

Celem Inicjatywy JASPERS jest wsparcie przygotowania dużych projektów inwestycyjnych współfinansowanych ze środków UE przyznanych Polsce (fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności), przyspieszenie procesu przygotowania projektów oraz podniesienie jakości wniosków o dofinansowanie przedkładanych KE do zatwierdzenia.

Doradztwo ze strony Inicjatywy obejmuje następujące zagadnienia:

- weryfikacja dokumentacji projektowej, m.in. wniosku o dofinansowanie, studium wykonalności, dokumentacji środowiskowej;
- analiza kwestii problemowych wskazanych przez potencjalnego beneficjenta;
- wsparcie horyzontalne na rzecz dużych projektów, np. wytyczne dla poszczególnych sektorów, programy pomocy państwa;
- wsparcie w opracowaniu dokumentacji dot. zamówień publicznych, m.in. w zakresie specyfikacji istotnych warunków zamówienia;
- pomoc przy pracach koncepcyjnych.

Inicjatywa działa w Polsce od 2006 r. Do końca 2013 r. jej prace prowadzone były na podstawie tzw. rocznych planów pracy. Dodatkowo istniała możliwość zgłaszania do wsparcia nowych projektów na bieżąco, zgodnie z występującymi potrzebami (tzw. tryb *ad hoc*).

Do końca 2013 r. JASPERS objął wsparciem w sumie 258 projektów. W tym czasie zakończył prace przy 183 projektach. Dla pozostałych projektów wsparcie jest kontynuowane.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich objętych wsparciem JASPERS projektów wg stanu na koniec 2013 r. Projekty, w odniesieniu do których działania zostały zakończone, zostały podane w nawiasach.

Tabela 15 Zestawienie projektów objętych wsparciem JASPERS (stan na 31 grudnia 2013 r.)

Sektor	PO IiŚ	PO IG	PO RPW	RPO	2014-2020	Suma
Nauka/B+R	2 (2)	5 (5)	0	1 (1)	0	8 (8)
Środowisko	77 (70)	0	0	0	1 (0)	78 (70)
Transport	106 (54)	0	3 (3)	12 (9)	3 (0)	124 (66)
Energetyka	16 (13)	0	0	0	0	16 (13)
Kultura/Turystyka	7 (5)	0	0	9 (7)	0	16 (12)
Spółeczeństwo informacyjne	1 (1)	4 (4)	2 (2)	7 (7)	0	14 (14)
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	2 (0)	2 (0)
Suma	209 (145)	9 (9)	5 (5)	29 (24)	6 (0)	258 (183)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Konkurencyjności i Innowacyjności, MliR

Działania prowadzone w ramach Inicjatywy w 2013 r.

Roczny plan pracy na 2013 r. został przyjęty w dniu 25 czerwca 2013 r. Objął on łącznie 97 projektów, w tym 6 zgłoszonych w trybie *ad hoc*, po przyjęciu ww. planu. W ciągu roku JASPERS

zakończył prace przy 28 projektach, w tym przy 6 projektach, dla których wsparcie zostało zakończone przed zatwierdzeniem planu pracy na 2013 r. Dla wszystkich zakończonych projektów zostały wydane tzw. noty końcowe (*Action Completion Note – ACN*), które w syntetyczny sposób prezentują zakres aktywności ekspertów w projekcie oraz zawierają ocenę jego dokumentacji. Noty te są przekazywane wraz z projektem do KE.

W puli przedsięwzięć objętych wsparciem w 2013 r. *gros* stanowiły projekty realizowane w trybie indywidualnym. Jedynie 5 projektów objętych było konkursowym trybem wdrażania. Z 28 projektów, dla których zakończono prace w 2013 r., 1 projekt był realizowany w trybie konkursowym, pozostałe w trybie indywidualnym.

W samym 2013 r. instytucje zarządzające zgłosiły w trybie *ad hoc* 6 nowych projektów. Projekty zgłoszone zostały w sektorach energetyki (1 nowy projekt) i transportu (5 nowych projektów). 5 spośród powyższych projektów realizowanych jest w trybie indywidualnym, zaś 1 w trybie konkursowym. Dla 75 projektów zawartych w planie pracy na 2013 r. wsparcie będzie kontynuowane w roku kolejnym.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich projektów, które były objęte wsparciem JASPERS w 2013 r., w tym także te, w stosunku do których działania zostały zakończone w roku 2013 – wartości liczbowe dla tych ostatnich zostały podane w nawiasach.

Tabela 16 Zestawienie projektów objętych wsparciem JASPERS w 2013 r.

Sektor	PO liś	RPO	2014-2020	Suma
Nauka/B+R	0	0	0	0
Środowisko	17 (10)	0	1 (0)	18 (10)
Transport	62 (10)	4 (1)	3 (0)	69 (11)
Energetyka	7 (4)	0	0	7 (4)
Kultura/Turystyka	2 (0)	3 (1)	0	5 (1)
Spółeczeństwo informacyjne	0	2 (2)	0	2 (2)
Ochrona zdrowia	0	0	2 (0)	2 (0)
Suma	88 (24)	9 (4)	6 (0)	103 (28)

Źródło: opracowanie własne Departamentu Konkurencyjności i Innowacyjności, MliR

Wsparcie dla projektów indywidualnych na podstawie umowy ramowej *Project Pipeline*

Inicjatywa *Project Pipeline* obejmowała bezpłatne wsparcie doradcze świadczone przez ekspertów zewnętrznych wynajętych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego¹ dla beneficjentów projektów indywidualnych finansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na lata 2007-2013 ujętych w wykazie projektów indywidualnych w rozumieniu art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Wsparcie dotyczyło następujących dokumentów: raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, studium wykonalności, dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych lub programu funkcjonalno-użytkowego, służących do opisu przedmiotu zamówień na roboty budowlane (art. 31 ust. 1 i 2 ustawy *Prawo zamówień publicznych*).

Opinie wyrażane przez ekspertów nie są wiążące dla beneficjentów i instytucji zaangażowanych we wdrażanie projektów indywidualnych. W umowach ramowych wyodrębniono 9 sektorów tematycznych: 1. *Gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i ochrona środowiska (w szczególności ochrona przeciwpowodziowa i rekultywacja)*, 2. *Infrastruktura drogowa,*

3. Infrastruktura kolejowa, 4. Infrastruktura lotnicza, 5. Infrastruktura energetyczna, 6. Społeczeństwo informacyjne, technologie i innowacje, infrastruktura naukowo-badawcza oraz inwestycje na rzecz przedsiębiorczości, w tym infrastruktura kongresowa i targowa, 7. Kultura, turystyka i rekreacja, edukacja, infrastruktura szkolnictwa wyższego, pomocy społecznej i zdrowia, a także rewitalizacji (poprzemysłowej, powojskowej, miejskiej), 8. Systemy miejskie transportu zbiorowego, 9. Infrastruktura morska i infrastruktura dróg wodnych śródlądowych.

Umowa ramowa podpisana z dziewiętnastoma ekspertami przez IZ POPT była zawarta na 4 lata i zakończyła się w listopadzie 2012 r. W 2013 r. w ramach inicjatywy *Project pipeline* prowadzone było wsparcie jedynie w ramach dwóch projektów PO IiŚ z sektora infrastruktury lotniczej. Trzeci projekt związany z infrastrukturą kolejową z uwagi na brak przekazania dokumentu zgodnie z zapisami umowy został zakończony. Tym samym w 2013 r. wszelkie działania w zakresie wsparcia *Project Pipeline* zostały ukończone.

Wg stanu na 31 grudnia 2013 r. w ramach wsparcia prowadzonego przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnegoⁱ wsparciem z instrumentów krajowych objęto łącznie 220 projektów indywidualnych, w tym 146 w formule *Project Pipeline*. Poniżej przedstawiono zestawienie tabelaryczne w podziale na poszczególne programy.

Tabela 17 Liczba projektów indywidualnych objętych wsparciem z instrumentów krajowych

Program	Projekty indywidualne objęte wsparciem z instrumentów krajowych (w tym objęte wsparciem w formule <i>Project Pipeline</i>)
PO IiŚ	116 (64)
PO IG	48 (28)
PO RPW	5 (5)
RPO	51 (51)
Razem NSRO	220 (146)

Źródło: opracowanie własne MliR

4.4 Projekty indywidualne

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* w ramach programów operacyjnych dofinansowane mogą być – obok projektów konkursowych i systemowych – tzw. projekty indywidualne, a więc posiadające strategiczne znaczenie dla realizacji programu. Projekty tego typu wskazywane są przez IZ.

KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE

Wykaz projektów kluczowych w ramach KPO wg stanu na koniec 2013 r. obejmował ponad 680 projektów o wartości dofinansowania UE wynoszącej ok. 194,1 mld zł.

Do końca 2013 r. do instytucji przyjmujących wnioski złożono łącznie wnioski o dofinansowanie dla 659 projektów indywidualnych, z czego najczęściej złożono w ramach PO IiŚ – 418. Na etapie oceny znajdowało się 51 wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości niemal 16,91 mld euro, w tym wkład unijny to ponad 5,44 mld euro.

Zawarto 608 umów o dofinansowanie projektów indywidualnych o łącznej wartości 178 mld zł, z czego zaangażowanie środków unijnych wyniosło niemal 108,6 mld zł.

Szczegółowe informacje w zakresie postępu realizacji projektów indywidualnych przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 18 Realizacja planu składania wniosków o dofinansowanie do instytucji przyjmujących wnioski (projekty znajdujące się na listach podstawowych)

Program Operacyjny	Instytucja	Złożone wnioski w 2013 r. (wg informacji beneficjentów – koszty szacunkowe)			Wnioski o dofinansowanie złożone do końca 2013 r. (koszty szacunkowe)		
		Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
PO IiŚ	MŚ	4	116	78	77	15 926	8 627
	CUPT	58	15 363	9 804	230	135 078	80 342
	MG	3	392	177	21	12 618	3 454
	MKIDN	0	0	0	32	2 423	1 368
	MZ	0	0	0	32	900	705
	NCBiR	0	0	0	26	1 968	1 536
	Razem	65	15 872	10 059	418	168 913	96 032
PO RPW	PARP	3	154	110	108	12 546	8 053
	Razem	3	154	110	108	12 546	8 053
PO IG	NCBiR	0	0	0	50	4 700	3 667
	MG	0	0	0	15	2 172	1 361
	POT	0	0	0	21	1 209	492
	MAC	5	346	294	47	5 402	4 367
	Razem	5	346	294	133	13 484	9 887
Razem	73	16 372	10 463	659	194 943	113 972	

Tabela 19 Stan zawierania umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych w podziale na instytucje

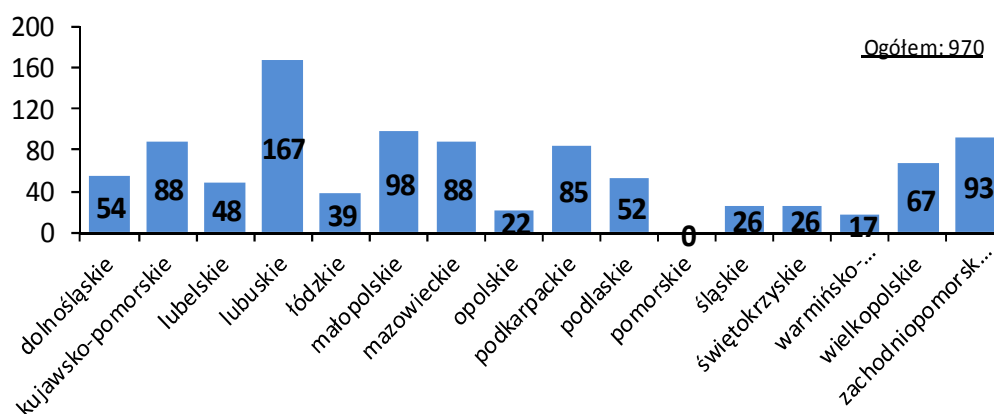
Program Operacyjny	Instytucja	Umowy o dofinansowanie podpisane w 2013 r.			Umowy o dofinansowanie podpisane do końca 2013 r.		
		Liczba umów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba umów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
PO IiŚ	MŚ	3	60	48	75	15 942	8 603
	CUPT	53	22 256	12 284	190	131 915	75 798
	MG	4	1 525	517	19	12 609	3 452
	MKiDN	1	79	50	32	2 437	1 374
	MZ	3	78	66	32	901	708
	NCBiR	0	0	0	26	1 968	1 536
	Razem	64	23 998	12 965	374	165 773	91 470
PO RPW	PARP	5	295	226	112	12 743,54	8 310
	Razem	5	295	226	112	0	8 310
PO IG	NCBiR	0	0	0	50	4 700	3 667
	MG	0	0	0	15	2 172	1 261
	POT	0	0	0	21	1 209	492
	MAC	6	506	338	36	4 182	3 327
	Razem	6	506	338	122	12 264	8 748
Razem	75	24 799	13 528	608	178 036	108 528	

Źródło (tabela 18 i 19): Instytucje Zarządzające PO IiŚ, PO RPW i PO IG

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

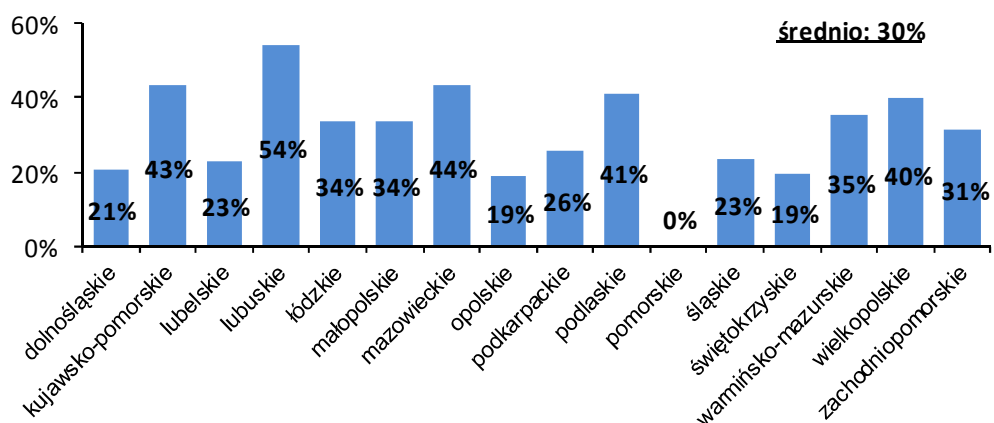
Wg stanu na koniec 2013 r. na listach podstawowych projektów indywidualnych w ramach RPO znajdowało się ogółem 970 projektów o wartości całkowitej wynoszącej ponad 35,8 mld zł. Dofinansowania tych projektów ze środków UE wynosiło 22 mld zł (co stanowiło średnio 30% alokacji środków unijnych w ramach RPO). Największą część alokacji programu na projekty indywidualne przeznaczają województwa: lubuskie (54%), mazowieckie (44%), kujawsko-pomorskie (43%) oraz podlaskie (41%), natomiast najmniej województwa opolskie i świętokrzyskie (po 19%). Na wybór projektów w trybie indywidualnym nie zdecydowało się województwo pomorskie. Największa część projektów indywidualnych związana jest z budową lub przebudową infrastruktury drogowej (239). Poza tym, 113 projektów dotyczy obszaru B+R, innowacji i przedsiębiorczości. Znaczny udział obejmują również projekty z zakresu ochrony środowiska, zapobiegania zagrożeniom oraz energetyki – 100, a także turystyki – 79. Największy przyrost projektów w stosunku do końca 2012 r. odnotowano w obszarze rewitalizacji (z 31 do 52 projektów) oraz społeczeństwa informacyjnego (z 74 do 83 projektów). Poniższe wykresy pochodzą z

Wykres 66 Liczba projektów indywidualnych w ramach RPO wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

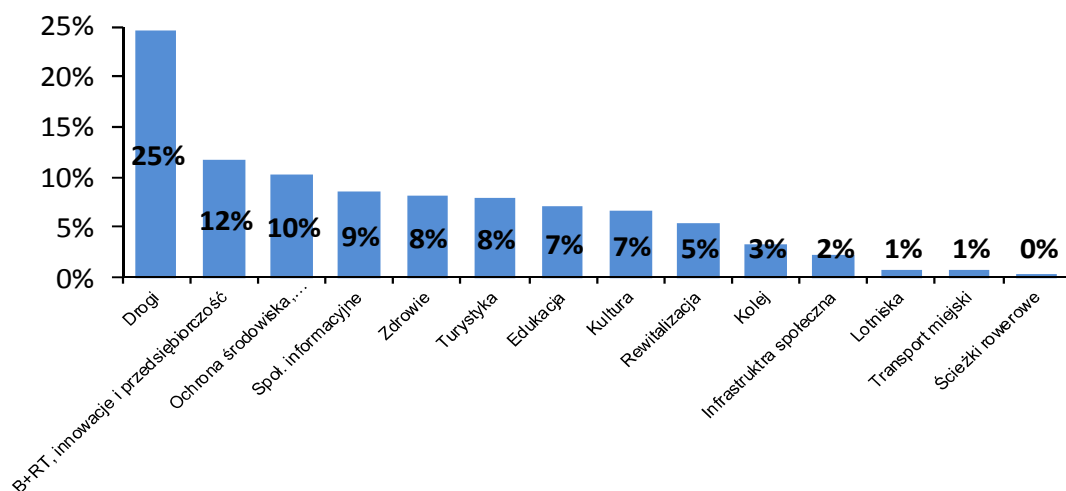
Źródło: opracowanie własne IK RPO na podstawie miesięcznych raportów IZ RPO z monitorowania stanu przygotowania projektów indywidualnych do realizacji

Wykres 67 Procent alokacji RPO (dofinansowanie UE) przeznaczony na projekty indywidualne wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: opracowanie własne IK RPO na podstawie miesięcznych raportów IZ RPO z monitorowania stanu przygotowania projektów indywidualnych do realizacji

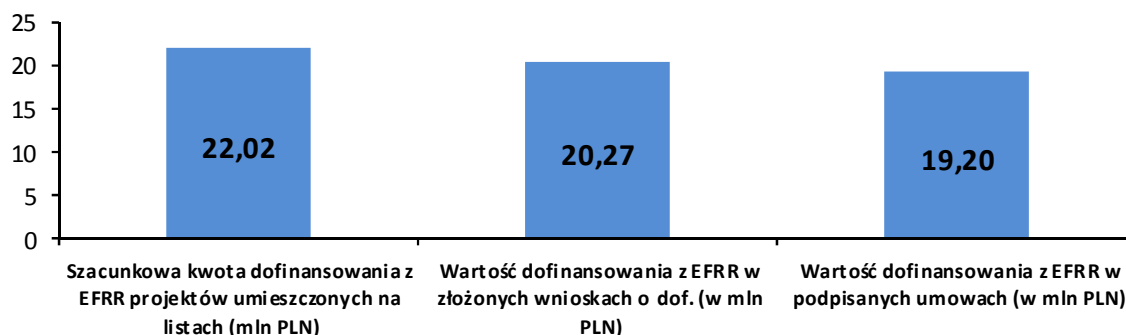
Wykres 68 Projekty indywidualne w RPO w podziale na obszary interwencji (% ogółu) wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: opracowanie własne IK RPO na podstawie miesięcznych raportów IZ RPO z monitorowania stanu przygotowania projektów indywidualnych do realizacji

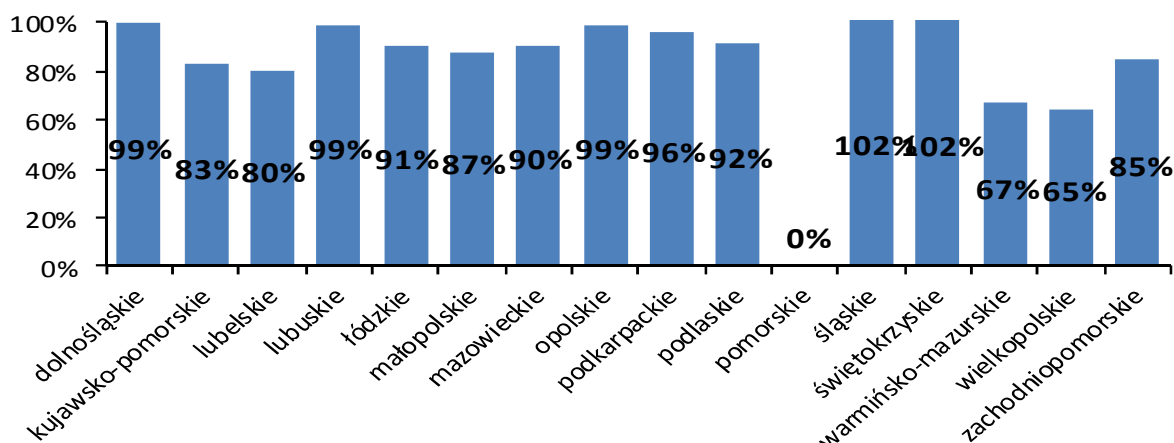
Do końca 2013 r. dla projektów znajdujących na ww. listach złożono ogółem wnioski na kwotę dofinansowania wynoszącą ok. 35,2 mld zł (tj. ponad 98% alokacji na projekty indywidualne) oraz podpisano umowy na kwotę dofinansowania z UE wynoszącą niemal 19,2 mld zł (tj. 87,2% szacunkowego dofinansowania na projekty indywidualne).

Wykres 69 Stan przygotowania projektów indywidualnych w ramach RPO (w mld zł, stan na 31 grudnia 2013 r.)

Źródło: opracowanie własne IK RPO na podstawie miesięcznych raportów IZ RPO z monitorowania stanu przygotowania projektów indywidualnych do realizacji

Wykres 70 Umowy o dofinansowanie projektów indywidualnych w stosunku do alokacji przeznaczonej na ich realizację wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Źródło: opracowanie własne IK RPO na podstawie miesięcznych raportów IZ RPO z monitorowania stanu przygotowania projektów indywidualnych do realizacji

W porównaniu ze stanem na koniec 2012 r., liczba projektów indywidualnych realizowanych w ramach RPO zwiększyła się o 78 (najwięcej w przypadku województw: wielkopolskiego – 21 i małopolskiego – 20), a kwota środków UE zarezerwowanych na ich realizację zwiększyła się łącznie o niemal 726,5 mln zł (najwięcej w przypadku województwa mazowieckiego – ok. 422,3 mln zł). Natomiast w przypadku województwa śląskiego kwota środków przeznaczonych na realizację projektów kluczowych zmniejszyła się o ponad 156,2 mln zł, co było efektem m.in. wykreślenia z listy jednego projektu pn. *Budowa nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej Podium*.

W 2013 r. złożono 93 wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 1,7 mld zł (najwięcej w województwie warmińsko-mazurskim – 0,7 mld zł i mazowieckim – 0,3 mld zł) oraz podpisano 108 umów o dofinansowanie w wysokości ponad 1,3 mld zł (najwięcej w województwie mazowieckim – 0,5 mld zł oraz podlaskim – 0,2 mld zł).

4.5 Kontrola realizacji PO/RRO

Poniżej przedstawiono informacje na temat przebiegu procesów kontrolnych, prowadzonych zgodnie z założeniami systemu kontroli opisanego w Podrozdziale 3.5 *System kontroli i audytu środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności* niniejszego Sprawozdania.

W 2013 r. przeprowadzono w ramach PO i RPO łącznie **135** kontroli systemowych oraz **7 521** kontroli projektów.

KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE

Kontrole systemowe

W 2013 r. w ramach poszczególnych PO przeprowadzone zostały następujące kontrole systemowe:

- **PO IiŚ** – IZ przeprowadziła 4 planowe kontrole systemowe oraz 2 kontrole doraźne. Natomiast IP przeprowadziły 31 zaplanowanych kontroli systemowych oraz 25 kontroli doraźnych. łącznie przeprowadzone zostały 62 kontrole systemowe;
- **PO IG** – IZ przeprowadziła 9, natomiast IP 10 zaplanowanych kontroli systemowych. łącznie przeprowadzonych zostało 19 kontroli systemowych;

- **PO KL** – IZ przeprowadziła 12 kontroli systemowych planowych oraz 1 kontrolę doraźną, natomiast IP przeprowadziły 34 kontrole planowe oraz 6 kontroli doraźnych. Łącznie przeprowadzono 53 kontrole systemowe;
- **PO RPW** – IZ przeprowadziła 1 planową kontrolę systemową;
- **PO PT** – ze względu na uproszczony system instytucjonalny realizacji programu, w którym występuje jedynie IZ, kontrole systemowe nie są prowadzone.

Kontrole projektów

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez IZ, w roku 2013 przeprowadzono następujące kontrole projektów:

- **PO IiŚ** – IZ nie prowadziła kontroli projektów. IP i IP II przeprowadziły łącznie 256 kontroli planowych oraz 143 kontrole doraźne. W sumie w ramach programu przeprowadzono 399 kontroli projektów;
- **PO IG** – IZ przeprowadziła 18 kontroli projektów Pomocy Technicznej, skontrolowano również 1 projekt systemowy. IP przeprowadziły 81 kontroli projektów, w tym 12 kontroli doraźnych. IP II przeprowadziły łącznie 1 809 kontroli projektów, w tym 161 kontroli doraźnych. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 1 909 kontroli projektów;
- **PO KL** – IZ przeprowadziła kontrole 5 projektów systemowych, a firma zewnętrzna przeprowadziła 5 kontroli projektów systemowych. Ponadto, IZ przeprowadziła kontrole działań w zakresie Pomocy Technicznej w 14 instytucjach, a firma zewnętrzna przeprowadziła 14 kontroli realizacji Roczego Planu Działania Pomocy Technicznej (RPD PT). IP oraz IP II przeprowadziły 4 743 kontroli planowych oraz 326 kontroli doraźnych. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 5 107 kontrole projektów;
- **PO RPW** – IZ przeprowadziła 2 kontrole na zakończenie realizacji projektów zgodnie z planem kontroli. IP przeprowadziła 72 kontrole planowane oraz 4 kontrole doraźne. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 78 kontroli projektów;
- **PO PT** – w ramach programu przeprowadzono łącznie 28 kontroli projektów, w tym 24 kontrole planowe oraz 4 kontrole doraźne.

Działania kontrolne podejmowane przez inne instytucje

Przegląd kontroli przeprowadzonych w 2013 r. przez inne instytucje w podziale na poszczególne PO przedstawia się następująco:

- **PO IiŚ:**
  - Prezes Urzędu Zamówień Publicznych – kontrola 160 postępowań o udzielenie zamówień publicznych;
  - Najwyższa Izba Kontroli – w okresie sprawozdawczym NIK przeprowadziła 11 kontroli dotyczących różnych zakresów;
  - Instytucja Audytowa:
    - audyt systemu zarządzania i kontroli POIŚ,
    - audyt operacji;
  - Europejski Trybunał Obrachunkowy:
    - kontrola dotycząca projektów w dziedzinie różnorodności biologicznej,

- kontrola dotycząca inwestycji związanych z portami lotniczymi,
- kontrola dotycząca wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej - DAS 2013;
- Komisja Europejska:
  - audyt w zakresie projektów generujących dochód,
  - audyt jakości wykonania zadań służący uzyskaniu odpowiedzi na pytanie, czy wydatki w sektorze gospodarki wodno-ściekowej są zgodne z zasadami gospodarności, wydajności i skuteczności.
- **PO IG:**
  - Instytucja Audytowa:
    - audyt systemu zarządzania i kontroli POIG,
    - audyt Lokalnego Systemu Informatycznego,
    - audyt operacji dotyczący 82 projektów;
  - Europejski Trybunał Obrachunkowy:
    - audyt 7 projektów, dotyczący efektywności wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w celu wsparcia przedsiębiorstw z sektora MŚP w dziedzinie gospodarki elektronicznej,
    - audyt 7 projektów, dotyczący weryfikacji legalności i prawidłowości ponoszenia wydatków;
  - Prezes Urzędu Zamówień Publicznych – kontrola 17 postępowań o udzielenie zamówień publicznych;
  - Instytucja Certyfikująca – sprawdzenie poprawności poświadczenia i deklaracji wydatków oraz wniosku o płatność okresową;
  - Najwyższa Izba Kontroli:
    - kontrola promulgacji prawa w postaci elektronicznej,
    - kontrola prowadzenia konkursów i zawierania umów przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości na przykładzie wybranych działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka,
    - kontrola informatyzacji szpitali,
    - kontrola planowania i realizacji wybranych projektów teleinformatycznych, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostek organizacyjnych Policji,
    - kontrola wdrażania innowacji przez szkoły wyższe i parki technologiczne.
- **PO KL:**
  - Prezes Urzędu Zamówień Publicznych – kontrola 16 postępowań o udzielenie zamówień publicznych;
  - Instytucja Audytowa – audyt systemu zarządzania i kontroli oraz audyt operacji;
  - Najwyższa Izba Kontroli – kontrola w zakresie wykonania budżetu państwa w części 34 – Rozwój regionalny;
  - Komisja Europejska – audyt systemu zarządzania i kontroli w ramach PO KL;
  - Europejski Trybunał Obrachunkowy:

– audyt dotyczący wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej w zakresie PO KL,

– audyt dotyczący oceny efektywności wykorzystania środków europejskich z EFS przeznaczonych na wsparcie rozwoju mikroprzedsiębiorstw, inicjatywy „JASMINE” oraz Europejskiego instrumentu mikrofinansowego „Progress” w Polsce.

- **PO RPW:**

- Prezes Urzędu Zamówień Publicznych – kontrola 21 postępowań o udzielenie zamówień publicznych;
- Instytucja Audytowa – audyt systemu zarządzania i kontroli;
- Najwyższa Izba Kontroli – kontrola w zakresie wykonania budżetu państwa w części 34 – Rozwój regionalny.

- **PO PT:**

- Instytucja Audytowa – w okresie sprawozdawczym Instytucja Audytowa przekazała do Komisji Europejskiej *Roczne sprawozdanie audytowe*.

Podsumowanie informacji nt. kontroli przeprowadzonych w programach

Analiza danych dotyczących kontroli przeprowadzonych w 2013 r. wskazuje na spadek zarówno liczby kontroli systemowych jak i kontroli projektów prowadzonych w ramach PO w stosunku do 2012 r.

Tabela 20 Porównanie liczby kontroli projektów oraz kontroli systemowych przeprowadzonych w poszczególnych programach krajowych w 2012 i 2013 r.

Program	2012 r.		2013 r.	
	Kontrole systemowe	Kontrole projektów	Kontrole systemowe	Kontrole projektów
PO IiŚ	60	299	62	399
PO IG	19	2 148	19	1 909
PO KL	92	5 500	53	5 107
PO RPW	1	86	1	78
PO PT	–	24	–	28
Razem	172	8 057	135	7 521

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Nieprawidłowości

Na podstawie informacji otrzymanych z IZ poszczególnymi programami operacyjnymi można stwierdzić, że struktura nieprawidłowości przedstawia się podobnie do lat ubiegłych. Najczęściej wykrywanym typem błędów, będących podstawą do stwierdzenia nieprawidłowości, były: naruszenia związane ze stosowaniem przepisów prawa zamówień publicznych, wydatki niekwalifikowane, nieprzestrzeganie warunków umowy oraz fałszowanie dokumentów i składanie nieprawdziwych oświadczeń.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez IZ krajowymi programami operacyjnymi, przekazały one w 2013 r. łącznie 504 raporty o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE.

Raportowanie nieprawidłowości w poszczególnych programach operacyjnych przedstawiało się następująco:

- **PO IiŚ** – w 2013 r. IZ przekazała do Ministerstwa Finansów 125 raportów o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE na kwotę ponad 866 mln euro;

- **PO IG** – w 2013 r. IZ zgłosiła do Ministerstwa Finansów 88 raportów dotyczących nowo stwierdzonych nieprawidłowości podlegających raportowaniu do KE na łączną kwotę ponad 178,3 mln zł. Jednocześnie IZ przekazała informacje do IC o wykryciu 693 nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu do KE na kwotę niemal 284,3 mln zł;
- **PO KL** – IZ w okresie sprawozdawczym zgłosiła do Ministerstwa Finansów 238 raportów o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE, na łączną kwotę niemal 27,7 mln zł, a także przekazała do IC zestawienia nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu do KE, zawierające informacje o 1 707 przypadkach opiewających na łączną kwotę ok. 5,4 mln zł;
- **PO PT** – w okresie sprawozdawczym wykryto 28 nieprawidłowości na łączną kwotę ponad 1,2 mln zł, w tym 2 przypadki podlegające raportowaniu do KE, na łączną kwotę ponad 0,7 mln zł;
- **PO RPW** – w okresie sprawozdawczym IZ zgłosiła do Ministerstwa Finansów 51 raportów o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE na kwotę ponad 6,2 mln zł oraz przekazała informacje do IC o 14 nieprawidłowościach niepodlegających raportowaniu do KE na kwotę ponad 0,9 mln zł.

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

Kontrole systemowe

W ramach 11 regionalnych programów operacyjnych IZ RPO powierzyły IP lub IP II realizację zadań związanych z wdrażaniem (woj. dolnośląskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, opolskie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie). W celu uzyskania pewności, że wszystkie IP działają poprawnie, IZ przeprowadziły w 2013 r. 16 kontroli systemowych.

Kontrole projektów

IZ RPO i IP oraz IP II przeprowadziły w 2013 r. 3 970 kontroli projektów na miejscu realizacji projektu. W ramach RPO poszczególnych województw zrealizowano: dolnośląskie – 275, kujawsko-pomorskie – 190, lubelskie – 245, lubuskie – 170, łódzkie – 374, małopolskie – 663, mazowieckie – 199, opolskie – 167, podkarpackie – 240, podlaskie – 106, pomorskie – 245, śląskie – 160, świętokrzyskie – 340, warmińsko-mazurskie – 46, wielkopolskie – 251, Zachodniopomorskie – 299.

Raporty o nieprawidłowościach

Za 2013 r. IZ RPO poinformowały o wykryciu 3 576 nieprawidłowości, w tym:

- IZ RPO przekazały do Ministerstwa Finansów za pomocą systemu IMS⁶² informację o 1 151 nieprawidłowościach podlegających zgłoszeniu do KE;
- IZ RPO przekazały do IPOC o 2 425 nieprawidłowościach niepodlegających zgłoszeniu do KE.

W porównaniu z 2 442 nieprawidłowościami wykrytymi w 2012 r., liczba nieprawidłowości wykrytych w roku 2013 znacznie wzrosła.

Zgłoszone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- naruszenia zasad udzielania zamówień publicznych;

⁶² IMS – *ang. Irregularity Management System* – system informatyczny uruchomiony przez KE, za pomocą którego informacje o nieprawidłowościach przekazywane są przez państwa członkowskie do Komisji.

- wydatków niekwalifikowalnych, w tym nieuprawnionych lub nieuzasadnionych, nieprzewidzianych w umowie o dofinansowanie projektu, poniesionych po terminie kwalifikowalności wydatków, poniesionych z naruszeniem art. 22 ustawy o *swobodzie działalności gospodarczej*, zawyżania kosztów zakupu, realizacji projektu niezgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie.

Działania kontrolne podejmowane przez inne instytucje

Instytucjami przeprowadzającymi kontrole zewnętrzne w ramach RPO były: Najwyższa Izba Kontroli, IPOC, Urzędy Kontroli Skarbowej (IA) oraz inne instytucje, np. Komisja Europejska oraz Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Najwięcej kontroli zewnętrznych, w liczbie 61, w okresie sprawozdawczym zostało przeprowadzonych przez Urzędy Kontroli Skarbowej (IA). Przeprowadzone kontrole miały zarówno charakter kontroli planowych, jak i sprawdzających.

Tematami kontroli Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzonych w wybranych województwach były:

- koordynacja i realizacja działań z zakresu infrastruktury komunalnej finansowanej ze środków UE w ramach RPO i PROW 2007-2013 (dolnośląskie, kujawsko- pomorskie, podkarpackie, mazowieckie, lubelskie, śląskie, wielkopolskie, małopolskie);
- system zarządzania i kontroli w zakresie realizacji zadań dotyczących zapewnienia zachowania trwałości projektów realizowanych w ramach RPO (małopolskie, lubuskie, śląskie);
- kontrola w zakresie efektów wspierania środkami z funduszy europejskich sektora MŚP w województwie mazowieckim na przykładzie działania 1.5 *Rozwój przedsiębiorczości*;
- zawieranie i realizacja umów o dofinansowanie projektów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013.

Europejski Trybunał Obrachunkowy przeprowadził w 2013 r. 4 kontrole:

- 21-30 października 2013 r. – kontrola płatności okresowych w IZ RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- 25-26 czerwca 2013 r. – kontrola pn. *Kontrola wykonania zadań w zakresie realizacji inwestycji związanych z portami lotniczymi, współfinansowanych w ramach europejskiej polityki spójności*, której celem było zbadanie, czy inwestycje w portach lotniczych finansowane w ramach europejskiej polityki spójności w okresach programowania 2000-2006 i 2007-2013 były potrzebne, dobrze zaplanowane i dobrze zarządzane oraz opłacalne;
- 16-27 stycznia 2013 r. – kontrola w zakresie wykonania budżetu ogólnego UE – DAS 2011, EFRR, 2007PL161PO007 – RPO Województwa Lubelskiego;
- Od października 2012 r. do czerwca 2013 r. – kontrola wykonania zadań, służąca udzieleniu odpowiedzi na pytanie: *Czy projekty finansowane z EFRR i Funduszu Spójności w zakresie inwestowania w energię odnawialną przyniosły dobre rezultaty?*, przeprowadzona w IZ RPO Województwa Lubelskiego.

KE przeprowadziła w 2013 r. 3 kontrole/audyty:

- 18-22 marca 2013 r. – audyt, który skoncentrowany był na Inicjatywie JEREMIE wdrażanej w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego;

- 14-22 października 2013 r. – *Performance Audit* (Audyt jakości i wykonania) nr 2013/PL/REGIO/C4/1235/1 przeprowadzony w ramach RPO Województwa Mazowieckiego;
- 10-18 czerwca 2013 r. audyt instrumentów inżynierii finansowej w IZ Województwa Śląskiego.

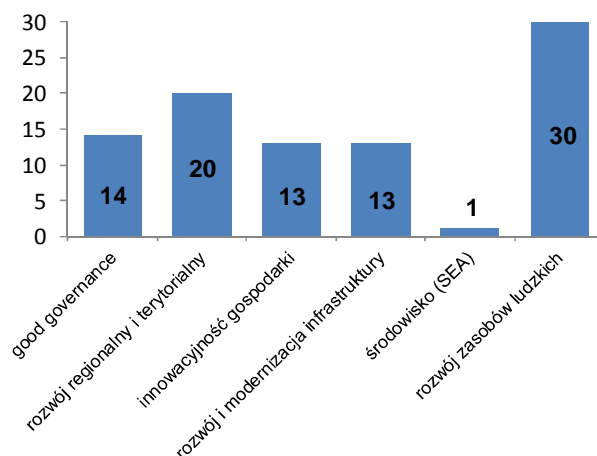
Dodatkowo Prezes Urzędu Zamówień Publicznych przeprowadził w 2013 r. kontrole 37 postępowań o udzielenie zamówień publicznych.

Ponadto w okresie sprawozdawczym, od 29 października 2013 r. do 17 stycznia 2014 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego inspektorzy Regionalnej Izby Obrachunkowej prowadzili kompleksową kontrolę Województwa Podkarpackiego.

5. EWALUACJA REALIZACJI NSRO

W 2013 r. dokonano wielu ewaluacji zleczanych zarówno przez Krajową Jednostkę Ewaluacji (KJE), jak i jednostki ewaluacyjne w instytucjach zlokalizowanych na poszczególnych poziomach wdrażania funduszy europejskich. W okresie sprawozdawczym zakończono 91 badań ewaluacyjnych w ramach interwencji NSRO, z czego najwięcej w obszarze rozwoju zasobów ludzkich (30 badań) oraz rozwoju regionalnego i terytorialnego (20 badań) (por. wykres poniżej).

Wykres 71 Badania ewaluacyjne przeprowadzone w 2013 r., w podziale na obszary tematyczne

Źródło: opracowanie własne Departamentu Strategii i Polityk Rozwoju na podstawie bazy badań ewaluacyjnych wg stanu na 27 lutego 2014 r.

Raporty z przeprowadzonych ewaluacji dostępne są na stronach internetowych IZ oraz na stronie www.ewaluacja.gov.pl w bazie badań ewaluacyjnych.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych ewaluacji były dyskutowane na spotkaniach poświęconych prezentacji wyników badań. Do 2014 r. w ramach *Zintegrowanego systemu zarządzania wnioskami i rekomendacjami* z ogólnej liczby 2 780 rekomendacji sformułowanych w ramach systemu wdrożono 846 rekomendacji operacyjnych⁶³, 288 rekomendacji kluczowych⁶⁴ oraz 31 rekomendacji horyzontalnych⁶⁵.

Tabela 21 Stan wdrażania rekomendacji z badań ewaluacyjnych

Rekomendacje	Operacyjne	Kluczowe	Horyzontalne	łącznie
wdrożone	846	288	31	1 165
do wdrożenia	698	362	224	1 284
odrzucone	247	53	31	331
łącznie	1 791	703	286	2 780

Źródło: opracowanie własne Departamentu Strategii i Polityk Rozwoju na podstawie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Wnioskami i Rekomendacjami, wg stanu na dzień 27 lutego 2014 r.

⁶³ Rekomendacje operacyjne - dotyczące kwestii bieżącej realizacji programu oraz usprawnień w jego obrębie, często o charakterze technicznym.

⁶⁴ Rekomendacje kluczowe - dotyczące istotnych kwestii realizacji programu, w sposób znaczący wpływających na jego skuteczną i efektywną realizację.

⁶⁵ Rekomendacje horyzontalne - rekomendacje wykraczające poza program będący przedmiotem ewaluacji, a często również poza politykę spójności oraz bieżącą perspektywę finansową funduszy europejskich.

Najistotniejszymi horyzontalnymi badaniami zrealizowanymi w okresie sprawozdawczym byly ewaluacje przedstawione ponizej.

Wplyw budowy autostrad i dróg ekspresowych na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny Polski

Badanie pozwolilo oszacowac wplyw budowy autostrad i dróg ekspresowych na rozwój społeczno-gospodarczy i terytorialny kraju i regionów, w tym zdiagnozowac i oszacowac efekty popytowe i podazowe rozwoju sieci drogowej, poznac i ocenic relacje przyczynowo-skutkowe pomiedzy inwestycjami drogowymi a rozwojem na poziomie lokalnym, a takze ocenic uzytecznosc i efektywnosc systemu zarzadzania wybudowanà infrastrukturà autostrad i dróg ekspresowych w celu wypracowania najbardziej optymalnych/ efektywnych rozwiàzàń dla okresu 2014-2020.

Wyniki badania ewaluacyjnego wskazuja, ze inwestycje wspólf finansowane ze środków UE przyczynily sié do wyeliminowania wielu wąskich gardel w sieci drogowej, w tym m.in. na:

- skrócenie czasu dojazdu do Warszawy (o ok. 20% glównie w województwach: wielkopolskim, lubuskim i dolnośląskim) i do miast wojewódzkich (średnio o 3,9%);
- poszerzenie zasięgu rynków pracy ośrodków wojewódzkich szczególnie w centralnej i południowej Polsce (zasięg izochrony 60 min.);
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, szczególnie wzdłuż korytarzy drogowych w wyniku budowy obwodnic.

Badanie pokazuje, ze rozkład przestrzenny tych inwestycji byl jednak nierównomierny, co sprawilo, ze w Polsce Wschodniej postęp w zakresie podnoszenia dostępności transportowej byl mniejszy niz na zachodzie kraju. Niemniej jednak nastapila znacząca poprawa dostępności potencjalowej wielu regionów – w niektórych województwach zmiany siegaja nawet kilkadziesieciu procent (podkarpackie, łódzkie, lubuskie). W kontekście międzynarodowym dużą poprawę dostępności przynoszą odcinki realizowane w ciągach autostrad A1 (Sośnica-Gorzyczki), A2 (Konin-Emilia) oraz A4 (Zgorzelec-Krzyżowa). Zauważalna jest bariera granicy zewnętrznej strefy Schengen, gdzie mimo niektórych inwestycji prowadzących do granicy (np. autostradowa obwodnica Mińska Mazowieckiego) dostępność międzynarodowa znacząco nie wzrosła, co można tłumaczyć efektem kolejek na granicy wschodniej, które niwelują pozytywne skrócenie czasu przejazdu w Polsce.

Analizy wykonane w ramach badania pokazuja, ze dla poprawy dostępności terytorialnej Polski i jej regionów niezbędna jest dalsza integracja glównych gałęzi transportu (kolejowego, drogowego, morskiego, lotniczego) w ramach zintegrowanego systemu transportowego. Realizowane będą inwestycje zwiększające wskaźniki gęstości sieci infrastruktury transportowej o wysokich standardach jakościowych w relacji do wzrostu PKB i intensywności przewozów. Poprawa sytuacji w tej sferze przyczyni sié do stworzenia korzystniejszych warunków konkurowania polskich przedsiębiorców na rynkach międzynarodowych, a tym samym do podniesienia konkurencyjności polskiej gospodarki. Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej są niezbędne dla sprostania zarówno rosnącej wymianie towarowej, jak i mobilności mieszkańców.

Ocena luki finansowej w zakresie dostępu polskich przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego. Wnioski i rekomendacje dla procesu programowania polityki spójności w okresie 2014-2020

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przez zespół badawczy Instytutu Badań Strukturalnych. Wykonawca badania został wybrany w wyniku postępowania prowadzonego w ramach przetargu nieograniczonego. Glównym celem

badania było dokonanie oceny zakresu, skali oraz przyczyn występowania zjawiska luki finansowej w dostępie polskich przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego oraz na tej podstawie sformułowanie rekomendacji dotyczących wsparcia zwrotnego przedsiębiorstw w ramach polityki spójności w okresie 2014-2020. Konieczność przeprowadzenia badania wynika z rosnącej roli instrumentów zwrotnych (czyli produktów/usług finansowych takich jak pożyczki, poręczenia, wejścia kapitałowe i inne) jako narzędzi wspierania rozwoju sektora przedsiębiorstw ze środków publicznych w Polsce oraz z propozycji Komisji Europejskiej dotyczących rozszerzenia zakresu ich stosowania w perspektywie finansowej 2014-2020.

Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym. Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny

Badanie zostało zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przez Biuro Projektowe Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju. Raport przybliży wyniki innowacyjnego i unikalnego w skali świata badania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym za pomocą nowatorskiego Wskaźnika Lokalnego Rozwoju Społecznego (*Local Human Development Index – LHDI*). Został on skonstruowany w oparciu o istniejącą i uznaną międzynarodową metodologię Wskaźnika Rozwoju Społecznego, która służy do badania rozwoju społeczno-ekonomicznego na poziomie krajowym. Wskaźnik HDI mówi o potencjale rozwojowym, wskazując na kluczowe kwestie, które powinny być wspierane przez państwo: warunki życia, poziom edukacji oraz zdrowie obywateli. Dodatkowo, dla każdej z jednostek terytorialnych można wyliczyć trend rozwojowy oraz dynamikę wzrostu bądź spadku wartości wskaźnika w przedziale czasowym 2007–2010 (ramy czasowe wyznacza ograniczona dostępność danych). Takie dane pozwalają władzom publicznym na opieranie podejmowanych decyzji w oparciu o ugruntowaną wiedzę i krytyczną analizę danych (ang. evidence-based policy), które jest jednym z elementów elementem dobrego rządzenia (ang. good governance).

Przeprowadzone badanie pozwoliło na sformułowanie m.in. następujących wniosków:

- W Polsce najwyższy poziom rozwoju społecznego występuje w metropoliach, dużych miastach i na obszarach wokół nich;
- Najniższy poziom rozwoju społecznego występuje w powiatach o charakterze wiejskim. Większość obszarów o najniższym LHDI znajduje się na terenie dawnego zaboru rosyjskiego, co można łączyć z procesami długiego trwania (w wymiarze kilkuset lat) w wymiarze przestrzennym;
- Poziom rozwoju społecznego nie zależy tylko od dochodu i zamożności mieszkańców powiatów. Bardzo ważny jest też poziom kapitału ludzkiego, który zależy głównie od edukacji;
- Aktywność cyfrowa nie jest ściśle związana z poziomem rozwoju społecznego w danym regionie. Oznacza to, że również w uboższych częściach Polski aktywnie korzysta się z Internetu, i część społeczeństwa ma do tego kompetencje, które wymagałyby odpowiedniego wykorzystania;
- Badanie potwierdziło silny związek rozwoju społecznego z wysokością wydatków w ramach PO *Kapitał Ludzki*.

EWALUACJA EX POST POLITYKI SPÓJNOŚCI 2007-2013

W ostatnim kwartale 2013 r. rozpoczęły się prace nad koncepcją procesu ewaluacji *ex post* polityki spójności 2007-2013. Podjęta została współpraca z KE w zakresie uspołnienienia procesów ewaluacji *ex post* na poziomie unijnym i krajowym. Wstępna koncepcja ewaluacji *ex post* na poziomie unijnym zawarta została w dokumencie KE *Design of the ex post evaluation of ERDF and CF in 2007-2013*. W chwili obecnej trwają prace na dokumentem określającym podstawowe

zasady realizacji ewaluacji ex post na poziomie krajowym (w tym zakres tematyczny, sposób organizacji i realizacji oraz harmonogram).⁶⁶

BUDOWA POTENCJAŁU EWALUACYJNEGO

W obszarze budowy potencjału ewaluacyjnego w okresie sprawozdawczym w ramach administracji centralnej i regionalnej organizowano cykliczne spotkania (seminaria tematyczne, konferencje regionalne, spotkania Zespołu sterującego procesem ewaluacji), na których prezentowane były wyniki zrealizowanych badań ewaluacyjnych. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele KJE oraz instytucji zaangażowanych w realizację polityki spójności w Polsce (szczebla krajowego i regionalnego). Spotkania stanowiły platformę wymiany doświadczeń oraz koordynacji działań ewaluacyjnych.

W listopadzie 2013 r. z inicjatywy KJE oraz Polskiej Agencji Rozwoju i Przedsiębiorczości odbyły się dwudniowe warsztaty dedykowane kwestii wykorzystania metod kontrfaktycznych w badaniach ewaluacyjnych. W warsztatach wzięło udział ponad pięćdziesięcioro pracowników administracji centralnej i regionalnej odpowiedzialnych za realizację procesu ewaluacji. Zajęcia zostały przeprowadzone przez przedstawicieli Centrum Badań nad Ewaluacją Wpływu działającego w ramach Instytutu Ochrony i Bezpieczeństwa Obywateli, Wspólnego Centrum Badawczego KE.

Ponadto, pod koniec 2013 r. odbyły się warsztaty poświęcone technikom mającym na celu podniesienie stopnia wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych. W warsztatach wzięli udział pracownicy administracji centralnej i regionalnej odpowiedzialni za realizację procesu ewaluacji funduszy strukturalnych. Celem warsztatów pn. *Warsztat o warsztatach kreatywnych i wdrożeniowych* oraz *Jak w ewaluacji pracować nad narracjami* było szukanie nowych, twórczych technik wykorzystania wyników ewaluacji oraz inicjowania i konceptualizacji ewaluacji. Natomiast warsztat pn. *Sztuka wizualizacji i prezentacji wyników ewaluacji* poświęcony był kwestii prezentacji wyników ewaluacji ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia przekazów dopasowanych do różnych grup odbiorców oraz różnych kanałów komunikacji. Uczestnicy mogli zdobyć praktyczne umiejętności w zakresie projektowania, wykonywania i przedstawiania efektownej i efektywnej prezentacji wyników badań. Poznali techniki służące zwiększeniu atrakcyjności przekazu i zaangażowania wśród różnych grup odbiorców prezentacji.

W okresie sprawozdawczym rozpoczęła się VI edycja *Akademii Ewaluacji Programów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego*. Jest to unikatowy w skali kraju projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju przez EUROREG (tj. Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych na Uniwersytecie Warszawskim). Celem *Akademii Ewaluacji* jest kształcenie pracowników sektora publicznego w dziedzinie skuteczności zarządzania, współdziałania i wykorzystania ewaluacji w zarządzaniu rozwojem kraju. W ramach szóstej edycji zajęcia prowadzone są przez najlepszych ekspertów z kraju i zagranicy. W wyniku tego przedsięwzięcia planowane jest przeszkolenie 30 pracowników administracji publicznej. Ponadto, w listopadzie 2013 r. rozpoczęła się VIII edycja *Akademii Rozwoju Regionalnego*.

W 2013 r. kontynuowane były prace związane z realizacją podpisanego w dniu 18 grudnia 2012 r. *Listu Intencyjnego w sprawie współpracy pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego i Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego*. W sierpniu 2013 r. uzgodniono Plan Działań służący realizacji postanowień *Listu*, zawierający obszary badawcze i szczegółowe tematy współpracy bilateralnej. Zadania zrealizowane przez GUS w 2013 r. dotyczyły m.in. opracowania Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych, wprowadzenia nowej definicji Internetu szerokopasmowego do badań

⁶⁶ W pierwszym kwartale 2014 r. projekt dokumentu poddany zostanie konsultacjom z instytucjami zaangażowanymi w proces realizacji polityki spójności na poziomie krajowym i regionalnym.

statystycznych, budowy bazy wskaźników monitorujących strategie rozwojowe kraju i województw tzw. systemu STRATEG, opiniowania dokumentów strategicznych polityki spójności (strategie ponadregionalne, Umowa Partnerstwa, krajowe programy operacyjne), delimitacji obszarów funkcjonalnych. W roku 2014 planuje się kontynuację współpracy w procesie opiniowania dokumentów strategicznych, dalszy rozwój zasobów i funkcjonalności bazy STRATEG, współpracę przy organizacji spotkań i seminariów oraz zakończenie prac w zakresie: dezagregacji wskaźników *Europa 2020* na poziom NUTS2, rozszerzenia badania BAEL na poziomie NUTS 3, zapewnienie danych w zakresie B+R i innowacji w podregionach, poprawę jakości rachunków narodowych, itp.

Oddany do użytkowania w 2013 r. system STRATEG jest systemem monitorowania polityki rozwoju, sfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu systemowego PO *Kapitał Ludzki Zarządzania strategiczne rozwojem – poprawa jakości rządzenia w Polsce*. Zasoby systemu są ogólnie dostępne za pośrednictwem strony internetowej <http://strateg.stat.gov.pl>.

Ponadto podjęte zostały inne następujące działania szczegółowe:

- weryfikacja i akceptacja *Okresowych planów ewaluacji* przekazywanych do KJE przez IZ;
- w ramach prac związanych z upowszechnianiem informacji o ewaluacji uaktualniono bazę badań ewaluacyjnych i rozbudowano stronę www.ewaluacja.gov.pl. Na stronie umieszczane były sukcesywnie raporty z przeprowadzonych ewaluacji, publikacje oraz inne dokumenty robocze;
- KJE uczestniczyła w spotkaniach *Evaluation Network* (cykliczne spotkania organizowane przez KE).

6. INFORMACJA I PROMOCJA

W okresie sprawozdawczym IK NSRO ds. informacji i promocji Funduszy Europejskich prowadziła działania informacyjne i promocyjne na temat Funduszy Europejskich (FE), skierowane do ogółu społeczeństwa, beneficjentów, potencjalnych beneficjentów i uczestników projektów oraz partnerów społeczno-gospodarczych. Ze względu na zaawansowany stan wykorzystania środków dostępnych w ramach NSRO w 2013 r. działania komunikacyjne koncentrowały się na prezentacji korzyści i efektów już zrealizowanych projektów oraz informowaniu o dostępnych środkach, w tym w szczególności środkach pozadotacyjnych (instrumentach zwrotnych). Do najistotniejszych działań w 2013 r. należały:

KAMPANIE INFORMACYJNO-PROMOCYJNE

Kampania pn. *Zmieniamy ją wszyscy*

Na potrzeby kampanii przygotowano dwa spoty przedstawiające różnorodność zmian zachodzących w Polsce dzięki FE i zachęcające do odwiedzenia strony www.mapadotacji.gov.pl. Każdy ze spotów przedstawiał trzech autentycznych bohaterów i trzy projekty zrealizowane w ostatnich latach dzięki FE. Pokazane były zarówno ogromne inwestycje infrastrukturalne – autostradowy węzeł Sośnica (jeden z największych w Europie), rewitalizację Krakowskiego Przedmieścia w Warszawie, budowa placu zabaw w niewielkich Koszwałach, czy powstanie tras *Nordic Walking* w Barlinku.

Spoty były emitowane na antenie: TVP 1, TVP 2, TVP INFO, TVN, Polsat oraz w wybranych pakietach stacji tematycznych. Emisja w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych trwała od 7 listopada do 12 grudnia 2013 r. Kampania dostępna była także w Internecie. Dodatkowo były prowadzone działania promocyjne związane z kampanią w mediach społecznościowych i portalach zarządzanych przez MRRⁱ. Kampania osiągnęła założone cele mediowe. Ponad 87% osób w wieku 20-64 (tj. ponad 20,7 mln osób) zetknęło się z kampanią przynajmniej raz. Z przeprowadzonego w styczniu 2014 roku badania opinii publicznej wynika, że spoty przekazały mieszkańcom Polski informację o tym, jakie są dziedziny, sfery rozwoju dzięki FE (68% badanych).

Kampania pn. *Historia prawdziwa*

W 2013 r. opracowano strategię i koncepcję kreatywną kampanii oraz wyprodukowano elementy kampanii dotyczące FE, w tym spoty telewizyjne i spoty radiowe. Kampania opiera się na relacjach bohaterów, którzy opowiedzieli o zmianach w swoim życiu związanych z funduszami. Celem kampanii jest zaprezentowanie konkretnych przykładów projektów współfinansowanych ze środków UE i korzyści z nimi związanych przez pryzmat osobistych historii. Kampania zostanie wyemitowana w pierwszej połowie 2014 r.

KONKURS DOTACJI NA PROMOCJĘ FUNDUSZY EUROPEJSKICH

W połowie marca 2013 r. został rozstrzygnięty *Konkurs dotacji na promocję Funduszy Europejskich*. Celem konkursu było wyłonienie podmiotów, które we współpracy z MRRⁱ podejmują działania dotyczące informowania o FE wdrażanych w Polsce oraz promowania efektów ich wykorzystywania. W konkursie przyznano dofinansowanie na realizację 18 projektów, w ramach dwóch linii tematycznych: projekty mediowe (w tym cztery podkategorie) oraz wydarzenia informacyjno-promocyjne.

Listę projektów, którym przyznano dotacje w ramach *Konkurs dotacji na promocję Funduszy Europejskich* przedstawiono w Załączniku nr 3 do przedmiotowego *Sprawozdania*.

SIEĆ PUNKTÓW INFORMACYJNYCH FUNDUSZY EUROPEJSKICH

MliR we współpracy z urzędami marszałkowskimi prowadzi ogólnopolską sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE). W 2013 r. Sieć PIFE liczyła 94 punkty, w tym: Centralny Punkt Informacyjny w Warszawie, 16 Głównych Punktów Informacyjnych w stolicach regionów, 76 Lokalnych Punktów Informacyjnych na poziomie powiatów oraz Branżowy Punkt Informacyjny przy Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

W 2013 roku konsultanci sieci PIFE pomogli w ponad 183 tys. sprawach dotyczących FE. Największa liczba pytań trafiała do punktów telefonicznie – niemal 113 tys. Ponadto, pracownicy PIFE udzielili: ponad 54 tys. konsultacji osobistych oraz ponad 16 tys. odpowiedzi na pytania zadane za pośrednictwem poczty elektronicznej. W 2013 r. w miejscowościach, w których nie ma siedziby stałych PIFE, we współpracy z samorządami lokalnymi, zorganizowano ponad 1,7 tys. Mobilnych Punktów Informacyjnych. Ich działalność polega na wizytach konsultantów w mniejszych miejscowościach województwa i udzielaniu konsultacji z zakresu FE w terenie. W 2013 r. z usług Mobilnych Punktów Informacyjnych skorzystało ok. 8,5 tys. osób.

Pracownicy Sieci PIFE przeprowadzili także 1,3 tys. spotkań informacyjnych i seminariów, w których wzięło udział niemal 26,5 tys. osób. Ponadto konsultanci zorganizowali ok. 1,8 tys. lekcji europejskich skierowanych do dzieci i młodzieży.

Wraz z postępowaniem procesu wdrażania FE z perspektywy finansowej na lata 2007-2013 zmniejsza się liczba nowo ogłaszanych konkursów, a tym samym następuje naturalny spadek popytu na informację o możliwościach uzyskania dotacji. Utrzymuje się natomiast zainteresowanie beneficjentów pomocą w rozliczaniu dotacji. W 2013 r. z usługi tej skorzystało ponad 8,5 tys. osób.

DZIAŁANIA INTERNETOWE

- Portal www.funduszeuropejskie.gov.pl w 2013 r. odwiedziły łącznie ponad 4,4 mln osób. Najczęściej odwiedzaną stroną w ramach Portalu FE był *Poradnik Beneficjenta* (ponad 117 tys. odwiedzin). Poniższa tabela prezentuje liczbę osób, które odwiedzały poszczególne serwisy w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r.

Tabela 22 Liczba osób odwiedzających poszczególne serwisy w 2013 r.

Serwis	Liczba odwiedzin
www.funduszeuropejskie.gov.pl	1 756 425
www.efs.gov.pl	1 530 850
www.poig.gov.pl	500 158
www.pois.gov.pl	321 230
www.polskawschodnia.gov.pl	178 114
www.popt.gov.pl	80 443
www.ewt.gov.pl	70 383
Razem	4 437 603

Źródło: opracowanie własne MliR (Departament Informacji i Promocji) na podstawie danych pozyskanych z Google Analytics

- **Newsletter** serwisów MliR docierał w 2013 r. do ponad 22,5 tysiąca subskrybentów.
- **Mapa Dotacji UE** – serwis www.mapadotacji.gov.pl zawierający wykaz ok. 183 tys. projektów realizowanych w ramach NPR oraz NSRO zanotował ponad 129 tys. odwiedzin. W 2013 r. serwis został wzbogacony o nową szatę graficzną oraz dodatkowe funkcjonalności, m. in. o geolokalizację projektów i dokładną wyszukiwarkę.

- **Transmisje internetowe** – w celu zwiększenia dostępu do najbardziej aktualnych informacji i wydarzeń związanych z FE, w 2013 r. przeprowadzono 6 transmisji *on-line* z najważniejszych wydarzeń.
- **Baza Wiedzy o Funduszach Europejskich** – zakończono prace nad przygotowaniem architektury i grafiki nowej Bazy Wiedzy, która ma odpowiedzieć na potrzeby użytkowników, być bardziej ergonomiczna i służyć użytkownikom w okresie 2014-2020.
- **Forum internetowe o Funduszach Europejskich** – pod adresem www.forum.funduszeuropejskie.gov.pl dostępne było narzędzie umożliwiające komentowanie wydarzeń dotyczących FE. Na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 1,9 tys. użytkowników.
- **Fundusze Europejskie w mediach społecznościowych** – w 2013 r. informacje o FE dostępne były na największych portalach społecznościowych: Facebook, NK.pl, Google+ czy Pinterest (działania na kanale filmowym YouTube opisano poniżej). Profil FE na Facebooku miał w 2013 r. powyżej 22 tys. fanów.
- **Kanał w serwisie YouTube** – do końca 2013 r. na kanale FE umieszczonych zostało 807 filmów dotyczących FE, podzielonych na 92 playlisty tematyczne. W 2013 r. odnotowano ponad 264 tys. wyświetleń filmów. Najczęściej oglądanym filmem był spot reklamowy pn. *Nauka, transport, medycyna*, zrealizowany w ramach kampanii promującej FE *Każdy korzysta, nie każdy widzi*, który został wyświetlony ponad 81 tys. razy.

W 2013 r. prowadzone były prace nad Portalem FE na lata 2014-2020. Prace obejmowały stworzenie grafiki oraz architektury informacji dla Portalu, serwisów programów krajowych oraz modelowego serwisu RPO. Ponadto prowadzone były prace na stworzeniem koncepcji działania Wyszukiwarki dotacji.

PROJEKTY CROSS-MEDIOWE

Europa to my. Pokaż jak Fundusze Europejskie zmieniły twoje miejsce. Ogólnopolski Dzień Funduszy Europejskich

Projekt polegał na przeprowadzeniu ogólnopolskiej akcji promującej FE wykorzystującej telewizję, radio, Internet. Jego głównym elementem był konkurs pn. *Europa to My. Pokaż, jak Fundusze Europejskie zmieniły Twoje miejsce*, ogłoszony w maju 2013 r. Dziesięć projektów (historii) zgłoszonych do konkursu zaprezentowano w felietonach emitowanych w TVP 1 oraz w Radiu ZET. W kolejnym etapie projektu internauci głosowali na najciekawszy spośród nich.

Finałem projektu był Ogólnopolski Dzień Funduszy Europejskich, który odbył się 31 sierpnia 2013 r. w miejscowości Ślesin, w której zrealizowano projekt wybrany przez internautów. Zorganizowano tam Miasteczko Europejskie, w którym zaprezentowali się beneficjenci dziesiątki finałowych projektów. Wszyscy odwiedzający miasteczko mogli zapoznać się z tym, jak działają FE oraz skorzystać z konsultacji ekspertów ds. FE. Dodatkową atrakcją tego dnia był koncert gwiazd polskiej sceny muzycznej – ambasadorów projektu. W wydarzeniu wzięło udział około 20 tys. osób, a relację *na żywo* na antenie TVP1 obejrzało około 1 mln osób.

WYDARZENIA PROMOCYJNE, KONKURSY, KONFERENCJE

VI edycja konkursu Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich

Celem konkursu było wyłonienie i nagrodzenie najlepszych przedsięwzięć dotyczących rozwoju turystyki, infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz rewitalizacji. Poprzez promocję najlepszych przedsięwzięć konkurs pokazał pozytywny wpływ FE na rozwój Polski i zachodzące w niej zmiany – zarówno w sferze krajobrazu, jak też w sposobie spędzania wolnego czasu przez Polaków. Spośród 311 zgłoszonych w 2013 r. projektów wybrano

21 nominowanych w siedmiu kategoriach. Spośród nominowanych wybrano siedmiu laureatów VI edycji konkursu *Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich*.

V edycja konkursu Eurolider

Celem konkursu było wyróżnienie osób, które działają na rzecz lokalnego rozwoju i lokalnych społeczności, sięgając w tym celu po FE. Realizowane przez kandydatów do tytułu Eurolidera projekty przyczyniają się do rozwiązania określonych problemów lub zaspokojenia konkretnych potrzeb mieszkańców, a tym samym generują zmiany na lepsze wśród lokalnych społeczności.

Ogólnopolska akcja Fundusze Europejskie. Polska korzysta

Akcja promocyjna przeprowadzona na terenie całej Polski, obejmująca 16 otwartych, dwudniowych imprez plenerowych, po jednej w każdym województwie. Podczas imprezy zaprezentowane zostały wybrane projekty dofinansowane z FE m.in. poprzez prezentacje multimedialne oraz interaktywne gry i zabawy. Dla młodzieży dedykowane były dwie inicjatywy, tj. konkurs wiedzy o Funduszach Europejskich *Euromania* oraz program edukacyjny, skierowane do młodzieży szkolnej. W imprezach wzięło udział ponad 34 tys. uczestników.

Warto wiedzieć, że ... - Fundusze Europejskie wokół nas

Projekt polegał na przeprowadzeniu 18 eventów popularyzujących ideę wpływu FE na zmiany w życiu Polaków. Działania prowadzone były w 12 miejscowościach, w 6 województwach: dolnośląskim, śląskim, zachodniopomorskim, warmińsko-mazurskim, lubuskim oraz kujawsko-pomorskim. Eventy odbywały się w trakcie festiwalów teatrów ulicznych i w trakcie masowych imprez miejskich.

Fundusze Europejskie z ludzką twarzą!

Projekt polegał na przeprowadzeniu 10 wydarzeń plenerowych organizowanych w 10 średniej wielkości miastach Polski Wschodniej. Każdorazowo wydarzenie obejmowało 7-dniową ekspozycję wystawy plenerowej, która prezentowała mieszkańców Polski Wschodniej korzystających z Funduszy Europejskich, oraz przeprowadzenie gry miejskiej. Celem projektu było ukazanie korzyści płynących z FE oraz pokazanie, że beneficjentem może zostać każdy.

WSPÓŁPRACA Z PARTNERAMI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYMI

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa nabory wniosków w ramach procedury współorganizacji przez Departament Informacji i Promocji w MliR wydarzeń informacyjnych organizowanych przez partnerów społecznych i gospodarczych, jednostki samorządu terytorialnego oraz środowiska opiniotwórcze. Celem naborów było zidentyfikowanie najlepszych inicjatyw ukierunkowanych na informowanie o FE. W 2013 r. ze środków POPT 2007-2013 dofinansowano organizację sesji plenarnej VII Forum Regionów w Krynicy Zdrój.

Krajowa Sieć Tematyczna ds. Partnerstwa (KSTP)

W ramach KSTP odbyły się cztery spotkania regionalne w Nałęczowie, Augustowie, Wrześni i Kołobrzegu. Spotkania poświęcone były m.in. przyszłemu okresowi programowania 2014-2020.

PUBLIKACJE

- Wydano kolejną wersję przewodnika turystycznego *Śladem Funduszy Europejskich* rozszerzoną o projekty z VI edycji konkursu *Polska pięknieje – 7 cudów Funduszy Europejskich*.
- Ukazała się także kolejna edycja albumu *Polska pięknieje – 7 cudów Funduszy Europejskich*.
- Biuletyn *Fundusze Europejskie w Polsce* – w 2013 r. wydano 4 numery Biuletynu *Fundusze Europejskie w Polsce*. Ich tematyką były efekty realizacji projektów wpływających na rozwój

innowacji, służących ochronie dziedzictwa kulturowego czy wspierających młodzież na rynku pracy oraz instrumenty zwrotne dostępne w ramach FE.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

W 2013 r. odbyły się trzy spotkania Grupy sterującej ds. informacji i promocji Funduszy Europejskich, podczas których były prezentowane i konsultowane bieżące działania informacyjno-promocyjne oraz plany na kolejny rok.

Zorganizowano również dwa spotkania Grupy roboczej ds. informacji, promocji i szkoleń w ramach KK NSRO. Głównym celem spotkań była wymiana informacji na temat najważniejszych działań promocyjnych zaplanowanych do realizacji w 2014 r. przez poszczególne instytucje, stanu przygotowań do nowego okresu programowania 2014-2020 oraz współpracy przy realizacji wspólnych działań informacyjno-promocyjnych.

BADANIA

Celem pomiaru efektywności i skuteczności działań komunikacyjnych na temat Funduszy Europejskich w 2013 r., przeprowadzono siedem badań, w tym trzy o charakterze strategicznym oraz cztery o charakterze operacyjnym.

W zakresie badań strategicznych przeprowadzono:

Badanie skuteczności działań informacyjnych i promocyjnych na temat Funduszy Europejskich dla społeczeństwa oraz analiza społecznego odbioru tych działań. Edycja 2012 – zrealizowane w okresie listopad 2012 r. – luty 2013 r. Badanie wykonane zostało na reprezentatywnej próbie 1,6 tys. mieszkańców Polski. Badanie wykazało, że znaczna większość Polaków dostrzega zmiany, jakie zaszły w Polsce po wstąpieniu do UE. Ponad połowa mieszkańców Polski (53%) twierdzi, że kraj po przystąpieniu do Wspólnoty uzyskał więcej korzyści niż strat.

Nadal podstawowym źródłem informacji o FE jest telewizja. Medium to w kontekście pozyskiwania informacji jest również kanałem preferowanym. Z roku na rok maleje rola gazet codziennych i tygodników, jednocześnie rośnie rola Internetu.

- *Metaewaluacja wyników dotychczasowych badań ewaluacyjnych i innych (wniosków i rekomendacji) dotyczących informacji i promocji Funduszy Europejskich i poszczególnych programów operacyjnych* – badanie rozpoczęte w grudniu 2012 r. i zakończone w marcu 2013 r. Badanie było kluczowe z punktu widzenia procesu programowania działań informacyjno-promocyjnych w perspektywie 2014-2020.
- *Audyt, obejmujący monitoring i analizę dyskusji w mediach społecznościowych na temat Funduszy Europejskich. Post-test* – badanie przeprowadzone w sierpniu 2013 r. Wyniki badania odnosiły się do skuteczności działań komunikacyjnych w mediach społecznościowych na temat FE.

W zakresie badań operacyjnych przeprowadzono:

- *Badanie Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich pod kątem oceny jakości obsługi i spełniania standardów* – badanie przeprowadzone w miesiącach sierpień 2013 r. – marzec 2014 r. obejmowało ocenę jakości obsługi klienta w Sieci Punktów Informacyjnych FE. Badanie wykazało, że jakość obsługi jest zróżnicowana w zależności od kanału obsługi (najlepiej ocenione zostały wizyty bezpośrednie, najgorzej zaś konsultacje mailowe). Sformułowano rekomendacje poprawy dla wybranych punktów.
- *Badanie poziomu dotarcia kampanii medialnej marki „Fundusze Europejskie”* – trwające od października 2012 r. i zakończone w styczniu 2013 r. Badanie miało na celu ocenę efektywności kampanii, a także ocenę odbioru reklam.

- *Badanie poziomu dotarcia kampanii medialnej marki Fundusze Europejskie „Każdy korzysta, nie każdy widzi” w 2013 r.* – przeprowadzone w okresie kwiecień-lipiec 2013 r. Badanie nawiązywało do emisji powtórkowej kampanii i obejmowało porównanie wyników.
- *Badanie użyteczności Portalu FE* – przeprowadzone w okresie kwiecień-czerwiec 2013 r. Celem badania była ocena użyteczności Portalu i jego elementów oraz wskazanie możliwych zmian celem podniesienia jego użyteczności i przedstawienie zaleceń dla wykonawcy Portalu 2014-2020. Badanie było kluczowe z punktu widzenia prac nad Portalem na lata 2014-2020.

Szczegółowe informacje na temat współpracy ze stacjami telewizyjnymi i radiowymi oraz prasą przedstawiono w załączniku nr 4 do przedmiotowego *Sprawozdania*.

7. REALIZACJA NSRO W KONTEKŚCIE STRATEGII UE I POLITYK HORYZONTALNYCH

7.1. Strategia Europa 2020

Strategia Lizbońska była główną strategią rozwoju Unii Europejskiej, realizowaną w latach 2000-2010. W czerwcu 2010 r. Rada Europejska przyjęła nową strategię rozwoju UE pn. *Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, która ma zostać zrealizowana w latach 2010-2020. Nowa strategia jest zarówno kontynuacją wizji rozwoju nakreślonej przez *Strategię Lizbońską*, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego spowolnienia gospodarczego. Wraz z przyjęciem nowej strategii, *Strategia Lizbońska* przestała obowiązywać.

Strategia *Europa 2020* obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- *Rozwój inteligentny* – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- *Rozwój zrównoważony* – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu* – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Jednym z najważniejszych instrumentów realizacji celów strategii *Europa 2020* jest 7 inicjatyw przewodnich. Inicjatywy składają się z działań realizowanych zarówno na szczeblu unijnym jak i krajowym. Strategia *Europa 2020* przewiduje następujące inicjatywy flagowe:

- *Unia innowacji* – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy,
- *Mobilna młodzież* – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy,
- *Europejska agenda cyfrowa* – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego,
- *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej,
- *Polityka przemysłowa w erze globalizacji* – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie, w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej,
- *Europejski program walki z ubóstwem* – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego

i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

OCENA WPŁYWU WDRAŻANIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH NA REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII EUROPA 2020

Co do zasady wszystkie inwestycje realizowane z udziałem funduszy unijnych mają charakter prorozwojowy i zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio wspierają inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój gospodarczy. Analizując wsparcie unijne wg obszarów interwencji, do tych, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów strategii Europa 2020 zaliczono:

- B+R, przedsiębiorczość i innowacje;
- Społeczeństwo cyfrowe;
- Transport;
- Energetyka;
- Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom;
- Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich;
- Infrastruktura społeczna;
- Zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw;
- Poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości;
- Poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji;
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Przyjmując powyższe założenie, wsparcie unijne przyznane w latach 2007-2013 na realizację projektów, które wypełniają cele Strategii wyniosło blisko 251 mld zł. Kwota ta stanowi ok. 94% wszystkich zakontraktowanych środków unijnych. W porównaniu z 2012 r., kontraktacja na działania służące realizacji Strategii unijnej wzrosła o ok. 32 mld zł. Znaczący wzrost nastąpił również w wydatkach beneficjentów realizujących te inwestycje – w 2013 r. wartość wsparcia unijnego we wnioskach o płatność wyniosła ok. 40 mld zł.

Tabela 23 Wartość środków unijnych wydatkowanych na realizację Strategii Europa 2020 (dane kumulatywne w mld PLN)

	Stan na koniec 2012 r.		Stan na koniec 2013 r.	
	Umowy/decyzje o dofinansowanie (mld PLN)	Wnioski o płatność (mld PLN)	Umowy/decyzje o dofinansowanie (mld PLN)	Wnioski o płatność (mld PLN)
Środki przeznaczone na realizację strategii <i>Europa 2020</i>	219,2	126,8	250,9	167,7
Środki przeznaczone na pozostałe kategorie interwencji	14,9	9,6	16,7	12,2

Źródło: KSI (SIMIK 07-13)

Najwięcej środków unijnych zostało zainwestowanych w projekty wpisujące się w cele inicjatywy flagowej *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Druga istotna pod względem wielkości zakontraktowanych środków jest inicjatywa *Unia innowacji*, przy czym środki unijne przeznaczone na jej wdrażanie realizują jednocześnie działania inicjatywy *Polityka przemysłowa*

w erze globalizacji. Relatywnie najmniejsze środki zostały przeznaczone natomiast na realizację projektów w ramach inicjatywy flagowej *Europejska Agenda Cyfrowa*, jednak mając na uwadze wielkość polskiej alokacji na lata 2007-2013 kwota ta jest znacząca. Szczegółowe dane przedstawia tabela zamieszczona w Załączniku nr 5 do przedmiotowego *Sprawozdania*.

REALIZACJA ZALECEŃ RADY UE SKIEROWANYCH DLA POLSKI W RAMACH SEMESTRU EUROPEJSKIEGO

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii *Europa 2020* są opracowywane w państwach członkowskich UE Krajowe Programy Reform (KPR).

W Polsce za koordynację procesu przygotowania KPR i jego corocznej aktualizacji odpowiada Minister Gospodarki. Ponadto wypełnia on też zadanie monitorowania postępów w zakresie działań zapisanych w KPR. Rytm procesu aktualizacji KPR wyznaczany jest przez harmonogram Semestru Europejskiego. Nie pokrywa się on z rokiem kalendarzowym, a rozpoczyna w listopadzie lub grudniu przedstawieniem przez KE Rocznej Analizy Wzrostu Gospodarczego (*Annual Growth Survey*).

Mając na względzie zarówno zapewnienie trafności proponowanych rozwiązań, jak i pozyskanie dla nich społecznej aprobaty, a następnie zaangażowania w ich realizację, Rząd stara się w proces aktualizacji KPR włączyć zarówno parlament, jak i przedstawiciele administracji samorządowej oraz możliwie szerokie grono interesariuszy ze świata gospodarki, nauki i społeczeństwa obywatelskiego.

Dostrzegając istotną rolę partnerów społeczno-gospodarczych w procesie aktualizacji, a także wdrażania KPR, w styczniu 2012 r., powołano Międzyresortowy Zespół do spraw Strategii *Europa 2020*. Ten, działający pod przewodnictwem Ministra Gospodarki, organ opiniodawczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów grupuje nie tylko przedstawiciele organów administracji rządowej, ale także szerokie grono przedstawiciele organów samorządu terytorialnego, organizacji przedsiębiorców, związków zawodowych, izb gospodarczych i rolniczych, organizacji pozarządowych oraz jednostek naukowo-badawczych.

Do zadań Zespołu należy m.in. opiniowanie projektów KPR, ich corocznych aktualizacji oraz innych dokumentów przygotowywanych w związku z realizacją i monitorowaniem realizacji Strategii *Europa 2020* w Polsce. Zespół bierze także udział w monitorowaniu i ewaluacji wdrażania reform strukturalnych opisanych w KPR oraz przygotowaniu rekomendacji dotyczących zwiększenia efektywności realizacji Strategii *Europa 2020*. Udział w Zespole partnerów spoza administracji rządowej sprzyja też wzmocnieniu ich współodpowiedzialności za realizację Strategii *Europa 2020* na szczeblu krajowym i lokalnym. Dzięki takiej szerokiej formule uczestnictwa, Zespół stanowi przestrzeń, gdzie spotykają się różne perspektywy widzenia istotnych problemów społeczno-gospodarczych. Pozwala to na lepsze zrozumienie celów Strategii *Europa 2020*, efektywniejszą jej implementację i sprawniejszy monitoring, a także poszerzanie wiedzy na temat Semestru Europejskiego.

Spotykając się co do zasady co najmniej raz na kwartał, Zespół do spraw Strategii *Europa 2020* omawia dokumenty i projekty pojawiające się na kolejnych etapach Semestru Europejskiego, od Rocznej Analizy Wzrostu Gospodarczego poczynając, aż po poszczególne etapy przygotowania kolejnej aktualizacji KPR i zalecenia dla państw członkowskich. W szczególności na forum Zespołu partnerzy społeczno-gospodarczy mają możliwość wskazania istotnych dla nich problemów, które w ich opinii powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w zadaniach proponowanych do realizacji w aktualizowanym dokumencie.

Równolegle do opiniowania dokumentów, na posiedzeniach Zespołu prowadzona jest dyskusja nad poszczególnymi priorytetami i celami strategii *Europa 2020*.

W ramach realizacji Semestru Europejskiego 2013 (rozpoczętego przyjęciem listopadzie 2012 r. Rocznej Analizy Wzrostu Gospodarczego – *Annual Growth Survey* – *AGS 2013*),

30 kwietnia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła. *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2013/2014* (dalej: KPR 2013/2014). W dokumencie wskazano działania, które przekładają się na realizację krajowych celów Strategii *Europa 2020* i Zaleceń Rady UE z 10 lipca 2012 r. oraz wpisują się w inicjatywy przewodnie Strategii *Europa 2020*.

29 maja 2013 r. KE opublikowała komunikat pn. *Europejski Semestr 2013: Zalecenia dla poszczególnych krajów: Jak wyprowadzić Europę z kryzysu*, któremu towarzyszył projekt opinii i zaleceń Rady dla poszczególnych państw członkowskich w sprawie aktualizacji Krajowych Programów Reform i Programów Stabilności lub Konwergencji.

9 lipca 2013 r. zalecenia te zostały formalnie przyjęte przez Radę ECOFIN. Po przeprowadzeniu przez KE oceny KPR 2013/2014 oraz aktualizacji Programu Konwergencji uznano, że scenariusz makroekonomiczny przedstawiony przez stronę polską jest oparty na wyższych niż w wiosennej prognozie KE przewidywaniach co do wzrostu gospodarczego (1,5% wg rządu, 1,1% wg KE) oraz inwestycji i konsumpcji. Wskutek tego stwierdzono, że zaprezentowane działania nie są wystarczające, aby zapewnić korektę nadmiernego deficytu do 2014 r. i będą potrzebne dodatkowe działania dla jego ograniczenia. Jednocześnie podkreślono wagę kompleksowych reform strukturalnych dla powodzenia strategii konsolidacji fiskalnej. W szczególności, zdaniem KE reformy takie są niezbędne w obszarach opieki zdrowotnej, rynku pracy (zwłaszcza w kontekście ograniczania bezrobocia wśród młodzieży), systemów emerytalnych (w tym rolników i górników), sektora B+R i innowacji, rynku energii, infrastruktury transportowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także funkcjonowania administracji publicznej.

W szczególności w zaleceniach zwraca się uwagę na potrzebę podjęcia przez Polskę w latach 2013-2014 następujących działań:

- Wzmocnienie i wdrożenie strategii budżetowej na rok 2013 i kolejne lata, wspieranej odpowiednimi konkretnymi działaniami w roku 2013 i 2014, w celu zapewnienia trwałej i terminowej korekty nadmiernego deficytu do 2014 r. Trwała korekta nierównowagi budżetowej wymaga wiarygodnego wdrożenia ambitnych reform strukturalnych, które zwiększyłyby zdolności dostosowawcze oraz pobudziłyby wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Zminimalizowanie – w celu poprawy jakości finansów publicznych – cięć w inwestycjach pobudzających wzrost gospodarczy oraz dokonanie przeglądu wydatków w celu lepszego ukierunkowania polityki społecznej oraz zwiększenia oszczędności kosztowej i efektywności wydatków na opiekę zdrowotną. Poprawę przestrzegania przepisów podatkowych, w szczególności przez zwiększenie skuteczności administracji skarbowej.
- Zapewnienie wdrożenia w 2013 r. trwale obowiązującej reguły wydatkowej zgodnej z zasadami europejskiego systemu rachunków. Przyjęcie środków służących wzmocnieniu mechanizmów rocznej i średniookresowej koordynacji budżetowej na różnych poziomach administracji.
- Zwiększenie wysiłków na rzecz obniżenia bezrobocia osób młodych, na przykład poprzez gwarancję dla młodzieży, zwiększenie dostępności przyuczania do zawodu i uczenia się poprzez praktykę, zacieśnienie współpracy szkół i pracodawców oraz poprawę jakości nauczania. Przyjęcie projektu strategii na rzecz uczenia się przez całe życie. Zwalczanie ubóstwa pracujących oraz segmentacji rynku pracy, w tym poprzez lepsze przechodzenie z zatrudnienia na czas określony do stałego zatrudnienia oraz ograniczenie nadmiernego wykorzystania umów cywilnoprawnych.
- Kontynuowanie wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, szczególnie przez inwestowanie w wysokiej jakości, przystępną cenowo opiekę nad dziećmi i nauczanie przedszkolne, oraz przez zapewnienie stabilnego finansowania

i wykwalifikowanego personelu. Podjęcie regularnych działań na rzecz zreformowania KRUS w celu poprawy międzysektorowej mobilności pracowników. Stopniową rezygnację ze specjalnego systemu emerytalnego górników w celu jego zintegrowania z powszechnym systemem emerytalnym. Wsparcie ogólnej reformy emerytalnej za pomocą środków zwiększających szanse starszych pracowników na zatrudnienie, tak aby podnieść wiek dezaktywizacji zawodowej.

- Przedsięwzięcie dodatkowych środków w celu stworzenia otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom poprzez skoordynowanie polityki w obszarach badań, innowacji i przemysłu, dalszy rozwój instrumentów rewolwingowych i zachęt podatkowych, a także lepsze dostosowanie istniejących instrumentów do poszczególnych etapów cyklu innowacji.
- Odnowienie i rozbudowę mocy wytwórczych oraz poprawę efektywności w całym łańcuchu energii. Przyspieszenie i rozszerzenie rozbudowy sieci energetycznej, w tym transgranicznych połączeń międzysystemowych, oraz wyeliminowanie przeszkód dla transgranicznego handlu energią elektryczną. Wzmocnienie konkurencji w sektorze gazu przez wycofanie cen regulowanych. Wzmocnienie roli i zasobów urzędu sprawującego nadzór nad rynkiem kolejowym oraz zapewnienie skutecznego i bezwzględnego wdrożenia projektów inwestycyjnych w kolejnictwie. Przyspieszenie starań na rzecz zwiększenia zasięgu łączności szerokopasmowej. Poprawę gospodarki odpadami i gospodarki wodnej.
- Dalsze działanie na rzecz poprawy otoczenia biznesu przez uproszczenie egzekwowania umów i wymogów dotyczących pozwoleń na budowę oraz przez obniżenie kosztów przestrzegania przepisów podatkowych. Przyjęcie i wdrożenie planowanej liberalizacji dostępu do usług świadczonych w ramach wolnych zawodów.

13 listopada 2013 r. KE opublikowała Roczną Analizę Wzrostu Gospodarczego na 2014 r. (*Annual Growth Survey – AGS 2014*) i tym samym formalnie rozpoczęła wdrażanie kolejnego Semestru Europejskiego. Po raz pierwszy wraz z AGS KE przedstawiła dokument towarzyszący - *Przegląd postępów w zakresie wdrażania zaleceń dla poszczególnych krajów w podziale na państwa członkowskie*. KE zwróciła w nim uwagę na kluczowe reformy podjęte przez poszczególne państwa członkowskie od momentu rozpoczęcia wdrażania Semestru Europejskiego, jednocześnie wskazując na braki występujące w ich realizacji w kontekście ostatnich zaleceń Rady UE z 9 lipca 2013 r.

W odpowiedzi na dokument Komisji Europejskiej Rada Ministrów 31 grudnia 2013 r. w przyjętej *Informacji nt. realizacji zaleceń Rady UE skierowanych do Polski w ramach Semestru Europejskiego 2013*, wskazała m.in. na potrzebę wzmocnienia procesu monitorowania w Polsce realizacji zaleceń Rady UE. Zidentyfikowano kluczowe działania, których realizacja powinna zostać potraktowana w sposób priorytetowy do czasu przyjęcia kolejnej aktualizacji Krajowego Programu Reform 2014/2015 oraz Programu Konwergencji, tj. do 30 kwietnia 2014 r.

- konsekwentne wdrażanie działań dla ograniczenia nadmiernego deficytu, redukcja wydatków budżetowych zgodnie ze stabilizującą regułą wydatkową, wykonanie zapisów ustawy o zmianach w systemie emerytalnym, przyjęcie projektu zmiany Ordynacji podatkowej wprowadzającej klauzulę przeciwko unikaniu opodatkowania, kontynuowanie programu e-Podatki, kontynuowanie prac nad usprawnieniem procesu egzekucji należności podatkowych.
- przyjęcie przez Parlament ustawy *o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, przewidującej położenie nacisku na poprawę efektywności działania publicznych służb zatrudnienia, poprawę jakości usług świadczonych bezrobotnym, wsparcie zatrudnienia, w tym dla osób powracających na rynek pracy po

przerwie związanej z wychowaniem dziecka, wsparcie zatrudnienia osób młodych oraz wsparcie zatrudnienia osób w wieku 50+. Istotne pozostaje również przyjęcie przez Parlament nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, której jednym z najważniejszych celów jest lepsze przygotowanie studentów i absolwentów do wyzwania rynku pracy.

- realizacja zadań w obszarze zabezpieczenia społecznego tj: zmiana przepisów ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa zmierzająca m.in. do racjonalizacji zasad obliczania zasiłków chorobowych osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz zmiana przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, której celem jest m.in. zmiana zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników w zbiegu z systemem powszechnym. Biorąc pod uwagę powyższe nie wydaje się możliwe przeprowadzenie w bliskiej perspektywie dodatkowych zmian w systemie emerytalnym. W odniesieniu do zmian w KRUS opracowany został projekt założeń mający na celu włączenie działalności rolniczej do powszechnego systemu podatku dochodowego oraz prowadzone są działania wspierające międzysektorową mobilność pracowników.
- przyjęcie Programu Rozwoju Przedsiębiorstw, który przewiduje m.in. zaprojektowanie ulgi podatkowej na prowadzenie działalności B+R. Ponadto istotne pozostają działania w zakresie zmian regulacji dotyczących zamówień publicznych i uruchamianie nowych programów wsparcia adresowanych do przedsiębiorstw.
- przyjęcie strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, przyjęcie projektu ustawy o korytarzach przesyłowych, przyjęcie projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz przyjęciu przez Parlament ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i paliwach ciekłych; realizacja Narodowego Planu Szerokopasmowego; w ramach realizacji Wieloletniego Programu Inwestycji Kolejowych priorytetem jest: monitorowanie prowadzenia zadań inwestycyjnych, przygotowanie zmian w prawie ułatwiających inwestycje w kolejnictwie, zapewnienie dodatkowych wpływów Funduszu Kolejowego.
- przygotowanie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo budowlane, kontynuowanie prac nad kompleksową regulacją procesu inwestycyjno-budowlanego (Kodeks urbanistyczno-budowlany).

7.2 Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego

REALIZACJA STRATEGII UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO W RAMACH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH NSRO NA LATA 2007-2013

Strona polska, w tym MliR jest aktywnie zaangażowane w prace związane z realizacją *Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego* (SUE RMB) wraz z jej zaktualizowanym Planem Działania.

W lutym 2013 r. KE przedstawiła zaktualizowany Plan Działania SUERMB, w ślad za przeprowadzonym przeglądem Strategii. Prace nad Planem Działania trwały ponad pół roku i polegały na zmianie struktury dokumentu oraz weryfikacji ujętych w nim projektów. Dokument dostosowano do trzech nowych celów tematycznych Strategii (*Save the Sea* – ocalić morze, *Connect the Region* – rozwój połączeń w regionie, *Increase Prosperity* – wzrost dobrobytu) oraz nowego układu obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych (np. połączono były OP 13 i 14 oraz OP 7 i 12; wyodrębniono OP Kultura, OP Turystyka i OP Zdrowie, zmniejszono liczbę działań horyzontalnych oraz zlikwidowano dotychczasową numerację OP na rzecz krótkich nazw tematycznych: PA Nutri, PA Hazards, PA Inno, etc.). Ponadto, określono role poszczególnych podmiotów i wyznaczono wskaźniki dla celów Strategii. Plan Działania SUE RMB ma charakter ewoluujący i może być przedmiotem dalszych zmian.

27 czerwca 2013 r. opublikowany został *Raport KE nt. wartości dodanej strategii makroregionalnych*, który powstał na bazie doświadczeń z realizacji *Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego* oraz *Strategii UE dla Regionu Dunaju*. Stał się on podstawą do rozpoczęcia prac nad konkluzjami Rady UE w tym obszarze. W tym celu od lipca reaktywowana została grupa robocza w formacie *Friends of Presidency* ds. strategii makroregionalnych, która w trakcie 5 spotkań odbywających się w okresie lipiec-październik, wypracowała projekt konkluzji Rady ws. wartości dodanej strategii makroregionalnych. Konkluzje zostały przyjęte przez Radę ds. Ogólnych w dniu 22 października. Konkluzje doprecyzowują koncepcję strategii makroregionalnych oraz określają ich wartość dodaną dla realizowanych polityk UE, jak i makroregionów, które obejmują. Potwierdzają zobowiązanie państw członkowskich do wzięcia pod uwagę celów strategii makroregionalnych w programowaniu EFSI w perspektywie finansowej 2014-2020.

Ponadto, uruchomiony został instrument *Seed Money Facility*, który zapewnia środki finansowe na inicjatywy oddolne mające na celu opracowanie projektu flagowego, który docelowo mógłby ubiegać się o ujęcie w Planie Działania SUE RMB jako projekt gotowy do realizacji (<http://seed.eusbsr.eu>).

7.3 Polityka dotycząca zamówień publicznych

Przepisy w zakresie prawa zamówień publicznych są jednym z podstawowych narzędzi gwarantujących wydatkowanie środków dostępnych w ramach programów operacyjnych w sposób zapewniający poszanowanie podstawowych zasad, opisanych w *Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, które łącznie konstytuują rynek wspólnotowy. Należy wśród nich wymieniać: zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, swobodę przepływu towarów oraz zakaz ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie, swobodę prowadzenia działalności gospodarczej i swobodę świadczenia usług. Z tego względu, jak również biorąc pod uwagę, że procedury udzielania zamówień publicznych są jedną z najbardziej problematycznych i generujących największą ilość nieprawidłowości dziedzin, zgodność podejmowanych działań z regulacjami z zakresu prawa zamówień publicznych jest przedmiotem monitoringu i kontroli zarówno na etapie wyboru operacji do dofinansowania, w trakcie realizacji, jak i po zakończeniu realizacji projektów. Odpowiednie działania kontrolne są prowadzone zarówno przez instytucje uczestniczące w systemie wdrażania, jak i przez instytucje zewnętrzne względem systemu, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

W 2013 r. przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*, będącej podstawowym aktem krajowym regulującym dziedzinę zamówień publicznych, były zmieniane sześciokrotnie.

Ustawą z dnia 13 lipca 2012 r. *o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2012 r., poz. 951) wprowadzono zmiany o charakterze porządkowym, dostosowującym do nowelizacji ustawy o działach administracji rządowej.

Druga zmiana również miała charakter porządkowy i wprowadzona została ustawą z dnia 23 listopada 2012 r. *Prawo pocztowe* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1529). Celem przedmiotowej ustawy było wdrożenie do polskiego porządku prawnego dyrektywy 2008/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 lutego 2008 r. zmieniającej dyrektywę 97/67/WE w odniesieniu do pełnego urzeczywistnienia rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty. Do głównych zmian wprowadzonych ustawą należą m.in. likwidacja obszaru zastrzeżonego dla Poczty Polskiej S.A. i zmiana przepisów dotyczących skarg na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej.

Powyższe zmiany porządkowe weszły w życie 1 stycznia 2013 r.

Natomiast ustawą z dnia 12 października 2012 r. o zmianie ustawy *Prawo zamówień publicznych oraz ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1271) wprowadzono szereg zmian mających na celu przede wszystkim wdrożenie do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającej dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE. Wprowadzona tą ustawą nowelizacja przepisów, która nie służy wdrożeniu do polskiego systemu wspomnianej dyrektywy, zmierza do wprowadzenia rozwiązań zapewniających większą elastyczność zamawiającym przy udzielaniu zamówień publicznych (klasycznych, sektorowych i obronnych), zwiększenia transparentności udzielania zamówień publicznych, wsparcia rozwiązań innowacyjnych, wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw, poszerzenia wartości rynku zamówień publicznych otwartych na konkurencję, a także wprowadza zmiany korygujące do prawa zamówień publicznych, będące wynikiem dotychczasowych doświadczeń związanych z jego stosowaniem. Zmiana obowiązuje od 20 lutego 2013r.

W dniu 9 sierpnia 2013 r. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił tekst jednolity ustawy, ogłoszenie tekstu jednolitego nie spowodowało zmiany treści normatywnej aktu.

Kolejne zmiany wprowadzono na mocy ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – *Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 984), zgodnie z którą zamawiający może odstąpić od stosowania przepisów art. 27, art. 68 ust. 2, art. 139 (przepisy określające sposób przekazywania oświadczeń, wniosków, zawiadomień oraz informacji oraz zawierania umów w sprawach zamówień publicznych) w przypadku zamówień na dostawy, o ile zamówienia te są dokonywane na giełdzie towarowej w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych, w tym na giełdzie towarowej innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zamawiający prowadzący działalność w zakresie:

- poszukiwania, rozpoznawania lub wydobywania gazu ziemnego, ropy naftowej oraz jej naturalnych pochodnych, węgla brunatnego, węgla kamiennego i innych paliw stałych;
- tworzenia sieci przeznaczonych do świadczenia publicznych usług związanych z produkcją, przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej, gazu lub ciepła lub dostarczania energii elektrycznej, gazu albo ciepła do takich sieci lub kierowania takimi sieciami;
- nie stosują ustawy do udzielania zamówień sektorowych na dostawy energii elektrycznej, paliw gazowych lub ciepła oraz paliw do wytwarzania energii. Zmiana obowiązuje od 11 września 2013 r.

Piąta zmiana, która weszła w życie 24 września 2013 r., do katalogu wyłączeń spod reżimu ustawy, zawartych w art. 4 , dodała zamówienia udzielane przez Ministra Sprawiedliwości lub jednostki organizacyjne Służby Więziennej przywieziennym zakładom pracy, prowadzonym jako przedsiębiorstwa państwowe albo instytucje gospodarki budżetowej, jeśli łącznie są spełnione następujące warunki:

- zamówienia te udzielane są w celu zatrudnienia osób pozbawionych wolności;
- wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8;
- zasadnicza część działalności przywieziennego zakładu pracy dotyczy zadań wykonywanych na rzecz Ministra Sprawiedliwości lub jednostek organizacyjnych Służby Więziennej;
- przedmiot zamówienia należy do zakresu działalności podstawowej przywieziennego zakładu pracy.

Zmiany te zostały wprowadzone Ustawą z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1047).

Szóstą była zmiana wprowadzona Ustawą z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1473), której podstawowym celem było uregulowanie w sposób kompleksowy kwestii podwykonawstwa w zamówieniach publicznych w zakresie zagwarantowania podwykonawcom (w tym dalszym) pełnej i terminowej zapłaty należnego im wynagrodzenia, a tym samym wzmocnienie ochrony praw podmiotów uczestniczących w procesie realizacji zamówień publicznych.

Uregulowania przewidziane w nowelizacji mają także służyć m.in.:

- poprawieniu jakości w zamówieniach publicznych poprzez wybór wykonawców mających odpowiedni potencjał (w szczególności podwykonawczy);
- wzmocnieniu bezpieczeństwa prawidłowej realizacji zamówień publicznych;
- ograniczeniu ryzyka pojawiania się sporów na linii zamawiający – wykonawca – podwykonawca – dalszy podwykonawca.

Rozwiązania przewidziane w ustawie mają również na celu przyczynienie się do wzmocnienia mechanizmów nadzoru nad prawidłowym wykonywaniem zamówień publicznych oraz mają duże znaczenie dla zapewnienia sprawnego i niezakłóconego wykonywania zamówień oraz uczestnictwa małych i średnich przedsiębiorstw w ich realizacji.

Powyższa zmiana obowiązuje od 24 grudnia i była ostatnią wprowadzoną w 2013 r.

7.4 Polityka dotycząca pomocy publicznej

Zapewnienie zgodności podejmowanych przedsięwzięć z unijnymi regułami w zakresie pomocy publicznej jest jednym z trudniejszych zagadnień związanych z wdrażaniem programów na lata 2007-2013. Wynika to zarówno ze znacznego stopnia skomplikowania prawa unijnego regulującego zasady udzielania pomocy publicznej, jak i z szerokiego zakresu interwencji podejmowanych w Polsce w ramach polityki spójności w okresie programowania 2007-2013.

Zapewnienie prawidłowego wdrażania środków w ramach polityki spójności wiąże się z koniecznością uprzedniego opracowania zasad udzielania pomocy publicznej w ramach wszystkich programów. Zasady te regulowane są zarówno na poziomie regulacji unijnych, jak i krajowych (patrz: Podrozdział 3.1 *Zmiany dotyczące ram formalno prawnych systemu wdrażania NSRO*).

W perspektywie finansowej na lata 2007-2013, przygotowanie szczegółowych warunków i trybów udzielania pomocy publicznej w ramach programów pomocowych zostało powierzone właściwym ministrom w ramach krajowych programów operacyjnych oraz ministrowi właściwemu ds. rozwoju regionalnego w zakresie RPO, zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.

W proces przygotowania systemu udzielania pomocy publicznej w ramach perspektywy finansowej na lata 2007-2013 zostali zaangażowani pracownicy z właściwych komórek wewnętrznych sześciu resortów – gospodarki, pracy i polityki społecznej, sportu i turystyki, administracji i cyfryzacji, środowiska oraz infrastruktury i rozwoju¹.

Zgodnie z polskim systemem prawnym, programy pomocowe regulujące udzielanie wsparcia ze środków PO przyjmują postać rozporządzeń Rady Ministrów lub właściwego ministra bądź też ustaw.

Traktat *o funkcjonowaniu UE* (TFUE – dawniej Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską) nakłada na każde państwo członkowskie ogólny obowiązek notyfikacji do KE programów, które

będą stanowić podstawę prawną do udzielania pomocy publicznej w tym państwie, w celu uzyskania decyzji Komisji potwierdzającej zgodność proponowanego środka pomocowego z unijnym rynkiem wewnętrznym.

Od opisanej powyżej zasady istnieje kilka wyjątków. Zaliczają się do nich m.in. tak zwane wyłączenia grupowe (zwane inaczej blokowymi), dotyczące określonych dziedzin, w przypadku których, po spełnieniu warunków i reguł określonych w rozporządzeniu Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. *uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie o wyłączeniach blokowych – zwane rozporządzeniem GBER*⁶⁷), możliwe jest zwolnienie państwa członkowskiego z obowiązku uzyskania akceptacji programu pomocowego ze strony KE. Obowiązkowi notyfikacji nie podlega także pomoc udzielana w ramach dopuszczalnego limitu pomocy *de minimis*, określonego w odrębnym rozporządzeniu unijnym⁶⁸. Akty regulujące zasady udzielania pomocy publicznej (mające w Polsce formę rozporządzeń), których nie dotyczy obowiązek notyfikacji, regulujące zasady udzielania pomocy publicznej w ramach wyłączeń grupowych lub pomocy *de minimis*, podlegają jedynie krajowej procedurze legislacyjnej. W przypadku programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w Polsce, część programów pomocowych podlega tego rodzaju zwolnieniom.

W zdecydowanej większości przypadków, pomoc publiczna w ramach PO 2007-2013 jest udzielana na podstawie programów pomocowych przygotowywanych zgodnie z opisanymi powyżej zasadami. W pozostałych przypadkach, jest udzielana jako pomoc indywidualna, która – w zależności od przyjętych regulacji unijnych – może podlegać obowiązkowi notyfikacji do Komisji Europejskiej albo być zwolniona z tego obowiązku.

W zakresie prawa unijnego w 2013 r. dokonano istotnych zmian wpływających na krajowy system prawny regulujący udzielanie pomocy publicznej – zostały one wskazane w Podrozdziale 3.1 *Zmiany dotyczące ram formalno-prawnych systemu wdrażania NSRO* niniejszego sprawozdania. W rozdziale tym uwzględniono także szczegółowe informacje na temat ram prawnych udzielania pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* w PO 2007-2013, w tym dotyczące zakresu zmian wprowadzonych przez ww. regulacje, a także stanu prac nad programami pomocowymi. Dodatkowo IK NSRO na bieżąco monitoruje przygotowanie nowych i zmiany istniejących programów pomocowych na poziomie realizowanych programów na podstawie informacji przekazywanych przez poszczególne IZ oraz IK RPO⁶⁹.

Monitorowanie zgodności realizacji projektów z polityką dotyczącą pomocy publicznej prowadzone jest na poziomie beneficjentów w ramach części sprawozdawczej we wnioskach o płatność poprzez zamieszczenie odpowiedniej rubryki, a także – na poziomie instytucji udzielających pomocy w ramach poszczególnych PO – poprzez przekazywanie do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów sprawozdań z udzielonej pomocy, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP (System Harmonogramowania, Rejestracji i Monitorowania Pomocy Publicznej). Ponadto, informacja na temat pomocy publicznej udzielonej w danym PO jest zamieszczana w sprawozdaniach okresowych (półrocznych) z realizacji programów.

---

⁶⁷ Od angielskiego podtytułu – General Block Exemption Regulation. 1 lipca 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z dnia 26.06.2014, str. 1), które zastąpiło obowiązujące wcześniej rozporządzenie nr 800/2008.

⁶⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. *w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) – zastąpiło ono poprzednio obowiązujące Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. *w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5).

⁶⁹ Obowiązujące programy pomocowe regulujące udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO 2007-2013 zawiera Załącznik nr 2 do *Sprawozdania*.

7.5 Polityka dotycząca ochrony środowiska

Art. 11 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (Dz.U. UE C 115 z 9.05.2008) stanowi, że przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Unii, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska. Zasada ta została także potwierdzona w Rozporządzeniu Rady (WE) 1083/2006⁷⁰ z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210/25 z 31.07.2006 z późn. zm.).

Na gruncie prawa krajowego kwestie związane z ochroną środowiska regulowane są m.in. poprzez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), a także w ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012, poz. 145 z późn. zm.).

Zgodność projektów współfinansowanych ze środków UE z przepisami środowiskowymi jest jednym z aspektów analizy na etapie dokumentacji projektowej przedkładanej przez beneficjenta razem z wnioskami o dofinansowanie projektów, weryfikacji wniosków o płatność, a także podczas prowadzonych działań kontrolnych. Na poziomie programów operacyjnych zgodność ta jest przedmiotem monitorowania przez instytucje zarządzające i raportowana do KE w sprawozdaniach rocznych z realizacji programów.

Ponadto, w celu zapewnienia zgodności realizowanych przedsięwzięć z przepisami w obszarze ochrony środowiska prowadzone są działania informacyjne i szkoleniowe, adresowane zarówno do beneficjentów, jak i pracowników instytucji uczestniczących w systemie wdrażania NSRO.

7.6 Zasada równości szans⁷¹

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wyraźnie wskazuje, iż zasada równości szans jest jedną z naczelných zasad określających ramy prawne funkcjonowanie UE. Zgodnie z art. 10 TFUE, UE w swoich przedsięwzięciach będzie dążyć do zwalczania jakiegokolwiek przejawów dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną⁷². Ponadto, art.8 TFUE zobowiązuje każde państwo członkowskie do tego, by we wszystkich swoich działaniach zmierzały do zniesienia nierówności oraz wspierały równości mężczyzn i kobiet⁷³.

Zasada równości szans mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacja zostały uznane za obowiązkowe na każdym z etapów wdrażania funduszy strukturalnych. Mówi o tym art. 16 *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006* oraz art. 6 *Rozporządzenia (WE) nr 1081/2006 Parlamentu*

---

⁷⁰ Art. 17 Rozporządzenia 1083/2006: *Cele funduszy osiągnane są w ramach zrównoważonego rozwoju oraz propagowania na poziomie Wspólnoty celu, jakim jest ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego określonego w art. 6 Traktatu.*

⁷¹ Realizacje EFS w kontekście Europejskiej Strategii Zatrudnienia (zgodnie z art. 2 ust. 1 Rozporządzenia nr 1081/2006) załącznik nr 7 do *Sprawozdania*.

⁷² Wersje skonsolidowane *Traktatu o Unii Europejskiej* i *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 115, 9 maja 2008 r. O zakazie dyskryminacji ze względu na ww. cechy mówi również art.21 ust.1 Karty Praw Podstawowych. Z kolei art. 157 TFUE zabrania dyskryminacji ze względu na płeć w stosunkach pracy. Do przeciwdziałania dyskryminacji odnoszą się dwie dyrektywy wydane na podstawie art.13 TWE (obecnie art. 19 ust.1 TFUE), pierwsza z nich to dyrektywa Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz dyrektywa Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług oraz dostarczania towarów i usług.

⁷³ *Ibidem*. Ponadto, niektóre zapisy TFUE pozwalają na prowadzenie państwom członkowskim działań wyrównawczych zmierzających do preferencyjnego traktowania płci w zatrudnieniu.

Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1784/1999.

Komunikat Komisji Europejskiej nr 2008/2171 wskazuje cztery sposoby faktycznej realizacji zasady równych szans, są to:

- podnoszenie świadomości (w zakresie dyskryminacji, przepisów dot. równego traktowania itp.);
- wprowadzanie polityki równości do głównego nurtu działań w każdym obszarze (*equality mainstreaming*);
- zbieranie i analizowanie danych (dotyczących faktycznego położenia grup narażonych na dyskryminację, mające na celu oszacowanie skali zjawiska dyskryminacji i ocenę postępów);
- stosowanie konkretnych działań wyrównawczych (*positive action*).

Zgodność z polityką równości szans jest wymagana i weryfikowana na każdym etapie aplikowania o wsparcie ze środków strukturalnych: beneficjent jest zobowiązany wykazać zgodność zgłaszanego projektu z polityką równych szans składając wniosek o dofinansowanie projektu. Na etapie programowania i wdrażania wsparcie realizacji zasady jest możliwe m.in. poprzez wprowadzenie odpowiednich kryteriów wyboru projektów. Natomiast w trakcie realizacji projektu beneficjenci są zobowiązani przedłożyć informację o zgodności projektu z zasadami polityk wspólnotowych we wniosku o płatność. Instytucje odpowiedzialne za wdrażanie funduszy są zobowiązane odnieść się do kwestii równości szans w przedkładanych do IZ instytucji zarządzających okresowych i rocznych sprawozdaniach z realizacji PO. Zgodnie zaś z wymogami sprawozdawczości wobec KE, określonymi w *Rozporządzeniu Komisji nr 1828/2006*, Państwo Członkowskie przedstawia informacje w przedmiotowym zakresie w sprawozdaniach rocznych z wykonania programu.

ZASADA RÓWNOŚCI SZANS: EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Równość szans i niedyskryminacja

Unia Europejska jako cel na wszystkich etapach wdrażania funduszy strukturalnych wskazuje zniesienie nierówności oraz zwalczanie wszelkich przejawów dyskryminacji w tym m.in. ze względu na wiek, płeć, rasę i niepełnosprawność.

Jednym z priorytetowych kierunków interwencji EFS, odpowiadających bezpośrednio na wyzwania wynikające z zasady równości szans jest wsparcie określonych grup docelowych m.in. osób niepełnosprawnych, mniejszości etnicznych i narodowych, migrantów w dostępie do rynku pracy, w zwiększaniu stopnia ich przygotowania zawodowego oraz poprawy zdolności do uzyskania zatrudnienia.

W ramach PO KL w szczególny sposób brana jest pod uwagę specyficzna sytuacja powyższych grup defaworyzowanych, zwłaszcza osób niepełnosprawnych. Wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych wdrażane jest w PO KL w ramach podejścia horyzontalnego, co oznacza, że osoby te mogą korzystać ze wsparcia w ramach wszystkich działań PO KL, ponieważ zostały zaliczone do grupy osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Od początku realizacji programu udział w projektach PO KL rozpoczęło blisko 232 tys. osób niepełnosprawnych, wśród których 55% stanowiły kobiety.

Dodatkowo, wdrażane są odrębne działania realizowane w sposób systemowy przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Poddziałanie 1.3.6 PO KL). Przedsięwzięcia te adresowane są do osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz rzadko występującymi i dotyczą:

- aktywizacji zawodowej i integracji społecznej wobec osób niepełnosprawnych i ich otoczenia, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii oraz projektów promujących elastyczne i innowacyjne formy zatrudnienia;
- badań w zakresie diagnozy potrzeb, efektywności form wsparcia oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych, powiązane z konkretnymi działaniami wdrożeniowymi;
- promocji najlepszych rozwiązań z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym;
- kampanii informacyjnych skierowanych m.in. do pracodawców w celu zachęcania ich do zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Do końca 2013 r. udział w ww. projektach zakończyło 10,6 tys. osób niepełnosprawnych.

Największy udział osób niepełnosprawnych odnotowano w projektach ukierunkowanych na rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (Priorytet VII *Promocja integracji społecznej*). W tego typu projektach udział wzięło 131,9 tys. osób z niepełnosprawnościami (18% ogółu uczestników projektów).

W roku 2013 rozpoczęła się również realizacja projektów konkursowych, których celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz poprawa ich dostępu do zatrudnienia. Ze względu na fakt, że skuteczność działań aktywizacyjnych w dużej mierze zależy od umiejętności dostosowania działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych do specyficznych potrzeb tych osób, wynikających m.in. z rodzajów niepełnosprawności, którymi są dotknięte, upowszechniane jest stosowanie kompleksowego podejścia do wspierania osób niepełnosprawnych poprzez zastosowanie wobec każdego z uczestników projektu indywidualnego planu działania. Wdrażane programy aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych (w ramach których dla każdego z uczestników realizowane są indywidualne plany działania opracowywane w oparciu o analizę predyspozycji zawodowych danej osoby) obejmują co najmniej dwie spośród przewidzianych form wsparcia (m.in. pośrednictwo pracy, subsydiowanie zatrudnienia, staże, kursy, wyposażenie stanowiska pracy, sfinansowanie kosztów zatrudnienia w ZAZ czy zatrudnienie wspomagane). Co więcej, realizowane mogą być działania o charakterze środowiskowym, w tym w szczególności działania edukacyjne i integracyjne, mające na celu adaptację pracownika w środowisku pracy. Do końca 2013 r. 700 osób niepełnosprawnych zakończyło udział w projektach. Niemniej, biorąc pod uwagę podpisane dotychczas umowy planowane jest wsparcie w tym Działaniu ok. 7,4 tys. osób niepełnosprawnych.

Pod koniec roku 2013 Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju nawiązało ścisłą współpracę z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacjami pozarządowymi zrzeszonymi w ramach grupy ON Inclusion 14-20, skupiającej pozarządowych i akademickich ekspertów działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Z inicjatywy MIR odbyło się kilka spotkań roboczych poświęconych wypracowaniu rozwiązań systemowych gwarantujących dostępność europejskich funduszy strukturalnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Efektem konsultacji było opracowanie przez MIR dokumentu pn. *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020*, a także włączenie do projektu nowego programu operacyjnego finansowanego ze środków EFS w latach 2014-2020 działań na rzecz przygotowania polityk publicznych do pełnej implementacji postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

W 2013 r. liczne zadania związane z realizacją zasady równości szans płci dotyczyły przygotowania do realizacji polityki spójności na lata 2014-2020. W związku z wymaganiami postawionymi w warunkowości ogólnej *ex ante* w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 ustanawiającego przepisy dla wszystkich funduszy strukturalnych, IZ PO KL opracowała dokument pn. *Agenda działań na rzecz równości szans*

i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020. Celem Agendy jest stworzenie ramowego planu, wskazującego kierunki i zakres działań, jakie będą podejmowane na rzecz podnoszenia świadomości i wiedzy z zakresu równości szans osób z niepełnosprawnościami wśród podmiotów zaangażowanych w realizację funduszy unijnych. Dokument ten stanowi jednocześnie odpowiedź na wymagania postawione przez Komisję Europejską państwom członkowskim w ramach warunkowości ogólnej *ex-ante*, dotyczącej równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami. Zaplanowane w Agencji działania poświęcone będą podniesieniu świadomości pracowników systemu zarządzania i wdrażania funduszy europejskich, a także projektodawców na temat realizacji zasady równości szans i dostępności oraz stworzeniu podstaw programowych i otoczenia instytucjonalnego dla wdrożenia zasady równości szans i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami wszystkich produktów i usług oraz infrastruktury objętej finansowaniem funduszy europejskich. Na początku 2014 r. planowane jest skierowanie dokumentu do konsultacji zewnętrznych.

W dniach 28-29 października 2013 r. MIR zorganizowało konferencję poświęconą zagadnieniom związanym z realizacją horyzontalnej zasady antydyskryminacji i dostępności w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami oraz działaniom na rzecz skutecznej integracji tych osób z rynkiem pracy. Uczestnikami spotkania byli zarówno przedstawiciele regionów, organizacji pozarządowych, Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jak i reprezentanci innych państw. Celem spotkania było przede wszystkim zainspirowanie regionalnych instytucji do programowania wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w okresie 2014-2020.

W ramach PO KL wdrażane są również działania adresowane do innej grupy, która została zidentyfikowana jako stale borykająca się z poważną dyskryminacją i uprzedzeniami – są to działania wdrażane w ramach tzw. „komponentu romskiego” PO KL, które ukierunkowane są na wsparcie członków społeczności romskiej. Społeczność romska to jedna z największych mniejszości etnicznych UE, zmagająca się z marginalizacją w wielu różnych aspektach życia. Poza możliwościami uzyskania przez Romów wykształcenia i szkoleniami, środki EFS ułatwiają przełamywanie wielu barier na drodze do zdobycia przez nich zatrudnienia i integracji ze społeczeństwem większościowym. W PO KL realizowane są projekty obejmujące działania z zakresu zatrudnienia, edukacji, integracji społecznej i zdrowia, przyczyniające się do aktywizacji społeczno-zawodowej społeczności romskiej. Adresatami tych działań są zarówno sami członkowie społeczności romskiej, jak i podmioty działające na ich rzecz, ale także osoby z ich otoczenia w zakresie wspólnych projektów prowadzących do integracji Romów ze społeczeństwem). Od początku realizacji PO KL wsparciem w Priorytecie I *Zatrudnienie i integracja społeczna* objęto 13,7 tys. Romów, spośród których 7,2 tys. zakończyło udział. Zgodnie z wynikami przeprowadzonego badania ewaluacyjnego:

- najbardziej pożądaną formą wsparcia w obszarze zatrudnienia są staże. Istnieją przesłanki, aby sądzić, że wydłużenie ich do 6 miesięcy pozwoli na zmianę postawy obciążonej stereotypami u pracodawcy;
- projektodawcy mówią o zauważalnym „skoku rozwojowym” – zwłaszcza w przypadku dzieci romskich, uczestniczących w różnych formach edukacji przedszkolnej – zarówno w wymiarze wyrównywania szans do dalszej edukacji, jaki i integracji ze społeczeństwem polskim;
- pomoc (np. prawna) w kontaktach z instytucjami publicznymi jest często Romom bardzo potrzebna i przydatna, jednak powinna cechować się dużym wyczuleniem na kwestie usamodzielniania osób z niej korzystających tak, aby nie utrwałać wyuczonyj bezradności;
- w odniesieniu do wsparcia instytucji z tzw. otoczenia społeczności romskiej potrzebne wydaje się pogłębienie aspektów merytorycznych szkoleń, a także wprowadzenie

szkoleń z metodologii pracy z uczniami dwujęzycznymi dla nauczycieli oraz warsztatów z pracy z trudnym klientem dla urzędników.

Równość szans kobiet i mężczyzn

W ramach PO KL w sposób szczególny nacisk na realizację zasady równości szans został położony poprzez zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć.

W 2013 roku bardzo ważnym elementem realizacji zasady równości szans płci była kontynuacja podnoszenia świadomości i wiedzy na temat tej polityki horyzontalnej, zgodnie z zapisami opracowanego przez IZ PO KL dokumentu *Agenda działań na rzecz równości szans płci w ramach PO KL 2007-2013*. Przykładami inicjatyw zrealizowanych na podstawie jej zapisów były:

- organizacja przez IZ PO KL w lutym 2013 roku konferencji *Szanse i wyzwania dla równości szans płci w ramach EFS 2014-2020*. Celem konferencji była przede wszystkim prezentacja dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu równości szans płci na różnych poziomach wdrażania funduszy unijnych: Komisji Europejskiej, poszczególnych programów operacyjnych i projektów. W konferencji wzięli udział przedstawiciele i przedstawicielki OECD, Komisji Europejskiej, organizacji działających na rzecz równości szans płci, partnerów społeczno-gospodarczych i administracji publicznej. Konferencja była okazją do szerszego włączenia środowiska organizacji pozarządowych działających na rzecz równości (m.in. Kongres Kobiet) do dyskusji na temat kierunków inwestycji ze środków funduszy strukturalnych. Wypracowane w trakcie spotkania rekomendacje posłużyły do lepszego zaprojektowania zaleceń na lata 2014 - 2020 dla instytucji wdrażających fundusze unijne.
- organizacja spotkania Grupy roboczej ds. równości szans płci. W czerwcu 2013 na posiedzeniu grupy zostały omówione główne założenia przygotowanego przez IZ PO KL dokumentu dotyczącego zaleceń z zakresu równości szans płci na nowy okres programowania polityki spójności. Przedstawiono również główne wyzwania we wdrażaniu równości szans płci w Polsce i na poziomie Unii Europejskiej. W trakcie spotkania odbyły się warsztaty tematyczne z zakresu: koordynacji polityki równości szans płci, przygotowania programów operacyjnych współfinansowanych z EFS i EFRR w oparciu o zasadę równości szans płci, zmian w standardzie minimum – konkretnych propozycji zmian na przyszłość. Na koniec zostały zaprezentowane założenia projektu realizowanego w ramach PO KL pt. *Równość. Info*.
- W lipcu 2013 r. odbyły się warsztaty na temat podejścia do standardu minimum jako narzędzia oceny projektów współfinansowanych z EFS w przyszłej perspektywie finansowej.
- W listopadzie 2013 roku zaprezentowano dotychczasowe doświadczenia we wdrażaniu równości szans płci w ramach EFS w Polsce podczas konferencji *Równość szans kobiet i mężczyzn w ramach EFS – europejski model i krajowa perspektywa*, zorganizowanej przez niemiecką Agencję na rzecz równości szans płci w ramach EFS.
- udzielanie na bieżąco informacji nt. zasady równości szans płci poprzez m.in. specjalnie do tego stworzony adres mailowy rownoscplci@mir.gov.pl, utworzony w czerwcu 2009 r. przez IZ PO KL.

MIR dokonało również analizy i oceny włączenia kwestii równości szans płci w zakres wsparcia przygotowywanych obecnie 16 regionalnych programów operacyjnych, współfinansowanych z EFRR i EFS. Ponadto, mając na uwadze potrzebę jak najszerszej konsultacji dokumentów związanych z nowym okresem programowania, wszystkie krajowe programy operacyjne zostały przesłane do zaopiniowania przez Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania.

7.7 Zasada partnerstwa

Jedną z najważniejszych zasad horyzontalnych stosowanych w ramach realizacji wspólnotowej polityki spójności jest zasada partnerstwa. Jej rola przy wdrażaniu programów została określona zarówno w preambule *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006* (pkt 23), jak i w konkretnych przepisach ww. *Rozporządzenia* (przede wszystkim art. 1 i art. 11). Sposób realizacji tej zasady w programach jest także przedmiotem sprawozdawczości Państwa Członkowskiego wobec KE, określonej w *Rozporządzeniu Komisji nr 1828/2006*. W odróżnieniu od polityk/zasad omawianych we wcześniejszych podrozdziałach, głównym adresatem zaleceń dotyczących wdrażania zasady partnerstwa jest poziom instytucjonalny, gdyż to rolą instytucji jest zapewnienie funkcjonowania mechanizmów partnerstwa w programach i projektach.

Zasada partnerstwa znalazła szczególne rozwinięcie we wspomnianym art. 11 *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006* stanowiącym, że cele funduszy realizowane są w ramach ścisłej współpracy pomiędzy Komisją a każdym państwem członkowskim.

Na podstawie tego artykułu każde państwo członkowskie, w zależności od potrzeb i zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi oraz praktyką krajową, organizuje partnerstwo z władzami i podmiotami, takimi jak:

- właściwe władze regionalne, lokalne, miejskie i inne władze publiczne;
- partnerzy gospodarczy i społeczni;
- inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, partnerów zajmujących się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za wspieranie równości mężczyzn i kobiet.

Ponadto, art. 11 mówi, że partnerstwo powinno być stosowane we wszystkich fazach realizacji programów operacyjnych, tj. na etapie: programowania, wdrażania, monitorowania, oceny.

Powyższe elementy zasady partnerstwa znalazły potwierdzenie w zapisach NSRO dla Polski, poszczególnych PO oraz w ich systemach wdrażania. Sposób realizacji zasady partnerstwa ma trzy zasadnicze aspekty. Dwa pierwsze można określić wspólnym mianem poziomu instytucjonalnego, w ramach którego z jednej strony zapewnione są mechanizmy partnerstwa podczas programowania, wdrażania programów, monitorowania i oceny (co odbywa się np. poprzez Komitety Monitorujące, grupy robocze, konsultacje), z drugiej zaś – realizowane są projekty mające na celu wzmocnienie partnerstwa pomiędzy administracją i przedstawicielami władz państwowych a partnerami społeczno-gospodarczymi. Obok wspomnianych dwóch aspektów jest także trzeci, w postaci partnerstwa podczas realizacji projektów, rozumianego bądź jako aktywizowanie społeczności lokalnych bądź też – w bardziej sformalizowany sposób – jako realizacja tzw. projektów partnerskich, w oparciu o przepisy art. 28a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*.⁷⁴

Realizacja zasady partnerstwa w poszczególnych programów operacyjnych, a także w jej wymiarze projektowym, jest przedmiotem stałej uwagi instytucji uczestniczących w systemie wdrażania NSRO, a także grup roboczych funkcjonujących przy Komitecie Koordynacyjnym NSRO.

Za przejaw starań o jak najpełniejsze stosowanie zasady partnerstwa należy uznać powołanie Krajowej Sieci Tematycznej ds. partnerstwa (KSTP) przez Grupę roboczą ds. społeczeństwa obywatelskiego Uchwałą nr 45 Komitetu Koordynacyjnego Narodowych Strategicznych Ram

---

⁷⁴ Zgodnie z art. 28a ust. 1: *w celu wspólnej realizacji projektów mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej „projektem partnerskim”, na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów* (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

Odniesienia na lata 2007-2013 z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie utworzenia Krajowej Sieci Tematycznej ds. Partnerstwa.

Zadaniem KSTP jest wzmocnienie mechanizmów współpracy przy realizacji programów pomiędzy przedstawicielami instytucji i partnerami społeczno-gospodarczymi poprzez:

- doroczne konferencje krajowe;
- spotkania regionalne;
- analizy i ekspertyzy;
- konkurs promujący ideę partnerstwa w komitetach monitorujących;
- poziomą wymianę informacji za pomocą biuletynów i Bazy Wiedzy dostępnej na stronie MliR;
- inne działania o charakterze edukacyjnym w postaci programów szkoleniowych dla partnerów społeczno-gospodarczych w komitetach i podkomitetach monitorujących, dotyczącym zasad i mechanizmów dialogu społecznego i obywatelskiego.

W 2013 roku miały miejsce cztery spotkania KSTP. Do tematów omawianych w ich trakcie należą m.in.⁷⁵:

- zasady realizacji instrumentu rozwoju terytorialnego pn. Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), w tym kwestie związane z zakładaniem Lokalnych Grup Działania;
- struktury parasolowe organizacji pozarządowych w perspektywie finansowej 2007-2013 oraz 2014-2020;
- mechanizm konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.), w tym rola debaty publicznej;
- udział partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowaniu RPO Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020;
- zakres interwencji i stan przygotowań PO *Wiedza Edukacja Rozwój*, który realizowany będzie w perspektywie finansowej 2014-2020.

---

⁷⁵ Na podstawie informacji Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK 1 POLSKIE PROJEKTY WSPÓLFINANSOWANE Z FUNDUSZU TEN-T	164
ZAŁĄCZNIK 2 OBOWIĄZUJĄCE PROGRAMY POMOCOWE REGULUJĄCE UDZIELANIE POMOCY PUBLICZNEJ W RAMACH NSRO 2007-2013 (WG PO) STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2013 R.....	171
ZAŁĄCZNIK 3 LISTA PROJEKTÓW, KTÓRYM PRZYZNANO DOTACJE W RAMACH KONKURSU NA DZIAŁANIA INFORMACYJNE.....	175
ZAŁĄCZNIK 4 SZCZEGÓLNE INFORMACJE DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY ZE STACJAMI TELEWIZYJNYMI I RADIOWYMI ORAZ PRASĄ W ZAKRESIE INFORMACJI I PROMOCJI FUNDUSZY EUROPEJSKICH NA LATA 2007-2013	176
ZAŁĄCZNIK 5 ŚRODKI UNIJNE PRZEZNACZONE NA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH I INICJATYW FLAGOWYCH STRATEGII <i>EUROPA 2020</i>	180
ZAŁĄCZNIK 6 REALIZACJA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO WE WDRAŻANIU WYTYCZNYCH	182

Załącznik 1 Polskie projekty współfinansowane z Funduszu TEN-T

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2004-PL-92601-S	Przygotowanie projektu „Modernizacja linii kolejowej E30 (III korytarz) na odcinku Kraków – Medyka – granica państwa” PKP PLK S.A.	Decyzja C(2004)5836 zmieniona Decyzją C(2007)1637 zmieniona Decyzją C(2009)2175	2 900 000	1 450 000	Projekt zakończony i rozliczony
2004-PL-92602-S	Przygotowanie projektu „Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Poznań – Szczecin – Świnoujście” PKP PLK S.A.	Decyzja C(2004)5854 zmieniona Decyzją C(2007)1637, zmieniona Decyzją K(2009)6999	3 600 000	1 800 000	Projekt zakończony i rozliczony
2004-PL-92610-S	Analiza wykonalności i dokumentacja geologiczna w odniesieniu do odcinka płatnej autostrady A-1 Stryków – Częstochowa - Pyrzowice, w tym analiza ruchu drogowego GDDKiA	Decyzja C(2004)5834, zmieniona Decyzją C(2006)3034, zmieniona Decyzją C(2007) 6816	2 000 000	1 000 000	Projekt zakończony i rozliczony
2005-PL-92601-S	Studium wykonalności modernizacji linii kolejowej C-E 65 na odcinku (Gdynia) – Tczew – Bydgoszcz – Inowrocław – Zduńska Wola – Karsznice – Tarnowskie Góry – Pszczyna PKP PLK S.A.	Decyzja C(2005)6026 zmieniona Decyzją C(2009)3880	4 580 000	2 290 000	Projekt zakończony i rozliczony
2005-PL-92602-S	Projekt budowlany i wykonawczy oraz materiały przetargowe dla autostrady A-1 na odc. Pyrzowice – Maciejów, w tym materiał dotyczący przygotowania środowiskowego i dokumentacja geologiczna GDDKiA	Decyzja K(2005)6030, zmieniona Decyzją K(2008)1270	7 000 000	3 500 000	Projekt zakończony i rozliczony

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2005-PL-92603-S	Koncepcja programowa i materiały do wniosku o wydanie decyzji o ustalenie lokalizacji drogi ekspresowej S-1 na odc. od węzła „Kosztowy II” w Mysłowicach do węzła „Suchy Potok” w Bielsku Białej GDDKiA	Decyzja K(2005)6027	3 400 000	1 700 000	Projekt zakończony i rozliczony
2005-PL-92604-S	Projekt budowlany i wykonawczy oraz materiały przetargowe dla autostrady A-1 na odc. Toruń-Stryków GDDKiA	Decyzja K(2005)6029, zmieniona Decyzją K(2009)4088	22 000 000	11 000 000	Projekt zakończony i rozliczony
2005-PL-92605-S	Studium wykonalności systemu informacyjnego obsługi transportu kolejowego – SITKol TK Telekom Sp. z o.o.	Decyzja K(2006)1187, zmieniona Decyzją K(2009)1329	3 600 000	1 800 000	Projekt zakończony i rozliczony
2005-PL-92606-S	Studium wykonalności i studia techniczne systemu GSM-R na kolejowej sieci TEN-T w Polsce PKP PLK S.A. TK Telekom Sp. z o.o.	Decyzja K(2006)3312 zmodyfikowana Decyzją K(2008)12, zmieniona Decyzją K(2009)5549	4 695 900	2 347 000	Projekt zakończony i rozliczony
2006-PL-92603-S	Projekt budowlany, wykonawczy oraz materiały przetargowe dla autostrady A-4 na odcinku Tarnów – Rzeszów oraz drogi ekspresowej S-19 na odcinku Rzeszów – Lutoryż GDDKiA	Decyzja C(2006)7115 zmieniona Decyzją C(2009)7939	12 000 000	6 000 000	Projekt zakończony i rozliczony

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2006-PL-92604-S	Projekt Budowlany i wykonawczy oraz materiały przetargowe dla Obwodnicy Południowej Miasta Gdańska (odc. Obwodnica Zachodnia Trójmiasta – Koszwały) wraz ze Studium Techniczno – Ekonomiczno – Środowiskowym, Dokumentacją Programowo – Lokalizacyjną dla drogi S-7 na odcinku Koszwały – Kazimierzowo GDDKiA	Decyzja C(2007)4678, zmieniona Decyzją C(2009)4641 zmieniona Decyzją K(2010)8414	3 500 000	1 500 000	Projekt zakończony i rozliczony
2006-PL-92605-S	Kompleksowa dokumentacja studialna, programowo – lokalizacyjna, budowlana i przetargowa dla budowy drogi ekspresowej S-69 Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń, odcinek Przybędza – Milówka (Obejście Węgierskiej Górki) GDDKiA	Decyzja C(2007)77, zmieniona Decyzją C(2009)9129	4 900 000	2 400 000	Projekt zakończony i rozliczony
2006-PL-92606-S	Podstawowa dokumentacja techniczna, dokumentacja do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady A-4 na odcinku Przeworsk – Korczowa GDDKiA	Decyzja C(2007)1542	4 000 000	2 000 000	Projekt zakończony i rozliczony
2006-PL-92607-S	Dokumentacja do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację autostrady A-2 na odcinku Warszawa – Kukuryki GDDKiA	Decyzja K(2007)1358, zmieniona Decyzją K(2009)10654	1 080 000	540 000	Projekt zakończony i rozliczony

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2006-PL-92608-S	Przygotowanie przedsięwzięcia „Modernizacja i rozbudowa Warszawskiego Węzła Kolejowego” PKP PLK S.A.	Decyzja K(2007)1248, zmieniona Decyzją C(2009)10717	9 800 000	4 900 000	Projekt zakończony i rozliczony
2006-PL-92609-S	Dostosowanie Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II w Krakowie – Balicach, węzła sieci TEN-T, kluczowego portu Małopolski (Polska Południowo-Wschodnia), do obecnych i przyszłych potrzeb w zakresie ruchu z uwzględnieniem wymogów ochrony i bezpieczeństwa oraz ochrony środowiska MPL im. Jana Pawła II Kraków - Balice Sp. z o.o.	Decyzja K(2007)4350 zmieniona Decyzją K(2009)4709	4 923 000	2 387 000	Projekt zakończony i rozliczony
2007-PL-92101-S	Materiały do decyzji w sprawie oddziaływania na środowisko, materiały do decyzji o lokalizacji, do projektu budowlanego i dokumentacji przetargowej w związku z budową drogi ekspresowej S-19 na odcinku Lutoryż – Barwinek GDDKiA	Decyzja C(2008)7007	8 700 000	3 450 000	Projekt zakończony i rozliczony
2007-PL-92103-S	Dokumentacja projektowa, projekt budowlany i dokumentacja przetargowa w związku z budową drogi ekspresowej S5 na odcinkach Nowe Marzy – Bydgoszcz, Żnin – granica woj. wielkopolskiego oraz granica woj. kujawsko-pomorskiego – Gniezno GDDKiA	Decyzja C(2008)7033	12 000 000	4 760 000	Projekt zakończony i rozliczony

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2007-PL-92105-S	Analiza długoterminowego rozwoju Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach GTL S.A.	Decyzja K(2008)6965 zmieniona Decyzją K(2010)6694	843 692	335 030	Projekt zakończony i rozliczony
2008-PL-92001-S	Wstępne Studium wykonalności dla zadania „Modernizacja i rozbudowa Katowickiego Węzła Kolejowego” PKP PLK S.A.	Decyzja C(2009)3841 zmieniona Decyzją K(2010)8756	1 000 000	500 000	Projekt zakończony i rozliczony
2008-PL-92005-S	Analiza długoterminowego dostosowania Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy, węzła TEN-T w północnej Polsce, do potrzeb transportu lotniczego PL Gdańsk Sp. z o.o.	Decyzja C(2009)4445	2 375 000	1 187 500	Projekt zakończony i rozliczony
2008-PL-92004-S	Kompleksowa dokumentacja studialna i techniczna rozwoju Międzynarodowego Portu Lotniczego Wrocław S. A. PL Wrocław S.A.	Decyzja K(2009)4177 zmieniona Decyzją K(2010)7697	2 520 000	1 260 000	Projekt zakończony i rozliczony
2008-EU-40006-S	Studium Wykonalności dla utworzenia FAB-u Bałtyckiego PAŻP	Decyzja K(2009)7718	2 000 000	1 000 000	Projekt zakończony i rozliczony
2009-PL-60151-P	Projekt i zabudowa systemu ETCS poziom 1 na odcinku linii kolejowej E65, CMK, Grodzisk Mazowiecki – Zawiercie PKP PLK S.A.	Decyzja K(2010)4874	17 645 314	8 822 657	Projekt zakończony
2009-PL-92003-S	Prace studialne związane z długofalowym rozwojem Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie	Decyzja K(2010)4377 zmieniona Decyzją K(2012)1955	2 537 696	1 268 848	Projekt zakończony (w trakcie

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
	PP „Porty Lotnicze”				procedury rozliczenia)
2010-PL-92245-S	Studium wykonalności modernizacji i rozbudowy Katowickiego Węzła Kolejowego PKP PLK S.A.	Decyzja K(2011)2574	6 360 000	3 180 000	Projekt zakończony (w trakcie procedury rozliczenia)
2010-PL-70206-P	Pilotażowe wdrożenie RIS Dolnej Odry Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	Decyzja K(2011)4584	7 280 000	1 600 000	Projekt realizowany
2011-EU-95090-S*	Preparatory studies and activities of the organizational structures of RFC8 “Bremerhaven/Rotterdam/Antwerp-Aachen/ Berlin-Warsaw-Terespol (Poland-Belarus border)/Kaunas PKP PLK S.A. (koordynator)	Decyzja K(2012)8082	3 320 000	1 660 000*	Projekt realizowany
2011-PL-93141-S	Modernizacja linii kolejowej Warszawa Włochy – Grodzisk Mazowiecki – prace przygotowawcze PKP PLK S.A.	Decyzja K(2012)8133	2 758 000	1 379 000	Projekt realizowany
2012-PL-91170-S	Opracowanie dokumentacji projektowej dla inwestycji: Rozbudowa nabrzeży wraz z pogłębieniem toru wodnego w Porcie Wewnętrznym w Gdańsku ZMP Gdańsk S.A.	Decyzja C(2013)7880	1 116 000	558 000	Projekt realizowany

Nr projektu	Tytuł projektu, POZR/Beneficjent	Nr Decyzji KE	Koszt kwalifikowany projektu, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Wartość dofinansowania z Funduszu TEN-T, zgodnie z Decyzją KE [EUR]	Uwagi
2012-EU-94126-S**	Preparatory studies and activities of organizational structures of Rail Freight Corridor 5 PKP PLK S.A. (koordynator)	C(2013)9187	3 860 000	1 930 000**	Projekt realizowany

* 2011-EU-95090-S – projekt realizowany przez grupę państw z Polski, Belgii, Holandii, Niemiec i Litwy; udział Polski w dofinansowaniu z Funduszu TEN-T w ramach projektu w kwocie 332 000 euro,

** 2012-EU-94126-S – projekt realizowany przez grupę państw z Polski, Czech, Słowacji, Austrii, Włoch i Słowenii; udział Polski w dofinansowaniu z Funduszu TEN-T w ramach projektu w kwocie 279 936 euro.

Załącznik 2 Obowiązujące programy pomocowe regulujące udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO 2007-2013 (wg PO) stan na dzień 31 grudnia 2013 r.

Program Operacyjny *Infrastruktura i Środowisko*

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 października 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi redukcji emisji ze źródeł spalania paliw (Dz. U. poz. 1279) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznych oraz przyłączy umożliwiających przyłączanie jednostek wytwórczych energii z odnawialnych źródeł energii do systemu elektroenergetycznego oraz przesył energii z odnawialnych źródeł energii (Dz. U. nr 239, poz. 1596),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 kwietnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej albo sieci ciepłowniczej (Dz. U. Nr 72, poz. 461),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstw produkujących maszyny i urządzenia służące do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii oraz biokomponentów i biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 183, poz. 1431) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy i przebudowy sieci dystrybucyjnej gazowej oraz prawidłowego funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazowego (Dz. U. Nr 183, poz. 1430) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na budowę instalacji do wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 183, poz. 1429) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii (Dz. U. Nr 21, poz. 112) (znowelizowane w 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wysokosprawnego wytwarzania energii (Dz. U. Nr 21, poz. 111) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 września 2009 r. w sprawie pomocy na projekty w zakresie transportu intermodalnego w ramach Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 150, poz. 1212),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie pomocy na projekty infrastrukturalne w zakresie portów lotniczych w ramach Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 35, poz. 273) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1308),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na wsparcie systemów zarządzania środowiskowego w ramach Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* (Dz. U. Nr 9, poz. 55) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795) (nowelizacja: Dz. U. z 2007 r. Nr 76, poz. 503) (rozporządzenie wygasło 31 grudnia 2013 r.).

Regionalne Programy Operacyjne

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. poz. 1471),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 października 2011 r. w sprawie udzielania pomocy ze środków instrumentów inżynierii finansowej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 245, poz. 1461) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1651),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 254, poz. 1709) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1430),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 239, poz. 1599) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1431),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 236, poz. 1562),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na szkolenia w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 234, poz. 1535),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na usługi doradcze dla mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 235, poz. 1549),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań i rozwoju w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 113, poz. 754),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 117, poz. 787) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1684),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie: energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 214, poz. 1661) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1665),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 174, poz. 1356),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 85, poz. 719) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r., poz. 1637),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 marca 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie transportu multimodalnego w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 52, poz. 430),

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na udział przedsiębiorców w programach promocji w ramach poddziałania 6.5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 133, poz. 892) (nowelizacja: Dz. U. z 2011 r. Nr 160, poz. 955 i Dz. U. z 2013 r. poz. 1453),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego

Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 75, poz. 638) (nowelizacja: Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 231),

- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy (Dz. U. Nr 115, poz. 796),*
- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 21, poz. 116 (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1398),*
- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. poz. 438) (nowelizacje: Dz. U. z 2013 r. poz. 691 i poz. 1617),*
- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (Dz. U. poz. 412) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1649),*
- *Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania pomocy publicznej na wspieranie inwestycji w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie wspierania kultury i dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 131, poz. 887),*
- *Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania pomocy publicznej na wspieranie inwestycji w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz pomocy de minimis w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 107, poz. 893) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1632),*
- *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2010 r. w sprawie udzielania przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie pomocy finansowej na dostarczenie usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu na odcinku "ostatniej mili" w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 170, poz. 1147) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 264),*
- *Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730) (nowelizacje: Dz. U. z 2010 r. Nr 75, poz. 473 i Dz. U. z 2010 r. Nr 96, poz. 620 i Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726 i Dz. U. z 2011 r. Nr 85, poz. 457 i Dz. U. z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Dz. U. z 2013 r. poz. 1240),*

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 239, poz. 1598) (nowelizacja: Dz. U. z 2011 r. Nr 233, poz. 1383),*
- *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 4 września 2012 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. poz. 1064) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1370),*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 lipca 2011 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2012 r. poz. 457),*
- *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. Nr 5, poz. 25),*

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na tworzenie i umożliwienie dostępu do sieci szerokopasmowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. poz. 423) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1615),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 września 2011 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój instrumentów inżynierii finansowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 210, poz. 1255),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 70, poz. 604) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1633),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na promocję gospodarczą Polski Wschodniej, stworzenie sieci współpracy centrów obsługi inwestora, tworzenie i rozwój klastrów, tworzenie polityki rozwoju regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 61, poz. 503) (nowelizacja: Dz. U. z 2012 r. poz. 399),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wyposażenie, tworzenie zaplecza B+R oraz na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 34, poz. 271),
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na tworzenie i rozwój infrastruktury turystyki kongresowej i targowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 21, poz. 117).

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2007-2013 (Dz. U. poz. 365) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1438).

Załącznik 3 Lista projektów, którym przyznano dotacje w ramach konkursu na działania informacyjne

Nazwa wnioskodawcy	Nazwa projektu	Wysokość dotacji (zł)
Projekty cross-mediowe		
Eurozet Sp. z o.o.	„Europa to my. Pokaż jak Fundusze Europejskie zmieniły twoje miejsce. Ogólnopolski Dzień Funduszy Europejskich”	2 002 845,00
Projekty telewizyjne		
TVP S.A.	„Zobacz jak zmienia się Polska dzięki Funduszom UE (Wielki Test o Europie, Kawa czy Herbata)”	2 000 000,00
Servi Media Filip Jurzyk	„Szlakiem Gwiazd (2)”	812 000,00
Media Corporation Sp. z o.o.	„Piękniejsza Polska w Unii Europejskiej”	599 520,00
Telewizja Polska S.A. Oddział w Krakowie	„Aktywni 50+. Sesja II”	478 800,00
Agencja Orzeł Agata Balak	„Fundusze Europejskie na rzecz badań i rozwoju. Promocja FE w ramach Magazynu Popularno-Naukowego COPERNICUS/GLOB – magazyn nowości naukowych”	302 310,00
Telewizja Polska S.A. Oddział w Katowicach	„Eurowiadomości – ogólnopolski cykl programów informacyjnych o Funduszach Europejskich – kontynuacja”	427 940,00
Projekty radiowe		
Radio Muzyka Fakty Sp. z o.o.	„Mapa Funduszy Europejskich”	420 000,00
ZET Premium Sp. z o.o.	„Program na sukces”	417 834,00
Radio PIN S.A.	„Pin do sukcesu”	139 050,00
Projekty prasowe		
Agencja Wydawniczo-Reklamowa „Wprost” Sp. z o.o.	„Wprost o Funduszach Europejskich”	377 000,00
Edipresse Polska S.A.	„Mój Dom Europa (Cykl publikacji w dwutygodniku „Przyjaciółka” oraz wybory Przyjaciółki Europy za pośrednictwem portalu www.polki.pl)”	362 432,00
Polityka Sp. z o.o. S.K.A.	„Fundusze Europejskie z bliska”	355 435,30
Presspublica Sp. z o.o.	„Euro-inwestycje w twoim regionie”	330 000,00
Wydawnictwo Kurii Metropolitalnej „Gość Niedzielny”	„Fundusze Europejskie: bliżej sąsiada”	326 290,00
Wydarzenia informacyjno-promocyjne		
Stowarzyszenie Kulturalne „Pocztówka”	„Warto wiedzieć, że ... - Fundusze Europejskie wokół nas”	265 980,00
Sparing Communication Group Marcin Hołota	„Fundusze Europejskie z ludzką twarzą!”	200 000,00

Źródło: Opracowanie własne MIiR (Departament Informacji, Promocji i Szkoleń)

Załącznik 4 Szczegółowe informacje dotyczące współpracy ze stacjami telewizyjnymi i radiowymi oraz prasą w zakresie informacji i promocji Funduszy Europejskich na lata 2007-2013

WSPÓŁPRACA ZE STACJAMI TELEWIZYJNYMI

Zobacz, jak zmienia się Polska dzięki Funduszom UE – projekt polegał na realizacji dwóch części. Pierwszą z nich był ogólnopolski *Wielki Test o Europie* poświęcony FE. Kontynuacją i uzupełnieniem Testu stanowiło 20 wyjazdowych wydań programu *Kawa czy herbata?*, emitowanych w TVP1. Do Testu zostali zaangażowani artyści, sportowcy, politycy i cudzoziemcy, związani z Polską. Główną wygraną była nagroda pieniężna, przekazana przez zwycięzcę na cel charytatywny.

Emisja trwającego ok. 90 minut testu odbyła się 27 maja 2013 r. w TVP 1. Dodatkowo TVP wyemitowała dwukrotnie jego powtórki w TVP Polonia. Równoległe z emisją Testu na antenie TVP 1, został przeprowadzony w internecie test *on-line*. Oglądalność Wielkiego Testu o Europie na antenie TVP 1 w dniu 27 maja 2013 r. wyniosła ponad 1,4 mln osób (wraz z powtórkami ok. 1,6 mln osób).

Program *Kawa czy herbata?* jako drugi element projektu był emitowany w maju i czerwcu 2013 r, z miejscowości, które szczególnie zmieniły się dzięki FE. Średnia widownia wyniosła 290,5 tys. widzów.

Szlakiem Gwiazd (2)

Program stanowił kontynuację projektu realizowanego w 2012 r. Wyemitowano 16 audycji, których bohaterami były znane i lubiane osoby, m.in. Irena Santor, Ania Wyszkonil, Czesław Mozil czy Zbigniew Zamachowski. Gwiazdy zabierały widzów w podróż w swoje rodzinne strony, by pokazać, jak ich miejscowości zmieniły się pod wpływem Funduszy Europejskich. Program emitowany był na antenie TVP 1 od lipca do listopada 2013 r. Powtórki programu emitowane były na TVP Polonia, TVP Regionalna i TVP Historia. Każdą audycję oglądało średnio ok. 516,8 tys. osób.

Piękniejsza Polska w Unii Europejskiej

Program prezentujący telewizjom, jak wykorzystanie unijnych dotacji przyczyniło się do wzrostu wartości kulturowej, turystycznej, infrastrukturalnej polskich regionów. Każdy z 16 odcinków programu poświęcono zmianom w innym województwie. Gospodarzami programów było kolejno 16 osób znanych widzom z takich audycji, jak *Europa da się lubić*, czy *Jaka to melodia?* – czyli obcokrajowców na stałe związanych z Polską. Każdą audycję obejrzało średnio ok. 747 tys. osób.

Aktywni 50+ (sesja II)

Magazyn telewizyjny pokazujący ludzi po 50. roku życia, którzy odmienili swoje życie dzięki wsparciu z FE. Bohaterami byli beneficjenci różnych programów operacyjnych. Dla widzów magazynu zorganizowano konkurs.

Magazyn obejmował w sumie 16 audycji emitowanych w cyklu tygodniowym w następujących stacjach: TVP INFO oraz oddziały regionalne. Każdą audycję oglądało średnio ok. 308 tys. osób.

Fundusze Europejskie na rzecz badań i rozwoju. Promocja FE w ramach Magazynu Popularno-Naukowego COPERNICUS (GLOB – Magazyn Nowości Naukowych)

Program dedykowany widzom, którzy uważnie śledzą nowe technologie i nowinki naukowe. Jego celem było pokazywanie innowacyjnych projektów finansowanych z zakresu współpracy badawczo-rozwojowej z przedsiębiorcami oraz nowoczesnej infrastruktury. Program był kontynuacją cyklu *COPERNICUS* emitowanego wcześniej w stacji Polsat NEWS. Projekt obejmował emisję 24 reportaży w 12 odcinkach programu *Glob – Magazyn Nowości Naukowych* prezentujących ciekawe innowacyjne projekty finansowanych z Funduszy Europejskich w ramach trzech programów: *POIG*, *PORPW* oraz *Poliś*. Program był emitowany w następujących stacjach:

TVP 1, TVP Polonia oraz TVP Regionalna. Każdą premierową audycję w TVP 1 (sobota przed południem) oglądało średnio ok. 200 tys. osób.

Eurowiadomości (kontynuacja) – projekt stanowiący kontynuację cyklu emitowanego w 2012 r. Projekt składał się z 28 audycji informacyjno-reportażowych. Tematyka funduszowa przedstawiana była w prosty sposób, np. trudne pojęcia unijne, jak alokacja, beneficjent czy absorpcja, wyjaśniał widzom prof. Jerzy Bralczyk. Do komunikacji z widzami wykorzystywano także stronę internetową programu, profil na Facebook’u oraz Telegazetę. Program emitowany był na antenie TVP Info, TVP Katowice, TVP Kraków oraz TVP Warszawa. Każdą audycję oglądało średnio ok. 298 tys. osób.

Blajer mówi

Projekt obejmował emisję 359 audycji w TVN CNBC (minutowe wejścia antenowe z najciekawszymi fragmentami z audycji pn. *Blajer mówi*), w których zawarte były informacje dotyczące instrumentów finansowych z FE. Celem realizacji cyklu było poinformowanie grupy docelowej (MŚP) o poręczeniach, czy produktach kapitałowych (*seed capital* czy *venture capital*), przedstawienie głównych zalet oferowanych produktów oraz pokazanie efektów konkretnych projektów realizowanych w ramach instrumentów finansowych, skierowanych do przedsiębiorców.

Jeden z dziesięciu

W teleturnieju, emitowanym na antenie TVP 2, w każdym odcinku pojawiało się jedno pytanie z zakresu tematyki FE oraz odesłanie do strony www.funduszeuropejskie.gov.pl. Każdą audycję oglądało średnio ok. 1,7 mln osób.

M jak miłość

W 5 odcinkach serialu promowane były instrumenty zwrotne FE. Każdą audycję oglądało średnio ok. 6,8 mln osób.

Na dobre i na złe

W 3 odcinkach serialu promowany był projekt badawczy w medycynie pn. *Opracowanie innowacyjnej metody zespolenia wewnętrznej kości długich z materiału biowchłaniającego*. Każdą audycję oglądało średnio ok. 5,7 mln osób.

WSPÓŁPRACA Z PRASĄ

Wprost o Funduszach Europejskich

Projekt obejmował publikację 11 trzystronicowych materiałów informacyjnych w tygodniku *Wprost* (średni nakład 136 tys. egz.). Działaniem uzupełniającym w projekcie były publikacje w magazynie *Film*⁷⁶. Publikacje prezentowały czytelnikom informacje nt. projektów współfinansowanych ze FE, m.in. poprzez przykłady dobrych praktyk, infografiki, wypowiedzi beneficjentów, czy sposoby ubiegania się o zwrotne instrumenty finansowe.

Mój Dom Europa

Projekt to cykl 8 reportaży w dwutygodniku *Przyjaciółka* (średni nakład 462 tys. egz.), prezentujących historie kobiet, których życie zmieniło się na lepsze dzięki FE. Publikacje ukazywały się raz w miesiącu. Przez cały okres realizacji projektu, uruchomiona była także zakładka *Moja Europa* na portalu www.polki.pl, gdzie poza artykułami z *Przyjaciółki* znalazły się krótko naszkicowane sylwetki bohaterek reportaży ze zdjęciami. Czytelniczki miały także możliwość zagłosowania na przedsięwzięcie, które ich zdaniem było najbardziej interesujące.

---

⁷⁶Zastąpiono je w trakcie realizacji projektu dodatkowymi publikacjami we *Wprost*, w związku z zaprzestaniem wydawania *Filmu*.

Fundusze Europejskie z bliska

Projekt obejmował 12 publikacji w tygodniku *Polityka* (średni nakład 177 tys. egz.). Zamiarem publikacji było zapoznanie czytelników z wybranymi projektami zrealizowanymi dzięki FE, poprzez m.in. wywiady koordynatorami projektów, ich bezpośrednimi uczestnikami czy osobami, na których życie projekt wywarł wpływ. Tematyka funduszowa była obecna w akcjach specjalnych organizowanych przez tygodnik *Polityka* w okresie realizacji projektu takich, jak: Lista 500 Polityki, Nagroda Architektoniczna, Ogrody Polityki w Elblągu czy Nagrody Naukowe Polityki.

Euro-inwestycje w twoim regionie

Projekt obejmował 18 artykułów w *Rzeczypospolitej* (średni nakład 135 tys. egz.) oraz 14 w tygodniku *Przekrój* (średni nakład 52 tys. egz.). Publikacje opisywały wpływ wykorzystania unijnych środków na rozwój w najbliższym otoczeniu, w poszczególnych województwach. Dodatkowo opracowano trzy dodatki tematyczne, prezentujące m.in. informacje na temat wykorzystywania Funduszy Europejskich w latach 2014-2020. Istotną częścią projektu był wortal internetowy, na którym np. umieszczono video komentarze dotyczące FE.

Fundusze Europejskie: bliżej sąsiada

Projekt zakładał cykl 16 odcinków publikowanych co dwa tygodnie na łamach tygodnika *Gość Niedzielny* (średni nakład ok. 200 tys. egz.). Teksty miały charakter reportażowy, a ich celem było pokazanie miejsc zmienionych dzięki FE (m.in. ciekawostki techniczne, atrakcje turystyczne, pomysły na kulturę). Wsparciem dla artykułów prasowych była podstrona internetowa dedykowana projektowi www.gosc.pl/Blizej_sasiada oraz konkurs tekstowo-fotograficzny *Fundusze Europejskie: Co dobrego na moim podwórku*.

WSPÓŁPRACA ZE STACJAMI RADIOWYMI

Mapa Funduszy Europejskich

Projekt obejmował emisję trzech cykli audycji radiowych (cykl 20 audycji). Pierwszy z nich, *Mapa Funduszy Europejskich*, emitowany przez cztery tygodnie, prezentował na antenie radia RMF FM projekty dot. FE realizowane w różnych regionach Polski. Tematyka cyklu *Euroszanse* emitowanego w wybranych stacjach RMF dotyczyła kwestii istotnych dla lokalnych społeczności oraz inwestycji zrealizowanych przy wsparciu FE. Dla słuchaczy RMF MAXXX przygotowano także konkurs na wakacyjne zdjęcia zrobione na tle ciekawych obiektów zrealizowanych dzięki unijnym środkom. Wybranemu zdjęciu poświęcona była jedna z audycji w cyklu *Foty z Funduszem w tle*.

Program na sukces

Kampania informacyjna na antenie Radia Zet była kontynuacją trzech poprzednich edycji realizowanych w 2010, 2011 i 2012 r. Obejmowała cykl 22 audycji (2,5-minutowych) emitowanych w soboty w paśmie przedpołudniowym *Radio ZET – ZET weekend* i powtarzanych w niedziele w paśmie *Radio ZET – Świat według Blondynki*. W audycjach zaprezentowano wybrane projekty dofinansowane z FE. Dodatkowo w 14 odcinkach autorskiego porannego programu J. Weissa *Wszystkie pytania świata* w imieniu słuchaczy zadawane były pytania ekspertowi z dziedziny Funduszy Europejskich.

Nowym komponentem w tegorocznej edycji projektu był konkurs internetowy *Polska Pięknieje*, w którym słuchacze mogli co tydzień wybrać jedno spośród trzech ich zdaniem najciekawszych miejsc, które nagrodzono w konkursie *Polska Pięknieje – 7 cudów Funduszy Europejskich*.

Pin do sukcesu

Projekt stanowił kontynuację przedsięwzięcia z 2011 r. i z 2012 r. Składały się na niego 5-minutowe audycje na antenie radia PiN. Na antenie prezentowano reportaże o zrealizowanych dzięki FE

projektach i ich wpływie na życie zwykłych ludzi oraz wypowiedzi ekspertów. Dodatkowo przeprowadzany był konkurs e-mailowy dla słuchaczy, w którym mogli oni odpowiedzieć na pytanie związane z tematyką bieżącej audycji.

Załącznik 5 Środki unijne przeznaczone na realizację poszczególnych Obszarów priorytetowych i inicjatyw flagowych Strategii *Europa 2020*

Priorytety Strategii UE 2020	Obszary/cele Strategii UE 2020 stanowiące cel jej głównych działań	Wskaźniki dla obszarów/celów Strategii UE 2020	Wstępne wskaźniki dla obszarów/celów Polski	Inicjatywy flagowe UE	Kategorie interwencji PS 2007-2013 wpisujące się w realizację Strategii 2020 - ujęcie indykatywne*	Umowy o dofinansowanie - dofinansowanie UE** mld PLN	Wnioski o płatność - dofinansowanie UE** mld PLN
1	2	3	4	5	6	7	8
Rozwój inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji <u>smart growth</u>	Społeczeństwo informacyjne	cel określony w Inicjatywie flagowej		Europejska Agenda Cyfrowa - inicjatywa na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;	10,11,12,13,14,15	13,6	6,1
	Edukacja	10% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 40% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem	4,5% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 45% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem	Młodzież w drodze - inicjatywa na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;	72, 73, 74, 75, 77	19,0	16,4
		75% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat	71% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat				
	Badania i rozwój, innowacje, przedsiębiorczość	3% PKB - wydatki Unii na inwestycje w B+R	1,7% - wydatki Polski na inwestycje w B+R	Unia Innowacji - inicjatywa na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;	1,2,3,4,5,6,7,8,9	46,7	29,4
Rozwój zrównoważony - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;	Otoczenie biznesu	cel określony w Inicjatywie flagowej	Polityka przemysłowa w erze globalizacji – inicjatywa na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;				

Priorytety Strategii UE 2020	Obszary/cele Strategii UE 2020 stanowiące cel jej głównych działań	Wskaźniki dla obszarów/celów Strategii UE 2020	Wstępne wskaźniki dla obszarów/celów Polski	Inicjatywy flagowe UE	Kategorie interwencji PS 2007-2013 wpisujące się w realizację Strategii 2020 - ujęcie indykatywne*	Umowy o dofinansowanie - dofinansowanie UE** mld PLN	Wnioski o płatność - dofinansowanie UE** mld PLN
1	2	3	4	5	6	7	8
sustainable growth	Klimat, energia, mobilność	cel „20/20/20” w zakresie klimatu i energii - 20% redukcja emisji gazów cieplarnianych, 20% udział OZE w konsumpcji energii, 20% wzrost efektywności energetycznej	19% redukcja emisji gazów cieplarnianych, 15% udział OZE w konsumpcji energii, 13,6% wzrost efektywności energetycznej	Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;	16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54	138,2	92,4
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. inclusive growth	Zatrudnienie i umiejętności	75% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat 10% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 40% - minimalny odsetek osób w wieku 30-34 lat z wyższym wykształceniem	71% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat 4,5% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 45% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem	Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – inicjatywa na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;	62,63,64,65,66,67,68,69,70,71	23,3	14,7
	Walka z ubóstwem	20 mln - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem	zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 1,5 mln	Europejski program walki z ubóstwem – inicjatywa na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.	61,75,76,77,78,79,80	15,4	13,2

* Uwaga: niektóre kategorie przypisane zostały do więcej niż jednego celu. Kategorie 55-60,81,85-86 nie zostały przypisane do żadnego z celów UE 2020.

** Wartości w poszczególnych wierszach liczone są w oparciu o kol. 6. Nie należy sumować kwot na poziomie NSRO, ponieważ niektóre kategorie interwencji realizują jednocześnie kilka priorytetów lub inicjatyw flagowych.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Załącznik 6 Realizacja Europejskiego Funduszu Społecznego we wdrażaniu wytycznych

Zgodnie z art. 2 ust. 1 Rozporządzenia 1081/2006 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego, EFS powinien wspierać działania zgodne z wytycznymi przyjętymi w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. 3 marca 2010 r. Komisja Europejska opublikowała Komunikat Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Strategia Europa 2020 opiera się na większej koordynacji polityk państw członkowskich, w tym również w obszarze zatrudnienia. Kierunki reform w państwach członkowskich zostały określone z kolei w Wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich. Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020 – część druga. Dokument ten wskazuje jako jeden z instrumentów realizacji celów strategii Europa 2020 fundusze strukturalne. EFS został wskazany jako źródło finansowania trzech wytycznych dla polityki zatrudnienia, wydanych jako Decyzja Rady w czerwcu 2010 r., tj.: Wytycznej 7, 8 i 10.

Wsparcie realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wpisuje się w zakres powyższych Wytycznych, przyczyniając się tym samym do osiągnięcia zakładanych celów Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Wytyczna 7: Zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej i ograniczenie bezrobocia strukturalnego

Wsparcie w obszarze zatrudnienia w ramach PO KL koncentruje się przede wszystkim na osobach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy i ma na celu zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia. Wsparcie to realizowane jest głównie na poziomie regionalnym, co pozwala na lepsze dostosowanie zakresu podejmowanych działań do specyfiki problemów występujących na lokalnych i regionalnych rynkach pracy. W ramach Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* pomoc kierowana jest w szczególności do osób mających największe trudności z wejściem lub utrzymaniem się na rynku pracy, czyli m.in. osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, młodzieży (w tym szczególnie z kategorii NEET, tj. nie uczących się i nie pracujących) oraz osób starszych po 50. roku życia. W celu zwiększenia liczby projektów adresowanych do tych grup docelowych, Instytucja Zarządzająca rekomendowała wprowadzenie szczegółowych kryteriów wyboru projektów oraz konkursów dedykowanych osobom ze wspomnianych grup.

Od początku realizacji PO KL, udział w projektach w obszarze Aktywnej Polityki Rynku Pracy zakończyło ponad 981 tys. osób (w tym 577 tys. kobiet). Dużym zainteresowaniem uczestników projektów cieszyło się wsparcie w postaci dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Od początku realizacji Priorytetu VI PO KL 187 tys. osób (w tym 75 tys. kobiet) otrzymało środki finansowe na założenie własnej firmy, co pozwoliło na efektywny powrót tych osób na rynek pracy. Ponadto, ok. 7% osób, które w wyniku udzielonego wsparcia rozpoczęły działalność gospodarczą, zatrudniło w ciągu pierwszego roku 2-10 pracowników, generując dodatkowe miejsca pracy. Obok dotacji dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą dostępna jest również nowa, pilotażowa forma wsparcia w postaci mikropożyczek. Do końca 2013 r. ze środków PO KL udzielono 376 pożyczek.

Dodatkowo, poszczególne Instytucje Pośredniczące komponentu regionalnego PO KL zgłosiły plany zintensyfikowania pozostałych zadań poprzez ogłoszenie dodatkowych konkursów dedykowanych w obszarze samozatrudnienia oraz aktywizacji osób bezrobotnych skierowanych do osób młodych i osób 50+.

W wyniku dwukrotnych zmian Programu przeprowadzonych w 2013 r. w zakresie realokacji środków z komponentu centralnego do komponentu regionalnego, przesunięta alokacja została przeznaczona przede wszystkim na działania prowadzone w ramach Aktywnej Polityki Rynku Pracy, w tym aktywizację zawodową osób młodych i po 50 roku życia, wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia (66,6 mln euro).

Wytyczna 8: Rozwijanie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej odpowiadającej potrzebom rynku pracy, promowanie jakości zatrudnienia i uczenia się przez całe życie

W ramach PO KL podejmowane są działania służące podnoszeniu kwalifikacji osób pracujących oraz lepszemu dopasowaniu ich kompetencji do potrzeb modernizującej się gospodarki. Działania te są podejmowane głównie w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*. Biorąc pod uwagę działania skierowane do pracujących osób dorosłych, które uczestniczą w projektach w celu nabycia nowych, uzupełnienia lub podwyższenia kwalifikacji i umiejętności do końca 2013 r. udział w szkoleniach zakończyło 851 tys. pracujących osób dorosłych (w tym blisko 447 tys. kobiet). W związku ze zmianami w Programie wynikającymi z przeglądu śródkresowego i skoncentrowaniem wsparcia w Priorytecie VIII na pracownikach posiadających niskie kwalifikacje na rynku pracy wprowadzony został nowy cel odnoszący się do tej grupy. Do końca 2013 r. udział w projektach zakończyło ponad 237 tys. pracowników o niskich kwalifikacjach.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki inicjuje także działania ukierunkowane na rozwijanie oferty i jakości usług w zakresie uczenia się przez całe życie na poziomie regionalnym i lokalnym. W ramach projektów finansowanych ze środków EFS podejmowane są działania mające na celu przede wszystkim zwiększenie dostępności różnych form kształcenia i szkolenia dla osób dorosłych, oraz podniesienia jakości tych usług, a także promocji korzyści płynących z formalnego podnoszenia i uzupełniania wykształcenia oraz kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

Realizacji powyższego celu mają służyć inicjatywy podejmowane w ramach Priorytetu IX PO KL *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. PO KL oferuje osobom dorosłym wsparcie umożliwiające zdobycie, uzupełnienie, podwyższenie czy też potwierdzenie wykształcenia ogólnego lub kwalifikacji zawodowych. Do końca 2013 r. w projektach poświęconych kształceniu ustawicznemu udział wzięło blisko 43,5 tys. osób (w tym blisko 24 tys. kobiet) w wieku 25-64 lata.

Wytyczna 10: Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa

Działania służące włączeniu społecznemu i zwalczaniu ubóstwa w ramach PO KL realizowane są w ramach Priorytetu I *Zatrudnienie i integracja społeczna* (Działanie 1.3) oraz Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej*. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywa się m.in. poprzez zastosowanie instrumentów aktywnej integracji w ramach usług ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz upowszechnianie kontraktów socjalnych, mających na celu mobilizację osób pobierających świadczenia socjalne do działań usamodzielniających i przezwyciężenia ich trudnej sytuacji życiowej. Do końca 2013 r. udział w projektach mających na celu integrację społeczno-zawodową zakończyło blisko 301 tys. klientów pomocy społecznej, w tym ponad 139 tys. osób z terenów wiejskich. Natomiast ponad 347 tys. osób objęto kontraktami socjalnymi.

Działania aktywizujące społecznie i zawodowo osoby zagrożone wykluczeniem społecznym są realizowane także przez szereg innych podmiotów, w szczególności przez organizacje pozarządowe i podmioty integracji społecznej, w tym centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej. W ramach tych działań wsparciem objęto blisko 141 tys. osób.

Realizowane są także działania mające prowadzić do włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wsparcie inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej oraz wsparcie tworzenia spółdzielni socjalnych. Do końca 2013 r. w ramach inicjatyw podejmowanych w obszarze ekonomii społecznej ze wsparcia skorzystało blisko 144 tys. osób oraz utworzono blisko 350 spółdzielni socjalnych.

ⁱ W dniu 27 listopada 2013 r., na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz zniesienia Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Dz. U. poz. 1390) utworzono Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.